BİLİMKURGU KLASİKLERİ

GENE WOLFE

ÖZERKİN HİSARI

ithaki

Çeviren
Kerem Sanatel

"Günümüzün kesinlikle en iyi, en özgün yazarlarından. Eserleri benzersiz, hipnotize edici, hiçbir şeyle kıyaslayamamak korkutucu."

—Harlan Ellison

JOHN W. CAMPBELL EN İYİ BİLİMKURGU ROMANI ÖDÜLÜ

PRİX APOLLO

"SİZİN İÇİN TÜM VAATLERİMİ YERİNE GETİRDİM Mİ?"

Bilimkurgunun Melville'i olarak bilinen Gene Wolfe, spekülatif edebiyatın sınırlarını zorlayan, fantaziden bilim ve bilimden de fantazi çıkarmayı başaran, türün her alanında eşit muazzamlıkta eserler veren ender yazarlardan biri. Wolfe'un dilin ve türün imkânlarını sonuna kadar kullandığı, bilimkurgunun *Ulysses*'i olarak da anılan Yeni Güneş Kitabı dörtlemesinin son cildi *Özerkin Hisarı* başladığı yerde bitiriyor yolculuğu.

Günümüzden yüz binlerce yıl sonrası. Ancak öyle bir gelecek ki geçmişten farkı yok. Bugüne ait kültür ve olaylar artık bir anı bile değil. Gezegen, beklenmedik ve gizemli biçimlerde değişimler geçirmiş. Güneş'in ömrünün sonu gelmiş, sönmekte.

Severian bir zamanlar işkenceciydi, ardından liktor görevini üstlendi, şimdiyse yazgısındaki asıl mertebeye erişmek üzere. Ama önce ölü bir askeri diriltmeye çalışacak, ateşler içinde hasta yatacak, daha sonraysa dinleyeceği dört hikâyenin en iyisini seçecek.

Dörtlemenin son kitabında, Severian kadim bir nesneyi asıl sahiplerine teslim edecek, büyük bir savaşın içinde bulacak kendini, Harçâlem'in Özerki ile tanışacak en nihayetinde ve zamanın ötesindeki yeşil adam ile karşılaşacak bir kere daha. İnsanlığın yıldızlara tekrar erişip erişmemesi onun elinde artık. Güneş ise bir gün ölecek elbette. Peki, Yeni Güneş doğacak mı yine?

Özerkin Hisarı, tek bedende birden fazla ömrün kitabı.

Gene Rodman Wolfe

7 Mayıs 1931'de doğan Amerikalı bilimkurgu ve fantastik edebiyat yazarı Gene Wolfe, dili kullanmadaki ince işçiliği ve eserlerindeki çok katmanlılıkla tanınır. Kore Savaşı'nda görev alan ve sonrasında endüstri mühendisi olan Gene Wolfe, Pringles cipslerinin üretimini sağlayan makinenin tasarımına da katkıda bulunmuştur. Üretken bir kısa öykü yazarı ve romancı olan Wolfe, birçok eseriyle Nebula ve Locus ödüllerini kazanmıştır. En çok, dört ciltlik Yeni Güneş Kitabı serisiyle (1980-1983) tanınan yazarın diğer fazlasıyla ilgi görmüş romanları arasında *Fifth Head of Cerberus* (1972) ve *Peace* (1975) de sayılabilir. Gene Wolfe, 14 Nisan 2019'da kalp damar rahatsızlığı sebebiyle hayatını kaybetmiştir.

GENE WOLFE

ÖZERKİN HİSARI

Çeviren

Kerem Sanatel

İthaki

Sabahın ikisinde pencereni açıp da kulak kabartırsan,
Güneşin habercisi Rüzgârın ayak seslerini işitirsin,
Gölgedeki ağaçların hışırtısını, ay ışığında şavkıyan ağaçları da.
Zifiri karanlıktır, sabahın körü, ama anlarsın, miadı dolmuştur gecenin.

–Rudyard Kipling

1
ÖLÜ ASKER

Hiç savaş görmemiştim. Savaş görmüş biriyle uzun uzadıya konuşmuşluğum bile yoktu ama genç yaşıma rağmen vahşete aşinaydım, o yüzden de yeni tecrübeler saydığım diğer şeylere –örneğin Thrax'ta makam sahibi oluşuma veya Mutlak Yuva'dan kaçışıma– kıyasla savaşın yeni bir tecrübe olacağına ihtimal vermiyordum.

Savaş yeni bir tecrübe değil, apayrı bir dünya. O dünyada yaşayanlar, insanlardan Famulimus ile dostları kadar farklılar. Kanunları farklı, coğrafyası bile farklı, çünkü savaş coğrafyasında önemsiz dereler tepeler en az şehirler kadar önemli addedilir. Tıpkı bizim emektar Urth'un Erebus, Abaia ve Arioch gibi canavarları barındırması gibi, savaş dünyasına da muharebe denen canavarlar dadanmıştır, her bir hücresi *birey* denen zeki ve canlı varlıklardan mürekkep, her biri gittikçe ağırlaşan badirelerden geçen.

Bir gün sabahın köründe uyandım. Ortalık ıssızdı. Kötü niyetli biri yaklaşıyor olmasaydı uykum böyle bölünmezdi düşüncesiyle kaygılandım. Kalkıp etrafıma bakındım. Bayırlar kapkaranlıktı. Ayaklarımla çiğneyip yamyassı ederek döşek hâline getirdiğim uzun otların arasına yuvalanmıştım. Cırcır böcekleri ötüyordu.

Ta kuzeyden bir şey ilişti gözüme; tam ufuk çizgisinde mor bir şimşek çakmasına benzettim. Gözlerimi o noktadan

ayırmadım. Gördüğüm şeyin bir göz yanılması, muhtemelen de bana *atamanın* konağında verilen uyuşturucunun kalıcı yan etkilerinden biri olduğuna kanaat getirmiştim ki gözlerimi diktiğim noktanın azıcık solunda kızılımsı mor renkli bir alev harladı.

Orada bir saat kadar dikilip seyretmeye devam ettiğim sürece bu esrarengiz ışık oyunları aralıklarla tekrarladı. Epey uzakta olduğuna, bulunduğum yere yaklaşmadığına ve yaklaşık her beş yüz kalp atışında birden daha sık yinelenmediğine nihayet emin olunca tekrar yattım. Artık tamamen uyanık olduğum için altımdaki toprağın hafiften sarsıldığını da hissediyordum.

Sabah tekrar uyandığımda sarsıntı kesilmişti. Yola koyulduktan sonra arada bir dikkatle ufku gözlemledim ama endişe verici hiçbir şey görmedim.

İki gündür ağzıma lokma sürmemiştim. Açlık hissetmez olmuştum ama eski hâlime kıyasla güçten düştüğümün ayırdındaydım. O gün iki kez rastladığım harabe evlerde yiyecek aradım. Bir şey kalmışsa bile aşırılalı çok olmuştu. Fareler bile tüymüştü. İkinci evde bir kuyu vardı ama uzun zaman önce içine bir hayvan düşüp ölmüştü. Leş gibi suya ulaşmaya imkân yoktu zaten.

İçecek bulma ümidiyle yola devam ettim. Keza, art arda değiştirerek kullandığım kuru dallardan daha iyi bir değneğe de ihtiyacım vardı. Vaktiyle dağlarda yürürken *Terminus Est*'i değnek gibi kullandığımda yürümenin kolaylaştığını öğrenmiştim.

Öğleye doğru bir patika bulunca oraya saptım. Çok geçmeden toynak sesleri işittim. Yolu dikizleyebileceğim bir yere sindim. Biraz sonra birisi binek sırtında şimşek gibi geçip gitti önümden. Görebildiğim kadarıyla Abdiesus'un dimarşi komutanlarına benzer bir zırh giymişti ancak rüzgârla

dalgalanan pelerini kırmızı yerine yeşildi. Miğferinde de kasket siperliğine benzer bir gaga vardı sanki. Kimin nesiyse, bineği muhteşemdi. Aygırın ağzı köpürmüş, böğrü terden sırılsıklam olmuştu ama başlama işaretini daha yeni işitmiş bir yarış hayvanı gibi uçarcasına gidiyordu.

Yolda bir süvariye rastladım ya, gerisi gelir dedim. Başka gelen olmadı. Uzun bir süre sakin geçti yürüyüşüm, kuş cıvıltılarını dinleyerek, sayısız av hayvanı emareleri görerek. Derken (sevincimi tarif edemem) bir çaya rastladım. On adım daha ilerleyince de beyaz çakıl taşı yatağında dingin akan, suyu daha derin nehir koluna ulaştım. Kıyısına adım atmamla ayaklarımın dibinde golyan balıkları kaçıştı –her zaman temiz suya delalettir– ve dağlardan akıp geldiği için suyu hâlâ soğuk, kar tatlısıydı. Kana kana içtim, durup tekrar içtim, doyana dek, en sonunda soyundum ve soğuğuna aldırmadan yıkandım. Yıkanmam bitip de giyindikten sonra, patikanın çayla kesiştiği yere döndüğüm zaman, öbür kıyıda iki tane pati izi gördüm, birbirine çok bitişiklerdi, belli ki bir hayvan oraya çömelip su içmişti. Subay bineğinin toynak izlerini örten patilerin her biri sofra tabağı kadar büyüktü ama pençe izi yoktu, yalnızca tabanının izi kalmıştı. Ben kız çocuğu Thecla'yken amcamın avcısı olan ihtiyar Medan, smilodonların yalnızca karınlarını doyurduktan sonra su içtiğini, karınları yemeğe ve suya tokken rahatsız edilmedikçe tehlike yaratmadıklarını söylemişti bir kere. Yoluma devam ettim.

Patika ormanlık bir vadiyi yılankavi katederek iki bayırın arasındaki bir yokuşu tırmandı. En tepeye varmak üzereyken, gövdesi iki karış genişliğinde, göz hizamda (âdeta) tam ortadan ikiye bölünmüş bir ağaç gördüm. Hem devrilen yarısının hem de çotuk kısmının uçları paramparçaydı. Bir baltayla kesilmişe hiç benzemiyordu. İki üç fersah ilerleyince aynı durumda düzinelerce ağaç gördüm. Yerdeki kütüklerin yaprakları, bazılarında da dallar bile yoktu ama çotukların

yeniden filizlenmesine bakılırsa ağaçlar tahrip edileli en az bir yıl, belki de daha fazla olmuştu.

Sonunda patika hakiki bir yola bağlandı. Duymuşluğum çoktu ama harap durumdaki bir tanesi haricinde hiçbirine ayak basmamıştım. Nessus'tan ayrılmamızın ertesinde Dr. Talos, Baldanders, Jolenta ve Dorcas'tan ayrı düşünce rastladığım uhlanların kapattığı eski yola çok benziyordu ancak üzerindeki toz bulutu şaşırtıcıydı. Çoğu şehir yolundan daha geniş olmasına rağmen hiç ot bitmemişti.

O yolu takip etmekten başka seçeneğim yoktu. İki yanı gür ağaçlıktı, ağaçların arasını da gür çalılar kaplamıştı. Uhlanların yanar mızrakları hatırıma gelince ilk başta çekindim; yine de yolların kullanılmasını yasaklayan kanun orayı kapsamıyor olabilirdi çünkü epeydir gelen geçen olmadığı hâlinden belliydi. Böyle düşünmeme kalmamıştı ki biraz sonra arkamdan kalabalık bir grubun uygun adım yaklaştığını işittim. İki adım ötemdeki ağaçların arasına girdim ve taburun geçmesini seyrettim.

Önce bir subay göründü. Sivri dişleri görünen bakımlı bir mavi beygire binmişti. Koşum takımları ve sahibinin estokunun* kabzası da uyumlu turkuaz rengindeydi. Peşinden gelen adamlar ağır piyade birliğine mensup antepilanilerdi, geniş omuzlu ince belli, güneş yanığı çehreleri ifadesiz. Üç uçlu korseke,** demilune*** ve kallavi teberler taşıyorlardı. Böyle farklı silahlanmış olmaları, ayrıca nişanları ve diğer bazı donanımları arasında bazı çelişkiler bulunması, bu birliğin dağılmış muhtelif taburların kalan üyelerinin tertiplenmesiyle oluşturulduğunu akla getiriyordu. Tahminim doğruysa, girdikleri çatışmalar onları böyle donuk yapmıştı. Heyecansız yürüyorlardı -sayıları dört bin civarıydı- en küçük bir

---

* Bir tür ince kılıç. -*çn*

** Bir tür mızrak. -*çn*

*** Ucun yarım ay şeklinde bıçağı olan bir mızrak türü. -*çn*

yorgunluk, bıkkınlık veya heyecan belirtisi sergilemeksizin, aldırışsız ama sarsakça değil, hiç gayret sarf etmeden ve düşünmeden uygun adım ilerliyorlardı.

Ardından homurdanan, hortumlarını borazan gibi öttüren trilofodonların çektiği arabalar geldi. Onlar görününce yolun kenarına biraz daha yaklaştım zira taşıdıkları arabalarda gıda olduğu aşikârdı. Ne var ki arabaların arasında binekli adamlar da vardı hatta bir tanesi bana seslenip hangi birlikten olduğumu sordu, sonra da yanına gelmemi buyurdu. Kaçtım, bineğiyle ağaçların arasına giremeyeceğinden, aygırını bırakıp da beni yayan kovalamayacağından gayet emin olsam da nefesim kesilene dek koştum.

Nihayet durduğumda güneş ışıklarının çırpı gibi ağaçların yaprakları arasından yeşilimtırak sızdığı, ıssız bir kayrana varmıştım. Toprağı örten yosun tabakası öyle kalındı ki Mutlak Yuva'nın efendisiyle karşılaştığım gizli galerideki gür havlı halıda yürüyormuş kadar oldum. İnce gövdeli ağaçlardan birine yaslanıp biraz dinlendim, etrafa kulak kabartarak. Kendi hırıltılı soluğum ve kan basıncından kulaklarımın zonklaması dışında hiçbir ses yoktu.

Üçüncü bir tınıyı işitmem zaman aldı. Cılız bir kara sinek vızıltısıydı. Terden sırılsıklam yüzümü lonca pelerinimin eteğiyle sildim. Feci yıpranmış ve rengi solmuş durumdaydı artık. Kalfalığa terfi ettiğimde Üstat Gurloes'un omuzlarıma attığı pelerini hâlâ giydiğim, muhtemelen de bununla öleceğim birden dank etti kafama. Kumaşa işleyen terim çiy kadar soğuktu ve havada ağır bir küflü toprak kokusu vardı.

Sinek vızıltısı kesildi, sonra tekrar başladı, hatta üç misli daha ısrarlıydı, belki de artık soluğum düzene girdiği için bana öyle geliyordu. Gayriihtiyari etrafıma bakınınca, tam oraya vuran güneş ışığı sayesinde birkaç adım ötemde uçtuğunu, sonra da ağaçların arkasındaki kahverengi bir nesneye konduğunu gördüm.

Bir çizmeye.

Elimde silah namına hiçbir şey yoktu. Olağan koşullarda tek bir adamla çıplak elle dövüşmekten pek korkmazdım, bilhassa kılıç sallamanın imkânsızlaşacağı öyle bir yerde; ancak fazlasıyla güçsüz düşmüştüm. Açlığın bir miktar cesareti de yok ettiğini öyle keşfettim. Belki de diğer zaruretlere ilişmeyip kısmen tükettiği yegâne duyguydu.

Sebebi her neyse, bitkin adımlarla yaklaştım, yampiri, sessizce, adamı görene kadar. Sere serpe yatıyordu, bir bacağı kıvrık, diğerini uzatmış. Sağ elinin dibinde bir pala vardı, deri kayışı hâlâ bileğinde. Taktığı gösterişsiz barbut* kafasından fırlayıp bir adım öteye yuvarlanmıştı. Çizmeye konan kara sinek, adamın çıplak bacağında dize kadar yürüdükten sonra tekrar uçtu, ufacık bir hızar çalışmış gibiydi sesi.

Adamın ölmüş olduğunu tabii ki anlamış hatta ani bir rahatlama duymuştum, meğer o kadar tedirgin olduğumun farkında değilmişim. Onu omzundan tutup sırt üstü çevirdim. Cesedi henüz şişmemişti ama az da olsa kokmaya başlamıştı. Suratı ateşin karşısındaki bir balmumu maske gibi yumuşamıştı. Ölürkenki yüz ifadesini anlamaya imkân yoktu. Genç ve sarışındı, yakışıklı biri olduğu dörtgen çehresinden belliydi. Bir yara izi aradıysam da göremedim.

Heybesinin kayışları öyle sıkı bağlanmıştı ki ne çekerek çıkarabildim ne de düğümleri gevşetebildim. En sonunda belindeki çakısını alıp bağları kestim, sonra da çakıyı bir ağaca sapladım. Heybeden bir battaniye, bir kâğıt parçası, is bağlamış gömme saplı bir tava, iki çift yün çorap (âlâ), en güzeli de temiz paçavraya sarılı bir tane soğan, yarım somun esmer ekmek ve başka bir paçavraya sarılı beş dilim et kurusu ile bir topak peynir çıktı.

Önce peynirle ekmeği yedim. Baktım ki yavaş yiyemiyorum her üç lokmada bir kalkıp mekik dokudum. Ekmeği

---

* Bir miğfer türü. -çn

yutabilmek için epey çiğnemek gerekti ama tadı Matachin Kulesi'nde müşterilere yedirdiğimiz, benim de açlıktan ziyade sırf haylazlıktan bir iki kez aşırdığım ekmeğin tıpatıp aynısıydı. Peynir kuru, kokulu ve tuzluydu ama aynı şekilde o da fevkaladeydi. Daha önce hiç peynir tatmamışım gibi geldi. O gün bugündür aynı tadı alabilmiş değilim. Hayatımın öğünüydü âdeta. Beni susattı ve soğanın tükürük bezlerini tetikleyerek susuzluğu nasıl güzelce giderdiğini de o sayede öğrendim. Sıra ete geldiğinde, ki o da aşırı tuzluydu, acaba akşama mı saklasam diye düşünüp taşınacak kadar doymuştum. Bir dilimini yiyip diğer dördünü saklamaya karar verdim.

Hava o gün sabahtan beri durgundu ama o saatlerde bir meltem esmeye başladı, yanaklarımı soğuttu, yaprakları hışırdattı, ölü askerin heybesinden çıkardığım kâğıdı alıp uçuşturarak bir ağacın gövdesine yapıştırıverdi. Ağzımdaki lokmayı çiğneye çiğneye gidip kâğıdı aldım.

Bir mektuptu. Göndermeye fırsat bulamamıştı herhalde, belki de tamamlayamamıştı bile. El yazısı beklediğimden daha kargacık burgacıktı. O kadar ufak yazmasının sebebi, elindeki son yaprağa mümkün mertebe çok sözcük sığdırma arzusu olabilirdi.

Ey sevdiceğim, sana en son yazdığım yerden yüz fersah kuzeydeyiz, çok zorlu bir yolculuktu. Karnımız bir şekilde doyuyor, gündüzleri ılık geçiyor ama geceler bazen soğuk oluyor. Makar hasta düştü, sana ondan bahsetmiştim. Hastalığı nedeniyle geride kalmasına müsaade edildi. Bunun üzerine başkaları da hasta olduklarını iddia edince muhafız eşliğinde, silahsız ve sırtlarında iki misli yükle taburun en önüne sürüldüler. Şimdiye dek hiç Sayesiz görmedik. Lokagos'un dediğine göre hâlâ birkaç günlük yürüme mesafesindelermiş. İsyancılar üç gece boyunca

nöbetçilerimizi öldürdü, en sonunda her gözcü noktasına üçer adam yerleştirdik, bir de etrafı sürekli kolaçan eden devriyeler koyduk. Ben de ilk gece bu devriyelerden birine atandım. Yoldaşlarımdan biri karanlıkta beni deşecek diye epey tedirgindim. Devriye süresince habire köklere takılıp kösteklendim, bir yandan da ateş başında söylenen şarkıları dinledim...

"Yarın akşam nasipse uyku,
Islak topraktır döşeğimiz,
Kör kütük içilsin bu akşam,
Elden ele gezsin dost kadehlerimiz.
Dostum, şudur savaşta dileğim,
Atılan her ok ıska geçsin seni,
Bol olsun ganimetin,
Hep yanındayım bilesin.
Elden ele gezsin dost kadehlerimiz,
Yarına ıslak topraktır döşeğimiz."

Hâliyle kimsecikleri görmedik. İsyancılar, önderlerinin adına istinaden kendilerine Vodalarii diyorlarmış ve seçkin savaşçılarmış. İyi de para alıyorlarmış, Sayesizlerden maddi destek görüyorlarmış...

2
DİRİ ASKER

Mektubu yarısında okumayı bıraktım ve kaleme alan adama baktım. Ecelin attığı ok onu ıska geçmemişti. Cansız mavi gözlerle güneşe bakıyordu, bir gözü yarı kapalı, diğeri ardına kadar açık.

O vakte kadar Pençe çoktan hatırıma gelmeliydi ama gelmemişti. Muhtemelen ölünün heybesindeki erzakı aşırmanın heyecanıyla unutuvermiştim, adamın onu ölümden döndüren kurtarıcısıyla yemeğini paylaşacağına ihtimal bile vermemiştim. Vodalus ve yandaşlarının bahsi geçince (onları bulmama yardımcı olabileceğini düşünerek) hemen hatırlayıp çıkardım Pençe'yi. Yaz güneşinde ışıl ışıldı hatta safir mahfazasındayken hiç o kadar parladığını görmemiştim. Adama dokundurdum, sonra, hangi itkiyle bilinmez, ağzına soktum.

Bunun da hiçbir tesiri olmayınca işaret ve başparmaklarımın arasında tutarak sivri ucunu yumuşamış alnına batırdım. Ne kıpırdadı ne de nefes aldı ama batırdığım yerden canlıymış gibi bir damla kan çıkıp parmaklarıma bulaştı. Elimi geri çekip yapraklara sildim. Tam mektuba geri dönüyordum ki biraz ötemde bir dal çatırdadı. Bir anlığına saklansam mı, kaçsam mı yoksa dövüşsem mi karar veremedim; ilk seçenek için çok az, ikincisi içinse biraz şansım vardı. Ölünün palasını alıp pelerinime sarındım ve ayağa kalkıp bekledim.

Hiç kimse gelmedi, ya da en azından hiç kimse ortaya çıkmadı diyeyim. Ağaçların tepesinde hafiften rüzgâr uğulduyordu. Kara sinek ortadan kaybolmuştu. Belki de kuytularda seken bir geyiğin sesinden başka bir şey değildi işittiğim. Yanımda bir av silahı olmaksızın o kadar uzun süredir yollardaydım ki bu ihtimali tümden unutmuştum. Elimdeki palaya bakarak keşke yay olsaydı diye hayıflandım.

Arkamda bir kıpırtı olunca dönüp baktım.

Askerdi. Bir titreme almıştı cesedi, hani ölü olduğunu bilmesem can çekişiyor sanırdım. Çırpınıyordu, gırtlağından da bir hırıltı geliyordu. Çömelip yüzüne dokundum. Teni yine soğuktu. Gayriihtiyari ateş yakma lüzumu duydum.

Heybesinde ateş yakmaya uygun hiçbir gereç yoktu ama her askerin yanında o tür şeyler bulunduğunu bilirdim. Ceplerini karıştırınca birkaç aes, bir köstekli saat, bir çakmaktaşı ve masat buldum. Ağaçların dibinde bir sürü çıra vardı, ateş yakacağım derken tüm ormanı tutuşturma tehlikesi de. Ellerimle yeri süpürerek ortada temiz bir alan açtım, kuru yaprakları ortasına yığıp tutuşturdum, sonra da birkaç kuru dal parçası toplayıp kırarak ateşi besledim.

Umduğumdan daha harlı yandı. Zaten neredeyse akşam olmak üzereydi, yakında hava kararırdı. Ölüye baktım. Çırpınması durmuştu. Sesi çıkmıyordu. Yüzüne renk gelmişti sanki. Ama sebebi, hiç kuşkusuz, ateşin yaydığı ısıdan başka bir şey değildi. Alnındaki kan kurumaya yüz tutmuştu, yine de akşam güneşinde kızıl bir cevher gibi parlıyordu, yağmalanmış bir hazineden geriye kalan güvercin kanı rengi bir tanecik zümrüt misali.

Ateşimizden çıkan azıcık dumanı tütsüye benzettim, aynı tütsününki gibi dümdüz tüterek karanlığa karışıyordu. Adını tam koyamadığım bir çağrışım uyandırdı bende. Silkinerek kalktım ve biraz daha yakacak toplayarak sabaha kadar idare edecek bir yığın hâlinde istifledim.

Orithyia'da akşamlar dağlarda veya Diuturna Gölü civarında olduğu kadar soğuk geçmiyordu, o yüzden ölünün çantasında bulduğum battaniye hatırımda olsa da ihtiyaç duymadım. Yakacak toplamakla uğraşırken ısınmış, yediklerim beni canlandırmıştı. Alacakaranlıkta biraz gezindim, düşüncelerle meşgulken bir yandan da palayı savaşır gibi oraya buraya savurarak, ama yaktığım ateşi de ihmal etmeden.

Bu vakayinamede sıklıkla dile getirdiğim gibi, anılarım âdeta birer sanrı yoğunluğuyla nükseder hep. O gece anılarda sonsuza dek kaybolacakmışım gibi hissettim, hayat çizgim bir döngüden ibaretti sanki; yine de bir kereye mahsus olmak üzere cazibesine karşı koymayıp zevkine vardım. Vaktiyle sizlere anlattığım her şey zihnime üşüştü, anlatmadığım bin tane şey de cabası. Eata'nın yüzü gözümün önüne geldi, kabristan kapısının parmaklıklarından geçmeye çalışırkenki hâli, çilli eli. Hisar burçlarını kasıp kavuran, yıldırımlarla kırbaçlayan fırtınayı bir kez daha seyrettim. Yemekhanemizdeki sabah çayından daha soğuk ve taze olan yağmurun suratımdan oluk gibi aktığını hissettim. Dorcas'ın sesi kulağıma fısıldadı: "Pencerede oturuyordum... tepsiler vardı, bir de haç.* Ne yapacaksın, *Erinyeleri* çağırıp beni helak mı ettireceksin?"**

Evet. Evet, elimden gelseydi sahiden öyle yapardım. Hethor olsaydım, öbür dünyadan dehşetengiz varlıkları çağırırdım; kocakarı kafalı, çatal dilli kuşları. Bir emrimle ormanları harman gibi darmadağın ederlerdi, dev kanatlarıyla şehirleri dümdüz, sonra da... elimden gelseydi, onu kurtarmak üzere son anda ortaya çıkardım ama, çocukluk hayallerimizin ak-

---

* Dorcas'ın geçmişini ilk kez hatırladığı andaki sözleri. Bkz. 1. kitap 23. bölüm. -*çn*

** Dr. Talos'un *Eskataloji ve Tekvin* oyununda Dorcas'ın canlandırdığı Meschiane karakterinin bir repliği. (Bkz. 2. kitap 24. bölüm.) *Erinyeler* Roma mitolojisinde büyük suç işleyenlere eziyet etmeleri için çağrılan gazap tanrıçalarıdır. -*çn*

sine, beni hakir gören sevdiceğimi kurtardıktan sonra utandırmak adına arkamı dönüp gideceğime, onu kucaklardım.

İşte o zaman, sanırım, ilk kez anladım, ölümün onu henüz çocuk yaşta yakalaması, çok uzun süre ölü yattıktan sonra da hayata geri döndürülmesi Dorcas için ne feci olmuştur diye düşündüm.

Bunu idrak edince de erzakını yediğim, silahını aldığım ölü asker hatırıma geldi, soluk alıyor mu ya da kıpırdıyor mu diye durup kulak kabarttım. Gelgelelim anılar âlemine kendimi öyle bir kaptırmıştım ki ayaklarımın altındaki yumuşak orman toprağı bir anda Porsuk Hildegrin'in Vodalus uğruna talan ettiği mezara dönüşüverdi. Yaprakların fısıltısı kabristanımızdaki servilerin iniltisi oldu, pembe çiçekli güllerin hışırtısı, onlara kulak verdim, Vodalus'un halatlarla mezardan çıkarıp kucakladığı beyaz kefene sarılı kadının soluğunu boş yere işitmeye uğraştım.

En sonunda bir çobanaldatan ötüşü beni kendime getirdi. Askerin beyaz suratı beni seyrediyormuş gibi gelince ateşin etrafından dolanıp battaniyeyi aldım ve cesedi örttüm.

Dorcas'ın herhangi bir husumetle değil de kendi mazilerinden ötürü erkeklere ihanet eden kadınlardan (yani aşağı yukarı tüm kadınlar gibi) olduğunu daha iyi idrak ediyordum artık. Saltus'ta idam ettiğim Morwenna da öyleydi, hür ve, muhtemelen, bakire olduğu günlere özlem duyduğu için kocası ile öz evladını zehirleyerek öldürmüş olabilirdi pekâlâ. Dorcas da beni terk etmişti çünkü zeval bulmasından önceki dönemde ben yoktum (istesem de olamayacağımı bir şekilde anlamıştır.)

(Bu benim için de altın dönemdir. Hücreme kitap ve çiçek getiren o nazik toy oğlanın anısına çok kıymet veriyorum, en çok da zeval bulmazdan önce bana son kez aşkı tattırdığı için, zira aşkı o hapishanede öğrendim ben. Zeval derken,

haykırışlarım duyulmasın diye üzerime bir duvar halısı atılmasını kastetmiyorum, Nessus'taki Eski Hisar'a getirilişimi de, bir kodese tıkılmamı da, hatta Urth'ta öyle parladığı asla vaki olmamış bir ışığa maruz kalan bedenimin isyan ettiği ânı da...* Benim için aşırdığı yağlı mutfak bıçağını, insafsızca bilenmiş soğuk yalımını kendi gırtlağıma çaldığım anda zeval buldum. Aynı akıbet hepimizi bekliyor, her yaptığının ceremesini çeken Caitanya'nın iradesi böyle. Yine de reva mı bize bu kadar nefret? Bu kadar mı nefret uyandırıyoruz? Sinemdeki buseleri hâlâ hatırımdayken ne mümkün, hele ki -Aphrodisius'un aksine Yoldaşlar kiliarkının yeğeni olacak o genç adamın aksine- tenimin kokusuna muhtaç kalmış gibi değil de bedenime sahiden açmış gibi koynuma gömülmüşken. Bizi gözetleyen mi olmuş acaba? Beni sahiden yiyip sindirdi çünkü. Anılarla uyandım ya şimdi, elimi kaldırayım da saçında gezdireyim bari.)

Pelerinime sarınarak epey uyumuşum. Türlü zorluklardan geçmiş kişilere Tabiat Ana'nın bir lütfudur bu; hayatları daha kolay olan insanların yakınacağı yetersiz koşullar neredeyse tatminkâr gelir bizlere. Hemen kalkmadım ve dağlarda çektiğim çileye kıyasla geceyi orada ne kadar rahat geçirdiğime sevinerek bir süre uyanık yattım.

En sonunda güneş doğup da kuşlar ötmeye başlayınca ayıldım. Sönmüş ateşin öbür tarafında asker kıpırdandı ve bir şey mırıldandı sanırım. Doğrulup oturdum. Battaniyesini kenara atmış, sırt üstü yatıyordu. Yüzü solgundu, avurtları çöküktü, gözlerinin altında kara halkalar vardı, dudaklarının kenarlarında da kırışıklıklar, ama canlı birinin çehresiydi. Gözlerini yummuştu ve burnundan nefes alıyordu.

Bir an için o uyanmadan kaçasım geldi. Palası hâlâ bendeydi. Yanı başına geri koyacak oldum ama saldırır korkusuy-

---

* Bkz. 1. kitap 12. bölüm. -*çn*

la vazgeçtim. Çakısı hâlâ ağaca saplı duruyordu. Casdoe'nun evinin panjuruna Agia'nın sapladığı eğri hançeri anımsattı. Çakıyı alıp kemerindeki kınına geri soktum, sırf elimde bir kılıç varken bıçaklı bir adamdan korkmayı kendime yedirememiştim için.

Gözkapakları titreşti. Uyanıp da tepesinde beni görünce Dorcas'ın nasıl korktuğu hatırımdaydı, o yüzden geri çekildim. Kılığım ürkütmesin diye de pelerinimin önünü açtım ki çıplak kollarım ve göğsüm görünsün. İkisi de günlerce güneşe maruz kalmaktan esmerleşmişti. Uyku hâlinden uyanıklığa geçişte olduğu gibi derin derin nefes aldığını işittim. Nazarımda âdeta ölümden hayata dönmek kadar mucizevi bir geçişti bu.

Çocuk gibi bön bakışlarla doğrulup oturdu ve bedenine baktı. Dudakları kıpırdadıysa da anlamlı bir ses çıkmadı. Elimden geldiğince dostane bir edayla konuştum. Dinledi ama anlamamış gibi baktı. Mutlak Yuva yolunda dirilttiğim uhlanın şaşkınlığı geldi hatırıma.

Keşke ona içirecek suyum olsaydı ama yoktu. Çantasından aşırdığım salamura etten bir dilim çıkarıp ikiye böldüm ve yarısını ona verdim.

Çiğnedikçe toparlanır gibi oldu. "Kalk," dedim. "İçecek bir şey bulmalıyız."

Elini tutup kaldırmama izin verdi ama ayakta duracak hâli yoktu. İlk başta mahmur olan bakışları gittikçe irileşti, gözbebekleri kocaman oldu. Ağaçları üzerimize saldıran bir aslan sürüsü gibi görüp korktuğunu zannettim, yine de ne çakısına davrandı ne de palasını geri almaya kalkıştı.

Üç dört adım atmıştık ki sendeledi, az kaldı düşüyordu. Omzuma yaslanarak yürümesine ses etmedim. Ormandan çıkmak üzere beraber yola koyulduk.

3
TOZLU YOLDA

Kuzeye mi sapsak yoksa güneye mi bilmiyordum. Kuzeyi Sayesizler ordusu kuşatmıştı ve cepheye fazla yaklaşırsak bir taarruzun tam ortasında kalabilirdik. Gelgelelim daha fazla güneye inersek bize yardım edecek birilerine rastlama ihtimalimiz düşük, asker kaçağı olarak tutuklanma ihtimalimizse yüksekti. Neticede kuzeyi seçtim; sırf alışkanlıktan, ama iyi mi yaptım kötü mü yaptım hâlâ emin değilim.

Yolu örten çiy çoktan kurumuştu ve tozlu zeminde hiç ayak izi yoktu. Üç dört adım genişlikteydi, iki yanındaki bitki örtüsü bozarmış hâldeydi. Kısa sürede ormandan çıktık. Kıvrılarak bayır aşağı inen yol kayalık bir vadinin dibindeki küçük ırmağı kemerli bir köprüyle aşıyordu.

Orada yoldan ayrıldık ve su içip yüzümüzü yıkamak üzere kıyıya indik. Diuturna Gölü'nü geride bıraktığımdan beridir tıraş olmamıştım. Askerin cebinden çakmaktaşı ve masatı alırken görmediğim için usturası olup olmadığını kendisine sordum.

Bu incir çekirdeğini doldurmayacak ayrıntıya değiniyorum çünkü söylediğim bir şeyi asker ilk kez anladı. Kafa sallayıp zırhlı yeleğinin altından köylülerin kullandığı ve demircilerin eski öküz nallarını ikiye bölerek yaptıkları şu küçük usturalardan birini çıkardı. Usturayı hâlâ yanımda taşıdığım bileytaşına ve çizmemin koncuna sürterek kılağıladıktan

sonra sabunu var mı diye sordum. Anlamışsa bile anlamazlıktan geldi, biraz sonra da bir kayaya oturup gözlerini suya dikti. Bu hâli bana fazlasıyla Dorcas'ı anımsattı. Muhtemelen yalnızca bizlere müphem olan ölüm diyarından hatırında kalanlara dair onu sorguya çekmek için can atıyordum. Soğuk nehir suyuyla yüzümü yıkayıp yanaklarımı ve çenemi olabildiğince tıraşlamakla yetindim. Usturayı kılıfına sokup geri vermeye yeltendiğimde onunla ne yapacağını bilemez gibi baktı, ben de heybeme attım.

Günün geri kalanını çoğunlukla yürüyerek geçirdik. Birkaç kez durdurulduk ve sorguya çekildik; birilerini durdurup sorguya çektiğimiz zamanlar da çok oldu. Yalanım aşama aşama tafsilatlı hâle geldi: Özerk'in vekili olan bir sivil yargıcın liktoruydum; bu askere yolda rastlamıştık ve amirim onunla ilgilenmemi emretmişti; asker dilsizdi, o yüzden de hangi birimden olduğunu bilmiyordum. Son kısmı nispeten doğruydu.

Başka yollara rastladık, bazen de yolumuzu değiştirdik. Güzergâhımız on binlerce askerin çadır kentlerde yaşadığı devasa kamplara iki kez denk geldi. İkisinde de yaralılarla ilgilenen kişiler, yoldaşımın kanayan yaralarını sarsalar da sorumluluğunu alamayacaklarını belirttiler. İkinci kampta Pelerinlerin yerini sormak yerine bizi sığınabileceğimiz bir yere yönlendirmelerini rica ettim. Akşam olmak üzereydi.

"Buradan üç fersah ötede kalabileceğiniz bir revir var."

Bilgi kaynağım konuşurken bir bana bakıyordu bir ona, dilsiz ve şaşkın bakışlı askere acıdığı kadar bana da acıyordu sanki.

"Kuzeybatı yönünde gidin, koskoca iki ağacın arasından sağa sapan bir yol göreceksiniz. Genişliği geldiğiniz yolun yarısı kadardır. Oradan devam edin. Silahlı mısın?"

Kafamı iki yana salladım. Askerin palasını onun belindeki kınına geri koymuştum.

"Kılıcımı amirimin yaverlerine bıraktım. Bu adamla ilgilenirken bir de onu taşıyamazdım."

"O zaman hayvanlara dikkat et. Keşke uzun menzilli bir silahın olsaymış ama ben sana temin edemem."

Gitmek üzere arkamı dönmüştüm ki omzuma dokunarak beni durdurdu.

"Saldırıya uğrarsan onu bırak," dedi. "Bırakmak zorunda kalırsan da fazla dert etme. Onun gibi vakalar çok gördüm. İyileşme ihtimali az."

"Bu iyileşmiş hâli," dedim.

Bu adam kalmamıza izin vermediği veya bir silah temin etmediği hâlde üç beş lokmayla karnımızı doyurdu. Oradan epeydir hissetmediğim kadar şen ayrıldım. Bulunduğumuz vadinin batıdaki bayırları güneşi birkaç saatliğine perdeledi. Askerle yan yana yürürken artık kolundan tutmama gerek kalmadığını sonradan fark ettim. Kolunu bırakınca herhangi bir dost gibi yanım sıra yürümeyi sürdürdü. İnce uzun suratlı Jonas'a hiç benzemiyordu ama bir ara ona yandan göz ucuyla bakınca simasındaki bir şey Jonas'ı o kadar andırdı ki hortlak gördüğümü sandım.

Gri yol ay ışığında yeşilimtırak beyaza çalıyordu. İki yandaki ağaçlar da çalılarda siyah görünüyordu. Bir yol muhabbeti başlattım. İtiraf etmek gerekirse bunun sebebi kısmen kesif yalnızlıktı; öte yandan başka haklı gerekçelerim de vardı. Şüphesiz ki insanlara tavuk görmüş tilki gibi saldıran alzabolar gibi hayvanlar vardır, ama insan sesi duyunca kaçan birçoğunun varlığından da haberdardım. Ayrıca, eğer askerle herhangi biriyle konuşur gibi laflarsam, bizi işiten kötü niyetli kişiler onun karşı koyamayacak durumda olduğunu anlamazlar diye düşünüyordum.

"Dün geceyi anımsıyor musun?" diye girdim söze. "Çok derin uyuyordun."

Yanıt gelmedi.

"Galiba sana hiç söylemedim ama bende her şeyi anımsama becerisi var. Bazen her istediğimi ânında hatırlayamıyorum ama hiçbiri aklımdan çıkmıyor; bazı hatıralar, malum, zindanda aylak gezen firari müşteriler gibidir. Kolay ele geçmezler ama hep zindandadırlar, kaçamazlar.

"Gerçi düşünürsen tamamen doğru değil bu. Bizim zindanın en alttaki dördüncü katı boştur – zaten üstteki diğer üç katı dolduracak kadar müşteri asla olmaz. Belki ileride Üstat Gurloes üçüncü katı da kapattırır. Orada şimdilik hiçbir zabitin teftişe gelmediği zırdelileri tutuyoruz sadece. Üst katların birinde tutulsalar gürültüleri herkesi rahatsız eder. Hepsi gürültücü değil tabii. Bazıları senin gibi sessizdir."

Yine yanıt gelmedi. Bana kulak verip vermediğini ay ışığında kestiremiyordum ama ustura istediğimde anlaması hatırımdaydı.

"Bir defasında oraya inmiştim. Dördüncü kata yani. Bir köpeğim vardı, orada saklıyordum, ama kaçtı. Onu ararken zindanlardan dışarı açılan bir tünel buldum. Emekleyerek gide gide bir kaide çukurundan dışarı tırmandım ve Zaman Atriyumu denen bir yere çıktım. Güneş saatleriyle doluydu. Orada genç bir kadınla tanıştım, onun kadar güzelini de bir daha hiç görmedim, sahiden, Jolenta'dan bile güzeldi bence, gerçi onun yeri ayrıdır."

Asker hiçbir şey demedi ama kulağının bende olduğunu bir şekilde anladım. Göz ucuyla yakaladığım kadarıyla başını hafifçe benden yana döndürmüştü sanki.

"Adı Valeria'ydı, sanırım yaşı benden küçüktü, ama daha büyük gösteriyordu. Siyah kıvırcık saçlıydı, Thecla gibi, ama gözleri de siyahtı. Thecla'nınki menekşe rengiydi. Ömrümde onunki kadar güzel ten görmemiştim, nar ve çilek suyuyla karışık kaymak gibiydi.

"Konu Valeria'ya geldi ama aslında Dorcas'tan bahse-

decektim. Dorcas da güzeldir ama çok sıskadır, neredeyse çocuk gibidir. Peri siması var onda, teni çilli, çilleri de altın zerreleri gibi. Kesmeden önce saçı uzundu; sürekli çiçek takardı."

Tekrar sustum. İlgisini çektiğini düşündüğüm için kadınlardan konuşmaya devam etmiştim. Oysa beni hâlâ dinleyip dinlemediğinden emin değildim artık.

"Thrax'tan ayrılmadan önce Dorcas'ı görmeye gitmiştim. Odasındaydı, Ördek Yuvası diye bir handa. Yatağında çıplak yatıyordu ama sanki daha önce hiç beraber olmamışız gibi çarşafı üzerinden sıyırmıyordu, halbuki onunla az buz yolculuk yapmamıştık, karalar denizden yükseldiğinden beridir insan sesi duyulmamış yerlerde kamp kurmuştuk, güneşten başkasının çehresini görmemiş bayırları tırmanmıştık. Birbirimizi terk etme faslındaydık, öbür türlüsüne ikimizin gönlü razı değildi, buna rağmen son anda korkup ona eşlik etmemi istedi benden.

"Pençe'nin zaman mefhumu üzerindeki gücü, mesafe mefhumunu değiştirdiği rivayet edilen Peder Inire'ın aynalarıyla aynı demişti. Bu ifadesinin üzerinde çok durmamıştım –çok zeki bir adam değilimdir, kafa patlatan bir filozof hiç değilim– ama şimdi düşündükçe ilginç buluyorum dediklerini. 'Uhlanı hayata geri döndürdün çünkü *Pençe* zamanı bükerek onu hâlâ yaşadığı noktaya götürdü. Arkadaşının yaralarını kısmen iyileştirdin çünkü cevher, zamanı yaraların iyileşmeye yüz tuttuğu bir âna dek büktü,' demişti.* Sence de ilginç değil mi bu? Pençe'yi alnına azıcık batırdığımda tuhaf bir ses çıkarmıştın. Ölüm ânındaki hırıltın olabilir bence."

Bekledim. Asker konuşmadı ama hiç beklenmedik bir şekilde elini omzumda hissettim. Biraz boşboğazlık etmiştim. Söylediklerimin ciddiyeti onun temasıyla kafama dank etti. Eğer anlattıklarımda azıcık bile doğruluk payı varsa, hiç an-

---

* Bkz. 3. kitap 11. bölüm. -*çn*

lamadığım güçlerle iştigal etmişim demekti ve öz evladım gibi sahiplenmeye çalıştığım Casdoe'nun oğlundan zerre farkım yoktu. O da hiç anlamadığı şu devasa yüzükle iştigal edip canından olmuştu.

"Tevekkeli değil şaşkınlığın. Zamanda geri gitmek feci bir şey olsa gerek, ölümden dönmekse daha fecidir herhalde. Durumunu yeniden doğmaya benzetecektim ama sanırım ondan daha kötü, çünkü bir bebek bile anasının rahminden canlı doğar." Bocaladım. "Ben hiç doğurmadım gerçi... Thecla yani."

Onun yaşadığı kafa karışıklığını anlamaya çalışmaktan belki, benim de kafam karışmış, kim olduğumu şaşırmıştım. En sonunda şunu geveledim: "Kusura bakma. Yorgunken ya da uyku bastırınca başka biriymişim gibi davranıyorum." (Bunu söylediğimde her nedense omzumu daha da sıktı.) "Seninle alakası olmayan uzun bir hikâyedir. Şunu demeye getiriyordum, Zaman Atriyumu'ndaki kaideler yıkılınca saatler de eğrildiği için ibreleri doğru göstermiyordu. Duyduğuma göre öyle durumlarda günün saatleri ya geçmez olurmuş ya da günün belli bir bölümünde geri gidermiş. Sende bir köstekli saat var, o yüzden bilirsin, zamanı tam belirleyebilmek için ibresini güneşe tutmak gerekir. Urth onun etrafında dönerken güneş sabit kalır, o dönüş sayesinde anlarız zamanın geçtiğini, tıpkı sağır bir adamın sırf dansçıların kıvırtmasına bakarak bir tarantellanın ritmine eşlik edebilmesi gibidir. Ama ya güneş de dönseydi? İşte o zaman lahzalar da ricat ederdi.

"Yeni Güneş'e inanır mısın bilmem – kendi inancımdan da şüpheliyim gerçi. Ama sahiden varsa, Uzlaştırıcı yeniden gelecek demektir. *Uzlaştırıcı* ve *Yeni Güneş* aynı zatın iki değişik isimle anılmasıdır aslında. Bu durumda o zata niçin Yeni Güneş denildiğini sorgulayabiliriz. Sen ne dersin? Zamanın akışını sağlayan da aynı güç olamaz mı?"

O anda zaman sahiden durmuş gibi hissettim. Etrafımızdaki orman karanlık ve ıssızdı; akşam olunca hava da ferahlamıştı. Diyecek başka laf bulamadım, abuk subuk konuştuğum için biraz da mahcuptum çünkü askerin söylediklerimi pürdikkat dinlediğini bir şekilde sezmiştim.

Tam önümüzde yol kenarındaki ağaçlardan çok daha kalın gövdeli iki tane çam gördüm. Beyazımtırak yeşil bir yol geçiyordu arasından. "İşte!" diye bağırdım. Ama oraya gidince askeri peşimden gelsin diye iki elimle omuzlarından tutup durdurmak ve yüzünü o yöne döndürmek zorunda kaldım. Tozda kara bir benek gözüme ilişti. Çömelip dokundum.

Pıhtılaşmış kandı. "Doğru yoldayız," dedim. "Yaralıları buradan götürmüşler."

4
HUMMA

Hedefimize ulaşana dek gecenin ne kadarını yürüyerek geçirdiğimizi bilmiyorum. Ana yoldan ayrıldıktan biraz sonra tökezlemeye ve bir hastalıktan şüphelenmeye başladığımı hatırlıyorum. Tıpkı öksürüğü kesilmeyen ya da ellerinin titremesine mâni olamayan hastalar gibi, birkaç adımda bir sürekli tökezliyordum, art arda. Zaten düşünecek hâlde değildim ama sol ayağımın ucu sağ topuğuma takıldıkça zihnim dağılıyor, attığım her adımla aklım başımdan gidiyordu sanki.

Patikanın iki yanındaki ağaçlarda ateş böcekleri ışıldıyordu. Önümüzde beliren ışıkları da uzun süre böcek zannettim, o yüzden de adımlarımı hızlandırmadım. Derken, kendimizi sıra sıra çardak kulübelerin arasında, erkeklerle kadınların ellerinde sarı kandillerle mekik dokudukları bir sayvanın altında buluverdik, bana çok ani olmuş gibi geldi. Kılığını simsiyah gördüğüm bir kadın bizi alıp deri ve boynuz iskemleli başka bir yere götürdü. Bir mangal ateşi yanıyordu. Entarisinin, kapüşonu dahil kızıl olduğunu orada gördüm ve onu bir anlığına Cyriaca sandım.

"Arkadaşın nerede hastalandı bu kadar?" dedi. "Neyi var biliyor musun?"

Asker kafasını iki yana sallayıp yanıt verdi: "Hayır. Onun kim olduğunu bile bilmiyorum."

Konuşamayacak kadar afallamıştım. Kadın elimi tuttu, sonra bırakıp askerinkini tuttu. "Ateşi var. Senin de. Yaz sıcağı bastıkça her gün daha çok hastalıkla karşılaşıyoruz. İçme suyunuzu kaynatmanız, elinizden geldiğince bitlerinizi ayıklamanız gerekirdi." Bana döndü. "Bir sürü yüzeysel kesik var vücudunda, bazıları iltihaplanmış. Kaya parçaları mı?"

"Hasta olan ben değilim. Ben arkadaşımı getirmiştim," demeyi başardım.

"İkiniz de hastasınız, bence birbirinize destek olmuşsunuz. Birinizden biri olmasa buraya varamazdınız. Kaya parçaları mı sıçradı? Düşman silahıyla falan mı yaralandın?"

"Kaya parçaları, evet. Bir arkadaşın silahıyla."

"En berbatı da oymuş, duymuştum, kendi tarafından birinin silahıyla yaralanmak yani. Ama şu anda asıl endişemiz yüksek ateş." Durakladı, bir bana baktı bir askere. "İkinizi de yatıracağım, ama önce yıkanmanız gerek."

Ellerini çırparak iri kıyım ve dazlak bir adamı çağırdı. Adam ikimizi de kolumuzdan tuttuğu gibi götürdü, sonra durdu ve küçük Severian'ı taşırken yaptığım gibi kucaklayıverdi beni. Biraz sonra çıplaktık ve suyu taşlarla ısıtılmış bir havuzda oturuyorduk. İri kıyım adam başımızdan aşağı su döküyordu, ardından bizi sırayla havuzdan çıkarıp makasla saçımızı kırptı. Akabinde bir süre suda bırakıldık.

"Artık konuşabiliyorsun," dedim askere.

Kandil ışığında kafa sallayarak onayladığını gördüm.

"Yoldayken niye konuşmadın madem?"

Bocaladı, hafiften omuz silkti sanki. "Aklım bin türlü şeyle meşguldü, hem sen de konuşmuyordun ki. Çok bitkindin. Bir ara mola vermeyecek miyiz diye sordum ama yanıt vermedin."

"Bana tam tersiymiş gibi geldi, neyse, ikimiz de haklıyız galiba. Karşılaşmamızdan önce başına gelenleri hatırlıyor musun?" dedim.

Yine bir duraklama oldu. "Seninle karşılaşmamı bile hatırlamıyorum. Bir baktım karanlık bir patikadayım ve yanımda yürüyorsun."

"Ya ondan öncesini?"

"Bilmiyorum. Müzik vardı galiba, bir de çok yürüdüm. Önce gündüzleyin, sonra karanlıkta."

"O yürüme faslında beraberdik," dedim. "Başka bir şey hatırlamıyor musun?"

"Karanlıkta uçuyordum. Evet, beraberdik, sonra güneşin tam tepemizde olduğu bir yere vardık. Önümüze bir ışık vardı ama ben o ışığa adım atınca ortalık kararıverdi sanki."

Başımla onayladım. "Aklın başında değildi de ondan. Sıcak havalarda güneş sanki tam tependeymiş gibi gelir, dağların arkasında batınca da ışıklar söndü sanmışsın. Adını hatırlıyor musun?"

Biraz düşündükten sonra acı acı gülümsedi.

"Yolda giderken bir yerlerde kaybettim. Keçiye kılavuzluk edeceğine söz veren jaguar da böyle demiş."

Dazlak kafalı iriyarı adamın geldiğini ikimiz de fark etmedik. Havuzdan çıkmama yardım edip kurulanayım diye bir havlu, giyineyim diye de bir üstlük verdi. Eşyalarımı da buram buram tütsü kokan bir bez torbaya koyup getirmişti. Bir gün öncesinde Penče'yi bir süreliğine kaybettim diye âdeta çılgına dönmüş, kahrolmuştum. Oysa o gece eşyalarım iade edilene kadar yokluğunun farkına bile varmadım, bir çardağın altındaki karyolama uzanana kadar da çıkarıp bakarak emin olma gereği duymadım. Penče avucumda parlıyordu, ay ışığı gibi solgun. Şekli de hilali andırıyordu. Ayın soluk yeşil ışığının aslında güneşten yansıyan ışık olduğu hatırıma gelince gülümsedim.

Saltus'ta uyuduğum ilk gece kendimi çırak koğuşunda zannederek uyanmıştım. Revir çadırındayken aynı deneyimin tersini yaşadım. İnsanların ellerinde kandillerle sessizce do-

laştığı reviri uykumun arasında gündüzki sanrının bir uzantısıymış gibi algıladım.

Yarı oturur doğrulup etrafıma bakındım. İyi hissediyordum, hatta eskiye kıyasla daha iyi, ama sıcaklamıştım. İçten yanıyordum sanki. Roche yan dönük uyuyordu, kızıl saçı darmadağınık, ağzı açık, zihinsel gayretten yoksun kalınca çehresi gevşemiş ve çocuksu bir simaya bürünmüştü. Pencereden bakınca Eski Avlu'nun karla kaplı olduğunu gördüm, yeni yağmıştı kar, ne bir ayak izi vardı ne de hayvan; ama kabristanda şimdi yüzlerce ayak izi vardır diye düşündüm, çünkü bir sürü küçük yaratık barınır orada, ölülere hem oyun arkadaşı hem yoldaştırlar, çıkıp yiyecek ararlar, bir yandan da Tabiat Ana'nın onlara bahşettiği bu yeni manzaranın keyfini sürerler. Çabucak ama sessizce giyindim, diğer çıraklardan biri yatağında kıpırdanınca da tek parmağımı dudağıma götürüp sus işareti yaptım, sonra da kulenin tam ortasındaki dik basamaklı döner merdivene koştum.

Olağandan uzun sürdü inmek, hatta bir basamaktan bir basamağa güçlükle attım adımlarımı. Merdiven tırmanırken ayak bağı olan yerçekiminin hep farkındayızdır ama inerken lehimize işler, faydasını görürüz. Oysa şimdi aleyhime işliyordu sanki. Her adımımı gayret sarf ederek attım, ayağımı yerden kaldırmamı engelleyen bir şey varmış gibi, indirirken de bir şeyi hışımla ezer gibiydim. Hani rüyalarda bazı şeyler tekinsizce malum olur ya, Hisar'daki tüm kulelerin havalandığını ve Dis çemberinin ötesine doğru yola çıktığını anlamıştım. Bunu idrak edince sevindim, yine de hâlâ kabristana gidip tilki ve koatilerin izlerini sürmeyi arzuluyordum. Elimden geldiğince hızla inerken bir inilti işittim. Merdiven ansızın bir kamarada son buldu, tıpkı Baldanders'ın kalesinde odalara bağlanan merdivenler gibi.

Üstat Malrubius'un nekahet odasıydı bu. Üstatların daireleri ferah olurdu; yine de burası herhangi bir kamaradan

çok daha genişti. Hatırladığım gibi iki tane penceresi vardı ama muazzam büyüklerdi, Tayfun Dağı'ndaki gözler kadar. Üstat Malrubius'un yatağı çok genişti ama odanın büyüklüğünden âdeta ufacık kalmıştı. Üzerine iki kişi eğilmişti. Giysileri siyahtı ama loncaya özgü is karası değildi. Yanlarına gittim. Hasta adamın güçlükle nefes aldığını iyice yaklaşınca işittim. İkisi de doğrulup bana döndü. Bunlar Cumaean ile müridi Merryn idi, harabe taş kentteki kabrin tepesinde tanıştığım cadılar.

"Ah, nihayet geldin, ablam," dedi Merryn.

O böyle deyince fark ettim zannettiğimin aksine çırak Severian olmadığımı. Thecla'ydım ama henüz boy atmamış, yani aşağı yukarı on üç on dört yaşlarındaki hâliydim. Muazzam utandım ama bir kız bedeninde olduğum veya erkek kıyafetleri giydiğim için değil (aslında hoşuma bile gitmişti) daha ziyade o âna dek farkına varmadığım için. Merryn'in sözleri biraz da sihir gibi geldi bana, sanki iki benliğimden de haberdardı ve Severian'ı geri plana itmek için öyle demişti.

Cumaean beni alnımdan öptü, geri çekilince de dudaklarında tebessümden kalan kanı sildi. Konuşmadığı hâlde bunun bir işaret olduğunu anladım. Bir bakıma yaralı asker de bendim.

"Uyuduğumuzda," dedi Merryn bana, "dünyevilikten sonsuzluğa geçeriz."

"Uyandığımızda," diye fısıldadı Cumaean, "ânın ötesini görme becerimizi yitiririz."

"Kendisi asla uyanmaz," diye böbürlendi Merryn.

Üstat Malrubius yatağında kıpırdanıp inledi. Cumaean yatak başındaki sehpadan cam sürahiyi aldı ve bardağı azıcık doldurdu. Sürahiyi yerine koydu. İçinde canlı bir şey kıvranıyordu. Her nedense bir su perisi zannedip geri çekildim. Meğer Hethor'muş, boyu bir karış, ağarmış kirli sakallı yüzünü cama yaslamıştı.

Konuştuğunu işittim. Duyan da fare ciyaklıyor sanırdı. "Bazen foton fırtınalarıyla karaya oturur gemin, galaksilerin burgaçlarına kapılıp döne döne, kâh saat yönünde kâh tam tersine, gümüş yelkenlerimiz hareler çizer karanlık derya dehlizlerinde, ışıkla imler güzergâhı, iblisler musallattır aynadan yelkenlerimize, yüz fersahtır sicim gibi serenlerimiz, bezine yıldız ışıkları nakşedilmiştir gümüş çuvaldızlarla, siyah kadifeye oya gibi işlenmiştir yıldızlar, akıp giden Zaman yelleriyle ıslak. Dişlerinin arasında kemik! Köpükler, uçarcasına geçen Zaman'ın köpükleri, eski denizcilerin huzursuz ve usanmaz kâinattan kemiklerini daha fazla esirgeyemedikleri kıyılara vurur. Nereye gitti sevdiceğim? Hanımım, ruh eşim? Aquarius, Pisces ve Aries'in azgın dalgalarına kapılıp da gitti. Gitti. Küçük teknesiyle gitti, siyah kadife kapağı örttü memelerini, gitti, yelken açıp yıldızlı kıyılardan ebediyen uzaklaştı, yaşanabilir dünyaların çorak kumsallarından. Kendi kendisinin gemisi o, kendi gemisinin mostralığı, kaptanı da kendisi. Bosun, Bosun, indir gemiyi denize. Yelkenci, fora et yelkeni. Sevdiceğim geride bıraktı bizi. Biz de onu geride bıraktık. Hiç bilmediğimiz bir mazide kaldı, bize reva olmayacak bir gelecekte. Öbür yelkenleri de aç, Kaptan, kâinat geride bırakıyor bizi..."

Sürahinin yanında bir çıngırak vardı. Hethor'un sesini bastırmak için Merryn o çıngırağı çaldı, sonra da Üstat Malrubius'un henüz bir yudum aldığı bardağı Cumaean'ın elinden kaptığı gibi kalan suyu yere döktü ve ters çevirip sürahinin ağzına kapadı. Hethor'un sesi kesilmişti. Yerdeki su gizli bir pınardan çağlarcasına aktı. Buz gibiydi. Ayakkabılarımı ıslattığım için mürebbiyem kızacak diye düşündüm hayal meyal.

Çıngırağın sesi üzerine bir hizmetçi geldi, Thecla'nın hizmetçisi, Vodalus'u kurtarmamın ertesinde derisi yüzülmüş bacağını ben muayene etmiştim. Gençliğiydi, Thecla'nın

genç kızlığı zamanında o yaşlardaysa zahir, ancak bacağının derisi yeni yüzülmüştü ve kanıyordu.

"Çok üzgünüm," dedim. "Çok üzgünüm, Hunna. Bunu ben yapmadım, Üstat Gurloes ve diğer kalfalar yaptı."*

Üstat Malrubius yatağında doğrulup oturdu. Yatağının aslında bir kadın eli olduğunu ilk o zaman fark ettim, parmaklar kolum kadardı, tırnaklar da hançer gibi. "İyileşmişsin!" dedi, can çekişen benmişim gibi. "En azından daha iyi görünüyorsun."

Parmaklar üzerine kapanmaya başlamıştı ama o yataktan sıçradığı gibi dizime kadar yükselen suyun içine atladı.

Bir köpek –geçmişteki köpeğim Triskele– o vakte kadar yatağın altında saklanıyormuş olsa gerek ki, belki de yatağın öbür tarafına sindiği için görmemiştim, ansızın ortaya çıktı. Tek ön ayağıyla seke seke, suları sıçratarak, neşeyle havlayarak yanımıza geldi. Üstat Malrubius sağ elimi tuttu, Cumaean da sol elimi, birlikte dağın koca gözlerinden birine yürüdük.

Tayfun'un gösterdiği manzarayı gördüm orada. Dünya bir halı rulosu gibi tümüyle önüme serildi. Bu kez çok daha muhteşemdi. Güneş arkamızda kalmıştı; mislice kuvvetlenmişti ışığı sanki. Gölgeler altına dönüştü, yeşil olan her şey gözümün önünde serpilip güçlendi. Tarlalarda ekinlerin olgunlaştığını gördüm. Denizlerdeki balık sürüleri çoğaldıkça çoğaldı, ufacık su bitkileri de aynı hızla gürleşti. Odadaki su arkamızda ırmak oldu, gözden dışarı çağladı, güneş vurunca da bir gökkuşağı düştü üzerine.

Birden uyandım. Uyuduğum sırada birisi beni kar dolu çarşaflarla örtmüştü. (Kar öbeklerinin ayakları kaymaz beygirlerle dağlardan getirildiğini sonradan öğrendim.) Ürperdim. Rüyama geri dönmeye can atıyordum ama gördüklerimden

---

* Bkz. 1. kitap 3. bölüm. –çn

muazzam ayrı düştüğümün hayal meyal farkındaydım. Ağzımda ilaç acısı vardı, üzerimdeki örtü de taş gibi sertti sanki. Kızıllara bürünmüş Pelerinler ellerinde kandilleriyle mekik dokuyor, karanlıkta inleyen erkekler ve kadınlarla ilgileniyorlardı.

5
REVİR

O gece gerçek anlamda tekrar uyuduğumu sanmıyorum, olsa olsa sızmışımdır. Şafak söktüğünde karlar erimişti. İki Pelerin örtüleri aldı, kurulanayım diye bir havlu verdi ve yatağa kuru nevresim serdi. Pençe'yi onlara oracıkta iade edesim vardı –eşyalarım karyolanın altındaki torbadaydı– ama uygunsuz kaçar diye vazgeçtim. Tekrar yattım, gündüz vakti demeden uyudum.

Tekrar uyandığımda öğlen olmuştu. Revir her zamanki gibi sakindi. Uzakta iki adam konuşuyordu. Birisi seslendi. Ama bu seslerin hepsi ortamın dinginliğini pekiştirmeye yaradı. Yarı oturur doğrulup etrafıma bakındım, gözlerim askeri aradı. Sağımda kafası sıfıra vurulmuş bir adam yatıyordu, ilk bakışta onu Pelerinlerin kölelerinden sandım. Ona seslenmem üzerine kafasını döndürüp bana bakınca anladım yanıldığımı.

Ben ömrümde o kadar boş bakan bir insan görmedim, görünmez ruhları görüyor gibiydi gözleri. "On Yediler Heyeti'ne hamdolsun," dedi.

"Günaydın. Burada işler nasıl yürütülüyor bir bilgin var mı?"

Suratından bir karaltı geçti. Sorumun onda şüphe uyandırdığını sezdim. Şöyle yanıtladı: "Tüm emeller, iyisiyle kötüsüyle, Doğruluk İlkesi'ne harfiyen uygun yerine getirilir."

"Buraya bir adamla beraber getirilmiştim. Onunla konuşmak istiyorum. Ahbap sayılırız."

"Halkın iradesiyle hareket edenler dosttur ama onlarla hiç konuşmayız biz. Halkın iradesine aykırı hareket edenler düşmandır ama çocukken hepimiz aynı eğitimden geçtik."

Solumdaki adam seslendi: "Onun ağzından laf alamazsın. O bir mahkûm."

Dönüp ona baktım. Yüzü âdeta bir kurukafaya benzeyecek kadar çökmüştü ama alaycı bir ifadesi vardı. Keçeleşmiş siyah saçı sanki aylardır tarak görmemişti.

"O sürekli öyle konuşur. Başka laf bilmez. *Hey, sen!* Şimdi pataklayacağız seni!"

Diğeri yanıtladı: "Halk Ordusu için yenilgi zaferin sıçrama tahtasıdır, zaferse daha yüce zaferlere çıkan bir merdiven."

"Yine de çoğu kişiden daha anlamlı laflar ediyor," dedi solumdaki adam bana.

"Mahkûm demiştin. Ne suç işlemiş?"

"Suçu mu? Şey, ölmemiş."

"Maalesef anlamadım. İntihar görevine falan mı atanmış?"

Solumdaki adamın öbür tarafında yatan hasta doğrulup oturdu. Narin ve güzel yüzlü, gençten bir kadındı. "Hepsinin görevi o," dedi. "En azından savaş bitmedikçe yurtlarına dönemiyorlar, asla kazanamayacaklarını da biliyorlar aslında."

"İçsel çatışmalar Doğruluk İlkesi'yle çözümlendikten sonra diğer çatışmalar çoktan kazanılmış sayılır."

Dedim ki: "Bir Sayesiz öyleyse. Söylediğinden bunu anladım. Onlardan birini hiç görmemiştim."

"Çoğu ölür," dedi siyah saçlı adam. "Demeye çalıştığım buydu."

"Dilimizi konuştuklarını bilmiyordum."

"Konuşmazlar. Subaylardan biri mahkûmla konuşmaya

geldiğinde onun bir tercüman olduğundan falan bahsediyorlardı. Muhtemelen esir düşen askerlerimizi sorguya çekenlerden biriymiş. Ne kabahat işlediyse artık, geri saflara düşmüş."

Genç kadın konuştu: "Sahiden deli olduğunu sanmıyorum. Çoğu aynı durumdadır. Adın ne?"

"Özür dilerim, kendimi tanıtmam gerekirdi. Ben Severian."

Az kaldı liktor olduğumu söyleyecektim ama eminim ki o zaman ikisi de benimle konuşmazdı.

"Ben Foila, bu da Melito. Ben Mavi Hüssarlardanım, o da bir hoplit."*

"Saçma sapan konuşma," diye gürledi Melito. "Ben hoplitin tekiyim. Sen de hüssarın teki."

Bence kadına kıyasla adam daha fazla gidici görünüyordu.

"Bir an önce iyileşsek de buradan taburcu edilsek bari," dedi Foila.

"Taburcu edileceğiz de ne olacak? Birisinin ineğini sağıp domuzlarını mı güdeceğiz?" Melito bana döndü. "Sen onun lafına aldanma, ikimiz de gönüllüydük. Yaralandığım sıralarda terfi bekliyordum, terfi olunca evlenebilecektim."

Foila seslendi: "Seninle evleneceğime söz vermedim!"

Birkaç yatak öteden başka birisi bağırdı: "Şu kadınla evlen de çenesini kapatsın!"

Bunun üzerine Foila'nın öbür tarafında yatan hasta kalkıp oturdu. "Onunla ben evleneceğim." İriyarı bir adamdı, beyaz tenli, sarışın. Güneydeki buzul adalarında yaşayanlara özgü, tane taneydi konuşması. "Ben Hallvard."

Sayesiz esir beni şaşırtarak şöyle buyurdu: "Erkekler ve kadınlar birleşince daha güçlü olurlar; ama cesur bir kadın çocuk sahibi olmayı arzular, koca değil."

---

* Antik Yunan'da ağır zırhlı piyade. *-çn*

Foila söze girdi: "Bunlar hamileyken bile savaşıyorlar. Savaş meydanında öldüklerine şahidim."

"Ağacın kökleridir halk. Yapraklar dökülür ama ağaç baki kalır."

Melito ile Foila'ya sordum, Sayesiz bu ifadeleri kendisi mi akıl ediyor yoksa bilmediğim edebi bir kaynaktan alıntı mı yapıyor diye.

"Yani uyduruyor mu?" diye sordu Foila. "Hayır. Onlar asla öyle şey yapmaz. Dile getirdikleri her şey tasdikli metinden alıntıdır. Bazıları hiç konuşmaz. Diğerlerinin ezberinde bunlara benzer binlerce -kanaatimce on binlerce yüz binlerce- özlü söz var."

"İmkânsız," dedim.

Melito omuz silkti. Tek dirseği üzerinde doğrulmayı başarmıştı. "Ama doğru. En azından herkes aynı kanaatte. Foila o konuda benden daha bilgilidir."

Foila başıyla onayladı. "Hafif süvari birliğinde keşif seferine çok çıkarız, bazen de özellikle esir almaya gönderiliriz. Onlarla konuşarak hiçbir şey öğrenemezsin, donanımlarına ve fiziksel durumlarına bakarak Genel Kurmay'ın söyleyeceklerinden öteye geçmez. Kuzey anakarada, geldikleri yerde yani, sadece çok küçük çocuklar bizim gibi konuşurlar."

Üstat Gurloes'un loncada bize iş yaptırırken verdiği talimatlar hatırıma geldi. "'Yanına üç çırak al da şu yük arabasını boşalttır' gibi şeyleri nasıl söylüyorlar peki?"

"Öyle laflar etmezler, birisini omzundan tutup arabayı işaret ederler, sonra da sırtlarından iterler. İşleri görülürse ne âlâ. Ama iş yaptıramazlarsa önderleri, birkaç tanığın huzurunda, zafere ulaşmak için emek harcamanın gerekliliğine dem vuran bir özdeyiş dile getirir. Muhatap olduğu kişi gene oralı olmazsa, o zaman onu öldürtür. Muhtemelen de parmağıyla işaret edip halk düşmanlarının bertaraf edilmesinin zaruri olduğuna dair bir özdeyiş dile getirmekle yetinir."

Sayesiz şöyle dedi: "Çocukların ağlaması birer zafer çığlığıdır. Lakin zafer de dirayet gerektirir."

Foila tercüme etti. "Yani çocuklar elzemdir ama dedikleri anlamsızdır. Çoğu Sayesiz dillerini öğrensek bile bizi dilsiz sayar çünkü tasdikli metinde bulunmayan sözcük öbekleri onların nazarında anlamsızdır. Eğer söylemlerimizin bir anlam ifade ettiğini -en azından kendi içlerinde- kabullenecek olsalar hıyanet ifadeleri duymaya başlarlar, hatta kendileri de hıyanete düşerlerdi. Öylesi son derece tehlikeli olurdu. Yalnızca tasdikli metinden alıntılanan cümleleri anladıkları sürece hiç kimse onları suçlayamaz."

Kafamı çevirip Sayesiz'e baktım. Pürdikkat dinlediği aşikârdı ama yüzündeki ifadeye hiçbir anlam veremedim. "Tasdikli metni yazanlar bile," dedim ona, "tasdikli metinden aynen yazdıkları şekliyle alıntı yapamazlar. O yüzden tasdikli metinde de hıyanet unsurları pekâlâ olabilir."

"Doğruluk İlkesi halkın ilkesidir. Halk On Yediler Heyeti'ne ya da halka ihanet etmez."

Foila seslendi: "On Yediler Heyeti'ne ya da halka hakaret etme. Kendisini öldürmeye kalkışabilir. Bazen yaparlar."

"Normale dönme ihtimali var mı?"

"Bazılarının eninde sonunda hemen hemen bizler gibi konuşmaya başladığını işitmiştim, kastettiğin buysa."

Buna diyecek laf bulamadım. Bir süre sustuk. Neredeyse herkesin hasta olduğu bir ortamda, bence, suskunluk anları uzun sürüyor. Saatlerce orada kalacağımızın ayırdındaydık; içimizde ukde kalıp da öğleye kadar söyleyemediğimiz bir şey olduysa akşama bir fırsatını bulup elbet söylerdik, o da olmadıysa ertesi sabaha. Sahiden de sağlıklı insanlar gibi havadan sudan konuşsaydık -yemek sonrası muhabbetleri gibi mesela- katlanılmaz olurdu.

Yine de kuzeye dair konuşulanları düşündükçe oralar hakkında handiyse hiçbir şey bilmediğimi fark ettim. Çocuk-

luğumda, Hisar'ın ayak işlerini yapıp yerleri paspaslarken, savaş muazzam uzak bir kavram gibi gelirdi. Ağır batarya topçularının çoğunun cepheye gönderildiğini biliyordum ama bunu bilmek elimi ısıtanın güneş ışığı olduğunu bilmekle aynıydı. Ben bir işkenceci olacaktım ve bir işkenceci olarak ne orduya katılmak için ne de orduya alınacağım diye korkmak için bir sebebim vardı. Savaşın Nessus kapılarına dayanacağına hiç ihtimal vermiyordum (hatta o kapılar benim için efsaneden farksızdı), üstelik şehri terk edeceğim de yoktu, Hisar'ın bulunduğu muhitten bile ayrılmak istemiyordum.

Kuzey, yani Asaye, tasavvura sığmayacak kadar uzaktı o zamanlar, galaksinin en uzak ucu kadar uzak bir yer, ikisi de ömrü billah erişilmezdi. Bizim topraklarımız ile onlarınkini ölmeye yüz tutmuş tropik bir bitki örtüsüyle ayıran enlem çizgisi bir türlü aklıma yatmazdı, yine de sınıfta Üstat Palaemon beni sözlü sınava tuttuğunda hiç zorlanmadan bu ayrımı yapardım.

Gelgelelim Asaye nasıl bir yerdir, en küçük bir fikrim yoktu. Büyük şehirleri var mıdır yok mudur bilmiyordum. Bizim Harçâlem'in doğu kesimleri ve kuzeyi gibi dağlık mıdır yoksa bozkırlarımız gibi düzlük müdür bilmiyordum. İzlenimlerime göre (doğru olduklarından emin değildim gerçi) büyük bir anakaraydı, bizim güney gibi takımadalardan oluşmamıştı; en ayırt edilir özelliğiyse, yine duyduklarıma istinaden söylüyorum, muazzam nüfus artışı nedeniyle toplumunun –Sayesizler dediğimiz halkın– neredeyse başlı başına bir mahlûk hâline gelmesi ve boğucu bir arı kovanını, bir karınca kolonisini andırmasıydı. Milyonlarca ama milyonlarca ferdinin konuşmaması ya da anlamını çok uzun zaman önce yitirmiş özdeyişleri papağan gibi tekrarlamakla yetinmesi akla hayale sığacak gibi değildi. Âdeta kendi kendime konuşur gibi dedim ki: "Mutlaka bir dalaveresi vardır, ya palavradır ya da yanlış anlamadır. Öyle bir millet olamaz."

Sayesiz, benimkinden daha yüksek olmayan hatta çok daha mülayim bir sesle karşılık verdi: "Bir devlet nasıl güçlü kalır? Hiç çatışma yoksa en güçlü devlet odur. Çatışmasızlık nasıl sağlanır? Anlaşmazlıkların giderilmesiyle. Anlaşmazlıklar nasıl önlenir? Anlaşmazlığın dört sebebi bertaraf edilerek: Yalan, boş lakırdı, böbürlenme ve münakaşa amaçlı konuşmalar. Bu dört sebep nasıl bertaraf edilir? Yalnızca Doğruluk İlkesi kelamlarını konuşarak. İşte o zaman devlette anlaşmazlık olmaz. Anlaşmazlık olmayınca çatışma da olmaz. Çatışma olmayınca da devlet güçlü, dirençli ve güvenli olur."

Ağzımın payını almıştım, hem de misliyle.

6
MILES, FOILA, MELITO VE HALLVARD

Vaktiyle zihnimden atmakla uğraştığım bir korkunun pençesine o akşam bir süreliğine tekrar düştüm. Hethor'un yıldızların ötesinden getirdiği canavarları Küçük Severian'la sihirbazlar köyünden kaçtığımızdan beridir görmediğim hâlde, adamın peşimde olduğunu unutmuş değildim. Kırsalda veya Diuturna Gölü'nde yolculuk ederken onun bana yetişeceğinden o kadar endişelenmemiştim. Oysa şimdi yerim sabitti ve vücudumun zayıf düştüğünün farkındaydım. Karnımı doyurmuştum ama dağlarda açlık çekerkenki hâlimden daha takatsizdim.

Ayrıca Agia'dan Hethor'un yakarcalarından, semenderlerinden ve sümüklülerinden daha çok korkuyordum. Onun gözükaralığını, kurnazlığını ve hainliğini iyi biliyordum. Çadırların arasında dolaşan kızıl entarili Pelerin rahibelerinden birinin kılığına rahatlıkla girebilirdi, eteğine sakladığı zehirli hançer de cabası. O gece kötü uyudum ama çok rüya gördüm, karmakarışık rüyalar, kalkıp da burada anlatacak değilim şimdi.

Hiç dinlenmemişim gibi uyandım. Revire geldiğimde farkında bile olmadığım, önceki gün de biraz diner gibi olan ateşim tekrar yükselmişti. Her yerim yanıyordu, içimde bir kor alev vardı sanki, hani güneydeki buzullarda dolaşsam hepsini eritirmişim gibi hissediyordum. Pençe'yi çıkarıp bağ-

rıma bastım hatta bir ara ağzıma bile koydum. Ateşim yine düştü ama hâlsiz kalıp sersemlemiştim.

O sabah asker beni görmeye geldi. Üzerinde zırhı yerine Pelerinlerin verdiği beyaz hasta önlüğü vardı ama tamamen iyileşmiş görünüyordu. Ertesi gün taburcu olmayı umduğunu söyledi. Revirin bulunduğum kısmında yatan yeni tanışlarla onu da tanıştırmak istediğimi belirttim ve adını hatırladın mı bari diye sordum.

Kafasını iki yana salladı. "Çok az şey hatırlıyorum. Birliğime geri dönünce beni tanıyan birileri çıkar umarım."

Onu yine de diğerleriyle tanıştırdım, aklıma daha iyisi gelmediği için de ona Miles adını verdim. Sayesiz'in adını da bilmiyordum. Meğer hiç kimse bilmiyormuş, Foila bile. Ona adını sorduğumuzda yalnızca şunu dedi: "On Yediler Heyeti'nin sadık ferdiyim."

Bir süre Foila, Melito, asker ve ben kendi aramızda lafladık. Melito ondan çok hoşlanmış görünüyordu, belki de askere verdiğim isim kendi adını andırdığı içindir. Sonrasında askerin yardımıyla doğrulup oturdum. Sesini alçaltarak şöyle dedi: "Seninle baş başa konuşmamız gerek. Dediğim gibi yarın sabaha taburcu olacağım sanırım. Hâline bakılırsa sen birkaç gün daha yatacaksın, birkaç hafta kalkamayabilirsin de. Seni bir daha hiç göremeyebilirim."

"Görüşmek ümidiyle diyelim."

"Benim de ümidim o yönde. Ama birliğimi bulabilsem bile sen iyileştiğinde idam edilmiş olabilirim. Diyelim bulamadım, ayak bastığım ilk kalede muhtemelen firari olarak tutuklanırım." Durakladı.

Gülümsedim. "Ben de burada ölebilirim, hummadan. Dilin varmadı söylemeye. Zavallı Melito kadar kötü mü görünüyorum?"

Kafasını iki yana salladı. "Yok, o kadar kötü değil. Bence atlatırsın..."

"Defne ağacındaki ardıçkuşu aynı martavalı vaşağın kovaladığı tavşana da okumuş."

Gülümseme sırası ondaydı. "Haklısın. Lafı ağzımdan aldın."

"Doğup büyüdüğün memlekette yaygın bir deyim midir?"

Gülümsemesi kayboldu. "Bilmiyorum. Yurdum neresiydi hatırlamıyorum, seninle konuşmak istememin bir sebebi de bu. Akşam vakti seninle bayır aşağı yürüdüğümüzü hatırlıyorum, buraya gelmemden öncesine ait sahiden hatırladığım yegâne şey bu. Beni nerede bulmuştun?"

"Ormanda, galiba buranın beş on fersah güneyinde. Yoldayken sana Pençe'yle ilgili anlattıklarımı anımsıyor musun?"

Kafasını iki yana salladı. "Öyle bir şeyden bahsettiğini hatırlar gibiyim ama kelimesi kelimesine değil."

"Ne kadarını hatırlıyorsun? Olduğu kadarını anlat, ben de elimden geldiğince eksikleri kapatayım."

"Beraber yürüyorduk. Çok karanlıktı... Düştüm, boşluğa uçmuş da olabilirim. Kendi yüzümü gördüm, çoğaldıkça çoğaldı. Bir kız yüzü, saçı altın kızılı, kocaman gözlü."

"Güzel bir kadın mıydı?"

Başıyla onayladı. "Dünyalar güzeliydi."

Birisinde ödünç alabileceğim bir ayna var mı diye seslendim. Foila karyolasının altındaki eşyalarından bir tane bulup çıkardı. Onu askerin yüzüne tuttum. "Gördüğün yüz bu muydu?"

Tereddütlüydü. "Galiba."

"Mavi gözlü müydü?"

"...emin değilim."

Aynayı Foila'ya iade ettim. "Yoldayken anlattıklarımı sana bir kez daha anlatacağım, keşke daha mahrem bir yerde olsaydık. Bir süre önce elime bir tılsım geçti. Bana ait değil ama olayda masumum. Çok değerlidir. Bazen, her zaman

değil, bazen hastalara şifa veriyor hatta ölüleri bile diriltiyor. İki gün önce, kuzeye giderken, bir asker cesedine rastladım. Ormanda yatıyordu, yoldan içerlek kısmında. Öleli bir gün bile olmamıştı. Büyük ihtimalle bir gece önce ölmüştü diyebilirim. Çok açtım, heybesinin kayışlarını kestim ve içindeki erzakın çoğunu yedim. Sonra yaptığımdan suçluluk duyup tılsımı çıkardım ve onu hayata döndürmeyi denedim. Daha önce defalarca hüsrana uğratmıştı, bir süre yine aynı hüsranı yaşadığımı düşündüm. Ama hüsran olmadı, askeri yavaşça canlandırdı ama adam uzun süre nerede olduğunu, başına neler geldiğini bilmiyormuş gibi dolaştı."

"O asker ben miydim?"

Mavi gözlerinin içine bakarak kafa salladım.

"Tılsımı görebilir miyim?"

Çıkardım ve avucuma koyarak gösterdim. Elimden aldı ve evire çevire inceledi. Sivri ucunu parmak boğumuna değdirip yokladı. "Sihirliye benzemiyor," dedi.

"*Sihirlinin* doğru bir tabir olduğuna emin değilim. Sihirbazlarla karşılaştım, onların marifetleri ile bununkiler hiç bağdaşmıyor bence. Bazen ışık saçar, şu anda parıltısı çok cılız, bilmem görebiliyor musun."

"Göremiyorum. Üzerinde herhangi bir yazıt yok gibi."

"Efsun veya dua anlamında mı diyorsun? Yok, ben de hiç görmedim, üstelik uzun zamandır taşıyorum. Bazen sergilediği marifetler dışında neyin nesidir hiç bilmiyorum; ama sanırım efsunlar ve dualarla aynı işlevi görüyor, ama onlarla donatılmış nesneler gibi değil."

"Bana ait değil demiştin."

Tekrar kafa salladım. "Buradaki rahibelere ait, Pelerinlere."

"Ama sen yeni geldin buraya. İki gece önce, benimle beraber."

"Bunu iade etmek için ben de onları arıyordum zaten.

Onlardan çalındı – ben çalmadım ama – epey zaman önceydi, Nessus'tayken."

"Peki iade edecek misin?" Bundan kuşkuluymuş gibi bakıyordu.

"Evet, eninde sonunda."

Ayağa kalkıp üstünü düzeltti.

"Bana inanmıyorsun, değil mi? Tek bir kelimesine dahi," dedim.

"Buraya geldiğimde beni yanındakilerle tanıştırdın ya, karyolanda yatarken lafladığın kişilerle hani." Yavaş konuşuyordu, her kelimesini tartarak. "Beni yatırdıkları yerde ben de birileriyle tanıştım hâliyle. Ağır yaralı olmayan birisi var. Bir oğlan, buraya yakın konuşlanmış bir bölükten çürüğe ayrılmış bir sübyan, karyolasında oturup sürekli yere bakıyor."

"Sıla hasretinden mi?" diye sordum.

Asker kafasını iki yana salladı. "Bir enerji silahı kullanmış. Bir korseke. Bunu da başkasından öğrendim. Bilir misin o silahları?"

"Pek sayılmaz."

"İkisi sağlı sollu, biri dümdüz olmak üzere üç çatallı bir ışın demeti saçarmış. Menzili ahım şahım değilmiş ama dediklerine göre kitlesel taarruzlarla baş etmede çok işe yarıyormuş. Tahmin edebiliyorum."

Bir an kulak misafiri olan var mı diye etrafına bakındı, halbuki bir revirde başkalarının muhabbetine tamamen kayıtsız kalmak haysiyet meselesidir. Öyle olmasaydı hastalar birbirlerinin ümüğünü sıkardı.

"Bölüğü o kitlesel taarruzlardan birine hedef olmuş. Diğerlerinin çoğu safları dağıtıp kaçmış. Oğlan kaçmamış ama pes de etmemiş. Cesetler önünde üç kat birikip duvar olmuş, bunu başka bir adam anlattı bana. Sayesizler oğlanın yarattığı bu ceset yığınına tırmanmak zorunda kalmış, tırmanıp gene saldırmışlar. Oğlan da geri çekilip alayını yığmaya devam etmiş."

"Herhalde bir madalya takıp oğlanı terfi ettirirler," dedim. Yine ateşim mi çıkıyordu yoksa hava mı sıcaktı bilmem ama yapış yapıştım, boğulacak gibiydim nedense.

"Yok, onu buraya yollamışlar. Dedim ya, oğlan alt tarafı bir köylü. Askere yazılalı daha birkaç ay olmuş ama tek bir günde bölüğündeki kıdemlilerden daha fazla can almış. Hâlâ atlatabilmiş değil, belki de hiç atlatamaz."

"Ee?"

"Galiba sen de onun gibisin."

"Lafı nereye getirdiğini anlamadım," dedim.

"Güneyden yeni gelmiş gibi konuşuyorsun. Bölüğünü terk etmişsen bu ağızla konuşmak en güvenlisidir, o yüzden herhalde. Bunun gerçeği yansıtmadığını herkes anlar, aynı benim gibi. Savaş patlak vermedikçe insanlar senin gibi yollara düşmez. Kaya parçalarıyla yaralanmışsın. Demek ki çatışmaya girmişsin, nitekim ilk gece buraya geldiğimizde konuştuğumuz Pelerin de görür görmez anladı bunu. Yani bence itiraf etmiyorsun ama kuzeyde çok dolaşmışsın hatta zannettiğinden daha uzun süre. Çok insan öldürdüysen zahir, onları diriltmenin bir yolunu bulduğunu zannederek avunman senin açından hayırlı."

Gülmeye vurdum. "Peki, bu hikâyede kendini nereye koyuyorsun?"

"Hâlim ortada. Sana hiçbir şey borçlu olmadığımı ima etmiyorum. Hummaya yakalanmışım, sen de beni bulmuşsun. Havale geçiriyormuşum belki. Bence baygın düşmüş olma ihtimalim yüksek, sen de beni ölü sanmışsın. Beni buraya getirmeseydin muhtemelen ölürdüm de."

Gitmeye yeltendi, koluna dokunup durdurdum. "Gitmeden önce sana söylemem gereken bazı şeyler var," dedim. "Kim olduğunla ilgili."

"Kim olduğumu bilmediğini söylemiştin."

Kafamı iki yana salladım. "Öyle bir şey demedim. Seni iki

gün önce ormanda buldum dedim. Bir bakıma kim olduğunu bilmediğim söylenebilir ama bir bakıma tahminde bulunabilirim. Bence sen iki ayrı kişisin ve ben o kişilerden birini tanıyorum."

"Hiç kimse iki kişi değildir."

"Ben öyleyim. İki kişiyim. Aynı durumda bilmediğimiz bir sürü insan vardır muhtemelen. Sana söylemek istediğim ilk şey gayet basit ama. Şimdi dinle."

Onu ormanda bulduğum yeri ayrıntılı tarif ettim, iyice anladığından emin olunca da dedim ki: "Heyben muhtemelen hâlâ orada, kayışları kesik duruyordur, dediğim yerde mutlaka bulursun. İçinde bir mektup vardı. Çıkarıp kısmen okudum. Kime yazdığın belli değildi, tamamlanmış ve gönderilmeyi bekleyen bir mektup olsaydı sonunda en azından adın yazardı. Yere attım, rüzgâr da uçurup bir ağaca yapıştırdı. Mektubu bulma ihtimalin hâlâ olabilir."

Suratı asıldı. "Okumamalıydın, hele ki fırlatıp atmamalıydın."

"Seni ölü sanıyordum, unuttun mu? Her neyse, bir sürü derdim vardı, kafam hiç rahat değildi. Hastalanmak üzereydim de ondan belki, bilmiyorum. Şimdi diğer kısmına geliyorum. Bana inanmayacaksın ama söyleyeceklerimi kulak ardı etmemen önemli. Duymak istiyor musun?"

Başıyla onayladı.

"Güzel. Peder Inire'ın aynalarını duymuş muydun? Nasıl çalıştıklarını biliyor musun?"

"Peder Inire'ın Aynası'nı duymuştum ama şundan dolayı biliyorum diyemem. Galiba içine adım atıyormuşsun, bir eşikten içeri girer gibi, sonra da bir yıldıza çıkıyormuşsun. Gerçek olduğunu sanmıyorum."

"Aynalar gerçek. Bizzat gördüm. Eskiden ben de hep senin gibi düşünürdüm, bir nevi çok süratli gemi olduklarını. Oysa şimdi o kadar emin değilim. Her neyse, bir arkadaşım

o aynalara adım atıp ortadan kayboldu. Gözümün önünde oldu bu. Ne hileydi ne hurafe. Aynaların götürdüğü yere gitti. Gitti çünkü bir kadına sevdalıydı, eksik bir adamdı. Anlıyor musun?"

"Bir kaza mı geçirmişti?"

"Bir sakatlık geçirdi ama boş ver şimdi onu. Bana geri döneceğini söylemişti. Dedi ki: 'Onarıldığımda ona geri döneceğim. Aklım başımda ve sapasağlam hâlde.'* O zamanlar pek üstünde durmamıştım ama şimdi onun geri döndüğüne inanıyorum. Seni dirilten bendim, onun geri dönmesini arzuluyordum. Belki bununla bir alakası vardır."

Bir duraklama oldu. Asker karyolaların konulduğu toprak zemine eğdi bakışlarını, sonra tekrar bana baktı. "Dostunu yitirmiş bir insan yeni bir dost edindiği her seferinde eski dostuna kavuşmuş gibi hissediyordur belki."

"Jonas -adı buydu- ağzı laf yapan biriydi. Nahoş bir şey dile getirecekse daima yumuşatarak söylerdi, şakayla karışık, duruma komik tarafından bakardı. Buradaki ilk gecemizde sana adını sorduğumda, 'Yolda giderken bir yerlerde kaybettim. Keçiye kılavuzluk edeceğine söz veren jaguar da böyle demiş,' diyerek yanıt verdin. Anımsıyor musun?"

Kafasını iki yana salladı. "Bir sürü saçma sapan şey söylüyorum."

"Yadırgamıştım çünkü bu tam da Jonas'ın edeceği türden bir laftı, ama o senin kastettiğin anlamıyla sarf etmezdi bu cümleyi. Onun yerine şöyle derdi bence: 'Masaldaki sepetin suya battığını farz et.' Bunun gibi bir şey."

Karşılık vermesini bekledim ama ses çıkarmadı.

"Jaguar keçiyi yemiş tabii. Etini mideye indirip kemiklerini ufalamış, yolun bitmesini beklememiş."

"Sence yöreye özgü bir tuhaflık olamaz mı bu? Arkadaşın da benimle aynı memlekettendi belki."

---

* Bkz. 2. kitap 18. bölüm. -çn

Dedim ki: "Belli bir döneme özgü bence, yöresel değil. Çok eskiden birileri malum korkularından sıyrılmışlar. Etten kemikten insanlar çelik ve sırçadan bir çehreye bakınca korku hissetmez olmuşlar. Jonas, dinlediğini biliyorum. Seni suçlamıyorum. Adam öldü, sense hâlâ hayattasın. Seni anlıyorum. Ama Jonas, Jolenta'yı kaybettik. Gözlerimin önünde öldü, onu Pençe'yle hayata döndürmeye çalıştım ama başaramadım. Belki fazla suniydi de ondan, bilmiyorum. Başka birisini bulursun elbet."

Asker ayağa kalktı. Yüz ifadesi kızgın değildi artık, bir uyurgezer gibi bön bön bakıyordu. Arkasını döndü ve tek kelime etmeden gitti.

Ellerimi başımın arkasında kenetleyip, kafamda bir sürü düşünce, belki bir saat kadar yattım. Hallvard, Melito ve Foila kendi aralarında laflıyorlardı. Neler konuştuklarına kulak vermedim. Pelerinlerden biri öğle yemeği getirince Melito kulağımı çeker gibi çatalını tabağına vurup seslendi: "Severian, senden bir ricamız var."

Kafamı dağıtmaya dünden razıydım. Elimden geldiğince yardımcı olurum dedim.

Foila, Tabiat Ana'nın bazı kadınlara bahşettiği o muhteşem tebessümlerden birini takınarak baktı bana. "Olay şu. Bu ikisi sabahtan beri başımın etini yiyor. Sıhhatli olsalar kavgaya tutuşurlar, sorun çözülürdü ama bunların iyileşmesine daha çok var, ben de o kadar dayanabileceğimi sanmıyorum. Bugün annemle babam hatırıma geldi, uzun kış gecelerinde ateşin karşısına oturup laflarlardı. Hallvard'la veya Melito'yla evlenecek olursam bir gün biz de aynısını yapacağız. O yüzden en iyi hikâye anlatıcısıyla evlenmeye karar verdim. Bana delirmişim gibi bakma, ömrümde yaptığım yegâne anlamlı şey bu. İkisi de bana talip, ikisi de yakışıklı, ikisi de çulsuz, bu meseleyi çözmezsek ya birbirlerini gebertecekler ya da ikisini

birden ben geberteceğim. Sen eğitimli bir adamsın, konuşma tarzından anladık. Sen dinle, karar ver. Önce Hallvard anlatsın. Hikâyeler özgün olmalı, kitaplardan aşırma değil."

Zar zor yürüyebilen Hallvard karyolasından kalktı ve gidip Melito'nun ayak ucuna oturdu.

7
HALLVARD'IN ANLATISI: İKİ AVCI

"Bu yaşanmış bir hikâye. Ben çok hikâye bilirim. Bazıları uydurmadır, gerçi herkes unutunca uyduruk olanları bile zamanla gerçek sanılır derler. Bildiğim yaşanmış hikâyeler de çoktur çünkü güney adalarında siz kuzeylilerin asla hayal edemeyeceği çok tuhaf şeyler olur. Bu hikâyeyi seçtim çünkü ben de olay yerindeydim, kendi gözümle kulağımla bizzat şahidim.

"Güney adalarının en doğusundanım, Glasiler denir. Adamızda üç çocuklu bir karı koca yaşıyordu, dedemle ninem. Çocukların adları Anskar, Hallvard ve Gundulf'tu. Hallvard babamdı. Teknesinde ona yardım edebilecek kadar büyüdüğüm zaman kardeşleriyle beraber balığa çıkmayı bırakmıştı. Ava sırf ikimiz gider, yakaladığımız ne varsa hepsini eve, anama, ablalarıma ve küçük erkek kardeşime götürürdük.

"Amcalarım hiç evlenmemişti, o yüzden tek bir tekneyi paylaşmaya devam ediyorlardı. Yakaladıklarını ya kendileri yiyor ya da artık güçten düşmüş dedemle neneme veriyorlardı. Yazları dedemin tarlasını ekip biçerlerdi. Adamızda en iyi tarla dedeminkiydi, asla ayaz görmeyen yegâne vadiydi. Glasiler'in başka bir yerinde yetişmeyen şeyleri ekebiliyordun çünkü bu vadide yeşerme mevsimi iki hafta daha uzun sürüyordu.

"Sakalım yeni çıkmaya başladığı günlerde dedem ailemizin tüm erkeklerini bir araya topladı, babamı, iki amcamı ve beni yani. Evine gittiğimizde ninem ölmüştü, büyük adadan gelen bir rahip de defin hazırlığına başlamıştı. Ben de oğulları gibi gözyaşı döktüm.

"O gece, sofrasına oturduğumuzda, masanın bir ucunda kendisi diğer ucunda rahip, dedem şöyle dedi: 'Artık mal varlığımı dağıtmamın zamanı geldi. Bega sizlere ömür. Onun sülalesinden malım üzerinde hak talep edecek kimse yok artık, benim de bir ayağım çukurda. Hallvard evli, karısı çeyiziyle gelmişti zaten. Ailesini o sayede geçindiriyor, elde avuçta pek fazla şey tutamasalar da aç kalmıyorlar. Sen, Anskar. Sen de, Gundulf. Sizin evlenmeye niyetiniz var mı?'

"Amcalarımın ikisi de kafalarını iki yana salladı.

"'Öyleyse vasiyetim şudur. Kadirimutlak şahidimdir, Kadirimutlak'ın hizmetkârları da şahidim olsun. Ben ölünce tüm malım Anskar ile Gundulf'undur. Biri ölürse tümü ötekine kalır. İkisi de ölürse Hallvard'a kalır, Hallvard ölürse oğulları arasında paylaştırılır. Siz dördünüz, vasiyetime itirazınız varsa söyleyin'

"Hiç kimseden ses çıkmayınca karara bağlandı.

"Bir sene geçti. Sislerin arasından bir Erebus gemisi çıkageldi. Ardından post, fok dişi ve tuzlanmış balık almak için iki gemi daha yanaştı. Dedem öldü, ablam Fausta kız doğurdu. Hasat zamanı gelince amcalarım diğer erkeklerle beraber balığa çıktılar.

"Güneye bahar gelince hemen ekime başlanmaz çünkü bir süre daha geceleri ayaz olur. Ama erkekler günlerin uzamaya başladığını gördüler mi fokların yuvalarını aramaya çıkarlar. Yuvaları çok sapa kayalıklardadır, çok da sis olur, bir de günler uzamaya başlasa da gündüzler hâlâ kısadır. Genellikle avcılar ölür, foklar değil.

"Nitekim Anskar Amcamın başına gelen de buydu. Bir gün Gundulf Amcam teknesiyle yalnız döndü.

"Bilmeniz gerekir ki fok avına veya balığa çıkan adamlarımız, denizde ne avlarlarsa avlasınlar tekneye mutlaka halatla bağlıdırlar. Halatlar denizayısı postundan örmedir. Uzunluğu da teknenin içinde hareket etmeye elverişlidir ama fazla uzun değildir. Deniz suyu çok soğuktur, düşen kısa sürede ölür ama adamlarımız sıkı dikişli fok postu giyerler, denize biri düşecek olursa da teknedeki muavini onu halatından geri çekip hayatını kurtarabilir.

"Gundulf Amcamın anlattığına göre olay şöyle yaşanmış: Çok açılmışlar, kimsenin uğramadığı bir yuva arıyorlarmış, derken Anskar suda boğa irisi bir fok görmüş. Zıpkın atmış; fok derine dalınca zıpkın halatı bileğine dolanmış ve onu da denize çekmiş. Gundulf onu geri çekmeye çalışmış, çok güçlü bir adamdı zaten. Ama fok seren dibine bağlı zıpkın halatına asıldıkça asılmış, tekneyi alabora etmiş. Gundulf tutuna tutuna tekneye geri çıkıp canını kurtarmış ve bıçağıyla zıpkın halatını kesmiş. Tekne düzelince Anskar'ı halatından tutup geri çekmeye yeltenmiş ama halat kopukmuş. Halatın kopuk ucu elinde kalmış. Anskar Amcam ölmüş.

"Halkımızın kadınları karada, erkekleriyse denizde ölürler, bu yüzden de mezara 'avrat kayığı' deriz biz. Bir erkek Anskar Amcam gibi ölünce bir post gerdirilip boyanarak şanının dillendirileceği bir eve asılır. Hayatta anısını yâd edecek kimse kalmayana dek indirilmez. Anskar için de böyle bir post hazırlanmış, ressamlar işe koyulmuştu.

"Günlük güneşlik bir sabah babamla tarla aletlerini hazırlarken –o yılın ilk ekini olacaktı, çok iyi anımsıyorum– kuş yumurtası toplamaya gönderilen çocuklar köye koşa koşa döndü. Güneydeki çakıllığa bir fok vurmuş dediler. İnsanların yaşadığı kıyılara hiçbir fok yanaşmaz, herkes bilir. Ama bazen olur, fokun ya eceli gelmiştir ya da bir şekilde yaralıdır. Bunu bildiğimizden herkes gibi biz de babamla sahile koştuk çünkü foka ilk kim silah vurursa onun malı olur.

"Aramızda en çevik bendim, elime de bir yaba geçirmiştim. O tür aletler fırlatmaya uygun değildir aslında, ama diğer gençler ensemdeydi, o nedenle yüz adım öteden fırlattım. Yaba dümdüz uçarak hayvanın sırtına saplandı. Ondan sonrasını keşke görmez olaydım. Yaba uzun sapının ağırlığıyla kaykılınca gövdeyi de yana yuvarlayıp yere dayandı.

"Anskar Amcamın suratını gördüm, soğuk deniz suyu sayesinde çürümemişti. Sakalı koyu yeşil yosunlarla karışıktı. Denizayısı postundan can halatı gövdesinin yalnızca birkaç karış altından kesikti.

"Gundulf Amcam onu bu hâliyle görmedi çünkü büyük adaya gitmişti. Babam Anskar'ı kucakladı, ben de yardım ettim, onu Gundulf'un evine taşıdık, halatın ucunu da göğsüne koyduk ki Gundulf görsün, başına da birkaç nöbetçi oturttuk.

"Kardeşini görünce bağırdı. Ama bir kadın feryadı gibi değil de sürüsündeki diğer fertleri uyaran bir denizayısı gibiydi böğürmesi. Kaçıp karanlığa karıştı. Teknelerin başına adam koyduk, sonra da onu gece boyunca adada aradık. Güney ufkunu aydınlatan tin ışıkları tüm gece şavkıdı, Anskar'ın ruhunun da bizimle beraber iz sürdüğünü öyle anladık. Tan yerinin ağarmasına az kala onu Radbod Burnu kayalıklarında bulduk."

Hallvard sustu. Hepimiz sus pus olmuştuk. Yakındaki tüm hastaların kulağı ondaydı. En sonunda Melito, "Onu öldürdünüz mü?" dedi.

"Hayır. Eskiden olsa öldürülürdü, fena bir şey. Şimdilerde anakara yasası kan davasını cezalandırıyor, öylesi daha makbul. Kollarını bacaklarını bağlayıp evine yatırdık. Diğer adamlar tekneleri hazırlarken onun başında ben bekledim. Büyük adada bir kadına sevdalandığını anlattı. Kadını hiç görmedim ama adı Nennoc'muş, sarışınmış, ondan genç miş, ama hiçbir erkek onu almak istemiyormuş çünkü ge-

çen kış ölen bir adamdan gebeymiş. Teknedeyken Anskar'a Nennoc'u eve getireceğini söyleyince Anskar ona *dönek* demiş. Gundulf Amcam güçlü kuvvetliydi. Anskar'ı tuttuğu gibi denize atıvermiş, sonra da can halatını iki eliyle burup koparmış, tıpkı bir kadının dikiş ipliğini koparması gibi.

"Ayakta durmuş, öyle anlattı, bir eliyle serene tutunmuş vaziyette, balıkçı usulü, suya düşen kardeşini seyretmiş. Bıçak parıltısını görünce Anskar'ın kendisini bıçaklamaya kalkışacağını ya da bıçak atacağını falan zannetmiş."

Hallvard yeniden sustu, baktım konuşacağı yok, ben söz aldım. "Anlamadım. Anskar ne yapmış?"

Hallvard'ın sarışın bıyıklı dudaklarında bir tebessüm belirdi, varla yok arası. O tebessümü görünce güneyin buzul adalarının acı soğuğunu hissetmiş kadar oldum.

"Kendi can halatını kesmiş, Gundulf'un zaten kopardığı halatı. Cesedini bulduklarında öldürüldüğü anlaşılsın diye. Anladın mı şimdi?"

Anlamıştım, bir süre gıkım çıkmadı.

"Yani," diye homurdandı Melito, Foila'ya dönüp, "vadideki şu şahane arazi Hallvard'ın babasına kalmış. Bu hikâyeyi anlatarak çulsuz olsa da ileride kendisine bir miktar miras kalacağını ima etmeyi başardı. Aynı zamanda cani bir sülaleden geldiğini de anlatmış oldu hâliyle."

"Melito beni olduğumdan çok daha kurnaz sanıyor," diye gürledi sarışın adam. "Aklımdan hiç de öyle düşünceler geçmedi. Şu anda asıl mesele arazi, mülk veya servet sahibi olmak değil, en iyi kimin hikâye anlattığını belirlemek. Ben de bildiğim bir sürü hikâye arasından en iyisini seçtim. Söylediğin doğru, babam ölünce aile mülkünden benim de payıma düşer. Ama evlenmemiş ablalarımın da o mirasta çeyiz hakkı var, kalanı da erkek kardeşimle aramızda bölünür. Bunların hiçbirinin önemi yok çünkü Foila'yı güneye götürmeyeceğim, orada hayat çok zor. Mızrak taşıdığımdan beridir çok daha iyi yerler gördüm."

Foila dedi ki: "Bence Gundulf Amcan, Nennoc'u çok seviyormuş."

Hallvard başıyla onayladı. "Bağlı yatarken bunu kendisi de söyledi. Güneyli erkeklerin hepsi kadınlarına çok düşkündür zaten. O sayede kışın denizin hırçınlığına, fırtınalara, dondurucu sislere katlanırlar. Derler ki bir adam kayığını denize iterken çakıl taşları *eşim, dölüm döşüm, eşim* diye hışırdarmış."

Melito'ya hikâyeni hemen mi anlatmak istersin diye sorduğumda kafasını iki yana salladı ve Hallvard'ınkini yeni dinlediğimiz için bekleyeceğini, ertesi sabaha anlatacağını söyledi. Bunun üzerine herkes Hallvard'ı güney yaşamına dair soru yağmuruna tutup kendi halklarının yaşamıyla kıyaslamaya girişti. Yalnızca Sayesiz suskundu. Diuturna Gölü'ndeki yüzer adalar hatırıma gelince Hallvard'a ve diğerlerine oraları anlattım ama Baldanders'ın kalesindeki çatışmadan bahsetmedim. Akşam yemeği saatine kadar muhabbetimiz bu şekildeydi.

8
PELERİN

Yemeği bitirmemize yakın hava kararmaya başlamıştı. O saatlerde hep suskunlaşıyorduk, sadece halsizlikten değil, ölümcül yaralı olanların güneş battıktan sonra, bilhassa da gecenin köründe suskunluğa daha çok meylettiklerini bildiğimiz için. Geçmiş savaşların acısı hep o vakitlerde nüksederdi.

Bir de geceleri, başka sebeplerden dolayı, savaş gerçeği daha çok hissedilirdi. Bazen -o gecekini özellikle anımsıyorum- koskoca enerji silahları şimşek çakması gibi alazlardı göğü. Gözcülerin görev yerlerine koştukları işitilirdi. *Nöbet saati* tabiri oradan gelir, genellikle gecenin onda birlik kesitini kapsayan bir anlamı vardır, o zaman dilimine girildiği seslerden anlaşılır, koşuşanlardan, anlaşılmaz emirler yağdıranlardan. Akabinde herkesin sus pus kesildiği bir an gelir, sessizlik uzadıkça uzar, sıhhatlilerin -Pelerinler ile erkek kölelerinin- mırıldanmaları işitilirdi sadece, o da ancak falanca hastanın durumunu sormaya geldikleri vakit. Kızıl entarili rahibelerden biri gelip karyolamın yanına oturmuştu. Zihnim öyle yavaş çalışıyor, öyle uykuluydum ki kadının taburesini de yanında getirdiğini fark etmem biraz zaman aldı.

"Severian sen misin," dedi, "Miles'ın ahbabı olan?"

"Evet."

"Kendi adını anımsadı. Bilmek istersin diye düşündüm."

Neymiş adı dedim.

"Miles tabii. Dedim ya."

"Zamanla daha fazlasını da anımsar herhalde."

Başıyla onayladı. Orta yaşı geçkin bir kadındı, siması sevecen, dingin. "Eminim anımsar. Yuvasını, ailesini."

"Varsa."

"Evet, bazıları evsiz barksızdır. Kimileri yuva kuracak beceriden bile yoksundur."

"Bu laf banaydı herhalde."

"Hayır, ne münasebet. Neyse, mahrumiyet konusunda hiç kimsenin elinden bir şey gelmez. Ama bir yuva sahibi olmak en hayırlısıdır, bilhassa erkekler için. Şu arkadaşının anlattığı adam gibileri mesela, çoğu erkek aileleri için yuva kurduklarını zanneder, oysa gerçekte aileyi de yuvayı da kendileri için kurarlar."

"Hallvard'ın hikâyesini dinlemişsiniz."

"Birkaçımız dinledik. Güzel hikâyeydi. Bir rahibe gelip beni bir hastanın dedesinin vasiyetini okutmaya çağırmıştı. O esnada hepsini duydum. Kötü amcanın derdi neydi biliyor musun?"

"Gundulf'un mu? Galiba âşık olmasıydı."

"Hayır, o kısmında hiç sorun yok. Herkes bitki gibidir, malum. Yeşil kısmı güzeldir, genellikçe çiçeklidir ya da meyveli, güneşe doğru boy atar, Hüda'ya doğru. Ama karanlıkta kalan bir kısmı da vardır, orası da serpilir ama ışığın nüfuz etmediği derinlere doğru."

Dedim ki: "Seleflerin yazıtlarını okumuşluğum hiç yok ama ben bile herkesteki iyiliğin ve kötülüğün ayırdındayım."

"İyilik ve kötülükten bahseden kim? Bitkinin güneşe doğru boy atmasını sağlayan kökleridir ama bundan bihaberdir. Bir orak vurulduğunu farz et, bitkinin sapını dibinden koparıp attığını. Sapı düşüp kurur ama kökleri yeniden filiz verir."

"Kötülük iyidir demeye getiriyorsunuz."

"Hayır. Başkalarının sevip hayranlık duyduğumuz yanlarının görmediğimiz ve nadiren fark ettiğimiz unsurlardan kaynaklandığını söylüyorum. Gundulf, her erkek gibi, yetkesini ortaya koymak istemiş. Aile kurmanın temelinde yatan bir dürtüdür bu, kadınlarda da vardır aynı dürtü. Gundulf'ta bu dürtüye uzun süre ket vurulmuş, tıpkı burada gördüğümüz çoğu askerde olduğu gibi. Subaylar hükmeder ancak askerler çektikleri çileye hükmedecek durumda değildir ve neden çile çektiklerine de anlam veremezler. Kimileri silah arkadaşlarıyla bağ kurar elbette. Bazen tek bir kadını paylaştıkları olur, ya da kadın yerine koydukları bir adamı. Kimileri evcil hayvanları dost edinir, kimileri de çatışmaların evsiz bıraktığı çocuklara dost eli uzatır."

Casdoe'nun oğlu hatırıma gelince, "Buna neden karşı çıktığınızı anlayabiliyorum," dedim.

"Karşı çıkmıyoruz, buna kesinlikle itirazımız yok, gayet doğal olduğu müddetçe. Ben sadece yetkeyi sergileme dürtüsünden bahsediyorum. Kötü amca bu dürtüyle bir kadına sevdalanmış, özellikle de zaten hamile olan bir kadına, böylece onunla hayatını birleştirdiğinde geniş bir aile kurması fazla zaman almayacakmış. Bu sayede, malum, kaybettiği zamanı da telafi edecekmiş."

Sustu, ben de kafa sallayarak onayladım.

"Ne var ki çok fazla zaman kaybetmiş; dürtüsü başka bir şeye evrilmiş. Kendisini yegâne kardeşiyle güven esasına göre paylaştığı toprakların esas sahibi olarak görmeye başlamış, hem de başkasının hayatına egemen olacak kadar. Bu aldatıcı bir bakış açısı değil mi?"

"Galiba öyle."

"Herkes benzer görüşlerle kendisini kandırır ama kimseye zararları yoktur." Gülümsedi. "Sen de kendini özel bir yetkiye sahipmişsin gibi görüyor musun?"

"Ben Hakikat ve Nedamet Arayanlar'ın bir kalfasıyım ama

orunumun bir yetkisi yoktur. Bizler yalnızca yargıçların hükmünü icra eden bir loncayız."

"İşkenceciler loncasının uzun zaman önce ilga edildiğini sanıyordum. Sonrasında liktorlar birliği gibi bir şeye dönüşmemiş miydi?"

"Hâlâ varlığını sürdürüyor," dedim.

"Ona ne şüphe, ama asırlar önce gerçek bir loncaymış, aynı kuyumcularınki gibi. En azından mezhebimizin koruması altındaki bazı tarih kitaplarında öyle okudum."

Bu lafı üzerine bir anlığına çılgınca bir kıvanç duydum. Sözlerinde doğruluk payı olduğunu düşündüğümden değildi. Bazı yönlerden deli olduğumu biliyorum, sebepleri de bende saklı ama kendini kandırmanın deliliğimde hiç payı yoktur. Buna rağmen -sadece o âna mahsus olmak üzere- yeryüzünde o tür bir kanaatin var olması bana harikulade geldi. Harçâlem'de hem üst düzeyde adli cezalandırmadan hem de Özerk'i halka halka kuşatan entrika silsilesinden zerre haberdar olmayan milyonlarca kişinin yaşadığını gerçek anlamıyla ilk kez o zaman idrak ettim ve bu kavrayış şarap oldu bana, daha doğrusu kanyak, neşeden başım döndürdü.

Tüm bunlardan bihaber olan Pelerin lafına şöyle devam etti: "Sahip olduğunu düşündüğün başka türden özel bir yetkin var mı peki?"

Kafamı iki yana salladım.

"Miles'dan duyduğuma göre Uzlaştırıcının Pençesi güya sendeymiş, ona oselo veya karakara* pençesine benzer küçük, siyah bir pençe göstermişsin hatta onun sayesinde birçok ölüyü dirilttiğini söylemişsin."

Beklenen an gelip çatmıştı, onu iade etmemin zamanıydı. Revire ulaştığımızdan beridir bunun er geç olacağının farkındaydım ama ayrılacağım güne kadar ertelerim diye ummuştum. Pençe'yi çıkardım, bunu son kez yaptığımı düşü-

---

* Leşçil bir şahin türü. -çn

nerek, Pelerin'in avucuna sıkıştırıp şöyle dedim: "Bununla sayısız insanı kurtarabilirsiniz. Ben çalmadım, epeydir mezhebinize iade etmek istiyordum zaten."

"Yani bununla mı bir sürü ölüyü dirilttin?" diye sordu nazikçe.

"O olmasaydı ben de aylar önce ölmüştüm," dedim ve Agilus'la düellomu anlatmaya koyuldum.

"Dur," dedi. "Sende kalsın." Pençe'yi geri verdi. "Artık genç değilim, gördüğün gibi. Gelecek sene mezhebe tam üyeliğimin otuzuncu yıldönümünü kutlayacağım. Uzlaştırıcının Pençesi'ni yılın beş büyük bayramında defalarca görmüşlüğüm var, ta ki geçen bahara kadar, bir kaidenin üzerinde sergilenir, hayranlıkla seyrederdik. Koca bir safirdi, bir orikalk gibi yusyuvarlak. Ederiyle bir sürü villa alınırdı herhalde. Hırsızların onu sırf o yüzden çaldığına kuşku yok."

Sözünü kesecek oldum ama bir el hareketiyle beni susturdu.

"Mucizevi şifa gücüne hatta ölüleri hayata döndürmesine gelince, öyle bir marifeti olsaydı mezhebimiz bunca hastayla uğraşır mıydı sanıyorsun? Şunun şurasında zaten bir avuç insanız. Geçen bahardan önce çoğumuz ölmeseydi çok daha kalabalık olurduk. Sevdiklerimin çoğu, öğretmenlerim ve dostlarım, hâlâ aramızda olurdu. Cahil insanlar mucize meraklısıdır, bu uğurda gerekirse bir epoptun çizmelerindeki çamuru bile sıyırıp yerler. Uzlaştırıcının Pençesi, umduğumuz gibi, hâlâ sağlamsa ve küçük mücevherlere dönüştürülmek üzere parçalanmadıysa, insanların iyiliği için muhafaza edeceğimiz en son yadigârdır. Onu kıymetli saymışsak hatırasına değer verdiğimiz içindir. Senin zannettiğin gibi bir şey olsaydı herkes için kıymetli sayılırdı, ayrıca özerkler çok uzun zaman önceden el koyarlardı."

"Ama *içindeki* pençe..." diyecek oldum.

"Cevherin göbeğindeki bir çatlaktan gelir o isim. Uzlaştırıcı bir insandı, Liktor Severian, ne kediydi ne de kuş."

Ayağa kalktı.

"Devin biri onu kaleden kayalara fırlatınca parçalandı ve..."

"Seni teskin etme umuduyla gelmiştim ama görüyorum ki heyecanlandırmakla kaldım," dedi. Umulmadık bir şekilde gülümseyerek üzerime eğildi ve beni öptü. "Burada asılsız şeylere inanan çok kişiye rastladık. Ama inançlarıyla kendilerine senin kadar paye çıkaranını görmemiştik. Seninle ikimiz bu konuyu ileride tekrar konuşacağız."

Kırmızıya bürünmüş ufak tefek bedeninin ıssız karyola sıralarının karanlığında uzaklaşarak gözden yitmesini seyrettim. Biz laflarken hastaların çoğu uykuya dalmıştı. Birkaçı inliyordu. Üç köle girdi içeri. İkisi sedyeyle yaralı bir adamı taşıyor, üçüncüsü de elindeki fenerle önden yürüyordu. Işıkta parlayan dazlak kafaları terden ıslaktı. Yaralı adamı bir karyolaya ölü gibi yatırıp kolunu bacağını düzelttikten sonra gittiler.

Pençe'ye baktım. Pelerin'e gösterdiğimde cansızdı, kapkara, oysa şimdi bir ucundan diğer ucuna beyaz kıvılcımlar uçuşuyordu. Kendimi iyi hissettim hatta bütün gün o daracık döşekte nasıl yatabildiğime hayret ettim; ancak ayağa kalkmaya yeltendiğimde bacaklarım beni zor taşıdı. Yeni getirilen yaralıya sendeleyerek yirmi adım kadar yaklaştım, yaralılardan birinin üzerine ha kapaklandım ha kapaklanacağım korkusuyla.

Özerk'in maiyetinden tanıdığım bahadır Emilian'dı bu yaralı. Onu orada görmenin şaşkınlığıyla adını çığırdım.

"Thecla," diye sayıkladı. "Thecla..."

"Evet. Thecla. Beni hatırlıyorsun, Emilian. Geçmiş olsun."

Pençe'yi ona değdirdim.

Gözlerini açıp haykırdı.

Kaçtım ama karyolamın yarı yolunda düştüm. Öyle takatsizdim ki kalan mesafeyi emekleyerek kat etmeme imkân

yoktu, yine de Pençe'yi saklayıp Hallvard'ın karyolası altına yuvarlanmayı ve saklanmayı başardım.

Köleler geri döndüğünde Emilian oturur vaziyetteydi ve konuşmaya başlamıştı, gerçi adamın söylediklerine anlam verebildiklerini sanmıyorum. Ağzına otlar koydular, bir kişi de ağzındakini çiğneyene kadar yanında kaldı, sonra sessizce gittiler.

Karyolanın altından yuvarlanarak çıktım, kenarına tutunarak ayağa kalkmayı becerdim. Ortalık yine süt limandı ama yaralıların çoğunun beni düşmemden önce gördüğüne emindim. Emilian umduğumun aksine uyumamıştı ama sersemlemiş gibiydi.

"Thecla," diye mırıldandı. "Thecla'yı duydum. Öldü demişlerdi. Ölüler diyarından sesler mi duyuluyor burada?"

"Hepsi geçti," dedim. "Hastaydın ama yakında iyileşeceksin."

Pençe'yi başımın üzerine kaldırarak düşüncelerimi sadece Melito'ya, Foila'ya ve Emilian'a değil, revirdeki tüm hastalara odakladım. Işığı titreşti, sonra da söndü.

9
MELITO'NUN ANLATISI: HOROZ, MELEK VE KARTAL

"Evvel zaman içinde, doğduğum yerden çok da uzak olmayan bir yerde güzel bir çiftlik varmış. Kümes hayvancılığıyla meşhurmuş, kar beyazmış ördek sürüleri, kazlar da kuğu kadar iri, bir de şişkoluktan zor yürürlermiş, tavuklarıysa papağanlar gibi rengârenkmiş. Burayı kuran çiftçinin besicilik üzerine çok tuhaf fikirleri varmış ama ondan daha makul yöntemler uygulayan komşularına kıyasla bu tuhaf fikirleri sayesinde çok daha başarılı oluyormuş, yine de ona aptalın teki olduğunu söylemeye cesaret eden pek çıkmazmış.

"Acayip fikirlerinden biri tavuk yetiştiriciliği üzerineymiş. Tavukların gözetim altında tutulması ve horozların kısırlaştırılması gerektiğini herkes bilir. Kümeste sadece bir tane horoz olmalıdır, iki tane olursa kavgaya tutuşurlar.

"Gelgelelim bu çiftçi bunlarla hiç uğraşmazmış. 'Kendi hâllerine bırak,' dermiş. 'Bırak kavga etsinler, bak sana ne diyeceğim, komşu. En iyisi, en yamanı hangisiyse o kazanır, kümesin efendisi oldu mu civcivin sürüsüne bereket. Dahası, onun civcivleri en dayanıklısıdır, hiçbir hastalığa yakalanmaz. Tavuklarınızı kıran vurunca bana gelin, benim damızlıklardan uygun fiyata birkaç tane satarım size. Mağlup horozlara gelince, ailemle bir güzel yeriz hepsini. Ölesiye

kavgaya tutuşmuş bir horozunkinden daha gevrek et yoktur, enenmişinki hiçtir yanında, tıpkı en güzel bifteğin boğa güreşinde ölen boğadan, en iyi av etinin de tazıların gün boyu kovaladığı erkek geyikten çıkması gibi. Ayrıca enenmiş horoz eti yemek erkekliği köreltir.'

"Bu garip çiftçi akşam yemeği için sürüsündeki en kötü kuşu seçmenin kendi vazifesi olduğuna da inanırmış. 'En iyisini seçip yemek küfre girer,' dermiş. 'Öyleleri Yaradan'ın nazarında çoğalmaya bırakılmalıdır zira erkekleri ve kadınları yarattığı gibi horozları ve tavukları da o yaratmıştır.' Sözünün eriymiş herhalde ki aralarında bir tane bile çürük yokmuş gibi sağlıklı görünürmüş sürüsü bazen.

"Bu adamın kümesindeki horozun çok iyi cins olduğu, buraya kadar anlattıklarımdan anlaşılmıştır herhalde. Genç ve dinçmiş bu horoz, cesurmuş da. Kuyruğu sülünlerinki gibi pek göz alıcıymış, hiç kuşkusuz ibiği de güzelmiş ama mevki kazandığı kıran kırana kavgalarda lime lime olmuş hâliyle. Göğsü kor kırmızıymış –aynı buradaki Pelerinlerin cübbeleri gibi– ama kazların dediğine göre kendi kanıyla boyanmadan önce beyazmış tüyleri. Kanatları öyle güçlüymüş ki beyaz ördeklerin hepsinden daha iyi uçarmış, pençelerinin her bir parmağı insanın ortaparmağından uzunmuş, gagası da kılıcım kadar keskin.

"Bu iyi cins horozun bin tane avradı varmış ama gönlünde bir tanesi taht kurmuş, onun kadar iyi cins bir tavukmuş bu, asil soydan, o bölgedeki tavukların kraliçesi sayılan birinin kızıymış. Ahır ile ördek havuzunun arasındaki köşede nasıl da kurumlanarak yürürlermiş! Onlardan daha güzelini hayatta göremezmişsiniz, hele ki Özerk'in Orkideler Pınarı'ndaki gözdesiyle çalım sattığına şahit olmamışsanız hiç, kaldı ki Özerk duyduğuma göre kısırmış.

"Bu mutlu çiftin yediği önünde yemediği arkasındaymış, ta ki horozun korkunç bir patırtıya uyandığı geceye dek. Kos-

kocaman bir tepeli baykuş kendisine yemek ararken tavukların kuluçkaya yattığı kümese dalmış. Elbette gidip horozun gözdesini kapmış; pençeleriyle yakaladığı gibi kanatlarını kocaman açmış, havalanıp kaçmaya hazırlanarak. Baykuşlar karanlıkla fevkalade görürler ya, o da tüylü bir gazap kuşu gibi yaklaşan horozu mutlaka görmüştür. Baykuşların suratındaki şaşkın ifadeyi göreniniz var mı? İşte o gece kümesteki baykuşun suratında da aynı ifade belirmiş. Horoz âdeta bir dansöz çevikliğiyle uçarcasına hücum etmiş, baykuşun o yusyuvarlak parlak gözlerini bir ağaçkakanın ağaç gövdesini gagalaması gibi gagalamış. Baykuş tavuğu bırakıp kaçmış kümesten, bir daha da ortalıkta görünmemiş.

"Horozun böbürlenmeye hakkı varmış kuşkusuz, ne var ki fazla kibirlenmiş. Karanlıkta bir baykuşu yendi ya, her kuşu her koşulda yenebileceğini zannetmeye başlamış. Şahinlerin avladığı hayvanların imdadına koşmaktan, göklerdeki en iri ve en korkunç kuş cinsi olan teratornislere sataşmaktan bahseder olmuş. Eğer etrafında bilge danışmanlar olsaymış, bilhassa çoğu prensin ilişkilerinde akıl danıştığı lama ve domuz gibileri, eminim abartmayı bırakıp ayağını denk alırmış. Heyhat, kimseciklere danışmamış. Yalnızca tavukları dinlemiş, hepsi ona vurgunmuş zaten, bir de kazlar ile ördeklere kulak vermiş, onlar da her zaferinden bir nebze nemalanan kümes komşularıymış neticede. En sonunda gün gelmiş, aşırı kibir sergileyen herkesin başına daima geldiği üzere, fazla ileri gitmiş.

"Günbatımıymış, tedbirini iyi almayanlar için en tehlikeli saatler. Horoz kanatlanmış, uçmuş da uçmuş, tam göğe ermek üzereyken, uçuşunun doruğunda, ahırın en yüksek saçağındaki rüzgâr fırıldağının tepesine konuvermiş, koca çiftliğin en yüksek noktasına. Oradan bakınca güneş kızıla ve altın sarısına çalıyormuş tüm gölgeleri, üst üste nara atmış, tüm kuşların efendisiymiş gibi. Yedi kez ötmüş, bununla ye-

tinseymiş paçayı kurtarırmış belki, ne de olsa yedi uğurlu rakamdır. Ama bu tatmin olmamış. Aynı şekilde sekizinci kez caka satmış, sonra da damdan aşağı süzülmüş.

"Daha sürüsünün arasına inmeye kalmadan semalarda hiç görülmemiş bir mucize gerçekleşmiş, ahırın tam tepesinde. Güneş ışığının yüzlerce demeti tortop olup bir noktada öbeklenmiş, kedi yavrusunun oynadığı yün yumağı misali, sonra da kendiliğinden uzamış, bir kadının hamur teknesinde yoğurarak şekil verdiği mayalı ekmek gibi. Derken bu muhteşem ışık topağından bacaklar türemiş, kollar, bir kafa, en sonunda da kanatlar, ahırın üzerinden süzülerek inivermiş. Bir melekmiş bu, kanatları kırmızılı mavili yeşilli sarılı, horozdan daha iri değilmiş ama horoz onun gözlerine bakar bakmaz göründüğünden çok daha iri olduğunu anlamış.

"'Hadi bakalım,' demiş melek, 'adalet yerini bulsun. Tüylü yaratıkların hepsine meydan okudun. İşte karşındayım, ben de tüylü bir yaratığım. Nurlu orduların yaman silahlarını geride bıraktım, yalnızca ikimiz güreşeceğiz.'

"Bunun üzerine horoz kanatlarını gererek yerlere kadar öyle bir eğilmiş ki ibiği tozları süpürmüş. 'Bu denli yüce bir meydan okumaya mazhar olmanın şerefini ömrümün sonuna kadar taşıyacağım,' demiş, 'hiçbir kuşa nasip olmamıştır böylesi. Kabul edemeyeceğimi derin üzüntülerimle belirtmek isterim, bunun da üç sebebi var, birincisi, kanatlarınız dediğiniz gibi tüylü olsa da sırf kanatlarınız tüylü diye sizinle dövüşemem çünkü kafanızda ve göğsünüzde tüy yok. Bu da dövüşçü cinsten bir yaratık olmadığınız anlamına gelir.'

"Melek gözlerini yumup ellerini kendi gövdesinde gezdirmiş, ellerini indirdiği anda da saçları kanaryanınkinden bile parlak sarı tüylere dönüşmüş, cübbesinin katları en göz alıcı güvercinin tüylerinden daha beyaz tüylerle kaplanmış.

"'İkinci sebebi,' demiş horoz, hiç tınmadan, 'sizde, açık seçik görüldüğü üzere, biçim değiştirme kudreti olması, do-

layısıyla dövüşün gidişatı esnasında kendinizi tüylü olmayan bir yaratığa, örneğin iri bir yılana dönüştürme ihtimalinin bulunmasıdır. Yani sizinle kapışacak olursam, müsabakanın adil geçeceğinin garantisi yok.'

"Bunun üzerine melek bağrını açıp kümes ahalisine tüm meziyetlerini sergileyerek biçim değiştirme becerisini çıkarmış. Karşılaşma boyunca tutsun diye en şişko kaza emanet etmiş. O kaz da kendisini hemen karabatağa dönüştürmüş, boydan boya gri çizgili. Ama uçup gitmemiş ve meleğin becerisini emanet saklamış.

"'Üçüncü sebebi,' diye devam etmiş horoz çaresizlikle, 'Yaradan'ın hizmetinde görev yapan bir zabit olduğunuz aşikâr, adaleti temsilen buradasınız, görevinizi yapıyorsunuz belli ki. Talep ettiğiniz gibi sizinle dövüşecek olursam, yiğit tavukların egemen tanıdığı yegâne varlığa karşı ağır bir suç işlemiş olurum.'

"'Pekâlâ,' demiş melek. 'Hukuki açıdan güçlü bir noktaya değindin, galiba bu sayede yırttığını da sanıyorsun. İşin gerçeği mazeret sıralayarak kendi ölüm fermanını yazmış oldun. Halbuki ben kanatlarını azıcık buruverip kuyruk tüylerinin birkaçını yolmakla yetinecektim.'

Sonra kafasını göğe kaldırıp acayip, vahşice bir nara atmış. Ânında gökten bir kartal dalışa geçmiş, avluya yıldırım gibi inivermiş.

"Ahırın dört bir yanında kavgaya tutuşmuşlar, ördek havuzunun kenarında, hatta otlağa kadar gidip dönmüşler zira kartal çok güçlüymüş ama horoz da hem çevikmiş hem gözüpek.

"Ahırın bir duvarına dayalı duran, tekeri kırık, eski bir yük arabası varmış, onun altına sığınmış horoz, kartal uçup uçup havadan saldırmasın diye, biraz kuytuda soluklanmak istemiş ama son demleriymiş kavganın. Çok kan kaybediyormuş, kartal da neredeyse onun kadar kanlar içindeymiş ama

yine de karşısına dikilmiş, horoz yalpalayıp düşmüş, kalkmaya yeltenmiş, yine devrilmiş.

"'İşte,' demiş melek, toplanan tüm kuşlara hitaben, 'gördüğünüz gibi hak yerini buldu. Kibirlenmeyin! Böbürlenmeyin zira mutlaka cezalandırılırsınız. Yiğidiniz yenilmez sanıyordunuz. Yere serildi işte, kibrinin kurbanı oldu, bu kartalın değil, mağlup düştü ve helak oldu.'

"Derken horoz, onu herkes öldü sanırken, başını kaldırmış. 'Hiç kuşkusuz çok bilgesiniz, Melek,' demiş. 'Lakin horozların erkânından bihabersiniz. Bir horoz kuyruğu dikip de kuyruk tüylerinin altındaki beyaz tüyleri görünmedikçe mağlup sayılmaz. Sayısız dövüşte koşup kanat çırparak edindiğim gücüm beni hüsrana uğrattı. Efendim Yaradan'ın bahşettiği ruhumsa beni yüzüstü bırakmadı. Kartal, senden merhamet dilenmiyorum. Gel de hemen öldür beni. Ama şerefini önemsiyorsan, beni mağlup ettiğini söyleme sakın.'

"Kartal horozun dediklerini işitince meleğe bakmış, melek de kartala. 'Yaradan bizlerden sonsuz uzakta,' demiş melek. 'Dolayısıyla benden de sonsuz uzakta, üstelik senden çok daha yükseklere uçabilmeme rağmen. Onun rızasına gıyaben uyacağım, öbür türlüsü kimsenin haddine değil.'

Bir kez daha bağrını açmış ve bir süreliğine emanet bıraktığı becerisini alıp geri koymuş. Sonra kartalla ikisi uçup gitmiş. Karabatak da bir süre peşlerinden gitmiş. Hikâye burada bitiyor."

Melito bunu sırt üstü yatarak, gözünü çadırın tavanına dikip de anlatmıştı. Tek dirseği üzerinde doğrulamayacak kadar güçsüz olduğuna kanaat getirmiştim. Hikâyesini anlattığı süre boyunca diğer yaralılar Hallvard'ın anlatısında olduğu gibi çıt çıkarmamışlardı.

En sonunda dedim ki: "Güzel bir masal. İkisi arasında seçim yapabilmem çok zor, Hallvard'la senin için uygunsa,

senin için de, Foila, biraz zaman ayırıp kafamda tartmak isterim."

Dizleri çenesine çekik vaziyette oturan Foila seslendi: "Henüz karar verme. Yarışma henüz bitmedi."

Herkes dönüp ona baktı.

"Yarın açıklarım," dedi. "Hemen karar verme, Severian. Gene de nasıl buldun bu hikâyeyi?"

Hallvard gürledi: "Ben kendi düşüncemi söyleyeyim. Bence Melito bana atfettiğinden daha kurnaz. Durumu benim kadar iyi değil, benden daha takatsiz, bunu da kendisini bir kadına acındırmak için kullanıyor. Az kurnaz değilsin, küçük horoz."

Melito kuşların savaşını anlatırken olduğundan daha cılız bir sesle konuştu. "Bildiğim hikâyelerin en kötüsüdür."

"En kötüsü mü?" diye sordum. Hepimiz şaşırmıştık.

"Evet, en kötüsü. Tarladan, çiftlik hayvanlarından ve gökten başka şey bilmeyen küçük çocuklarımıza anlattığımız aptalca bir masaldır. Her kelimesinden anlamış olmanız gerekir bunu."

"Kazanmak istemiyor musun, Melito?" Hallvard'dı soran.

"Kesinlikle istiyorum. Foila'yı benim gibi sevmiyorsun. Ona sahip olmak için canımı veririm, ama onu hayal kırıklığına uğratacağıma vakitsiz ölmeye de razıyım. Demin anlattığım hikâyeyle kazanırsam onu asla hayal kırıklığına uğratmam, en azından hikâyelerimle. Bundan çok daha iyi bin tane hikâye biliyorum."

Hallvard kalktı ve önceki gün yaptığı gibi karyola ucuna oturmak üzere yanıma geldi. Bacaklarımı kenara çekip yer açtım. Bana şunu dedi: "Melito'nun söylediği çok zekice. Her lafı çok zekice. Yine de sen anlattığımız hikâyelere göre karar ver, ima edip de dile getirmediklerimize bakarak değil. Ben de çok hikâye bilirim. Harçâlem'in en uzun kış geceleri bizim memlekettedir."

Yarışmayı tasarlayan ve ödülü bizzat kendisi olan Foila'nın söylediklerine istinaden henüz karar aşamasında olmadığımı belirttim.

Sayesiz söze girdi: "Doğruluk İlkesi'yle konuşanlar belagatlidir. Bazı talebeler diğerlerinden niçin üstündür? Konuşma becerileri sayesindedir. Zeki talebeler Doğruluk İlkesi kelamlarını zekice dile getirirler. Dinleyenleri onların sözlerine vakıf olduklarını seslerinin tonlamasından anlarlar. Zeki öğrencilerin üstün konuşma becerisi sayesinde Doğruluk İlkesi ateş gibi oradan oraya sıçrar."

Hiçbirimiz bizi dinlediğinin farkında değildik. Konuştuğunu işitince hepimiz biraz irkildik. Biraz sonra Foila dedi ki: "Hikâyelerin içeriğine bakarak değil, ne kadar iyi anlatıldıklarına bakarak karar vermelisin diyor. Aynı fikirde olduğumu pek söyleyemem, yine de dedikleri anlamlı."

"Katılmıyorum," diye gürledi Hallvard. "Dinleyenler anlatıcının lafazanlığından çabuk sıkılırlar. Olabildiğince yalın anlatmak en iyisidir."

Bu tartışmaya diğerleri de katıldı. Hem bu konu hem de küçük horoz üzerine uzun süre konuştuk.

10
AVA

Hastayken yemeklerimizi kimlerin getirdiğine hiç dikkat etmemiştim ama düşündükçe onları açık seçik anımsayabiliyorum, her şeyi anımsadığım gibi. Getirenlerden biri bir Pelerindi; önceki gece benimle konuşan kadın. Diğer öğünleri dazlak kafalı erkek köleler ya da kahverengi giyimli namzetler getirmişti. Melito'nun masal anlattığı günün akşamı yemeklerimizi daha önce hiç görmediğim bir namzet getirdi, narin, gri gözlü bir kız. Kalktım ve tepsileri dağıtmasına yardım ettim.

Dağıtım bitince teşekkür edip, "Burada fazla kalıcı değilsin," dedi.

Orada henüz işimin bitmediğini ve gidecek yerim olmadığını söyledim.

"Birliğin var ya. Dağılmışsa yeni birine atanırsın."

"Ben asker değilim. Askere yazılma düşüncesiyle kuzeye gelmiştim ama ona fırsat bulamadan hastalandım."

"Memleketinde bekleyebilirdin. Duyduğuma göre celp ekipleri tüm şehirleri dolaşıyormuş, yılda en az iki kez."

"Memleketim Nessus maalesef." Gülümsemesi gözümden kaçmadı. "Ama oradan ayrılalı epey oldu. Yılın yarısını başka bir yerde oturup da bekleyerek geçiremezdim. Beklemek hiç bana göre değil zaten. Sen de mi Nessuslusun?"

"Ayakta durmakta zorluk çekiyorsun."

"Yok, iyiyim."

Koluma dokundu, nedense Özerk'in bahçesindeki evcil ceylanı anımsatan ürkek bir hareketti. "Sallanıyorsun. Ateşin düşmüş bile olsa ayakta durmaya epeydir alışkın değilsin. Farkındasındır herhalde. Birkaç gündür yataktaydın. Tekrar yatmanı istiyorum."

"Yatarsam bütün gün konuştuğum kişilerden başka konuşacak kimseyi bulamam. Sağımda yatan adam bir Sayesiz esir, solumdaki de ne senin ne de benim duyduğum bir köyden gelmiş."

"Pekâlâ, uzanırsan yanına oturup seninle biraz laflarım. Gece müziği çalana dek yapacak başka işim yok zaten. Nessus'un hangi muhitindensin?"

Karyolama kadar bana eşlik ederken ona konuşmak değil de dinlemek istediğimi söyledim ve memleketinin neresi olduğunu sordum.

"Pelerinlere katıldığında memleketin çadırlar nereye kurulmuşsa orasıdır. Mezhebin hem ailen olur hem dostların, tüm dostların birdenbire kız kardeşlerin olmuş gibidir. Ama buraya gelmeden önce şehrin en kuzeybatı ucunda yaşardım, surlara nazır yerinde."

"Kanlı Tarla'ya mı yakın?"

"Evet, çok yakın. Orayı bilir misin?"

"Bir defasında orada dövüşmüştüm."

Gözleri irileşti. "Sahi mi? Gidip izlemişliğimiz çoktur. Bize yasaktı ama gene de giderdik. Kazanmış mıydın?"

Bunu hiç düşünmediğim için yanıtı kafamda tartmak zorunda kaldım.

"Hayır," dedim biraz sonra. "Kaybettim."

"Ama hayattasın. Bir insanın canını almaktansa kaybedip sağ kalmak daha iyidir muhakkak."

Önlüğümü açıp Agilus'un averninin göğsümde bıraktığı yara izini gösterdim.

"Çok talihliymişsin. Bize göğüsleri aynı bu şekilde yaralanmış askerler çok getirilir ama öylelerini nadiren kurtarabiliyoruz."

Çekingence göğsüme dokundu. Diğer kadınların suratlarında görmediğim bir sevimlilik vardı simasında. Bir an tenimi okşar gibi olduysa da elini hemen geri çekti. "Çok derin değilmiş galiba."

"Değildi," dedim.

"Bir keresinde bir zabit ile maskeli bir erginin düellosunu seyrettim. Silah olarak zehirli bitkiler kullanmışlardı. Sanırım kılıç kullansalardı zabit haksız üstünlük elde ederdi de ondan. Ergin ölünce gitmeye niyetlenmiştim ama akabinde zabit cinnet geçirdi ve büyük patırtı koptu. Elindeki bitkiyi savurarak üzerime hücum etmişti ki birisinin bacaklarına çaldığı sopayla yere kapaklandı. Bence ömrümde gördüğüm en heyecan verici dövüştü."

"Yiğitçe mi çarpıştılar?"

"Pek sayılmaz. Hukuki mutabakata bir türlü varılamadı. Erkekler bir işe gönülsüz olduklarında nasıllardır bilirsin."

"'Bu denli yüce bir meydan okumaya mazhar olmanın şerefini ömrümün sonuna kadar taşıyacağım, hiçbir kuşa nasip olmamıştır böylesi. Kabul edemeyeceğimi derin üzüntülerimle belirtmek isterim, bunun da üç sebebi var, birincisi, kanatlarınız dediğiniz gibi tüylü olsa da sırf kanatlarınız tüylü diye sizinle dövüşemem.' Bilir misin bu hikâyeyi?"

Gülümseyerek başını iki yana salladı.

"Güzeldir. Bir ara anlatırım. Kanlı Tarla'ya çok yakın oturduğunuza göre ailen önemli sülalelerden olsa gerek. Hanım ağa mıydın?"

"Esasında hepimiz ya hanımağayız ya da ergin. Daha ziyade aristokrasi düzeni işliyor maalesef. Nadiren de olsa benim gibi bir optimat kızı üyeliğe kabul edilir, söz konusu optimat mezhebin çok eskiden ahbabı diye, ama bizden sadece

üç kişi var aramızda. Duyduğuma göre bazı optimatlar dolgun bir bağış yaptıkları takdirde kızlarının kabul edileceğini zannediyormuş, oysa gerçekte işler öyle yürümüyor. Çeşitli şekillerde yardımcı olmaları gerekiyor, sadece parayla değil, üstelik bunu uzun süre yapmaları şart. Dünya aslında insanların zannettiğinin aksine sahiden yozlaşmış değil, malum."

Şunu sordum: "Sence mezhebinin bu şekilde sınırlandırılması doğru mu? Uzlaştırıcı'ya hizmet ediyorsunuz. Kendisi ölümden döndürdüklerinde ayrım gözetmiş mi ki hanginiz silahtar hanginiz ergin diye?"

Tekrar gülümsedi. "Mezhepte sayısız kereler tartışmaya açılmış bir sorudur bu. Yalnızca optimatlara ve diğer alt sınıftakilere mahsus kurallarımız da vardır. Çalışmalarımız için gereken yüklü miktarda parayı düzenimizi korumamız sayesinde ediniyoruz, bu sayede nüfuzumuz güçlü. Yalnızca belli bir zümreyi besleyip kollasaydık dediğin doğruydu. Ama öyle yapmıyoruz; mümkün mertebe hayvanlara bile yardım eli uzatıyoruz. Conexa Epicharis böceklere ilişmeyin der, ama o bile bazen bir bakar aramızdan biri -bir namzet yani- bir kelebeğin kanadını sarmakla meşgul."

"Buradaki askerlerin Sayesizleri öldürmek için ellerinden geleni yapmaları sizi rahatsız etmiyor mu?"

Ondan hiç beklemediğim bir yanıt verdi. "Sayesizler insan değil."

"Yanımda yatan hastanın bir Sayesiz olduğunu söylemiştim. Gördüğüm kadarıyla bizimle ilgilendiğiniz kadar onunla da ilgileniyorsunuz."

"Dedim ya, mümkün mertebe hayvanlara da bakarız. O insan evlatlarının insanlıktan çıktığını bilmiyor musun?"

"Zoanthropları kastediyorsun. Birkaçıyla tanışmıştım."

"Tabii ki onları kastediyorum. İnsanlıktan isteyerek feragat ediyorlar. Aralarında rızaları dışında insanlığını yitirenler de var, genellikle geliştiklerini zannediyorlar ya da doğ-

duklarından daha yüce bir seviyeye erdiklerini. Sayesizler gibi insanlıktan çıkarılmış olanlar da cabası."

Kalesinin surlarından Diuturna Gölü'ne atlayan Baldanders hatırıma geldi. "Onlar da... bizden şefkat görmeyi hak ediyor."

"O dediğin şefkate hayvanlar layıktır. O yüzden mezhebimiz onların tedavisiyle ilgileniyor. Ama bir hayvan öldürmek insanlar için cinayet değildir."

Heyecanıma ket vurmakta güçlük çektiğimden yarı oturur doğrulup koluna yapıştım. "Sence insanlara şifa veren bir şey -sözgelimi Uzlaştırıcı'nın bir gereci- insan olmayanlara şifa vermekte âciz kalır mıydı?"

"Pençe'yi kastediyorsun. Çeneni kapat rica ederim, öyle laflar ettiğin zaman gülesim geliyor. Etrafımızda mezhep harici insanlar varken gülmemiz menedilmiştir."

"Haberin var!"

"Hemşiren anlattı. Delirmiş dedi, ama olumlu anlamda, hiç kimseye zararının dokunmayacağına kanaat getirmiş. Ona sordum da öyle anlattı. Pençe sendeymiş ve bazen hastaları iyileştirebiliyormuşsun hatta ölüleri de diriltmişsin."

"Peki, sence deli miyim?"

Başıyla onayladı, hâlâ gülümsüyordu.

"Sebep? Pelerin'in sana anlattıklarını boş ver. Bu gece deli olduğumu düşünmene yol açacak herhangi bir laf çıktı mı ağzımdan?"

"Efsunlanmışsın belki de. Söylediklerinle hiç alakası yok. Fazla yok en azından. Sıradan bir adam değilsin ama."

Bunu dedikten sonra durakladı. Sanırım yadsımamı bekliyordu. Ses etmedim.

"Yüz ifaden, tavırların ele veriyor seni. Adını bile bilmiyorum, farkında mısın? Bana söylemedi."

"Severian."

"Ben de Ava. Biri kız diğeri erkek olan kardeşlere konulan isimlerden değil mi? Severian ile Severa. Kız kardeşin var mı?"

"Bilmiyorum. Varsa da cadının tekidir."

Ava bunun üzerinde durmadı. "Ya diğer kişiliğin? O kadının bir adı var mı?"

"Onun bir kadın olduğunu da biliyorsun demek."

"Hı hı. Yemek dağıtırken bir an ergin kardeşlerden birinin bana yardıma geldiğini sandım. Kafamı çevirip baktım, meğer senmişsin. İlk başta göz ucuyla baktım diye öyle gördüğümü sanmıştım ama şimdi burada seninle laflarken bile onu arada bir gördüm. Öbür yana baktığında bazen kayboluyorsun ve soluk tenli, servi boylu bir kadın çehresine bürünüyorsun. Lütfen bana perhizi abarttığımı söyleme. Sürekli bunu kafama kakıyorlar ama yanılıyorlar, doğru bile olsa sebebi perhiz değil."

"Adı Thecla. İnsanlıktan çıkmakla ilgili demin söylediklerini anımsıyor musun? Bana onun varlığından haberdar olduğunu mu ima etmeye çalışıyordun?"

Ava kafasını iki yana salladı. "Aklımdan geçmedi. Ama sana bir şey soracaktım. Burada senin gibi başka bir hasta daha var. Beraber gelmişsiniz."

"Miles'ı diyorsun. Yok, onun durumuyla benimki çok farklı. Sana ondan bahsedecek değilim. İsterse kendisi anlatır, başkasına düşmez. Sana kendimden bahsedeyim. Ceset yiyicileri bilir misin?"

"Onlardan biri değilsin. Birkaç hafta önce üç isyancı tutukluya bakmıştık. Onların neye benzediğini bilirim."

"Farkımız ne?"

"Onlar..." Uygun sözcükleri aradı. "Onlar zıvanadan çıkmış. Kendi kendilerine konuşuyorlar – öyle çok insan var gerçi – bir de var olmayan şeyler görüyorlar. Biraz acıklı bir hâlleri var, içe kapanıklar. Sen onlardan değilsin."

"Ama öyleyim," dedim. Sonra da fazla ayrıntısına girmeden Vodalus'un ziyafetini anlattım.

"Seni zorlamışlar," dedi anlatmam bitince. "Neler hissettiğini paylaşsaydın seni öldürürlerdi."

"Önemi yok. Alzaboyu içtim. Onun etini yedim. İlk başta iğrenç geldi, dediğin gibi, halbuki ona âşıktım. İçimde hissettim onu, mazisini paylaştım, halbuki ölmüştü. Yattığı yerde çürüdüğünü hissedebiliyordum. İlk gece harikulade bir rüyada gördüm onu; en kıymet verdiğim hatıralarımdan biridir. Akabinde korkunç bir şey oldu; bazen uyanıkken de rüya görür gibi olurum, şu bahsettiğin sayıklamalar ve boş bakışlar bende de var sanırım, ondan. Şimdi tekrar hayatta sanki, epeydir öyle, ama içimde yaşıyor."

"Diğerlerinin öyle olduğunu sanmıyorum."

"Ben de sanmıyorum," dedim. "En azından işittiğim kadarıyla değiller. Aklımın almadığı çok büyük mevzular var. Sana anlattığım başta gelenlerden biri."

Ava susup iki üç kez soluklandı, sonra gözleri kocaman oldu. "Pençe, şu şifalı olduğuna inandığın nesne. Ziyafetteyken yanında mıydı?"

"Evet, ama yapabileceklerinden haberim yoktu henüz. Marifetlerini göstermemişti, aslında göstermişti, Dorcas adlı bir kadını diriltmişti ama henüz farkında değildim, kadının nereden çıktığını anlamamıştım. Bilseydim Thecla'yı kurtarırdım, onu da hayata döndürürdüm."

"Ama yanında mıydı? Yanında mı taşıyordun?"

Başımla onayladım.

"Hâlâ anlamadın mı? Onu *sahiden* hayata döndürmüş. Marifetlerini sen farkında olmasan da sergilediğini demin söyledin. Yanındaymış, kadını içinde hissetmişsin, çürüdüğünü, dedin ya."

"Bedenden yoksun..."

"Her cahil insan gibi sen de maddiyatçısın. Ama maddiyatçı olman maddiyatçılığı hakikat kılmaz. Bilmiyor muydun? Özetle niyet ve gaye, fikir, sevgi ve eylemdir önemli olan."

Aklıma soktuğu fikirlerle öyle afalladım ki bir süre konuşamayıp kendi varsayımlarıma gömüldüm. Nihayet kendime

geldiğimde Ava'nın hâlâ oturduğunu görünce şaşırdım ve yarım yamalak teşekkür ettim.

"Yanında oturmak dinlendiriciydi. Kardeşlerden biri gelseydi hastalardan biri belki seslenir diye bekliyorum diyecektim."

"Thecla'yla ilgili söylediklerin henüz kafama tam yatmadı. Uzun süre düşünmem gerekecek, muhtemelen günlerce. İnsanlar genelde aptal olduğumu söyler."

Gülümsedi, onu gülümseten biraz da sözlerime hak vermesiydi (yalan konuşmadım zaten). "Aptal olduğunu sanmıyorum. Kılı kırk yaran birisin daha ziyade."

"Neyse, başka bir sorum olacak. Uyumaya çalışırken ya da gece uykum kaçınca, hüsranlarım ile başarılarım arasında sık sık ilinti kurmaya uğraşırım. Pençe'yi kullanarak birisini dirilttiğim zamanlar ile uğraşsam da kimseyi hayata döndüremediğim zamanlar arasında yani. Bana öyle geliyor ki yalnızca şanstan ibaret değil, aklımın ermediği başka bir sebeple bağlantılı muhtemelen."

"Sebebini benim anladığımı mı sanıyorsun?"

"İnsanlığını yitiren kişilerle ilgili söylediklerinin payı olabilir. Bir kadın vardı... Sanırım o da dediğin gibi birisiydi, ama çok güzeldi. Bir de adam vardı, arkadaşım, kısmen iyileşmişti ama faydasını görmüştü. Birisinin insanlığını yitirmesi mümkünse, insanlıktan hiç nasibini almamış bir şeyin de o seviyeye erişmesi muhakkak mümkündür. Birinin yitirdiğini bir başkası herhangi bir yerde bulabilir. Arkadaşım dediğim adam da sanırım öyleydi. Bir de şu var, ölüm şiddet yoluyla gerçekleşmişse cevherin tesiri daha az oluyor sanki..."

"Tahmin ederim," dedi Ava usulca.

"Maymunsunun kopan elini iyileştirmişti. Koparan bizzat bendim diye belki. Jonas'a da faydası dokunmuştu, ama o kırbaçları vaktiyle ben de -Thecla yani- kullanmıştım da ondan."*

---

* Bkz. 2. kitap 15. ve 18. bölümler. -*çn*

"İyileşme gücü bizi Tabiat Ana'dan korur. Hüda bizi niçin bizden korusun ki? Biz kendimizi kendimizden korumalıyız. Belki yalnızca yaptıklarımızdan pişman olunca bize yardım ediyordur."

Başımla onayladım, hâlâ düşünüyordum.

"Şimdi şapele gidiyorum. Kısa mesafeleri yürüyecek kadar iyileştin. Benimle gelmek ister miydin?"

Koca çadırın altında yatarken revir oradan ibaret sanmıştım hep. Gece vakti olmasına ve loş ışığa rağmen revirin birçok çadır ve çardaktan oluştuğunu yeni görüyordum. İçerisi serin olsun diye çoğunun çeperi, bizimki gibi, demir atmış bir geminin yelkenleri misali tortop edilip kaldırılmıştı. Hiçbirinden geçmedik, aralarından dolaşarak gittiğimiz yol bana çok uzun geldi. En sonunda dört yanı da kapalı bir tanesine girdik. İpektendi, çadır bezinden değil, içerinin aydınlatması yüzünden kızıl parlıyordu.

"Eskiden," dedi Ava, "muhteşem bir katedralimiz vardı. On bin kişi alırdı, yine de katlandı mı tek bir arabaya sığardı. Domnicellaemiz benim mezhebe katılmamın hemen öncesinde ateşe vermiş."

"Biliyorum," dedim. "Yanışını gördüm."

İpek çadırın içinde, bir çiçek öbeğiyle yapılmış sade bir sunağın önünde diz çöktük. Ava dua etti. Bense dua bilmediğimden, varlığını bazen ruhumda bazen de, meleğin dediği gibi, sonsuz uzak hissettiğim kişiyle içimden konuştum.

11
ON YEDİLER HEYETİNİN SADIK FERDİNİN ANLATISI: HAKSEVER

Ertesi sabah, herkes uyanıp da kahvaltımızı ettikten sonra, Foila'ya yanaşıp Melito ile Hallvard arasında artık bir karara varayım mı diye sordum. Kafasını iki yana salladı ama yanıt vermeye kalmadan Sayesiz lafa girdi: "Herkes topluma hizmette payına düşeni yapmalı. Öküz sabanı çeker, köpek sürüyü güder ama kedi de ambarda fare yakalar. O yüzden topluma hizmette erkek, kadın, çocuk ayrımı olmaz."

Foila'nın yüzünde güller açtı. "Dostumuz da bir hikâye anlatmak istiyor."

"Daha neler!" Bir an Melito'nun sahiden doğrulup oturacağını sandım. "Onu da mı –onlardan birini– nazara alıp da..."

Foila'nın bir el hareketiyle dudak büzüp sustu.

"Neden olmasın?" Foila sanki gülmemek için kendisini zor tutuyordu. "Evet, onu da aday sayacağım. Size tercümanlık yapmam gerekecek hâliyle. Sakıncası var mı, Severian?"

"Sen bilirsin," dedim.

Hallvard gürledi: "En baştaki anlaşmamız böyle değildi. Her kelimesi hatırımda."

"Benim de," dedi Foila. "Anlaşmayı ihlal etmiyoruz hatta anlaşmanın *ruhuna* gayet uygun, sonuçta taliplerim rekabet

ediyor, kıran kırana geçmesi ve hiç de adil olmaması makul maalesef, hele ki buraya tıkılıp kaldığım için böyle olması daha da kaçınılmaz. Madem kendisini uygun görmüş, Sayesiz de talibimdir; bana nasıl baktığını görmediniz mi?"

Sayesiz alıntı yaptı: "Erkekler ve kadınlar birleşince daha güçlü olurlar; ama cesur bir kadın çocuk sahibi olmayı arzular, koca değil."

"Benimle evlenmek istermiş ama ilgisinin makbul karşılanacağına ihtimal vermiyormuş. Yanılıyor." Foila bakışlarını Melito'dan Hallvard'a çevirdi, tebessümü bir sırıtmaya dönüşmüştü. "Siz ikiniz hikâye yarışmasında ondan korkuyor musunuz sahiden? Savaş meydanında bir Sayesiz görünce tavşan gibi kaçmış olmalısınız."

Buna hiçbiri yanıt vermedi. Biraz sonra Sayesiz anlatmaya koyuldu: "Geçmişte halkın davasına sadakat her yerde yaygındı. On Yediler Heyeti'nin iradesi herkesin iradesiydi."

Foila tercüme etti: "*Evvel zaman içinde...*"

"Hiç kimse boş oturmasın. Boş oturanlar avarelerle bir araya getirilsin, başıboş arazilerin bakımıyla görevlendirilsin. Herkes bir iş versin onlara. Açlık Yurdu'nda oturmaktansa bin fersah yürümek daha hayırlıdır."

"Akraba olmayan kişilerin işbirliğiyle yürütülen ücra bir çiftlik varmış."

"Kimisi güçlüdür, kimisi güzel, kimisi de vardır ki usta zanaatkârdır. Hangisi en iyisidir? Topluma hizmet eden."

"Bu çiftlikte iyi kalpli bir adam yaşarmış."

"Görev dağılımı bilge bir işveren tarafından yapılsın. Yemek bölüştürmeyi kim iyi beceriyorsa o bölüştürsün öğünü. Domuzlar semirsin. Sıçanlar açlıktan ölsün."

"Diğerleri hileyle onun hakkını yemiş."

"Bir mahkeme heyeti kurulabilir, ancak hiç kimseye yüz kırbaçtan fazlası vurulmamalıdır."

"Adam yakınınca onu dövmüşler."

"Eller nasıl beslenir? Kanla. Kan ellere nasıl ulaşır? Damarlarla. Damarlar tıkanırsa eller çürür."

"O da çiftliği terk edip yollara düşmüş."

"On Yediler Heyeti'nin oturduğu yerde adalet yerini bulur."

"Başkente gitmiş ve gördüğü muameleden şikâyet etmiş."

"Emek harcayanlardan temiz su esirgenmesin. Ne sıcak aştan mahrum kalsınlar ne de temiz döşekten."

"Uzun bir yolculuğun ardından çiftliğe yorgun ve aç dönmüş."

"Hiç kimseye yüz kırbaçtan fazlası vurulmamalıdır."

"Onu gene dövmüşler."

"Her şeyin ardında bir sebep vardır, ebediyen böyle olagelmiştir; kuşun ardında ağaç, toprağın altında taş, Urth'un ardında güneş. Gayretlerimizin ardından semerelerimiz toplansın."

"Haksever adam pes etmemiş. Başkente gitmek üzere yine yollara düşmüş."

"Tüm müstedilere tek tek kulak vermek mümkün mü? Hayır, hep bir ağızdan haykırmalı. Sesi en gür çıkana mı kulak verilir peki? Hayır, herkesin sesi gür çıkmalı. En uzun süre haykıranın sesine kulak verilir, o zaman adalet bulur yerini."

"Başkente varınca On Yediler Heyeti'nin kapısına çöreklenmiş, gelen geçen herkese yakarmış. Epey sonra saraya girmesine izin verilmiş, oranın yetkilileri şikâyetlerini can kulağıyla dinlemişler."

"On Yediler Heyeti der ki: Hırsızlık yapanın tüm malına el konulsun zira hiçbir şey kendi malları değildir."

"Ona çiftliğe dönmesini ve kötülük yapanlara –onların emriyle– çiftliği terk etmelerini söylemesini tembihlemişler."

"On Yediler Heyeti'nin nazarında bir vatandaş, anasının kuzusu gibidir."

"Dediklerini aynen yapmış."

"Aptalca konuşmak nedir? Rüzgârdır. Kulaklardan girer ağızdan çıkar. Hiç kimseye yüz kırbaçtan fazlası vurulmamalıdır."

"Onunla alay edip dövmüşler."

"Gayretlerimizin ardından semerelerimiz toplansın."

"Haksever adam pes etmemiş. Bir kez daha başkente dönmüş."

"Vatandaşlar halka layığıyla hizmet etmekle yükümlüdür. Nedir halkın layığı? Her şey."

"Çok yorgun düşmüş. Giysileri paçavra, ayakkabıları paramparça olmuş. Ne yemeği varmış ne de satacak malı."

"Müşfik olmaktansa adil olmak yeğdir, ama yalnızca iyi hâkimler adil olabilir; adil olamayanlardansa iyilik beklenmez."

"Başkentte dilencilikle geçiniyormuş."

Bu noktada ister istemez araya girdim. Sayesiz'in kurduğu her cümleyi Foila'nın hikâyedeki bağlamına oturtacak kadar iyi anlamasını harikulade bulduğumu ancak bunu nasıl becerdiğini anlamadığımı belirttim. Örneğin, müşfik ve adil olmakla ilgili cümleden kahramanın dilenciliğe başladığı anlamını nasıl çıkarmıştı, sormadan edemedim.

"Şey, diyelim ki başka birisi -Melito mesela- hikâyesini anlatırken bir noktada sadaka ister gibi elini uzattı. Neyi kastettiğini anlamaz mıydın?"

Anlardım dedim.

"Burada da aynısı geçerli. Sayesiz askerlerin bazen fazla aç veya fazla hasta olanlarına rastlarız, ayakta zor duranlarına, onları öldürmeyeceğimizi anladıklarında bu müşfik ve adil olmakla ilgili cümleyi sarf ederler. Sayesiz dilinde tabii. Asaye'de dilencilerin lafıdır."

"En uzun süre haykıranın sesine kulak verilir, o zaman adalet bulur yerini."

"Bu kez saraya kabul edilmeden önce uzun süre beklemek zorunda kalmış, ama en sonunda onu içeri alıp derdini dinlemişler."

"Topluma hizmet etmeyenler toplum hizmetine atanmalıdır."

"Ona kötülük edenlerin hapse atılacağını söylemişler."

"Emek harcayanlardan temiz su esirgenmesin. Ne sıcak aştan mahrum kalsınlar ne de temiz döşekten."

"Memleketine geri dönmüş."

"Hiç kimseye yüz kırbaçtan fazlası vurulmamalıdır."

"Yine sopa yemiş."

"Gayretlerimizin ardından semerelerimiz toplansın."

"Ama bana mısın demememiş. Şikâyette bulunmak üzere yine başkentin yolunu tutmuş."

"Toplum için mücadele eden bin yürekle savaşır. Onlara karşı savaşansa yüreksizdir."

"Kötüler artık korkmaya başlamış."

"On Yediler Heyeti'nin kararlarına hiç kimse karşı çıkmasın."

"Kendi aralarında şunu konuşuyorlarmış, 'Yahu bu adam saraya defalarca gitti, egemenlerin emirlerine itaat etmediğimizi her seferinde onlara yetiştirmiş olmalı. Bu kez kesin, askerler yollayıp bizi öldürtecekler."

"Yaraları sırtlarındaysa kim durduracak kanlarını?"

"Kötüler tabanları yağlamış."

"Geçmişte On Yediler Heyeti'nin kararlarına karşı çıkanlar neredeler şimdi?"

"Onları bir daha gören olmamış."

"Emek harcayanlardan temiz su esirgenmesin. Ne sıcak aştan mahrum kalsınlar ne de temiz döşekten. İşte o zaman şarkılar okuyarak çalışırlar, yaptıkları işle aydınlanırlar. İşte o zaman şarkılar okuyarak toplarlar ekini, bereketli geçer hasat."

"Haksever adam memleketine dönmüş ve ömür boyu mutlu yaşamış."

Herkes alkışladı bu hikâyeyi, hikâyeden etkilendikleri kadar Sayesiz esirin anlatım becerisinden, Asaye'deki yaşam tarzına dair edindikleri izlenimlerden, ama en çok, bence, Foila'nın çeviriye kattığı incelik ve nüktedanlıktan da etkilenmişlerdi.

Bu tutanağı er geç okuyacak sizlerin buradaki hikâyeleri sevip sevmeyeceğini kestirmem mümkün değil. Sevmediyseniz dikkate değer bulmayıp hızlıca geçmişsinizdir kuşkusuz. İtiraf edeyim ki ben hepsine bayıldım. Hakikaten, dünyadaki tüm iyi şeyler içinde insanlığın yalnızca hikâyeleri ve müziği kendi eseri sayabileceğini çok düşünmüşümdür; geri kalanı, merhamet, güzellik, uyku, (Sayesiz'in tabiriyle) temiz su ve sıcak aş, hep Hüda'nın eseridir. Dolayısıyla, kâinat düzeni içinde hikâyeler sahiden küçük yer tutsa da bize has olanın en iyi örneklerini sevmemek zordur, en azından benim için zor.

Bu kitaba kayıt düştüğüm tüm hikâyelerin en kısası ve en yalını olmasına rağmen, bundan bazı önemli şeyler öğrendiğimi düşünüyorum. En başta, uyduruk ve genç saydığımız dilimizin deyimlerden yana ne denli zengin olduğunu öğrendim. Sayesiz sırf ezberlediği cümlelerle konuşuyordu ama her bir cümleyi sanki daha önce hiç duymamışız gibi tekrarlıyordu. Foila'nın konuşma tarzı kadınlara özgüydü ama laf ebeliği yaptı mı diye sorsanız olumsuz yanıt veririm, yine de kurduğu cümlelerin nasıl biteceği en başından tahmin ediliyordu denebilir.

İkincisi, ifadeden soyutlayarak konuşmanın ne kadar zor olduğunu öğrendim. Asaye halkı, cümleleri efendilerinin sesine indirgeyerek dile getiriyordu ama bu konuşma tarzını yeni bir lisana dönüştürmüşlerdi. Sayesiz'i dinlememin ardından, akıllarından geçen her şeyi bu tarzla ifade edebildiklerinden kuşkum kalmadı.

Üçüncüsü, hikâye anlatmanın çok yönlü bir şey olduğunu bir kez daha öğrendim. Elbette Sayesiz'inkinden daha sade anlatılmış bir hikâye olamaz, peki ama kıssadan hissesi neydi? On Yediler Heyeti'ne methiye düzmek miydi amaç? Sırf adlarını anarak kötülere gözdağı vermek miydi? Kötüleri kınamak mıydı?

Heyet, haksever adamın şikâyetlerini dinlemişti ama verdikleri destek laftan öteye gitmemişti. Konuşmaktan fazlasını yaptıklarına dair hiçbir gösterge yoktu.

Gelgelelim, Sayesiz ile Foila'yı dinlerken öğrenmeyi en çok istediğim şeyleri öğrenememiştim. Sayesiz'in rekabete katılmasına Foila'nın razı gelmesinin sebebi neydi? Sırf muzırlık olsun diye miydi? Gözlerinin içi güldüğü düşünülürse öylesi hiç şaşırtıcı olmazdı. Acaba onu sahiden çekici mi bulmuştu? Buna ihtimal vermekte güçlük çeksem de kesinlikle olanaksız değildi. Kadınların zerre çekici yanı olmayan erkekleri çekici bulmaları görülmemiş şey miydi? Foila Sayesizlerle fazla haşır neşir olmuştu, Sayesiz de sıradan bir asker değildi, dilimizi bile öğrenmişti neticede. Foila ondan birtakım sırlar koparmayı mı umuyordu?

Peki ya Sayesiz'e ne demeli? Melito ile Hallvard birbirlerini hikâye anlatırken art niyetli olmakla suçlamışlardı. Sayesiz de mi art niyetliydi? Eğer öyleyse, hikâyesi aracılığıyla Foila'ya –ve dinleyen herkese– asla pes etmeyeceğini duyurduğu aşikârdı.

12
WINNOC

O akşam bir ziyaretçim daha vardı; dazlak kafalı erkek kölelerden biri. Oturduğum yerde Sayesiz'le muhabbet kurmaya çalışıyordum. Gelip yanıma oturdu.

"Beni hatırladınız mı, Liktor?" dedi. "Adım Winnoc."

Kafamı iki yana salladım.

"Geldiğiniz gece sizi ben yıkayıp temizlemiştim," dedi. "Konuşacak kadar iyileşmenizi bekliyordum. Dün gece uğrayacaktım ama namzetlerimizden biriyle koyu muhabbete dalmıştınız."

Hangi konuda konuşmak istediğini sordum.

"Demin size Liktor diye hitap ettim ama unvanı inkâr etmediniz. Sahiden bir liktor musunuz? O gece kılığınız öyleydi."

"Liktorluk yapmıştım," dedim. "Başka giysim yok diye o kılıktaydım."

"Yani artık liktor değil misiniz?"

Kafamı iki yana salladım. "Orduya yazılmak için kuzeye geldim."

"Aa," dedi. Bir an gözlerini kaçırdı.

"Aynı amaçla gelen başkaları da vardır muhakkak."

"Sayılıdır ama evet. Çoğu güneydeki orduya katılır ya da askere alınır. Sizin gibi kuzeye gelen azdır, o da bir dostları veya akrabalarıyla aynı bölükte olmak istedikleri için. Askerlik hayatı..."

Devam etmesini bekledim.

"Köleliğe çok benzer bir hayattır bence. Ben hiç askerlik yapmadım ama askerlerle konuşmuşluğum çoktur."

"Hayatlarınız çok mu sefil? Pelerinler nazik sahibelerdir sanıyordum. Sizi dövüyorlar mı?"

Bu lafıma gülümsedi ve dönüp sırtını gösterdi. "Eskiden liktormuşsun. Sence bunlar ne yarası?"

Loş ışıkta çok iyi göremedim. Elimi sırtında gezdirdim. "Çok eskiden kalma kırbaç yarası bunlar," dedim.

"Yirmi yaşındaydım, şimdi elliye merdiven dayadım. Seninki gibi kara giysili bir adamdan yadigâr bunlar. Uzun süre mi liktorluk yaptın?"

"Hayır, uzun sürmedi."

"İşin iç yüzüne çok vâkıf değilsin o zaman?"

"İcra edecek kadar bilgim var."

"O kadarcık mı? Beni kırbaçlayan adam işkenceciler loncasından olduğunu söylemişti. Onları duymuşsundur belki."

"Biliyorum."

"Gerçekten varlar mı? Bazılarından duyduğum kadarıyla uzun zaman önce maziye karışmışlar ama beni kırbaçlayan adam hiç de öyleymiş gibi konuşmuyordu."

"Bildiğim kadarıyla varlıklarını hâlâ sürdürüyorlar. Seni kırbaçlayan işkencecinin adını hatırlıyor musun?"

"Ona Kalfa Palaemon diye hitap ediliyordu... aa, onu tanıyorsun!"

"Evet. Vaktiyle öğretmenimdi. Artık yaşlandı."

"Hâlâ hayatta demek? Onunla tekrar görüşme ihtimalin var mı?"

"Sanmıyorum."

"Onunla bizzat görüşmek isterdim. Belki bir gün görürüm. Hüda nasip ederse. Siz gençler hovardalık ediyorsunuz, biliyorum çünkü sizin yaşınızda ben de aynıydım. Yine de yaptığımız her şeye o yön verir, biliyor musun?"

"Mümkün."

"İnan bana öyle. Senden çok daha fazla şey gördüm. Kalfa Palaemon'u bir daha asla göremem belki, o yüzden buraya benim elçim olarak gönderilmiş olabilirsin."

İletmemi istediği mesajı dile getirmesini bekliyordum ama tam o noktada sustu. Sayesiz'in anlatısını pür dikkat dinleyen hastalar artık kendi aralarında sohbete başlamıştı; buna rağmen, yaşlı kölenin topladığı bulaşık yığınındaki kirli tabaklardan biri kayınca hafif tıngırtısı dikkatimden kaçmadı.

"Kölelik yasalarının ne kadarını biliyorsun?" diye sordu sonunda. "Yani, bir kadını veya erkeği köle edinmenin kurallarını?"

"Çok az," dedim. "Bir arkadaşım vardı" (yeşil adamı kastediyordum) "köle sayılıyordu ama aslında vicdansız insanlarca alıkonulmuş bahtsız bir yabancıydı alt tarafı. Yasal olmadığı belliydi."

Kafa sallayarak onayladı. "Yağız tenli miydi?"

"Öyle denebilir, evet."

"Eski çağlarda, duyduğuma göre, ten rengi kölelik sebebiymiş. Bir insanın teni ne kadar koyuysa köle olma ihtimali o kadar yüksekmiş. İnanması güç, farkındayım. Vaktiyle mezhepte tarihi çok iyi bilen bir chatelaine vardı, o anlatmıştı bana. Dürüst bir kadındı."

"Köleler genellikle güneşin alnında çalışmıştır da oradan türemiştir mutlaka," diye yorumda bulundum. "Geçmişteki teamüllerin çoğu günümüzde hükümsüz sayılıyor artık."

Bu lafıma biraz sinirlendi. "İnan bana, genç adam, ben eski dönemleri de gördüm bugünleri de yaşadım, senden çok daha tecrübeliyim bu konularda."

"Üstat Palaemon da böyle derdi."

Umduğum gibi bu lafım üzerine esas konuya döndü. "Bir erkek sadece üç şekilde köle olabilir," dedi. "Kadınınki farklı-

dır, işin içine evlilik vesaire girer. Eğer bir erkek yabancı kesimlerden Harçâlem'e –köle olarak– getirilmişse köle kalır, onu getiren sahibi de dilerse satabilir. Bu bir.

"Savaş tutsakları –buradaki Sayesiz gibi– Efendilerin Efendisi, Kölelerin Kölesi Özerk'in köleleridir. Özerk onları dilerse satabilir. Genellikle satar da, zaten bu Sayesizlerin çoğu angarya işlerden başka işe yaramaz, nehrin yukarı kesimlerinde kürekçilik yaparlar. Bu da iki.

"Üçüncü koşul şudur, bir erkek kendisini başkasının hizmetlisi olarak satabilir çünkü hür bir adam kendi bedeninin efendisidir, dolayısıyla da kendi kendisinin kölesidir."

"Köleler," dedim, "işkenceciler tarafından nadiren kırbaçlanır. Kendi efendilerinin kırbacı varken bizimkine neden gerek duyulsun?"

"O zamanlar köle değildim. Kalfa Palaemon'a sormak istediğim de buydu. Hırsızlık yaparken yakalanan bir delikanlıydım alt tarafı. Kırbaçlanacağımı sabah gelip bana bizzat Kalfa Palaemon duyurmuştu. Ayağıma kadar gelmesini kibarlığına yormuştum, işkenceciler locasından olduğunu da o zaman söylemişti."

"Müşteriyi elimizden geldiğince cezaya hazırlarız," dedim.

"Haykırışlarına ket vurmaya çalışma demişti, kırbaç havadayken haykırırsan çok acıtmazmış güya. Yargıcın hükmettiği sayıdan fazlasının vurulmayacağına söz vermişti, yani istersem sayabilirmişim, hem bu sayede ne zaman biteceğini de anlarmışım. Bir de gereğinden sert vurmayacağım demişti, derimi sıyıracak kadar, kemiklerimi kıracak değilmiş."

Kafa sallayıp tasdikledim.

"Bir ricada bulunabilir miyim diye sormuştum, o da elinden geleni yapacağını söylemişti. Kırbaçlamanın sonrasında beni tekrar ziyaret etmesini istemiştim. Hele biraz iyileşeyim uğramaya çalışacağını söyledi. Sonra bir keşiş gelip dua

okudu. Beni bir direğe bağladılar, ellerim kafamın üzerinde, ithamname de direğin daha tepesine raptiyelenmişti. Herhalde sen de bunu birçok kez yapmışsındır."

"Defalarca," dedim.

"Bana yaptıkları muamelenin de hiç farklı olduğunu sanmıyorum. Yara izlerini hâlâ taşıyorum, silik de olsa, sen de gördün. Bundan daha beter yara izleri olan çok insan gördüm. Beni hücreme usul gereği zindancılar sürükleyerek götürmüştü ama yürüyebilecek durumdaydım diye hatırlıyorum. Kolunu veya bacağını koparmışlar gibi bir acı değildi. Burada cerrahların uzuv koparmalarına çok yardım etmişimdir."

"O zamanlar zayıf mıydın?" diye sordum.

"Çok zayıf. Görseydin kaburgalarımı tek tek sayabilirdin."

"Menfaatineymiş. Kırbaç darbeleri şişman kişilerin sırtında derin yaralar açar, domuz gibi de kanarlar. Millet tartıda ağır çekmeyen tüccarların yeterince cezalandırılmadıklarından yakınır hep ama o kişilerin katlandığı ıstıraptan haberleri yoktur."

Winnoc kafa sallayarak hak verdi. "Ertesi gün neredeyse eski zindeliğime kavuşmuştum, nitekim Kalfa Palaemon sözünde durup uğradı. Hâlimi anlattım –nasıl geçindiğimi falan –biraz da kişisel sorular yönelttim ona. Beni kırbaçlayan bir adamla nasıl böyle muhabbet ettiğimi yadırgıyorsundur herhalde?"

"Yok. Benzerlerini çok işittim."

"Loncasına karşı bir kabahat işlediğini anlattı. Ne olduğunu söylemedi ama o sebepten bir süre sürgün edilmişti. O konudaki hislerini paylaştı, çektiği yalnızlıktan dem vurdu. Başkalarının hayatıyla kendi durumunu kıyaslayarak avunmaya çalışmış, onlar da sütten çıkmış ak kaşık değil diye düşünmüş. Ama onlara acımakla kalmış, çok geçmeden kendisine de acımaya başlamış. Mutlu olmak istiyorsam bu tür

suçlara bir daha bulaşmamamı salık verdi bana, kendime bir ihvan bulmamı ve onlara katılmamı söyledi."

"Ee?" dedim.

"Ben de sözünü dinlemeye karar verdim. Tahliye olunca bir sürü loncanın amiriyle konuştum, aralarında seçim yapmaya çalışıyordum, ardından kanaatimce beni aralarına kabul etme ihtimali yüksek olanlarla görüştüm, kasaplarla ve mum imalatçılarıyla mesela. Hiçbiri benim yaşımda bir çırak almaya yanaşmıyordu, cebinde beş kuruş olmayan kötü huylu birini de, sırtımı gördüler mi baş belası olduğuma hükmediyorlardı, malum.

"Bir gemiye yazılmayı veya orduya katılmayı da aklımdan geçiriyordum, o zamandan beridir keşke birinden birine katılsaymışım diye hayıflanırım, katılsaydım da belki şimdi tam aksine hayıflanıyor olurdum, belki de hayıflanacak kadar yaşamazdım. Derken bir mezhebe katılmak geldi aklıma, neden bilmem. Birkaçıyla görüştüm, ikisi beni kabul edecek oldu, üstelik çulsuz olduğumu söyleyip sırtımı göstermeme rağmen. Ama oralarda beni bekleyen yaşam tarzını öğrendikçe içim soğudu, yapamayacağımı anladım. Çok içerdim, kızlara da düşkündüm ve sahiden değişmek istemiyordum.

"Derken bir gün, bir köşe başında aylaklık ederken, henüz görüşmediğim bir mezhebe mensup olduğunu zannettiğim bir adam gördüm. O günlerde bir geminin mürettebatına yazılmayı düşünüyordum ama geminin yelken açmasına daha bir hafta vardı. Oradaki denizcinin biri ağır işlerin çok biriktiğini, yazılmak için demir alana kadar beklersem işi temelli kaybedeceğimi söylemişti. Tamamen yalandı ama o zamanlar anlamamıştım.

"Her neyse, adamı gözüme kestirip peşine takıldım, durduğu ilk fırsatta yanına sokuldum -zerzevat almaya gönderilmişti, malum- ona mezhebini sordum. Pelerinlerin kölesi olduğunu söyledi, bir mezhep üyesi olmakla aynı anlama

geliyormuş ama daha iyisiymiş. Dilerse bir iki kadeh içki yuvarlayabilirmiş, işe ayık döndüğü müddetçe de kimse laf etmezmiş. Kızlarla da yatabilirmiş, zaten kızlardan yana talihliymiş çünkü hepsi onları kutsal sayıyormuş, aşağı yukarı, bir de çok gezerlermiş.

"Beni de aralarına alırlar mı acaba diye sordum, hayatı anlattığı kadar güzelse inanılır gibi değil dedim. Elbette alırlar dedi, kızlar konusunda söylediklerini oracıkta ispatlayamazmış ama bir şişe kırmızı şarabı benimle paylaşarak içki konusunda söylediklerini ispatlayabilirmiş.

"Çarşıya yakın bir meyhaneye gidip oturduk. Ağzı iyi laf yapan biriydi. Hayatının denizcilerinkine de çok benzediğini anlattı, çünkü denizci olmanın en iyi tarafı bir sürü değişik yer görmekmiş, nitekim onlar da çok yer görüyormuş. Askerliğe de benziyormuş çünkü mezhep vahşi beldelere yolculuk ettiğinde silah taşıyorlarmış. Hepsi bir yana, katılanlara para da ödeniyormuş. Bir mezhepte ant içerek aralarına katılan herkesten bağış alınırmış. O kişi sonradan ayrılmaya karar verirse, kaldığı süreye bağlı olarak, bağışladıklarının bir kısmını geri alırmış. Biz köleler içinse durum tam tersidir diye anlattı. Bir köleye katılımı için para ödenirmiş. Sonradan vazgeçerse de ödeme karşılığında ayrılırmış ama kalacak olursa paranın hepsi onunmuş.

"Bir anam vardı, onu görmeye hiç gitmediğim hâlde beş kuruşu olmadığını biliyordum. Mezheplere katılmayı düşündüğümden beridir dini duygularım kuvvetlenmişti ve anneme dertlenirken Hüda'ya ne yüzle vekâlet edeceğimi bilmiyordum. İmzayı attım -katılmamı sağlayan Goslin de ödüllendirildi hâliyle-, ben de aldığım parayı anama götürdüm."

"Sevinmiştir eminim, senin açından da sevindirici olmuştur," dedim.

"Altında bir bit yeniği var sandı ama ben parayı yine de

bıraktım. Mezhebe hemen dönmem gerekiyordu tabii ki, yanıma da birini vermişlerdi zaten. Otuz yıl oldu."

"Takdir edilmişsindir umarım."

"Bilmem. Zor bir hayattı, ama herkesin hayatı zordur, gördüğüm kadarıyla öyle."

"Hayat zor," dedim. Doğruyu söylemek gerekirse uykum gelmişti ve gitsin diye gözünün içine bakıyordum. "Hikâyeni benimle paylaştığın için teşekkür ederim. Çok ilginç buldum."

"Sana bir şey sormak istiyorum," dedi, "bir de onu tekrar görecek olursan benim için Kalfa Palaemon'a bir şey sormanı rica edeceğim."

Kafa sallayıp bekledim.

"Pelerinler nazik sahibelerdir zannediyordum demiştin, sana hak veriyorum. Bazılarından çok iyilik gördüm, ayrıca burada asla kırbaçlanmadım, en fazla birkaç tokat atılmıştır. Usulleri nasıldır bilmen lazım. Uslu durmayan köleler satılır, hepsi bu. Konuyu nereye getirdiğimi anlamadın galiba."

"Anladığımı söyleyemem."

"Kendilerini mezhebe satan çok adam var, kolay ve maceralı bir hayat süreceklerini sanarak yapıyorlar bunu. Büyük ölçüde öyledir, hasta ve yaralıları iyileştirmek güzel bir histir. Ne var ki Pelerinlere ayak uyduramayanlar satılır, üstelik kendilerinin ödediği paranın mislice fazlasına. İşler nasıl yürüyor anladın mı şimdi? Bu şekilde kimseyi dövmelerine lüzum kalmıyor. Alabileceğin en ağır ceza helayı ovalamaktır. Ama canlarını sıkarsan, kendini bir maden ocağının dibinde bulabilirsin.

"Kalfa Palaemon'a sormanı istediğim şu, bunca yıldır aklımda..." Winnoc alt dudağını dişleyerek durakladı. "O bir işkenceciydi, değil mi? Öyleyim demişti, sen de öyleymişsin."

"Evet, işkenceciydi. Hâlâ da öyledir."

"O zaman öğrenmek istediğim şu, verdiği öğüt bana ezi-

yet etmek için miydi yoksa elinden gelen en iyi tavsiye o muydu?" Yüz ifadesini görmeyeyim diye başını öbür tarafa çevirdi. "Bunu ona benim için sorar mısın? Belki ileride seninle tekrar görüşürüz."

Dedim ki: "Elinden geldiğince tavsiyede bulunmak istemiştir, eminim. Eski hayatını sürdürseydin ya onun ya da başka bir işkenceci tarafından idam edilirdin. Birinin idamına tanık oldun mu hiç? İşkenceciler her şeyi bilir diye bir şey yok."

Winnoc ayağa kalktı. "Köleler de aynı. Teşekkür ederim, delikanlı."

Koluna dokunup onu bir an alıkoydum. "Ben de bir şey sorabilir miyim? Ben de işkenceciydim. Madem bunca yıldır Üstat Palaemon'un sırf sana acı çektirmek için o nasihati verdiğinden şüpheleniyorsun, aynısını benim de yapmadığımı nereden biliyorsun?"

"Çünkü başka türlü konuşurdun," dedi. "İyi geceler, delikanlı."

Winnoc'un dedikleri bir süre kafamı kurcaladı, keza Üstat Palaemon'un uzun zaman önce ona söyledikleri de. O da avarelik etmişti zamanında, muhtemelen ben doğmadan on yıl kadar önce. Yine de loncanın üstadı olmak için Hisar'a geri dönmüştü. İhanet ettiğim Abdiesus'un beni üstatlığa terfi ettirme arzusu hatırıma geldi. Üstat Palaemon'un işlediği suç her neydiyse, loncadaki biraderlerince sonradan örtbas edildiği aşikârdı. Artık bir üstattı, gerçi kendimi bildim bileli öyle olduğu için şaşırmayacak kadar kanıksamıştım ama çok genç yaşına rağmen loncanın idari işlerini asıl yürüten kişi yine de Üstat Gurloes'tu. Dışarıda ılık kuzey rüzgârları çadır halatlarını mızraplıyordu. Matachin Kulesi'nin dik basamaklarını yeniden tırmanmış kadar oldum. Hisar burçları arasında uğuldayan kış rüzgârları çınladı kulağımda.

En sonunda, aklımı daha az acı verici meselelerle meşgul etmek ümidiyle kalkıp gerindim ve Foila'nın karyolasına yürüdüm. Uyanıktı. Biraz lafladıktan sonra hikâyelerde bir karara varayım mı artık diye sordum. En az bir gün daha beklememi söyledi.

13
FOILA'NIN ANLATISI: SİLAHTARIN KIZI

"Hallvard, Melito, hatta Sayesiz bile şansını kullandı. Sizce benim de bir hikâye anlatmaya hakkım yok mu? Bir genç kıza kur yapıp hiç rakibi olmadığını zanneden bir erkeğin bile rakibi vardır, o da kızın kendisidir. Bedenini erkeğe teslim edebilir ama özbenliğini kendisine saklamayı tercih edebilir. Talibi, birlikteliklerinin onu yalnızlıktan daha mutlu kılacağına dair kızı ikna etmek zorundadır. Erkekler genellikle ikna edici olsalar da vaatleri çoğunlukla gerçekçi değildir. Bu yarışmada ben de kendi katkımı ortaya koyacak ve mümkünse kendim için kazanmaya çalışacağım. Madem hikâyeler için evleniyorum, benden daha beter bir anlatıcıyla neden evleneyim ki?

"Her talip kendi memleketinden bir hikâye anlattı. Ben de aynısı yapacağım. Benim memleketim çok uzaklardadır, toprakları uçsuz bucaksız, gökyüzü engindir. Çayırları yemyeşil, rüzgârlıdır, dörtnala gezeni çoktur. Yazları fırının ağzı gibi sıcak eser yel, hele ki bozkırlar tutuşmaya görsün, dumanı yüz fersah öteye uzanır, kaçışan sığırlarımıza saldıran aslanları görenler şeytan sanır. Ülkemin erkekleri boğa gibi gözüpektir, kadınları da şahin gibi hırçın.

"Ninemin gençliğinde bir villa varmış, o kadar uzaktay-

mış ki kimsecikler uğramazmış. Bir silahtara aitmiş, Pascua Vilayeti'nin bir derebeyine. Toprakları bereketliymiş. Güzel de bir evmiş, inşaatı sırasında sırf çatı kirişlerinin öküzlerle taşınması yaz boyu sürmüş. Duvarları topraktanmış, zaten ülkemdeki evlerin hepsi öyledir, kalınlığı da üç karışmış. Ormanda yaşayanlar toprak duvarlara burun kıvırırlar ama o evler serin olur, bir de kireçle badana yapıldı mı güzel görünür, ayrıca tutuşmaz. Bu villanın bir kulesi, koca bir yemek salonu, bir de damdaki bahçeyi sulayan halatlı, çarklı, kovalı, iki merkebin döndürdüğü bir düzenek bulunuyormuş.

"Silahtar gösterişli bir adammış, karısı da güzel kadınmış, ne var ki sadece bir çocukları bir seneden uzun yaşamış. Servi boylu bir kızmış, yağız teni kaymak gibi, saçı şarap sarısı, gözleri de yağmur bulutları kadar karaymış. Gelgelelim oturdukları villa o kadar ücraymış ki kızı ne bilen varmış ne de istemeye gelen. Genellikle bütün gün tek başına at biner, sunguruyla ava çıkar ya da benekli av kedilerinin peşine takılıp antilop kovalarmış. Bütün gün yatak odasına kapandığı da çok olurmuş, ya kafesindeki toygarın şakımasını dinler ya da anasının baba evinden getirdiği eski kitapları karıştırırmış.

"En sonunda babası bu kızı evermek lazım demiş, yirmiye merdiven dayadı, ondan sonra isteyeni pek çıkmaz. Akabinde, kızın güzelliğinin çığırtkanlığını yapsınlar, ölümünden sonra kayınpederin mirasının tümüyle kocaya kalacağını cümle âleme duyursunlar diye, üç yüz fersah çapındaki bir alana uşaklarını salmış. Bineğine atlayıp gelen çok sayıda nezih talip çıkmış, eyerleri gümüş oturaklı, kılıç başları mercan yeşili. Baba hepsini ağırlamış, kızı da saçını erkek şapkasıyla gizleyip belindeki erkek uçkuruna da uzun bir hançer takarak taliplerden biriymiş gibi aralarına karışmış, böylece hangisi zamparalıkla övünüyor, hangisi kaşla göz arasında yankesicilik yapıyor öğrenme imkânı bulmuş. İşittiklerini taliplerin tek tek adını vererek her gece babasına yetiştiriyor, o da kızı

gittikten sonra onları huzuruna çağırıyor ve hiç kimsenin ayak basmadığı, insanların güneşte tabaklanmış ham deriye sarındıkları yerlere gitmelerini istiyormuş, taliplerse ertesi sabahı eyerlerine atladıkları gibi kaçıyorlarmış.

"Böylece kala kala üç talip kalmış. Silahtarın kızı artık aralarına karışmaz olmuş çünkü sayıları azaldığı için onu mutlaka tanıyacaklarından çekiniyormuş. Yatak odasına gidip saçını açarak fırçalamış, av kıyafetlerini çıkarıp ıtırlı sularla yıkamış. Parmaklarına yüzükler, kollarına bilezikler, kulaklarına kocaman halka küpeler takmış, kafasına da bir silahtar kızına layık som altından incecik bir taç. Kısacası süslenmeyi pek iyi bilirmiş çünkü gönlü zenginmiş. Dünyada ondan güzel kız yokmuş belki de.

"Böyle güzelce süslendikten sonra uşağı yollayıp babası ile üç talibi çağırtmış. 'Şimdi bana dikkatli bakın,' demiş. 'Gördüğünüz üzere kafamda koca bir yüzük var, kulaklarımda da küçük yüzükler sallanıyor. İçinizden birini kucaklayacak kollarımı da yüzüklerle donattım, parmaklarımı da küçücükleriyle. Mücevher kutum açık duruyor ama içinde başka yüzük bulamazsınız; yalnız bu odada başka bir yüzük daha var, benim takmayacağım bir yüzük. Onu hanginiz bulup bana getirebilir?'

"Üç talip köşe bucak aramış, duvar halılarının arkasına, yatağın altına bakmış. En sonunda en genç talip kafesteki toygarı tüneğinden alıp silahtarın kızına getirmiş. Toygarın sağ bacağında sahiden de ufacık bir altın yüzük varmış. 'Şimdi beni dinleyin,' demiş kız. 'Bu küçük yağız kuşu bana hanginiz geri getirirse o kişi kocam olacak.'

"Kafesi açıp elini içine sokmuş, sonra da parmağına konan toygarı pencereye götürmüş ve dışarı salıvermiş. Üç talip altın yüzüğün güneşte bir anlığına kamaştığını görmüş. Toygar kanat çırparak uzaklaşmış, gökte ufacık bir nokta olmuş.

"Talipler paldır küldür aşağı koşup soluğu dışarıda almış,

onları o güne dek ıssız bozkırlarda fersahlarca taşıyan emektar ve atik dostlarına, bineklerine seslenmişler. Sırtlarına gümüş kaplamalı eyerleri attıkları gibi silahtar ile silahtarın kızının gözleri önünde kayıplara karışmışlar. Birbirlerini de gözden yitirmişler zira biri kuzey ormanlarına, biri doğudaki sıradağlara, en genç olanı da batıdaki hırçın denize sürmüş bineğini.

"Kuzeye giden, birkaç gün yol aldıktan sonra, yüzerek aşılamayacak kadar şiddetli akan bir nehre ulaşmış. Kıyı boyunca ilerlemiş, bir yandan da kuş cıvıltılarındaymış kulağı, en sonunda bir sığlığa rastlamış. Bir doru aygırın sırtında bir yağız binici bekliyormuş orada. Yağız rengi bir boyun bağıyla örtülüymüş suratı. Pelerini, şapkası ve tüm giysileri yağız rengiymiş hatta aynı renkteki sağ çizmesinin bileğinde bir altın halhal varmış.

"'Kimsin?' diye seslenmiş talip.

"Yağız adam tek kelime etmemiş.

"'Silahtarın evindeki taliplerin arasında bir delikanlı vardı, bizden bir gün önce ortadan kaybolmuştu,' demiş talip, 'bence sen osun. Ne aradığımı bir şekilde öğrenmişsin, beni engellemek niyetindesin. Çekil yolumdan yoksa ölürsün.'

"Bunu der demez kılıcını çekip aygırını suya sürmüş. Ülkemin erkeklerine has bir kavgaya tutuşmuşlar, sağ ellerinde kılıç sol ellerinde hançer, bir süre vuruşmuşlar zira talip hem güçlü hem yiğitmiş, yağız binici de seri ve kıvrak. Ne var ki en sonunda yere düşen ikincisi olmuş, kanı suya karışmış.

"'Bineğini sana bırakıyorum,' demiş talip, 'takatin kaldıysa tekrar binersin. Ben merhametli bir adamımdır.'

"Ve çekip gitmiş.

"Bineğini sıradağlara süren talip de birkaç gün yol aldıktan sonra, dağ halkının yaptığı türden bir asma köprüye gelmiş.

Halat ve bambudan mürekkep, dar bir köprüymüş ve derin bir uçurumu örümcek ağı gibi aşıyormuş. Bu tür bir düzeneği binek sırtında ancak bir aptal geçeceği için eyerden inmiş ve bineğini yularından tutarak götürmüş.

"Köprüye ilk adım attığında önü bomboşmuş ama yolun dörtte birini kat etmeye kalmadan tam ortasında birisi belirmiş. İnsan suretindeymiş ama bir parça beyazlık haricinde tepeden tırnağa yağız rengiymiş, aynı renkte de kanatları varmış sanki, katlayıp sırtına kapatmış gibi. İkinci talip iyice yaklaşınca tek çizmesinin bileğindeki altın halhalı görmüş, yağız kanatların da aslında bir pelerin olduğunu fark etmiş.

"Sonra, yaratıcılarını unutan ruhlardan kendisini koruyacak bir Remiz çizmiş havada ve seslenmiş, 'Kimsin? Adın ne?'

"'Beni görüyorsun,' diye yanıtlamış suret. 'Adımı doğru bilirsen dileğin dileğimdir.'

"'Silahtarın kızının azat ettiği toygarın ruhusun,' demiş ikinci talip. 'Suret değiştirmişsin ama halhal seni ele veriyor.'

"Bunun üzerine yağız suret kılıcını çekerek kabzasını ikinci talibe uzatmış. 'Adımı doğru bildin,' demiş. 'Nedir benden dileğin?'

"'Benimle beraber silahtarın evine dön,' demiş talip, 'dön ki seni silahtarın kızına delil göstereyim, onu ben kazanayım.'

"'Madem öyle arzu ediyorsun, seninle seve seve geri dönerim,' demiş yağız suret. 'Ama seni şimdiden uyarayım, o beni senin gördüğün gibi görmeyecek.'

"'Olsun, sen yine de gel benle,' diye karşılık vermiş talip, başka ne diyeceğini bilemediğinden.

"Dağ insanlarının yaptığı türden köprülerde insan rahatlıkla geri dönebilir ama dört ayaklı bir hayvanın aynısını yapması neredeyse imkânsızdır. Nitekim ikinci talibin de bineğini yeniden silahtarın evi istikametinde döndürebilmesi için önce köprünün ta öbür ucuna kadar gitmesi gerekiyormuş.

"'Amma da usandırıcı,' diye sızlanmış içinden, koca köprüde ilerlerken, 'bir o kadar da zorlu ve tehlikeli. Acaba bunu lehime çeviremez miyim?'

"Nihayetinde yağız surete seslenmiş, 'Ben mecburen bu köprüyü aşıp geri döneceğim. Sen niye mecbur olasın ki? Niçin uçup beni öbür tarafta beklemiyorsun?'

"Yağız suret bu lafına gülmüş, şahaneymiş gülüşü, cıvıl cıvıl. 'Kanatlarımdan birinin sargılı olduğunu görmedin mi? Rakiplerinden birine fazla yakın uçtum, o da kılıç çaldı bana.'

"'Yani fazla uzağa uçamıyor musun?' diye sormuş ikinci talip.

"'Tam üstüne bastın. Sen köprüye yaklaştığında kenarına tünemiş oturuyordum, yaklaştığını görünce sıçrayıp yere konacak gücü zor buldum kendimde.'

"'Anlıyorum,' demiş ikinci talip, başka da laf etmemiş. Ama içinden şunu geçirmiş: 'Eğer bu köprünün halatını kesersem toygar yeniden kuş suretine bürünmek zorunda kalır, fazla uçamayacağı için de onu muhakkak öldürmüş olurum. Alıp geri götürdüğümde de silahtarın kızı toygarı bulduğumu anlar.'

"Ta öbür uca vardıklarında bineğini geri döndürürken, onun öleceğini bildiğinden, hayvanın boynunu okşamış, lakin o kadar iyi cins bir bineği feda etmenin ucunda koca sürülerin iyeliğine kavuşmak olduğu için küçük bir bedelmiş onunkisi. 'Peşimizden gel,' demiş yağız surete ve bineğini yine yularından tutup öne düşmüş. Rüzgârlı ve iniltili uçurumu aşan kafilenin en önünde kendisi varmış, ortada aygırı, en arkada da yağız suret. 'Köprü yıkılırken hayvan şaha kalkar,' diye düşünüyormuş, 'toygar ruhu onu aşıp da geçemez, can havliyle mecburen kuş suretine geri döner.' Planlarına memleketimin inançları şekil veriyormuş, malum, bizim oralarda biçim değiştirenler sabit fikirlilere benzetilir, tutsak düşmedikçe fikrinden hayatta dönmeyenlere.

"Uzun asma köprüyü üçü beraber boylu boyunca yürümüş. Kenardan giden ikinci talip, kayalığa adımını atar atmaz kılıcını çekmiş, üstelik güzelce bileylediğinden kılıcı pek keskinmiş. Köprüyü yola bağlayan taşıyıcı kenevir halatlar aynı zamanda köprünün tutamağıymış. Önce taşıyıcı halatı kesmesi gerekirken tutamağı koparmaya çalışarak vakit kaybedince yağız suret bir çırpıda aygırın sırtına atlamış ve hayvanı mahmuzladığı gibi talibi ezip geçmiş. Böylece adam kendi bineğinin toynakları altında can vermiş.

"Deniz istikametinde giden en genç talip de birkaç gün yol aldıktan sonra kıyıya ulaşmış. Hırçın deryanın kumsalında tepeden tırnağa yağız giyimli birisine rastlamış, şapkası da yağız rengiymiş, ağzını ve burnunu örten boyun bağı da, bir de aynı renk çizmesinin bileğinde bir altın halhal varmış.

"'Beni görüyorsun,' diye seslenmiş yağız adam. 'Adımı doğru bilirsen dileğin dileğimdir.'

"'Siz bir meleksiniz,' demiş genç talip, 'aradığım toygarı bulmama yardımcı olasınız diye gönderilmişsiniz.'

"Bu yanıt üzerine yağız melek kılıcını çekip kabzasını genç talibe uzatmış ve demiş ki: "Adımı doğru bildin. Nedir benden dileğin?'

"'Meleklerin Efendisi'nin iradesine asla karşı çıkmam,' diye yanıtlamış genç talip. 'Madem toygarı bulayım diye gönderilmişsiniz, yegâne dileğim vardır, o da bana kılavuzluk etmenizdir.'

"'Nitekim edeceğim de,' demiş melek. 'Peki, kestirmeden mi gitmek istersin yoksa en iyi güzergâhtan mı?'

"Genç talip seçenekleri düşünüp taşınmış, 'Burada muhakkak bir bit yeniği var. Semavi güçler insanların sabırsızlığını daima kınayagelmiştir. Kendileri ölümsüz olduğu için buna kızmaları doğal. Kestirme yolun korkunç yeraltı mağaralarından veya ona benzer yerlerden geçtiğine kuşku

yok.' Akabinde meleğe şu yanıtı vermiş: 'En iyi güzergâhtan. Başka türlü yola sapsam müstakbel gelinimin onuruna leke sürmüş olmaz mıyım?"

"'Kimisi o yolu seçer kimisi öbürünü,' diye yanıtlamış melek. 'Şimdi müsaadenle terkine bineyim. Biraz ileride güzel bir liman var, kısa süre önce orada en az seninki kadar iyi cins iki aygır satmıştım. Seninkini de satacağız, bileğimdeki altın halhalı da.'

"Limanda meleğin dediklerini yapmışlar, sattıklarının parasıyla da bir gemi satın almışlar, fazla büyük değilmiş gerçi ama sağlam ve seriymiş, mürettebatı için de işinin ehli üç denizci tutmuşlar.

"Limandan ayrılışlarının üçüncü gecesinde genç talip yaşıtlarına özgü bir rüya görmüş. Uyanıp da yanı başındaki yastığa dokununca ılık olduğunu fark etmiş. Uyumak üzere tekrar yattığında hoş bir koku çarpmış burnuna. Memleketindeki kadınların saç örgülerine takmak için baharda kuruttukları ıtırlı çiçeklerin kokusuna benziyormuş.

"Hiçbir insanın uğramadığı bir adaya varmışlar. Genç talip, toygarı aramak üzere kıyıya çıkmış. Bulamamış. Akşam olunca da serinlemek için soyunup dalgalara atlamış. Yıldızlar şavkıdığında başka birisi daha katılmış ona. Beraber yüzmüşler, kumsala beraber uzanıp hikâyeler anlatmışlar birbirlerine.

"Bir gün gemilerinin pruvasından ufku gözetleyerek başka bir gemi aradıkları esnada (zira diğer gemilerle bazen alışveriş yapar bazen de savaşırlarmış) ani bir boran çıkıp meleğin şapkasını azgın sulara uçuruvermiş hatta biraz sonra yüzünü örten yağız boyun bağı da peşinden uçup gitmiş.

"En nihayetinde hırçın denizden de, memleket hasretinden de yorgun düşmüşler. Çayırlar tutuşunca aslanların sürülerimizi kovaladığı; erkeklerin boğa gibi gözüpek, kadınlarınsa şahin gibi hırçın olduğu topraklarımızı özlemişler.

"Gemilerine *Toygar* adını vermişler. Mavi sularda uçarcasına seyrediyormuş *Toygar*, her sabah cıvadrasını dağlıyormuş kızgın güneş. Onu satın aldıkları limanda satmışlar, hem de üç misli fazlasına, artık ünlü bir tekneymiş de ondan, şarkılarla masallarla anılıyormuş şanı, o kadar ki onu görmek için limana gelenler ne kadar küçük ve narin olduğunu görünce hayret etmişler, pruvasından dümenine en fazla on adımda yürünen yağız bir kayıkmış alt tarafı.

"Ganimetleri de satmışlar, ticaret mallarını da. Memleketimin insanları en iyi cins aygırları damızlık tutarlar, ancak o limana ikisinin getirdiği en iyi cinsler satılığa çıkarılmış. Genç talip ile melek, oradan satın aldıkları bu iyi cins bineklerin heybelerini mücevherlerle altınlarla doldurmuş ve hiç kimsenin uğramadığı ücra diyardaki silahtarın evine doğru yola çıkmış.

"Yolda sayısız badire atlatmışlar, kılıçlarını berrak deniz suyunda defalarca kanından arındırmışlar, ya yelken beziyle silmişler ya da kumla kurulamışlar. Nihayetinde varmışlar varacakları yere. Silahtar, meleği sevinç naralarıyla karşılamış, karısı da ağlayarak, uşakların hepsi fısıldaşıyormuş. Melek, yağız kisvesinden sıyrılıverince altından silahtarın kızı çıkmış.

"Büyük bir düğün tertiplenmiş. Memleketimde o tür hazırlıklar günlerce sürer, yeniden mangal çukurları kazılır, büyükbaşlar kesilir, misafirleri getirmek için yola çıkan ulakların gitmesi de dönmesi de günleri bulur.

"Hazırlıkların sürdüğü üçüncü gün, silahtarın kızının gönderdiği bir uşak genç talibe demiş ki: 'Küçükhanım bugün ava çıkmayacak. Onun yerine sizi yatak odasına davet ediyor, denizde ve karada geçirdiği günleri yâd etmek ister kendileri.'

"Genç talip limana dönünce satın aldığı en güzel giysilerini giymiş ve soluğu silahtar kızının kapısında almış.

"Kızı pencere önündeki koltukta oturur vaziyette bulmuş. Anasının baba evinden getirdiği eski kitapları karıştırıyor, bir yandan da kafesteki toygarın cıvıltısını dinliyormuş. Delikanlı kafese yaklaşınca toygarın bir ayağında altın bir halka olduğunu görmüş. Sonra silahtarın kızına şaşkınlıkla dönüp bakmış.

"'Sahilde rastladığın melek toygara ulaşmana yardım edeceğine söz vermemiş miydi?' demiş kız. 'Hem de en iyi güzergâhtan? Her sabah kafesi açıp onu dışarı salarım ki kanatları hamlamasın. Çabucak geri döner, çünkü yemek de buradadır, temiz su da, emniyetlidir üstelik.'

"Kimileri der ki memleketimdeki gelmiş geçmiş en güzel düğün genç talip ile silahtar kızınınkiymiş."

14
MANNEA

O gece Foila'nın hikâyesi çok konuşuldu. Anlatılarda bir karara varmayı erteleme sırası bu kez bendeydi. Aslında bende bir nevi yargılama korkusu oluşmuştu, işkenceciler arasında eğitim görmemin bir uzantısıydı belki, ne de olsa çocukluktan itibaren Harçâlem zabitlerinin (kendileri yargıç olmadıkları için) tayin ettikleri yargıçların talimatlarına uymak öğretilir bize.

İlaveten, aklımda daha önemli bir konu vardı. Akşam öğünümüzü Ava'nın dağıtacağını ummuştum ama o gelmeyince kalkıp kendi kıyafetlerimi giydim ve usulca karanlığa karıştım.

Bacaklarımın eski takatine kavuştuğunu görmek şaşırtıcıydı, çok da hoş bir sürprizdi. Birkaç gündür hiç ateşim yoktu, buna rağmen kendimi hasta saymaya alıştığım için (tıpkı öncesinde kendimi sağlıklı zannetmem gibi) karyolamda şikâyet etmeden yatmayı sürdürmüştüm. İnsanların ölmek üzere olmalarına aldırmadan ortalıkta dolaşıp günlük işlerini sürdürmelerine, keza tüm gün yataktan çıkmayan çoğu kişinin onları besleyip temizleyenlerden daha sağlıklı olmasına şaşmamalı.

Çadırların arasındaki yılankavi patikayı takip ederken, kendimi en son ne zaman o kadar iyi hissettiğimi hatırlamaya uğraştım. Dağlarda veya göldeyken olamazdı, oralar-

da çektiğim çile sağlığımı azar azar bozmuş ve en sonunda hummaya yakalanmıştım. Thrax'tan kaçarken de olamazdı zira liktorluk vazifelerimden dolayı yıpranmış hâldeydim. Thrax'a vardığımda da olamazdı. O dönem Dorcas ile beraber kırsalda çektiğimiz mahrumiyet en az sıradağlarda yalnız kaldığım zamanki kadar yeğindi. Mutlak Yuva'da bulunduğum (şimdi âdeta Ymar hükümdarlığı devri kadar uzak geçmişte kalan) dönem de olamazdı çünkü Thecla'nın cansız belleğini hazmetmenin ve alzabonun yan etkilerinden hâlâ mustariptim.

En sonunda hatırladım. Agia ile beraber Botanik Bahçeleri'ne doğru yola çıktığımız o unutulmaz sabah, Hisar'ı terk etmemin ertesindeki ilk sabah da kendimi bu denli iyi hissediyordum. O sabah, henüz bihaber olsam da Pençe bendeydi. Sakın kutsal olduğu kadar lanetli de olmasın diye ilk kez içime kurt düştü. Malum günün akşamı beni deşen avern yarağı yarası, aylar geçtikçe belki de kendiliğinden iyileşmişti. Pençe'yi çıkarıp gümüşi parıltısına baktım, kafamı kaldırınca da Pelerinler şapelinin kızıl ışığını gördüm.

İlahileri işitebiliyordum. Şapelin boşalmasına epey zaman olduğunu tahmin etsem de durmadım ve içeri sızıp en arkada bir yere geçtim. Pelerinler ayinini anlatacak değilim. Öyle şeyler asla hakkıyla tarif edilemez, tarif edilebilse dahi hiç uygun olmaz. Bir zamanlar üyesi olduğum Hakikat ve Nedamet Arayanlar adlı loncanın da kendisine has törenleri vardır hatta bir tanesini daha önce ayrıntılı betimlemiştim. O törenlerin de tuhaf bir yanı vardır muhakkak hatta Pelerinler görse belki onlar da bizimkini yadırgardı, yine de bir zamanlar evrensel kabul edilirmiş.

Olabildiğince önyargısız bir gözlemci olarak diyebilirim ki ayinleri bizimkilerden daha güzel ama daha az teatral, dolayısıyla da uzun vadede daha az etkileyici sayılırdı. Katılımcıların kostümleri antikaydı, eminim, ama çarpıcıydı. İlahile-

rinin başka hiçbir müzikte rastlamadığım tuhaf bir çekiciliği vardı. Bizim törenlerin başlıca amacı loncanın görevini genç fertlerin dimağına kazımaktı. Muhtemelen Pelerinlerinki de benzer bir işleve sahipti. Değilse, Her Şeyi Gören'in hususi dikkatini çekmek üzere tasarlanmış da olabilirdi, yine de tam olarak şuydu diyemem. Mezhep etkinlik süresince herhangi bir koruma önlemi de almamıştı.

Tören bitip de kızıl entarili rahibeler dışarı çıkarken kafamı iyice öne eğdim ve dua ediyormuş gibi yaptım. Galiba dünden razıymışım ki bu kandırmaca bir anda gerçeğe dönüştü. Gayriihtiyari diz çöktüğümün farkındaydım ama etrafımla bağım kopmuştu sanki. Çorak fezaya uzandı zihnim, Urth'tan uzaklara hatta Urth'un dahil olduğu gök takımadalarının da uzağına, ettiğim her kelamla daha da uzaklaşıyordum âdeta. Sanki kâinatın surlarına dayanmışım da ardındaki birisine haykırıyordum.

Haykırıyordum dedim ama uygun tabir bu olmayabilir. Daha ziyade fısıldıyordum, tıpkı kapısına duvar örülerek kendi evine hapsedilen Barnoch'un sokaktan gelen geçenlere bir yarıktan fısıldayarak kendisini acındırmaya çalışması gibi.* Üzerimde hırpani bir gömlekle kabristanın daracık penceresinden hayvanları ve kuşları seyrettiğim günlerden ta nerelere geldiğimi anlattım. Vodalus'tan ve onun Özerk'le mücadelesinden değil de bir zamanlar ona aptalca bağlılık göstermemin ardında yatan sebeplerden bahsettim. Milyonlara önderlik etme düşüncesiyle hareket ettiğimi söyleyerek kendimi kandırmadım. Sadece kendi yolumu bulma arzumu dile getirdim ve bunu söylediğim anda uzgörüm süratle berraklaştı sanki, evrendeki bir yarıktan altın sarısı bir ışıkla aydınlanmış yepyeni bir evrene bakıyordum âdeta, hatta çömelmiş beni dinleyen muhterem de oradaydı. Dünyamdaki yarık sanki genişledi, bir surat gördüm, kenetlenmiş eller, sonra o açıklık, bir tünel misali, bir insan kafasının içine

* Bkz. 2. kitap 1. ve 2. bölümler. -çn

uzandı. Dağa yontulmuş Tayfun kafası kadar büyük bir kafaydı. Meğer kendi kulağıma fısıldıyormuşum, sonra bir de baktım arı gibi içine uçmuşum. Ayağa kalktım.

Herkes gitmişti. Âdeta tütsü dumanı gibi havada asılı kalmış kesif bir sessizlik vardı. Sunak tam karşımdaydı. Agia'yla beraber yıktığımıza kıyasla mütevazıydı ama sade hatlarıyla, güneştaşı ve gökcevher kakmalı panelleriyle, kandilleriyle pek güzeldi.

Yaklaşıp önünde diz çöktüm. Böyle yapmakla Theologoumenon'a daha fazla yaklaşmadığımızı bir âlimin söylemesine ihtiyacım yoktu. Buna rağmen kendimi ona daha yakın hissettim, o sayede Pençe'yi –son kez– çıkarabildim, elimin varmayacağından korktuğum bir şeydi. İçimden şu cümleleri dile getirdim: "Dağları, nehirleri, bozkırları seninle beraber kat ettik. Thecla'nın canını canıma kattın. Bana Dorcas'ı bahşettin, Jonas'ı tekrar bu dünyaya döndürdün. Senden hiçbir şikâyetim yok elbette, senin benden yana çok vardır gerçi. Seni hak etmiyorum. Verdiğim zararları telafi etmek için elimden geleni yapmadığım söylenemez."

Pençe'yi sunağın üzerine öylece bırakırsam aşırırlardı. Kürsüye çıkıp emin ve daimi bir saklama yeri aradım. Sunak taşının yapıldığı günden beri hiç açılmamış dört tane kıskaçla kaideye sabitlendiği dikkatimi çekti. Büyük ihtimalle ondan sonra da hiç açılmayacaktı. Ellerim güçlüdür, nitekim hepsini açmayı başardım, başkalarının yapabileceğini sanmıyorum gerçi. Taşın altındaki tahta tablanın içi sallanmayacak şekilde kıskaçların kenardan tutturulabilmesi için oyuktu. Bundan iyisi can sağlığıydı. Jonas'ın ustura bıçağını kullanarak yırtık pırtık lonca pelerinimin eteğinden ufak bir kare parça kestim. Pençe'yi onunla sarıp sunak taşının altındaki oyuğa koydum, sonra da ellerimi kanatmak uğruna da olsa kazara açılmasın diye kıskaçları iyice sıktım.

*

Sunaktan geri çekildiğimde derin bir hüzne kapılmıştım, ancak şapelden çıkmak üzereyken çılgınca bir sevinç içindeydim. Üzerimdeki yaşam ve ölüm yükü kalkmıştı. Alt tarafı bir insandım yine, bu da baş döndürücü bir zevkti. Sanki Üstat Malrubius'un verdiği uzun soluklu dersler sona erdikten sonra Eski Avlu'da oynamakta serbest kaldığım çocukluğuma dönmüşüm, yıkık perde duvara tırmanıp kabristanın ağaçları ve mezarları arasında koşuşturmakta özgürmüşüm gibi hissettim. Gözden düşmüş, dışlanmış, evsiz yurtsuz biriydim, ne dostum vardı ne param, buna rağmen dünyadaki en değerli nesneden feragat etmiştim, hatta belki de dünyadaki yegâne değerli nesneden. Yine de her şeyin yolunda gideceğini hissediyordum. Varoluşun temeline ulaşmış, el yordamıyla bulmuştum yolumu, *sahiden* öğrenmiştim bir temeli olduğunu, bu noktadan sonra bana daha yukarılara tırmanmak düşüyordu. Aktörlük günlerimdeki gibi pelerinime sarındım, bir aktördüm sonuçta, işkenceci değil, vaktiyle işkencecilik yapmış olsam da. Dağ keçileri gibi hoplayıp zıpladım, ne de olsa çocukluğuma dönmüştüm, çocuk olmamış adamdan adam olmazdı zaten.

Dışarının serin havası sanki Urth'un kadim atmosferine özgü değildi de bilhassa benim için yaratılmıştı. Kollarımı önce yana, sonra yıldızlara kaldırarak keyfine vardım, doğum sıvılarında boğulmaktan yeni kurtulan biri gibi doyasıya ciğerlerime çektim.

Tüm bunlar anlattığımdan daha az zamanımı aldı. Revir çadırına geri dönmek üzereyken biraz ötemdeki başka bir çadırın gölgesinde birisinin beni kıpırtısız seyrettiğini fark ettim. Körü körüne bir arayış uğruna sihirbazlar köyünü yerle bir eden yaratıktan oğlanla beraber kaçtığımdan beridir Hethor'un uşaklarının tekrar peşime düşmesinden korkuyordum. Gördüğüm karaltı ay ışığına adım atınca kaçmama ramak kaldı. Meğer alt tarafı bir Pelerinmiş.

"Bekle," diye seslendi. Sonra yanıma geldi. "İstemeden korkuttum seni."

Mükemmel oval yüzü handiyse cinsiyetsizdi. Genç bir kadındı, ama Ava kadar da genç değil diye düşündüm, boyu iki karış daha uzundu, gerçek bir ergin, Thecla gibi servi boylu.

"İnsan uzun süre tehlikeyle iç içe yaşayınca..." dedim.

"Anlıyorum. Ben hiç savaş görmedim ama savaş görmüş erkek ve kadınlara çok rastladım."

"Size nasıl yardımcı olabilirim, Chatelaine?"

"Öncelikle iyileştin mi diye sorayım. İyi misin?"

"Evet," dedim. "Yarın burayı terk ediyorum."

"Şapele iyileştiğin için şükranlarını sunmaya gittin öyleyse."

Bocaladım. "Öyle de denebilir, Chatelaine. Biraz da onun içindi, evet."

"Sana eşlik edebilir miyim?"

"Elbette, Chatelaine."

Kadınların erkeklerden de uzun boylu olabildiğini işitmiştim, galiba doğruydu. Bu kadın Baldanders kadar boylu poslu değilse de yanında neredeyse cüce kalmıştım. Kucaklaşmalarımızda Thecla'nın nasıl da eğilmek zorunda kaldığını, koynuna nasıl yumulduğumu da anımsattı bana.

Yirmi adım kadar yürümüştük ki Pelerin şöyle dedi: "Adımlarını sağlam atıyorsun. Bacakların uzun. Sanırım çok fersah kat etmiş bu bacaklar. Süvari birliğinden değil misin?"

"At binmişliğim vardır ama süvarilik yapmadım. Sıradağları yürüyerek aştım, kastettiğiniz buysa, Chatelaine."

"Âlâ, zira sana binek temin edemem. Galiba sana adımı söylemedim. Ben Mannea, mezhebimiz bünyesindeki namzetlerin müdiresiyim. Domnicellae'miz seyahatte olduğu için buradakilerden bir süreliğine ben sorumluyum."

"Ben de Nessuslu Severian, seyyahım. Keşke bin hrisosum olsaydı da buradaki emeklerinizin karşılığını ödeyebilsey-

dim, burada gördüğüm ilgiye yalnızca teşekkür edebilecek durumdayım."

"Binek temin etmekten söz ederken, Nessuslu Severian, ne bir binek satmaktan ne de minnetini kazanmak amacıyla bağışlamaktan bahsediyordum. Şu vakte kadar minnetine mazhar olmadıysak bundan sonra hiç olamayız."

"Minnettarım," dedim, "demin de söyledim. Yine söylediğim gibi, burada kalıp da sizden daha fazla ilgi talep edecek değilim."

Mannea bana tepeden baktı. "Kalacağını düşünmemiştim zaten. Bu sabah bir namzet iki gece önce hastalardan biriyle şapele gittiğini anlatıp adamı tarif etmişti. Bu akşam diğer herkes çıkarken senin içeride kaldığını görünce anladım ki o kişi sensin. Sana bir vazife vereceğim, anlamışsındır, çünkü yapacak başka kimse yok. Huzurlu günlerde olsak kölelerimizi yollardım ancak onlar hastaların tedavisiyle ilgilenecek şekilde eğitildiler, ayrıca şu sıralar her birine ihtiyacımız var, hem de fazlasıyla. Hani derler ya, *'Dilenciye değnek, avcıya mızrak gerek.'*"

"Hakaret etmiş gibi olmayayım, Chatelaine, ancak sırf şapelinize girdim diye bana güveniyorsanız, bence güveninizin zayıf bir dayanağı var. Gayet iyi biliyorsunuz ki sunaktaki değerli taşları çalmış da olabilirim."

"Hırsızlar ve yalancılar çok sık dua eder diyorsun yani. Uzlaştırıcı'ya hamdolsun ki ediyorlar. İnan bana, Severian, Nessuslu seyyah, başka dua eden kalmadı, mezhep dahilinde de, haricinde de. Hiçbir konuda incitmiş değilsin. Cahil halkın varsaydığı kudretin yarısından bile yoksunuz, kaldı ki bizi tümüyle âciz sananlar daha da cahildir. Sana bir getir-götür işi versem yapar mısın? Yanlışlıkla asker kaçağı sanılmayasın diye bir yol tezkeresi de vereceğim."

"Gücüm dahilinde yapabileceğim bir işse hayhay, Chatelaine."

Elini omzuma koydu. Bana ilk kez dokunuyordu. Hafifften irkildim, hiç beklemediğim bir anda bir kuşun kanadı sürtünmüş gibi.

"Buranın yirmi fersah kadar uzağında," dedi, "bilge ve kutsal bir münzevinin zaviyesi bulunuyor. Bugüne kadar güvendeydi ancak Özerk güçleri yaz boyunca geri çekildiği için savaşın tüm şiddetiyle orayı vurması yakındır. Birisinin oraya gitmesi ve yanımıza gelmesi için kendisini ikna etmesi gerek. İkna olmazsa da zorla getirilmeli. Uzlaştırıcı'nın seni ulak gönderdiğine inanıyorum. Yapabilir misin?"

"Ben diplomat değilim," dedim. "Ama işin diğer kısmına gelince, o konuda gayet eğitimli olduğumu içtenlikle söyleyebilirim."

15
SON EV

Mannea münzevinin inzivaya çekildiği yeri kabataslak gösteren bir harita verdi ve doğru güzergâhı takip etmediğim takdirde orayı kesinlikle bulamayacağımın altını çizdi.

Evin revire göre hangi istikamette olduğunu söylemem zor. Mesafelerin haritada ölçeklendirilmiş olması işi daha da zorlaştırıyordu, üstelik dönemeçler de kâğıdın boyutlarına sığacak şekilde çizilmişti. Doğuya yürüyerek başladım ancak izlediğim rotanın kuzeye saptığını fark etmem çok sürmedi, sonra hırçın bir nehrin kat ettiği dar bir kanyondan batıya, en sonunda da güneye yöneldim.

Seyahatimin ilk aşamasında muazzam kalabalık bir tabur gördüm. Yolun iki tarafında çifter sıra hâlinde ilerliyorlar, yaralıları taşıyan katırlar da tam ortadan gidiyordu. İki kez durduruldum ama her seferinde yol tezkerem sayesinde gitmeme müsaade edildi.

Tezkere krem rengi bir parşömene yazılmıştı, hem de en iyi cinsten, altına da mezhebin yaldızlı narteks mührü vurulmuştu. Şu yazıyordu:

> Sayın Yetkili,
> Okuduğunuz mektup hizmetkârımız Nessuslu Severian'a zimmetlidir. Kendisi siyah saçlı, kara gözlü, açık tenli, zayıf, boyu da ortalamanın üstünde bir

genç adamdır. Hatırımız için sizden ricamız, ola ki sizden medet umarsa ya da şerefiyle defnedilmesi gerekirse, kendisine emanet ettiğimiz bir görevi icra eden bu Severian denen şahsa mâni olmamanızdır, bilakis kendisine elinizden gelen tüm yardımı göstermenizi istirham ederiz.

Uzlaştırıcının Seyyah Sofular Mezhebi
Pelerinler namına, bendeniz,
Mürebbiye ve Müdire,
Chatelaine Mannea

Gelgelelim, dar kanyona girdiğim anda dünyanın tüm orduları âdeta ortadan kaybolmuştu. Bir daha hiç asker görmedim. Özerk'in top ve tüfeklerinin gümbürtüsü de, şayet oralarda sahiden duyuluyorsa, çağlayarak akan nehrin gürültüsü yüzünden duyulacak gibi değildi.

Münzevinin evi bana tarif edilmiş, yanımdaki haritaya da eskizi çizilmişti; dahası, oraya ulaşmamın iki günü bulacağı söylenmişti. O yüzden, tam da günbatımında, kafamı kaldırıp da evi bir yar tepesinde görünce epey şaşırdım.

Kuşku götürmüyordu. Mannea'nın çizimi beşikçatılı evin yeğniliğini ve dayanıklılığını mükemmel yansıtıyordu. Ufak bir penceresinde şimdiden kandil ışığı vardı.

Dağlardayken yarlara çok tırmanmıştım; bazısı bundan çok daha yüksekti, bazıları da –en azından görünüşte– çok daha sarp. Kayaların arasında kamp kurmaya kesinlikle can atmıyordum, nitekim münzevinin evini görür görmez geceyi orada geçirmeyi aklıma koydum.

Tırmanışın ilk üçte biri kolaydı. Kaya sathını bir kedi gibi tırmandım. Yolun yarısından fazlasını tamamladığımda hava henüz tümden kararmamıştı.

Geceleri gözüm daima iyi görmüştür. Nasıl olsa yakında ay doğar diyerek tırmanmayı sürdürdüm. Yanılmışım. Ben

revirdeyken ay sönmüştü ve ilk dördüne girmesine daha birkaç gün vardı. Yıldızlar biraz aydınlık sağlıyordu ama onları da gelip geçen bulut öbekleri örtüyordu; yine de, tümüyle mahrum kaldığım anları saymazsam, eksik olsun diyebileceğim göz yanıltıcı bir aydınlıktı. Birden, Agia'nın suikastçılarıyla beraber pusuya yatıp benim maymunsuların yeraltı âleminden çıkmamı bekleyişi hatırıma geliverdi. Kundaklı yayların fırlattığı alevli okların sırtıma isabet etmesi an meselesiymişçesine ürperdim.

Hemen akabinde daha beter bir sorun yaşadım. Denge duygumu yitirdim. Tümüyle yön duygusunun insafına kaldım diyemem. Genel anlamda, ayağımı koyduğum yönün *aşağı*, yıldızların bulunduğu yönün de *yukarısı* olduğunu biliyordum elbet, ama bundan daha kesin tarif edebilmem mümkün değil çünkü o esnada ben de emin olamıyordum. Yeni bir girintiye tutunmak için ne kadar yukarı uzanmam gerektiğini yalnızca el yordamıyla kestirebiliyordum.

Bu hissin tam da iyice azıya aldığı noktada, bulut öbekleri safları sıklaştırınca zifiri karanlıkta kaldım. Bazen öyle bir an geliyordu ki yar yüzeyi hafif eğimli bir bayırı andırıyor, yürüyerek aşabilecekmişim gibi hissediyordum. Bazen de sanki bir burun çıkıntısıymış da altında asılı kalmışım, ayaklarım boşlukta sallanıyormuş gibi. Tırmanarak irtifa almadığımı, sürekli sağa veya sola ilerlediğimi zannettiğim çok oldu. Bir defasında da baş aşağı gittiğimi sandım.

En sonunda bir sahanlığa ulaştım ve hava tekrar aydınlanana dek orada kalmaya karar verdim. Pelerinime sarınıp yan yattım, sırtımı da kayaya iyice yaslamak için geri kaykıldım. Sırtım boşta kaldı. Biraz daha geri kaydım ama sırtım hâlâ boştaydı. Denge duygum gibi yön duygumun da beni terk ettiğini düşündüm ve öbür tarafıma döndüğüm anda uçurumdan aşağı yuvarlanacağım diye korkmaya başladım. El yordamıyla yoklayıp iki tarafın da kayalık olduğunu anladıktan sonra sırt üstü dönüp kollarımı iki yana açtım.

O anda bulutların göbeğinde sülfür sarısı bir ışık çaktı. Biraz uzakta, büyük çaplı bir bombardıman ölüm yağdırmış, saldırının yoğunluğundan kaynaklanan ışıma sayesinde yar tepesine vardığımı anlamıştım, ancak etrafta evden eser yoktu. Geniş bir kayanın üzerinde yatıyordum. Yaklaşan yağmurun ilk damlaları yüzüme düşüyordu.

Ertesi sabah üşümüş ve perişan hâldeydim. Revirden aldıklarımla biraz karnımı doyurduktan sonra kayalığın bağlandığı yüksek bayırı öbür tarafından inmeye koyuldum. Bayırı inmesi daha kolaydı, hatta niyetim, yolu iki misli uzatmak pahasına da olsa, bayır sırtını etrafından dolaşmak ve haritada gösterilen dar vadiye tekrar inmekti.

Bunu yapamadım. Çıkmaz yola saptığımdan değil, aksine, onca yürümeme rağmen tam da aradığım yere varmıştım ama tamamen farklı bir konumdaydım. Vadi daha sığdı, nehir de daha geniş. Birkaç saatimi arayarak geçirdikten sonra münzevinin yar tepesindeki evini gördüğüm noktayı (göz aşinalığıyla) buldum. Söylemeye lüzum yok ya, orada ev falan yoktu, kayalık da anımsadığım kadar yüksek veya sarp da değildi.

Haritayı tekrar çıkarıp incelerken Mannea'nın not düştüğü bir şey gözüme ilişti. El yazısı o kadar inceydi ki elinde gördüğüm kalemle yazdığına inanasım gelmedi. Münzevinin barınağının hemen altına *SON EV* yazılmıştı. Bu sözcükleri ve kaya tepesinde betimlenmiş evin resmini görünce her nedense hatırıma Agia'yla beraber Cengel Bahçesi'nde gördüğümüz ev geldi, hani şu karı kocanın Isangoma adlı çıplak adamı dinlediği yer var ya, orası. Botanik Bahçeleri'ni çok iyi bilen Agia, dönemeci alıp da sonradan kulübeye geri dönmeye kalksam orayı tekrar bulamayacağımı söylemişti. Olayı anımsayınca, vaktiyle ona kansam da bu dediklerini artık inandırıcı bulmadığımı fark ettim. Ona güvenimi kay-

betmem hıyanetinin doğurduğu bir tepkidendi belki, hâliyle ağzım yeterince yanmıştı ne de olsa. Tek sebebi, Hisar'dan ve loncanın ana kucağından yeni ayrıldığım o günlere kıyasla fazlasıyla akıllanmam da olabilir. Gelgelelim sözlerine zamanında kanmışsam -şimdiki aklımla düşününce anlıyorum- nedeni biraz da orayı bizzat gördüğüm içindi belki, zira o eve ve içinde yaşayanlara şahit olmak başlı başına bir ikna unsuruydu.

Botanik Bahçeleri'ni Peder Inire'ın inşa ettirdiği söyleniyordu. Vâkıf olduğu ilmi kısmen de olsa münzeviyle paylaşmış olamaz mıydı? Peder Inire, Mutlak Yuva'da da tasvir görünümlü gizli bir oda yaratmıştı. İhtiyar tasvir temizleyicinin sıkı tembihlediği talimatlarına uymam sayesinde tesadüfen keşfetmiştim o odayı. Oysa şimdi Mannea'nın talimatlarından dışarı çıkmıştım.

Gerisingeri bayırın eteğinden dolaşıp az meyilli yokuşu tırmandım. Anımsadığım sarp kayalık tam karşıma çıktı. Dibindeki ırmağın çağıltısı darboğazı inletiyordu. Güneşin konumuna bakılırsa havanın kararmasına en fazla iki saat vardı. Hava aydınlıkken yarı inmek, gece vakti tırmanmaktan çok daha kolaydı. İnişim bir saati bulmadı. Önceki gece ayrıldığım vadiye dönmüştüm. Pencerelerde ışık yoktu ama Son Ev eski yerinde duruyordu, tam da gündüz arşınladığım kayalığın tepesindeydi. Kafamı iki yana sallayıp sırtımı döndüm ve Mannea'nın benim için çizdiği haritayı akşam güneşine tutarak inceledim.

Anlatmaya devam etmeden önce açıklığa kavuşturmak isterim ki bunun doğaüstü bir vaka olduğundan kati suretle eminim. Son Ev'i iki kez gördüm, farklı zaman dilimlerinde olsa da ikisi de alacakaranlıkta, güneş batmak üzereykendi. Kayaların ve gölgelerin yarattığı bir göz yanılsamasından ibaret olma ihtimali var elbette. Kandil ışığına yorduğum şey de bir yıldızın camdaki aksiydi belki.

Ben ona vadinin öbür tarafından ulaşmaya çalışırken kayıplara karışmasına gelince, o kadar dar bir bayırda gözden yitmesine sebep olacak başka hiçbir coğrafi unsur bulunmuyordu. Arazide onu gizleyecek en küçük bir engebe yoktu. Bozkırlardaki bazı otokton halklar, yağmacılardan korunmak için köylerini höyük şeklinde kurarlar. Çukurda kalan evlere ve ahırlara bir rampayla ulaşılır, ama hepsi toprak seviyesinden yüksektir. Hele araziyi bir de otlar bürüdü mü, ki kış yağmurlarının ertesinde tez biter hepsi, birisi at sırtında köyün yarım zincir ötesinden geçse bile varlığından haberi olmaz.

Aynı ahmaklığa ben de düşmüştüm belki, yine de hatanın bende olduğuna inanmıyorum. Üstat Palaemon geceleyin rüzgâr sesinden korkanlar yiğitliğe toz kondurmamak için korkularına doğaüstü kılıflar uydururlar derdi; yine de ben o evin sahiden tekinsiz bir yanı olduğuna inanma eğilimindeyim. Buna şimdilerde o güne kıyasla daha çok inanıyorum.

Her nasıl olmuşsa artık, akabinde elimdeki haritaya uyarak bir patikayı tırmanınca, hava karardıktan en fazla iki saat sonra, kendimi Son Ev'in kapısında buluverdim. Sahiden de uçurumun kenarındaydı. Mannea'nın belirttiği gibi yolculuk tam iki gün sürmüştü.

16
MÜNZEVİ

Bir veranda vardı. Zeminden fazla yüksek değildi ama evin etrafını çepeçevre dönüyordu, tıpkı nezih taşra evlerinde bazen rastlananlar gibi, hani muhitte korkacak bir şey yoktur da ev sahipleri serin Urth akşamlarında dışarıda oturup Ayça'nın doğuşunu seyrederler, aynı onlardan.

Kapıyı çaldım, kimse yanıt vermeyince de bu verandayı

dolaştım, önce sağa sonra sola, pencerelerden içeriyi dikizledim. İçerisi hiçbir şey göremeyeceğim kadar karanlıktı. Evin etrafını dönen verandanın ta uçurumun kenarına kadar uzandığını ve o kısmında korkuluk bulunmadığını da o esnada fark ettim. Kapıyı tekrar çalıp da yine yanıt alamayınca uyumak üzere (saçağı olduğu için kayalıklarda bundan daha korunaklı bir yer bulamazdım) verandaya yeni uzanmıştım ki cılız ayak sesleri işittim.

Evin üst katlarında birisi dolaşıyordu, galiba adamdı. İlk başta ahesteydi adımları, o yüzden ya ihtiyar ya da hasta birisi diye düşündüm. Sonradan giderek hızlandı ama, adımlarını daha sert daha seri atar oldu, kapıya yaklaştıkça da kararlı birinin rap rap ayak seslerine dönüştü, bir tabura veya süvari bölüğüne kumandanlık eden birinin adımları misali.

O vakte kadar ben çoktan ayağa kalkmış, pelerinimi silkeleyip üstüme başıma çekidüzen vermiştim, gelgelelim kapıyı öyle birisi açtı ki meğer pek de hazırlıklı değilmişim. Bileğim

kalınlığında bir mum vardı elinde. Onun ışığında gördüğüm surat, Baldanders'ın kalesinde tanıştığım Hierodullarınkini andırıyordu ama basbayağı bir insan simasıydı. Aslında Mutlak Yuva bahçelerindeki heykellerin suratlarına da benzettim, kaldı ki onların çehresi Famulimus, Barbatus ve Ossipago gibi varlıkların taklidiydi, dolayısıyla kapıyı açanın siması da bir bakıma onların kopyası sayılırdı. Hiçbir şeyi unutmadığımı bu anlatıda defalarca belirttim, unutmuyorum; ancak o yüzü kelimelerle tarif etmenin dışında ne zaman resme dökmeye çalışsam hüsrana uğruyorum. Ne kadar uğraşsam da ortaya çıkan kabataslak çizim ona hiç benzemiyor. Sadece şu kadarını söyleyebilirim; kaşları kalın ve düzdü, gözleri de çukura kaçmış ve masmavi, Thecla'nınki gibi. Bu adamın cildi bir kadınınki gibi pürüzsüzdü ama kadınsı bir hâli hiç yoktu. Göbeğine kadar inen sakalı kapkaraydı. Kisvesi beyazdı ama mum ışığı vurdukça üzerinde gökkuşağı renkleri oynaşıyordu.

Matachin Kulesi'nde öğretildiği gibi eğilerek selamladım. Adımı ve beni kimin gönderdiğini söyledim. Sonra da dedim ki: "Siz Son Ev'in münzevisi misiniz, efendim?"

Başıyla onayladı. "Buradaki son insanım. Bana Ash diyebilirsin."

İçeri buyur anlamında kenara çekildi, sonra da beni bir arka odaya götürdü. Geniş penceresi önceki gece tırmandığım vadiyi kuş bakışı görüyordu. Ahşap sandalyeleri olan ahşap bir masa vardı. Köşelere, duvarlarla zemin arasındaki girintilere mum ışığında donuk parlayan metal sandıklar yerleştirilmişti.

"Fakirhanemin dağınıklığını mazur gör," dedi. "Misafirlerimi burada ağırlardım ama o kadar az misafir gelir oldu ki bu odayı kiler olarak kullanmaya başladım."

"İnsan bu kadar ıssız bir yerde yalnız yaşayınca dağınıklık olağandır, Üstat Ash. Ama burası hiç de fakirhaneye benzemiyor."

Suratsızlığına bakıp da hiç ihtimal vermiyordum ama gülümsedi. "Hazinelerimi görmek ister misin? Bak." Kalkıp bir sandık açarak mumu tuttu. İçinde kare ekmek somunları ve paketlerle kuru incir vardı. Yüz ifademi görünce sordu: "Aç mısın? Korkma, bu gıdalarda efsun falan yok, öyle şeylerden korkuyorsan tabii."

Mahcup oldum çünkü yanımda yolluk vardı ama geri dönüşüme saklıyordum; yine de dedim ki: "Sakıncası yoksa ekmekten biraz yerim."

Önceden çok keskin bir bıçakla kesilmiş yarım somun ekmek, gümüş kâğıda sarılı peynir ve sarı sek şarap ikram etti.

"Mannea iyi bir kadın," dedi. "Sanırım sen de iyi biri olduğunun farkında olmayan iyi adamlardan birisin, öylesi nadirdir derler. Sana yardımcı olacağımı düşünerek mi gönderdi seni?"

"Daha ziyade size yardımcı olayım diye gönderdi, Üstat Ash. Harçâlem orduları geri çekiliyor, savaş çok yakında ülkenin bu kısmını vuracak, savaştan sonra da Sayesizler istila edecek."

Tekrar gülümsedi. "Gölgesizler. O söylediğin de adlarından biridir, adları çoktur onların, çoğu hatalı adlardır ama onlara cuk oturur. Bir Sayesiz sana sahiden gölgesi olmadığını söyleseydi ne düşünürdün?"

"Bilmem," dedim. "Öyle bir şey hiç duymadım."

"Eski hikâyedir. Eski hikâyeleri sever misin? Aa, gözlerin parladı, keşke vaktim olsaydı da güzel bir tanesini anlatsaydım sana. Düşmanlarınıza Sayesizler deniyor ama onlar kendilerini o isimle anmıyorlar tabii. Atalarınızın inancına göre Urth'un göbeğinden gelmişler, orada güneş öğleyin tam tepede olur. Esasında vatanları çok daha kuzeydedir. Asıl Sayesiz onlardır. Irkımızın ilk seherlerinde türetilmiş bir masal vardır, adamın biri gölgesini satmış, sonra da gittiği her yerden kovulmuş. Onun insan olduğuna hiç kimse inanmıyormuş."

Şarabımı yudumlarken, karyolamın bitişiğinde yatan Sayesiz esir hatırıma geldi. "Bu adam gölgesini geri alabilmiş mi, Üstat Ash?"

"Hayır. Ama aynaya aksi vurmayan bir adamla bir süre seyahat etmiş."

Üstat Ash sustu. Sonra şunu dedi: "Mannea iyi bir kadın. Keşke sana yardımcı olabilseydim. Ama gelemem, zaten savaş bana asla ulaşamaz, ordular akın akın gelse de önemi yok."

Dedim ki: "Mümkünse benimle gelip Chatelaine'i bu konuda bizzat temin etseniz daha iyi olur."

"Onu da yapamam."

Onu zorla götürmem gerekeceğini oracıkta anladım ancak hemen cebre başvurmanın hiç lüzumu yoktu. Sabaha ortam çok daha müsait olurdu. Pes eder gibi omuz silkip sordum: "Öyleyse geceyi burada geçirebilir miyim? Geri dönüp kendilerine kararınızı bildiririm ancak orası on beş fersahtan uzak, benimse daha fazla yürüyecek hâlim kalmadı."

Yine aynı cılız tebessümü gördüm, hani fildişinden yontulmuş bir biblonun yanından meşaleyle geçerken ışığı suratına vurur da dudakları kıpırdar gibi görünür ya, aynı öyle bir tebessüm. "Beni dünyadaki gelişmelerden haberdar edersin diye ummuştum," dedi. "Ama anlaşılan yorgunsun. Karnını doyurunca benimle gel. Sana yatağını göstereyim."

"Ben saray adabıyla yetiştirilmedim, Üstat, ancak ev sahibi benden muhabbet beklerken uyumaya gidecek kadar da terbiyesiz değilim. Verebileceğim çok az haber var maalesef. Revirdeki hasta arkadaşlarımdan öğrendiğim kadarıyla savaş yayılıyor, ortalık her geçen gün daha da kızışıyor. Bizimkiler bölük pörçük taburların takviyesiyle direnirken onlar kuzeyden koca ordularla akın ediyorlarmış. Ağır silahlar da kullanıyorlarmış, oysa bizimkiler daha ziyade mızraklı süvarilere bel bağlıyorlarmış. O süvariler de ağır toplar nişan almaya kalmadan düşmanla sıcak çarpışmaya girebilmek için seri

hücumlarda bulunuyorlarmış. Ayrıca geçen senekine kıyasla daha çok düşman uçarı varmış, halbuki çoğunu düşürmüştük. Özerk bizzat ordunun başına geçmiş hatta Mutlak Yuva'dan kendi birliklerini de getirmiş. Yine de..."

Tekrar omuz silkip ekmekle peynirden birer lokma aldım.

"Oldum olası savaş araştırmalarını tarihin en az ilgi çekici kısmı olarak görmüşümdür. Buna rağmen belli başlı örüntüler vardır. Uzun süren bir savaşta taraflardan biri aniden güçlenmişse genellikle üç ihtimal akla gelir. Bunlardan ilki, yeni bir ittifakın kurulmuş olabileceğidir. Bahsi geçen yeni ordular eskilerine kıyasla değişiklik gösteriyor muymuş?"

"Evet," dedim. "Duyduğuma göre düşman askerleri daha gençmiş ama toplamda daha güçsüzlermiş. Bir de aralarında daha çok kadın varmış."

"Lisanları veya kılıklarında bir değişiklik yok muymuş?"

Kafamı iki yana salladım.

"Öyleyse şimdilik yeni ittifak ihtimalini göz ardı edebiliriz. İkinci ihtimal, başka bir yerde verilen bir savaşın noktalanmış olmasıdır. Sebep bu olsaydı, takviye güçleri kıdemli askerlerden oluşurdu. Ama çoğu genç demiştin. Bu durumda geriye üçüncü ihtimal kalıyor. Düşmanlarınız canlarını dişlerine takarak bir sebepten dolayı zafere tez ulaşma çabasında olabilirler."

Ekmeği bitirmiş, o noktada sahiden meraklanmıştım. "Neden acele etsinler?"

"Edindiğim bilgilerle ancak bu kadarını söyleyebiliyorum. Belki önderleri savaştan gına getiren halktan korkuyordur. Sayesizler alt tarafı köledir belki, efendileri de kendi çıkarları için onları savaşmaya zorluyordur."

"Bir an ümitli konuşup hemen akabinde aksini söylüyorsunuz."

"Ben değil, tarih diyor bunları. Hiç cephede bulundun mu?"

Kafamı iki yana salladım.

"İyi ki bulunmamışsın. İnsan ne kadar çok savaş görürse o kadar az bilir, birçok bakımdan böyledir. Harçâlem halkının duruşu nasıl? Dayanışma gösterip Özerk'i destekliyorlar mı? Yoksa savaştan yaka silktiklerinden barış naraları mı atıyorlar?"

Bu lafına güldüm. Vodalus'un cazibesine kapılmama yol açan eski karamsarlığım nüksetti ansızın. "Ne dayanışması? Ne narası? Aklınızı daha ulvi meselelere odaklamak için inzivaya çekildiğinizi biliyorum, Üstat, ancak bir insan yaşadığı topraklardan nasıl bu kadar bihaber olur, aklım ermiyor. Esnafı tüccarı genci, ne kadar maceraperest varsa hepsi savaşta. Mutlak Yuva'dan çıkıp ta yüz fersah güneye bile inseniz savaşın hiç de söylentiden ibaret olmadığını anlarsınız."

Üstat Ash dudak büktü. "Sizin Harçâlem zannettiğimden daha güçlüymüş öyleyse. Düşmanlarınızın ümitsizliğe kapılmasına şaşmamalı."

"Güçlü hâlimiz buysa Yüce Rahman bizi âcizlikten esirgesin. Üstat Ash, savunma cephesinin çökmesi an meselesi. Benimle daha emin bir yere gelmeniz akıllıca olur."

Duymazlıktan geldi. "Eğer Erebus, Abaia ve diğerleri bizzat savaş meydanına inselerdi bambaşka bir savaş çıkardı. Ancak ve ancak onu yenilikten sayardık. İlginçtir. Ama sen yorgunsun. Benimle gel. Sana yatağını göstereyim de ben de, demin dediğin gibi, ulvi meselelerime geri döneyim, buraya onun için gelmişim ya."

İki kat yukarı çıkıp bir odaya girdik. Önceki akşam penceresinde ışığını gördüğüm odaydı herhalde. Bir sürü penceresi olan geniş bir odaydı ve katın tamamını kaplıyordu. Makineler de vardı ama Baldanders'ın kalesinde gördüklerimden hem daha ufak hem de daha az sayıdaydı. Sehpalar da vardı, müsveddeler, bir sürü de kitap. Ortalarında da dar bir yatak.

"İşten kafamı kaldıramadığım zamanlarda burada şeker-

leme yaparım," diye açıkladı Üstat Ash. "Senin cüssedeki bir adam için yeterince geniş değil ama rahat edersin sanıyorum."

Önceki geceyi taşa yatarak geçirdiğim için gayet cazip görünüyordu sahiden.

İhtiyacımı giderip yıkanabileceğim yeri de gösterdikten sonra gitti. Işığı söndürmesinden önce ona son kez göz attığımda suratında aynı kusursuz tebessümü yakaladım.

Biraz sonra, gözlerimin karanlığa alışmasını beklerken, içerinin aydınlığına hayret ettim. Odanın pencereleri pırıl pırıl parlıyordu. "Bulutların üzerindeyiz," dedim kendi kendime (hafif tebessümle), "ya da bazı bulutlar aşağı çöküp tepeyi örtmüş, karanlıkta ben fark etmedim ama adam buna aşina olsa gerek. Bulutları tepeden görüyorum, ulvi mesele buna denir, tıpkı Tayfun'un gözünden baktığımda olduğu gibi bulutların üstündeyim." Sonra da yatıp uyudum.

17
RAGNAROK: KIŞ KIYAMETİ

Silahsız uyanmak tuhaftı, yine de açıklayamadığım bir nedenden bu hisse ilk kez kapılmıştım. Halbuki *Terminus Est*'in parçalanmasından sonra Baldanders'ın kalesindeki bir çuvalın üzerinde korkusuzca uyumuş, ertesinde de kuzeye korkmadan yolculuk etmiştim. Daha evvelsi gece, çıplak kayanın üzerinde silahsız uyumuştum da –belki aşırı yorgunluktan– gene de korkmamıştım. Thrax'tan ayrıldığımdan beri geçirdiğim günleri düşündükçe anlıyorum ki loncayı ardımda bıraktım bırakalı tanımadığım herkesin bana yaftaladığı kimliğe bürünmüştüm, önceki gece Üstat Ash'e bahsettiğim maceraperest bozuntularından birine. Bir işkenceciyken kılıcımı silahtan ziyade bir el aleti, orunumun bir nişanı gibi görmüştüm. Şimdi geriye dönük düşününce onun zamanla bir silaha dönüştüğünü anlıyorum, o yüzden silahsız hissetmiştim kendimi.

Üstat Ash'in rahat döşeğinde sırtüstü, ellerim kafamın arkasında kenetli yatarken aklımdan geçenler bunlardı. Eğer savaşın tarumar ettiği topraklarda kalacaksam başka bir kılıç edinmem şarttı, keza yine güneye ineceksem bile bir silah edinmem akıllıca olurdu. Asıl mesele güneye inip inmemekti. Bulunduğum yerde kalacak olursam çatışmanın içine çekilme riski vardı, pekâlâ öldürülebilirdim de. Ancak benim için güneye geri dönmek daha tehlikeliydi. Thrax Valisi

Abdiesus'un kelleme ödül koyduğuna kuşkum yoktu, ayrıca loncadakilerin Nessus yakınlarında olduğumu öğrendikleri takdirde bana suikast düzenlemesi neredeyse kesindi.

Bu açmaza bir süre kafa yorsam da, uyku mahmuruyken hep yaşandığı üzere bir karara varamadım. Sonra Winnoc'un Pelerinlerin köleleriyle ilgili söyledikleri hatırıma geldi. Müşterilerimizin işkence sonrasında ölmeleri itibarımıza leke sürdüğü için loncada kapsamlı bir hekimlik eğitimi alırız. O güne değin en azından hekimler kadar bilgiliyim sanıyordum. Kerpiç evdeki kızı iyileştirdiğimde sevinmiştim. Chatelaine Mannea hakkımda iyi düşünüyordu. Üstat Ash'le beraber geri dönersem daha da gözüne girerdim.

Bir silahım olmadığı için rahatsızlık duymamın üzerinden çok geçmemişti. Artık bir silahım vardı. Azim ve gaye bir kılıçtan daha iyidir çünkü insan kendi sivri yanlarını bunlarla bileyler. Battaniyeleri, sanırım ne kadar yumuşak olduklarını ilk kez fark ederek, üzerimden attım. Koca oda soğuktu ama içeri güneş vuruyordu. Sanki evin dört bir yanında güneşler doğmuştu, dört cephesi de doğuya bakıyor gibiydi. En yakın pencereye çıplak yanaşıp bakınca akşam hayal meyal seçebildiğim beyaz deryayı tüm çıplaklığıyla gördüm.

Bir bulut kütlesi değil, buzuldu. Pencere açılmayan cinstendi, açılıyor olsa bile mekanizmasının gizemini çözmeye aklım ermezdi. Yüzümü cama dayayıp elimden geldiğince aşağıya baktım. Son Ev, daha önce gördüğüm gibi, yüksek bir kayalığın tepesindeydi. O kayalık şimdi buz kaplıydı. Pencere pencere dolaştım ama manzara hepsinde aynıydı. Kalktığım yatağa dönüp pantolonumu ve çizmelerimi giydim, pelerinimi omzuma attım, ama ne yaptığımı pek bilmeden.

Yeni giyinmiştim ki Üstat Ash damladı. "Umarım münasebetsizlik etmiyorumdur," dedi. "Aşağıdan ayak sesini duydum."

Kafamı iki yana salladım.

"Rahatsız etmiş olmayayım."

Ellerim gayriihtiyari yüzüme gitti. Çalı gibi sakalım sersemliğime rağmen canımı sıktı. "Pelerinimi sırtıma geçirmeden önce tıraş olacaktım. Aptallığıma doymayayım. Revirden ayrıldığımdan beridir tıraş olmadım."

Zihnim sanki buzulda zorla ilerliyor, dilim ve dudaklarım güçlükle ayak uyduruyordu adımlarına.

"Şurada sıcak su var, sabun da."

"Âlâ," dedim. Sonra da: "Aşağı indiğimde..."

Yine aynı tebessüm. "Aynısını mı göreceksin? Buzulu? Hayır. Bunu anlayan ilk kişisin. Nasıl başardığını sorabilir miyim?"

"Uzun zaman önce –yok, daha birkaç ay oldu aslında ama sanki çok evvelmiş gibi geliyor– Nessus'taki Botanik Bahçeleri'ne uğramıştım. Kuşlar Gölü diye bir yer vardı, ölülerin bedenlerini sonsuza dek çürümekten koruyordu sanki. Duyduğuma göre suyun özelliğiymiş, yine de suyun öyle bir gücü olabileceğine hayret etmiştim. Bir yer daha vardı, Cengel Ormanı deniyordu, ben ömrümde öyle yemyeşil yapraklar görmedim, parlak yeşil değildi ama, koyu yeşil, bitkiler hiç güneş yüzü görmemiş gibiydi. Oranın insanları bizim zamanımızdan değildi sanki, geçmişten veya gelecektendiler diyemem, günümüzdelerdi de diyemem. Küçük bir evleri vardı. Bundan çok daha küçük, ama burası bana onu anımsattı. Botanik Bahçeleri ilk gördüğümden beridir aklımı kurcalıyor, hatta bazen merak ediyorum, acaba sırrı Kuşlar Gölü'nde zamanın durmuş olması mı –nasıl oluyorsa artık– birisi Cengel Ormanı patikasında ileri geri yürüdükçe mi akıyor zaman diye. Çok mu konuşuyorum?"

Üstat Ash kafasını iki yana salladı.

"Buraya vardığımda evinizi bayırın tepesinde görmüştüm. Bayırı tırmandığımda ortadan kayboldu. Aşağıdaki vadi de hatırladığım gibi değildi."

Başka ne diyeceğimi bilemediğimden sustum.

"Haklısın," dedi Üstat Ash. "Buraya demin gördüğün manzarayı gözlemlemek üzere yerleştirildim. Evimin alt katları daha eski dönemlere erişim sağlıyor, sizinki de en eskisi."

"Müthiş bir mucize bu."

Kafasını iki yana salladı. "Bu kaya çıkıntısının buzla kaplanmamış olması daha müthiş bir mucize sayılır. Daha yüksek kesimler buzların altına çoktan gömüldü. Buranın coğrafi yapısı ancak tesadüfen gerçekleşebilecek korunaklı bir alan yaratmış."

"Ama eninde sonunda burası da buzla örtülmeyecek mi?" diye sordum.

"Evet."

"O zaman ne olacak?"

"Gideceğim. Daha doğrusu, o vakte kadar gitmiş olurum."

Ani bir hırçınlığa kapıldım. Çocukluğumda Üstat Malrubius'a sorularımı izah edemediğimde kimi zaman duyduğum öfkenin aynısıydı. "Urth'a ne olacak anlamında sormuştum."

Omuz silkti. "Hiç. Bu gördüğün son buzul devridir. Güneş yüzeyi şimdilik sönük; yakında harlayıp kızışacak ama güneşin kütlesi ufalacak, gezegenlerine daha az enerji saçacak. En sonunda, diyelim ki birileri hayatta kalıp buzullardan güneşe baktı, görünümü parlak bir yıldızdan farklı olmayacak. Bu gördüklerin de üzerinde dolaşılır cinsten bir buz kütlesi değil, bu dünyanın atmosferi olacak. Dolayısıyla da çok uzun süre erimeyecek. Belki de evrenin kıyamet gününe dek."

Başka bir pencereye gidip uçsuz bucaksız buz tabakasına tekrar baktım. "Yakında mı olacak bu?"

"Gördüğün manzara geleceğinizin binlerce yıl sonrasına ait."

"Ama bu aşamadan önce buzlanma güneyden başlamış olmalı."

Üstat Ash başıyla onayladı. "Sıradağlardan da başlayarak. Benimle gel."

Evin ikinci katına indik. Dün gece yukarı çıkarken fark etmemiştim o katı. Pencereler daha azdı ama Üstat Ash bir tanesinin önüne iki iskemle çekip oturmamı işaret etti. Beraber oturup dışarı baktık. Aynen dediği gibiydi. Buz tabakası enfes saflığıyla dağ eteklerinden çam ormanlarıyla savaşmaya iniyordu usulca. Bu da mı uzak gelecekten diye sordum, bir kez daha başıyla onayladı. "Aynı manzarayı tekrar görmeye ömrün yetmez."

"Peki insan ömrü dahilinde görülecek kadar yakın bir zamanda mı gerçekleşecek?"

Omuz silkerek bıyık altından güldü. "Kademeli gerçekleşiyor diyelim. Sen görmeyeceksin. Çocukların ve torunların da görmeyecek. Ama süreç çoktan başladı. Sen doğmadan önce başladı."

Güneyden bihaberdim ama ister istemez Hallvard'ın anlatısındaki ada halkını düşündüm, küçük ve kıymetli kulübelerinde yeşerme mevsimini bekleyip fok avlayanları. İnsanlar o adalarda aileleriyle uzun süre barınamayacaklardı. Kayıklarını denize iterken *"Eşim, dölüm, döşüm, eşim"* diye hışırdayan çakıllar son demlerini yaşıyordu.

"Bu aşamaya gelindiğinde halkınızın çoğu zaten gitmiş olacak," diye devam etti Üstat Ash. "Kakojen dedikleriniz insaflı davranıp onları daha yaşanır dünyalara götürecekler. Buzun nihai egemenliğine kalmadan çokları dünyayı terk edecek. Ben de o mültecilerin soyundan geliyorum."

Herkes kurtulacak mı diye sordum.

Kafasını iki yana salladı. "Hayır, herkes değil. Kimisi yerini yurdunu terk etmeyecek kimisi de kayıplara karışacak. Barınacak tek bir ev kalmayacak."

Etrafımızı saran vadi manzarasını seyrederek bir süre düşüncelerimi toparlamaya çalıştım. En sonunda dedim ki:

"Din adamlarının avutucu sözlerinin gerçeği yansıtmadığını, buna karşın bilim adamlarının korkunç gerçekleri dile getirdiklerini düşünmüşümdür hep. Chatelaine Mannea sizin kutsal biri olduğunuzu söylemişti ama bir bilim adamı gibi konuşuyorsunuz hatta halkınızın sizi bizim ölü Urth'a buzulları incelemek üzere gönderdiğini ifade ediyorsunuz."

"Bahsettiğin ayrımın bir hükmü yok artık. Din de, bilim de daima inanç meselesi olagelmiştir. İkisi de aynı kapıya çıkar. Sen de kendini bilim adamından sayıyorsun, o yüzden seninle bilimsel konuşuyorum. Eğer buraya yanında rahibeleriyle Mannea gelseydi farklı konuşurdum."

O kadar çok anım var ki genellikle hatıralarımda kaybolurum. Hissetmediğim bir rüzgârla sallanan çamları pencereden seyrederken bir davul sesi işitir gibi oldum. "Vaktiyle gelecekten geldiğini söyleyen bir adamla tanışmıştım," dedim. "Yeşildi – şu ağaçlar kadar yeşil – onun döneminde güneş pırıl pırılmış."

Üstat Ash başıyla onayladı. "Doğru söylemiştir kuşkusuz."

"Ama siz bu gördüğümün birkaç ömür sonra yaşanacağını, sürecin çoktan başladığını, bunun da son buzul devri olduğunu söylüyorsunuz. Ya siz sahte kâhinsiniz ya da yeşil adam."

"Kâhin değilim," diye yanıtladı Üstat Ash, "yeşil adam da değil. Geleceği kimse bilemez. Biz geçmişten bahsediyoruz."

Yine sinirlendim. "Bunun birkaç ömür sonra yaşanacağını demin kendiniz dediniz."

"Dedim. Ama sen ve bu münakaşamız benim nazarımda geçmişe ait."

"Ben geçmişe ait bir şey değilim! Günümüze aitim."

"Kendi bakış açından haklısın. Ama sana aynı gözle bakamayacağımı unutuyorsun. Burası benim evim. Onun pencerelerinden dışarıyı seyrediyorsun. Evimin kökleri geçmişe uzanıyor. Öbür türlü burada çıldırırdım. O sayede eski asırları kitap gibi okuyorum. Çoktan ölüp maziye karışmışların

seslerine kulak veriyorum, seninki de onlardan biri. Zamanı tek bir iplikten ibaret sanıyorsun. Bir dokumadır halbuki, dört kenarı da sonsuza uzanan bir duvar halısıdır. Bense ilmekleri tersine takip ediyorum. Oysa sen çözgülerin renklerine bakıyorsun, hangi rengi arıyorsun bilemem. Beyazı takip ederek bana ulaşmışsın, yeşille de yeşil adama."

Ne diyeceğimi şaşırıp zamanı ırmak gibi gördüğüme dair bir şey geveleyebildim sadece.

"Evet, Nessusluydun değil mi? Orası nehir kenarına kurulu bir şehirmiş. Ama bir zamanlar deniz kenarındaymış, o yüzden zamanı bir derya gibi düşünsen daha iyi. Dalgalar kabarıp alçalır, dip akıntıları vardır."

"Alt kata inmek istiyorum," dedim. "Kendi çağıma dönmek."

Üstat Ash, "Anlıyorum," dedi.

"Anladıysanız hayret. Kendi çağınız, doğru duymuşsam şayet, bu evin en üst katında. Yatağınız ve diğer gerekli eşyalarınız da orada. Yine de işiniz başınızdan aşkın olmadığı müddetçe bu katta uyuyorsunuz, anlattıklarınızdan ben öyle anladım. Buna karşın bu katın benim çağıma sizinkinden daha yakın olduğunu ima ediyorsunuz."

Ayağa kalktı. "Buzul devrinden kaçacağımı kastetmiştim. İnelim mi? Yolun uzun, Mannea'ya geri dönmeden önce karnını doyurmak istersin."

"Beraber gideceğiz," dedim.

Merdiveni tam inmek üzereyken dönüp bana baktı.

"Seninle gelemem demiştim. Bu evin ne kadar iyi gizlendiğine bizzat şahitsin. Doğru patikadan çıkılmadığı sürece en alt katlar bile gelecektedir."

İki kolunu birden arkasına büküp kıstırdım, boşta kalan elimle de üzerinde silah aradım. Yoktu. Gücü yerindeydi ama korktuğum kadar da güçlü değildi.

"Planın beni Mannea'ya yaka paça götürmek. Yanılıyor muyum?"

"Bildiniz, Üstat, ama kendi rızanızla gelirseniz bizi büyük bir zahmetten kurtarırsınız. Siz bana nerede urgan bulabilirim onu söyleyin. Belinizdeki uçkuru kullanmak istemiyorum."

"Hiç yok," dedi.

Ellerini bel kuşağıyla bağladım, en başından tasarladığım gibi. "Buradan epey uzaklaştıktan sonra," dedim, "uslu duracağınıza söz verirseniz ellerinizi çözerim."

"Seni evime buyur edip ağırladım. Ne zararım dokundu sana?"

"Biraz incindim ama önemli değil. Sizi sevdim, Üstat Ash, size saygı duyuyorum. Umarım size ettiklerimden dolayı en fazla sizin bana ettiklerinizden dolayı gücendiğim kadar gücenirsiniz bana. Pelerinler beni sizi getirmekle görevlendirdiklerinde ne tür bir adam olduğumu daha iyi anladım, ne demek istediğimi kavradıysanız şayet. Şimdi basamakları fazla hızlı inmeyin. Tökezlenirseniz bir yere tutunamazsınız."

Beni ilk buyur ettiği odaya götürdüm ve biraz kuru ekmekle bir paket meyve kurusu aldım. "Kendimi tek bir kişi olarak görmüyorum artık," diye devam ettim lafıma, "yine de aldığım eğitim gereği..." Az kaldı *işkenceciyim* diyecektim, dudağımın ucuna kadar geldiyse de loncamın yaptığı işi tam doğru tanımlayan resmi sıfatın bu olmadığını (sanırım o anda ilk kez) idrak ettim, "... Hakikat ve Nedamet Arayanlar'ın bir ferdiyim. Bize ne söylenirse onu yaparız."

"Benim yerine getirmem gereken vazifelerim var. Üst katta, uyuduğun yerde."

"Maalesef o vazifeler yerine getirilmeyecek."

Kapıdan çıkıp da kayalığa adım attığımız süre boyunca suskundu. Derken şunu dedi: "Mümkün olsa gelirdim seninle. Şu kapıdan çıkıp arkama bakmadan gitmeyi o kadar çok istedim ki."

Şerefi üzerine yemin ettiği takdirde ellerini derhal çözebileceğimi belirttim.

Kafasını iki yana salladı. "Sana ihanet ettiğimi zannetmiş olmalısın."

Ne demek istediğini anlamadım.

"Filiz adını verdiğim kadın elbet bir yerlerdedir. Ama sizin dünyanız sizin dünyanızdır. Ben sadece varoluş ihtimalim yüksekse orada var olabilirim."

"Ben senin evinde var oldum ama, olmadım mı?"

"Evet ama senin olasılık döngün tamamlanmış da ondan. Sen evimle beraber uğradığım geçmişin bir parçasısın. Asıl sorun, gideceğin gelecekte bana yer olup olmadığı."

Saltus'taki yeşil adamı anımsadım, basbayağı kanlı canlı biriydi.

"Sabun köpüğü gibi yok mu olacaksın yani?" diye sordum. "Ya da duman gibi dağılacak mısın?"

"Bilmiyorum," dedi. "Akıbetim ne olur bilemiyorum. Kendimi nerede bulurum kimbilir. Varlığım tümden silinebilir. O yüzden kendi irademle gitmeye hiç kalkışmadım."

Koluna girdim, galiba bu sayede onu yanımda tutabileceğimi sanıyordum, yürümeyi sürdürdük. Mannea'nın çizdiği güzergâhı takip ettim. Son Ev arkamızda sapasağlam duruyordu. Aklım adamın söyledikleriyle, bana gösterdikleriyle meşguldü. Yaklaşık yirmi otuz adım boyunca dönüp da adama bakmadım bile. En sonunda duvar halısı benzetmesini düşünürken Valeria hatırıma geldi. Onunla beraber kek yediğimiz odayı anımsadım akabinde, hatta Ash'in ilmekleri takip etmekle ilgili sözleri Valeria'ya rastlamadan önce arşınladığım labirentin koridorlarını da çağrıştırmıştı. Ona bundan bahsetmeye niyetlendim ama adamın yerinde yeller esiyordu. Elim boşta kalmıştı. Bir an Son Ev'in buz deryasındaki bir gemi gibi süzüldüğünü gördüm sanki. Derken kara bayırın içine gömülüp gitti. Buz tabakasından eser yoktu, bir bulut öbeği kalmıştı geriye.

18
FOILA'NIN RİCASI

Akabindeki en az yüz adım boyunca Üstat Ash tümden yitmiş değildi. Varlığını hissediyor, bazen göz ucuyla görür gibi de oluyordum. Doğrudan bakmadığım zamanlarda yarım adım geriden benimle yürümeyi sürdürüyordu sanki. Adam varla yok arasıyken onu nasıl gördüğümü bilmiyorum. Gözlerimiz kaynaşan kütlesiz veya cisimsiz milyarlarca ama milyarlarca parçacığı bir foton yağmuru olarak algılarmış. Neredeyse kör sayılan Üstat Palaemon bana öyle öğretmişti. O foton örüntüleri arasında bir insan gördüğümüzü zannedermişiz. Bazen de insan gördüğümüzü zannederken bir göz yanılsaması yaşarmışız. Üstat Ash de aşağı yukarı öyle bir şeydi belki.

Bilgeliğini de duyumsuyordum hâlâ. Buruk bir histi ama hakikiydi. Yanımda olmayışına hayıflanırken buldum kendimi, gerçi buzul çağının kaçınılmazlığını bilmenin de verdiği bir hüzündü, farkındaydım. "Çok yalnızım, Üstat Ash," dedim, geriye bakmaya cesaret edemeden. "Meğer ne kadar yalnız olduğumun şu âna dek farkında değilmişim. Siz de yalnızlık çekmişsinizdir tahminimce. Filiz dediğiniz kadın kimdi?"

Sesi benim hayal ürünümdü muhtemelen. *"İlk kadın."*

"Meschiane mi? Evet, onu bilirim, çok güzeldir. Benim Meschiane'im Dorcas'tı. Onu özlüyorum, ama başkalarını da. Thecla benliğimin bir parçası olduğunda bir daha hiç

yalnızlık çekmem sanmıştım. Ama şimdi aynı bedende tek kişi gibi olduğumuzdan başkalarının hasretini çekiyorum. Dorcas'ın, adalı kız Pia'nın, küçük Severian'ın, Drotte'nin ve Roche'un. Eata burada olsaydı onu bağrıma basardım.

"En çok da Valeria gözümde tütüyor. Jolenta hayatımda gördüğüm en güzel kadındı, ama Valeria'nın öyle bir sîması vardı ki yüreğimi titretirdi. Henüz bir çocuktum da ondan belki, o zamanlar böyle düşünmezdim ama. Karanlıkta emekleyerek Zaman Atriyumu denen bir yere çıkıvermiştim. Dört bir yanda burçlar yükseliyordu, Valeria'nın ailesinin burçları. Ortasında güneş saatleriyle kaplı bir dikilitaş vardı. Kar örtüsüne gölgesinin vurduğunu hatırlıyorum ama oranın günde iki üç saatten fazla güneş görme ihtimali yoktu. Günün büyük bölümünde burçların gölgesinde kalan bir yerdi. Sizin bilgi dağarcığınız benimkinden daha derin, Üstat Ash, sizce orayı neden öyle inşa etmişler, biliyor musunuz?"

Kayalıkları döven rüzgâr omuzlarımdaki pelerini de dalgalandırıyordu. Yakasını tekrar sıkıca bağlayıp kapüşonunu kafama geçirdim.

"Bir köpeğin peşindeydim. Ona Triskele adını takmıştım, sahiplenmiştim de, halbuki köpek bakmam yasaktı. Onu bulduğumda kıştı. Çamaşır günüydü -müşterilerin yatak örtülerini yıkıyorduk- pamuk tiftikleri ve kırpıklar yüzünden gider tıkanmıştı. İşten kaytarmaya bakıyordum, derken Drotte gidere bez falan mı kaçtı diye dışarı çıkıp bakmamı söyledi. Feci bir ayaz vardı. Şu bahsettiğin buzul çağı yaklaştığı için galiba, ama o zamanlar bundan habersizdim. Kışlar her geçen sene daha sert geçiyordu zaten. Elbette gideri açınca leş gibi su fışkırdı, ellerim ıpıslak oldu.

"Sinirlendim çünkü Drotte ve Roche haricinde en büyükleri bendim ve o tür işleri daha küçük çırakların yapması gerektiği kanaatindeydim. Tıkanıklığı bir sopayla açmaya çalışırken Eski Avlu'da onu gördüm. Ayı Kulesi'ndeki terbiyeciler

önceki gece hususi bir müsabaka düzenlemişlerdi herhalde ki kapılarının önüne hayvan leşleri yığılmış, çöpçüyü bekliyordu. Bir tane arsinoither bir tane smilodon, birkaç tane de gri kurt vardı. Köpek en üstte yatıyordu. Galiba en son ölendi, yaralarına bakılırsa gri kurtlar haklamıştı onu. Esasında ölmemişti tabii, sadece ölü gibiydi.

"Yanına gittim, yaptığım işi biraz bırakıp parmaklarımı hohlamak için de bahane oldu bana. Kaskatıydı, buz gibi... cansız şeyler nasıl görünürse öyleydi işte. Bir keresinde kılıcımla bir boğayı öldürmüştüm. Onun kendi kan gölü içinde yatan leşi bile Triskele'den daha canlı görünüyordu. Her neyse, uzanıp kafasını okşadım. Ayı kafası kadar iriydi, kulaklarını neredeyse köküne kadar kesip güdük bırakmışlardı. Dokunduğum anda gözlerini açtı. Gerisingeri avluya koşup sopayı gidere öyle sert soktum ki hemen açıldı, çünkü Drotte'nin ne halt karıştırdığıma baksın diye peşimden Roche'yi göndereceğinden korkmuştum.

"Şimdi düşününce sanki Pençe'yi kullanmışım gibi geliyor, halbuki elime geçmesine daha bir seneden fazla vardı. Gözlerini devirip de bana nasıl baktığını tarif edemem. Yüreğime dokundu. Pençe bendeyken bir hayvanı hiç diriltmedim, buna yeltenmedim bile. Hayvanlarla muhatap olduğumda genellikle öldürmeye bakardım, karnımı doyurmanın derdinde olurdum da ondan. Hayvanları yemek için öldürmemizin doğru olup olmadığından emin değilim artık. Sizdeki erzakın arasında hiç et bulunmadığı dikkatimi çekti, sadece ekmek ve peynir vardı, bir de şarap ve kuru meyve. Sizin halkınız da yaşadığınız dönemde ve dünyada aynı hislerle mi yaklaşıyorlar hayvanlara?"

Susup yanıt gelir diye umdum ama gelmedi. Dağ zirveleri güneşin altına inmişti artık. Peşimden gelen Üstat Ash'in cılız varlığı mıydı yoksa kendi gölgem miydi emin değildim.

Dedim ki: "Pençe bendeyken insan eliyle ölenleri dirilt-

mediğine kanaat getirmiştim, gene de elini benim kopardığım bir maymunsuyu iyileştirmişti. Dorcas sorumlusu sensin de ondan söylemişti. Bilemiyorum, onu kimin kullandığını Pençe nasıl ayırt edecek diye düşünmüştüm, belki de ayırt ediyordu ama."

Bir ses –Üstat Ash'e ait olmayan ve daha önce hiç işitmediğim bir ses– çığırdı: "Yeni yılın hayırlı geçsin!"

Kafamı kaldırıp bakınca kırk adım kadar ötede, Hethor'un yakarcalarının Mutlak Yuva yolunda öldürdüğü uhlana tıpatıp benzeyen birini gördüm. Ne yapacağımı şaşırdığımdan elimi sallayıp seslendim: "Yeni yıl arefesi mi?"

Aygırını mahmuzlayıp dörtnala yaklaştı. "Bugün yaz ortası, yeni yılın başlangıcı. Özerk'imiz için şanlı bir yıl olsun."

Jolenta'nın dilinden düşmeyen deyişleri anımsamaya çalıştım.

"Yüreği kullarına mihrap olsun."

"Ağzına sağlık. Ben yetmiş sekizinci Xenagie'den Ibar, gündüz devriyesindeyim, şansıma küseyim."

"Bu yolu kullanmak yasaktır mutlaka."

"Kesinlikle. İbraz edebileceğin bir belgen varsa seni kapsamaz elbette."

"Tabii ki var," dedim. Mannea'nın adıma hazırladığı yol tezkeresini handiyse unutmuştum. Çıkarıp adama uzattım.

Son Ev'e giderken durdurulduğumda beni sorguya çeken askerlerin okuma bildiklerinden kuşkuluydum. Her biri parşömene pürdikkat bakmıştı ama büyük ihtimalle yalnızca mezhebin mührü ile Mannea'nın biraz tuhaf görünse de düzenli ve çarpıcı el yazısını kale almışlardı. Uhlanın okuyabildiği kuşku götürmüyordu. Satır satır okuduğunu gözlerinin hareketinden anladım, hatta onu bir an duraklatan kısmın "şerefiyle defnedilmesi" satırı olduğunu bile kestirebildim.

Parşömeni katladı ama geri vermedi. "Demek Pelerinlerin hizmetkârısın."

"O şerefe nailim, evet."

"Dua ediyormuşsun demek ki. Seni ilk gördüğümde kendi kendine konuştuğunu sanmıştım. Dini zırvalıklarla işim olmaz benim. Xenagie kurallarımız ve Özerk'in uzaktaki varlığı bizim için yeterince huşu ve gizem kaynağı zaten. Ama duyduğuma göre iyi kalpli kadınlarmış."

Başımla onayladım. "Ben galiba sizden biraz daha inançlıyım. Sahiden öyledirler ama."

"Onların namına bir vazife üstündeymişsin. Kaç gün oldu?"

"Üç."

"Media Pars'taki* revire mi dönüyorsun şimdi?"

Yine başımla onayladım. "Gece çökmeden varmayı umuyorum."

Kafasını iki yana salladı. "Varamazsın. Sana tavsiyem, acele etme."

Parşömeni uzattı. Alıp heybeme koydum. "Bir yol arkadaşım vardı ama ayrı düştük. Onu gördünüz mü acaba?" Üstat Ash'i tarif ettim.

Uhlan başını iki yana salladı. "Öyle birini görürsem senin ne tarafa gittiğini söylerim. Şimdi, sana bir şey sorsam yanıtlar mısın? Resmi değil, yani yanıtlamak istemezsen seni ilgilendirmez diyebilirsin."

"Elimden geldiğince yanıtlarım."

"Pelerinlerden ayrılınca ne yapacaksın?"

Biraz şaşırdım. "Şey, şimdilik ayrılmaya niyetim yok. Belki bir gün."

"Eh, hafif süvari birliği aklında olsun. İşinin ehli birine benziyorsun, bize öyleleri lazım. Piyade birliğindekinden daha uzun yaşarsın, ayrıca iki misli eğlencelidir."

Bineğini dehleyip uzaklaştı. Söyledikleri kafamı kurcalamıştı. Yolda konaklamamı söylerkenki ciddiyetinden kuş-

---

* (Lat.) Orta kesim. -çn

kum yoktu; ancak aynı ciddiyet nedeniyle beni bir telaş aldı. Bereket versin ki bacaklarım uzun, gerektiğinde çoğu insandan daha hızlı yürüyebiliyorum. Üstat Ash'e kafa yormayı ve sorunlu mazime dertlenmeyi bırakıp tabana kuvvet yürüdüm. Üstat Ash'in cılız varlığı bana hâlâ eşlik ediyor olabilirdi de olmayabilirdi de. Yanımda olsaydı bile farkına varacak durumda değildim.

Ölü askerle beraber bir hafta kadar önce kat ettiğim dar yola vardığımda Urth henüz sırtını güneşe dönmemişti. Yolun tozlu sathında hâlâ kan vardı, eskisinden daha çok. Uhlanın söylediklerini Pelerinlerin bir kabahat işlemiş olmalarına yorup endişelenmiştim; ama yolun o hâlini görünce revire çok sayıda yaralının götürüldüğüne ve beni bekleyen çok iş olduğu için uhlanın hiç değilse o geceyi dinlenerek geçirmemi salık verdiğine kanaat getirdim. Bu düşünce biraz su serpti içime. Yaralı sayısındaki muazzam artış sayesinde yeteneklerimi sergileme fırsatı bulabilir, bu sayede Mannea'nın gözüne daha da girer, kendimi mezhebe kabul ettirebilirdim, ancak önce Son Ev'deki hüsranımı mazur gösterecek bir mazeret uydurmalıydım.

Gelgelelim son dönemeci aldığımda karşılaştığım manzara bambaşkaydı.

Revirin kurulduğu arazi sanki bir grup zırdeli tarafından kazma kürekle altüst edilmişti. Ortasındaki çukur şimdiden suyu sığ bir gölete dönüşmüştü.

Hava kararana dek bir aşağı bir yukarı yürüdüm. Tanıdıklarımdan bir iz aradım, Pençe'yi sakladığım sunaktan bir iz. Bir insan eli buldum, erkek eli, bileğinden kopmuş. Ya Melito'nundu ya Hallvard'ın ya Sayesiz'in ya da Winnoc'un. Bilemedim.

O gece yol kenarında uyudum. Sabah olunca araştırmaya başladım. Sağ kalanların yerini akşam olmadan buldum. Esas mevkinin on fersah kadar ötesinde konuşlanmışlardı.

Karyola karyola dolaştım ama çoğu ya baygındı ya da kafaları tanıyamayacağım şekilde sargılıydı. Ava, Mannea ve yatağımın yanı başına tabure çekip oturan Pelerinin de aralarında olmaları muhtemeldi ama göremiyordum.

Tanıyabildiğim tek kadın Foila oldu, o da ben can çekişenlerin ve yaralıların arasında dolaşırken beni tanıyıp "Severian!" diye seslenmesi sayesinde. Yanına gidip olan biteni sormaya yeltendim ama çok hâlsizdi, fazla konuşamadı. Saldırı çok ani gerçekleşmiş ve reviri yıldırım düşmüş gibi darmaduman etmişti. Sadece olaydan sonrasını hatırlıyordu, uzun bir süre yaralıların çığlıklarını dinlemiş ama imdatlarına yetişen olmamıştı. En sonunda da tıp bilgisi kıt askerler tarafından yaka paça götürülmüştü.

Onu olabildiğince öptüm ve tekrar uğrayıp durumuna bakacağıma söz verdim. Sözümde duramayacağımı sanırım ikimiz de biliyorduk. Dedi ki: "Tek tek hikâye anlattığımız zamanları hatırlıyor musun? Hatırıma hep onlar geldi."

Unutmak ne mümkün dedim.

"Yani bizi buraya taşırlarken hep o anları düşündüm. Melito da Hallvard da diğerleri gibi öldü sanırım. Aramızda hatırlayacak bir tek sen kalacaksın Severian."

Daima hatırlayacağımı belirttim.

"Başkalarına da anlatmanı istiyorum. Kış günlerinde ya da yapacak hiçbir işin olmadığı akşamlarda. Hikâyeleri anımsıyor musun?"

"'Benim memleketim çok uzaklardadır, toprakları uçsuz bucaksız, gökyüzü engindir.'"

"Evet," dedi, sonra da içi geçti sanki.

İkinci sözümü tuttum, önce tüm hikâyeleri kahverengi kitabın sonundaki boş sayfalara, sonra da buraya aktardım, uzun ve sıcak öğlen saatlerinde onları ilk işittiğim hâliyle, eksiksiz.

19
GUASACHT

Sonraki iki günü başıboş dolaşarak geçirdim. Burada fazla ayrıntısına girecek değilim çünkü anlatacak çok az şey oldu. Muhtelif birliklere yazılmak geçiyordu aklımdan ama askere yazılmayı istediğimden hiç emin değildim. Son Ev'e dönesim vardı ama Üstat Ash'in hayırseverliğine sığınamayacak kadar gururluydum, Üstat Ash'i orada tekrar bulacağımı varsayarsak tabii. Thrax Liktorluğu görevine seve seve dönerim diyordum, o da mümkünse, ama o işi yapabileceğimden de kuşkuluydum. Bir hayvan gibi ormanlık yerlerde uyudum, ne bulduysam onu yedim, o da azıcık.

Üçüncü gün yerde paslı bir kılıç buldum, geçen seneki bir harekâttan kalmaydı anlaşılan. Küçük yağdanlığımı ve kırık bileytaşımı çıkardım (*Terminus Est*'in kalıntılarını suya attığımdan beridir ikisini de kabzayla beraber saklıyordum) tam bir saatimi temizlik ve bilemeyle mutlu geçirdim. O iş de hallolunca tırıs tırıs yürümeye devam ettim, çok geçmeden de ana yollardan birine çıktım.

Mannea'nın yol tezkeresinin bir hükmü kalmadığı için, birine görünme konusunda Üstat Ash'le yolculuk yaptığım zamankine kıyasla daha çekingendim. Buna karşın, Pençe'nin dirilttiği, Miles adını benimseyen ama bence Jonas'ı da benliğinde taşıyan ölü asker, o vakte kadar mutlaka bir birliğe katılmıştır diye tahmin ediyordum. Sahiden savaşa gitmemiş-

se yolda veya yakındaki bir kampta ona rastlama ihtimalim vardı. Onunla konuşmayı arzu ediyordum. O da Dorcas gibi bir süre ölüler diyarında kalmıştı. Dorcas ondan daha fazla kalmıştı gerçi, yine de adamın hafızası henüz silinmemişken fazla vakit kaybetmeyip ona bazı sorular sormayı, bu sayede -Dorcas'ı geri getirmeyecekse de- en azından onu kaybetmenin acısını dindirebileceğimi umuyordum.

Zira Thrax'a gitmek üzere ülkeyi baştan uca kat ettiğimiz dönemde hiç olmadığı kadar âşıktım ona. Thecla artık fazlasıyla zihnimdeydi de ondan; içe kapandığım her seferinde ona ulaşabiliyordum. O nedenle bir bakıma ona sahiden kavuşmuş sayılırdım, her ne kadar tek sebebi onu çok uzun süredir bünyemde taşımam olsa da, herhangi bir çiftleşme eyleminden daha nihai bir kucaklaşmaydı bizimkisi - daha ziyade, erkek dölünün dişi bedenine nüfuz etmesiyle (Apeiron'un da takdiriyle) yeni bir insan evladının üremesi gibiydi - dolayısıyla, eti damağıma değince, Severian'ın iradesiyle harmanlanıp yepyeni biri ortaya çıkmıştı. Ben hâlâ eski Severian'dım ama çifte benliğimin de bilincindeydim hâliyle.

Aradığım yanıtları Miles-Jonas'ta bulabilir miydim bilmiyorum. Ona hiç rastlamadım, yine de o gün bugündür kendisini aramayı sürdürüyorum. İkindiye doğru harap bir ormana girmiştim. Zaman zaman muhtelif düzeylerde çürümüş cesetlerin yanından geçiyordum. İlk başta Miles-Jonas'ın cesedine yaptığım gibi bulduklarımı yağmalayayım dediysem de birileri benden önce davranmıştı, hatta geceleri ortaya çıkan zerdalar küçücük sivri dişleriyle etlerini de kemirmişti.

Epey sonra, dermanım kesilmek üzereyken, boş bir erzak arabasının için için yanan kalıntısına rastlayınca durdum. Yolda yatan yük hayvanları öleli çok olmamıştı sanki. Sürücüleri de aralarında yüzükoyun yatıyordu. Hayvanların böğründen büyükçe parça bir et kesersem büyük bir fenalık

etmiş sayılmam, sonra da ıssız bir yerde ateş yakıp pişiririm diye düşündüm. Kılıcın sivri ucunu hayvanlardan birinin buduna henüz batırmıştım ki toynak sesleri işittim. Bir askeri kuryenin aygırı yaklaşıyordur diye kenara çekildim ki geçip gitsin.

Tam aksine, iri ama bakımsız bir bineğin sırtında tıknaz, iri cüsseli, zinde görünen bir adam geldi. Beni görünce dizginlere asıldı ancak kapışmama veya kaçmama gerek kalmayacağı tavrından belliydi. (Aksi takdirde muhtemelen *kapışırdık*. Etraftaki çok sayıda devrilmiş ağaç nedeniyle aygırından ona hayır gelmezdi, ayrıca zırhlı yeleğine ve pirinç halkalı meşin başlığına rağmen hakkından rahatlıkla gelirdim.)

"Kimsin?" diye seslendi. Kim olduğumu söyleyince de ekledi: "Nessuslu Severian ha? Uygar birisin o zaman, ya da yarı-uygar, ama iyi beslenmiş birisine hiç benzemiyorsun."

"Tam tersine," dedim. "Son günlerde alışkın olduğumdan daha iyi beslendim." Beni çelimsiz sansın istemiyordum.

"Elin silah tutuyor belli, ama kılıcındaki Sayesiz kanı değil. Bir schiavoni* misin? Nizamsızın teki misin?"

"Son günlerde hayatım fevkalade nizamsız, orası kesin."

"Ama herhangi bir birliğe bağlı değilsin herhalde?"

Şaşırtıcı bir çeviklikle eyerden atlayıp dizginleri yere atarak soluğu yanımda aldı. Biraz çarpık bacaklıydı. Suratı da ateş karşısında eriyik kilden yoğrulmuş gibiydi, alttan ve üstten basık, alnı ve çenesi dar ama geniş, gözler çekik, ağız yayvan. Acarlığını ânında sevdim, bir de namussuzun teki olduğunu gizlemek için zerre çaba göstermeyişini.

Dedim ki: "Hiçbir şeye ve hiç kimseye bağlı değilim, anısını yâd ettiklerim hariç."

"Ahh!" Göz devirip iç çekti. "Bilirim, bilirim. Hepimiz zor-

* Eski İtalyancada Slavları tanımlayan schiavone'nin çoğuludur ama burada tekil gibi kullanılmış. Aynı zamanda hasır örme saplı, iki kenarı da keskin bir kılıç türüdür. -çn

luklar yaşadık, hepimiz aynı durumdayız. Neden yollardasın, kadın meselesi mi yoksa kanun kaçağı mısın?"

Dertlerime bu gözle hiç bakmamıştım, biraz düşündükten sonra ikisinin de biraz payı olduğunu itiraf ettim.

"Eh, tam doğru yerde doğru adama rastladın öyleyse. Bu akşam iyi bir öğüne, bir sürü yeni arkadaş edinmeye, yarın da bir avuç orikalk kazanmaya ne dersin? Hoşuna mı gitti? Güzel!"

Bineğine döndü, bir eskrim ustasının el çabukluğuyla ama hayvanı ürkütmeden yuları kapıverdi. Dizginleri eline geçirir geçirmez de eyere aynı çeviklikle atladı. "Atla terkime," diye seslendi. "Yakınız, hem bu hayvan ikimizi gayet rahat taşır."

Dediğini yaptım ancak ayak basacak üzengi olmadığından binene kadar epey zorlandım. Aygır terkine oturduğum anda bir engerek gibi bacağıma daldı; ama efendisi belli ki onun bu huyunu bildiğinden kamasının pirinç sapıyla ona öyle sert vurdu ki hayvan sendeledi, az kaldı devriliyordu.

"Ona aldırma," dedi. Güdük boynu yüzünden kafasını çevirip de arkasına bakamıyordu, o yüzden bana söylediğini anlayayım diye hafif sola bakarak konuşmuştu. "İyi bir hayvandır, savaş bineği olarak da koçaktır. Onun değerini bilesin diye öyle davranıyor. Bir nevi erginleme gibi, anlarsın ya. Erginleme nedir bilir misin?"

Terime aşina olduğumu söyledim.

"Her şey layığını bulur, göreceksin... Ben bunu bizzat yaşayarak öğrendim. Yuları tutamazken sonrasında güle oynaya binmeyen bir delikanlı hiç görmedim."

Bu gizemli yüreklendirmenin ardından iyi cins bineğinin böğrünü koca mahmuzlarla deşercesine dürttü ve ardımızda bir toz bulutu kaldırarak uçar gibi yola koyulduk.

Vodalus'un savaş beygirini Saltus'ta sürdüğümden beridir, saflık bu ya, tüm bineklerin iki türe ayrıldığını sanıyordum; safkan ve çevik olanlar ile soğukkanlı ve hantal olanlar. En

İyileri bir yaban kedisinin zarafeti ve rahatlığıyla koşarken, en kötülerinin ayakta durmaya mecali yokmuş gibi aheste yürüdüğünü sanırdım. Thecla'nın bir öğretmeni vardı, ikili değerlendirme sistemlerinin yanıltıcı olduğunu şiar edinmiş bir adamdı. O yolculuk sırasında kendisine saygım tazelendi. Velinimetimin bineği üçüncü bir kategoriye dahildi (gayet yaygın bir cins olduğunu sonradan keşfettim) kuşlarla yarışacak kadar hızlı ama taş yolda bacakları âdeta demirdenmiş gibi sağlam adımlarla koşan hayvanlardı. Erkeklerin kadınlardan üstün yanları saymakla bitmez, o nedenle tarafımızdan korunmaya muhtaçtırlar, yine de kadınların erkeklerden fazlasıyla üstün bir özelliği vardır: Hiçbir kadının dörtnala giden bir aygırın sırt kemiği ile kendi kasıkları arasında ezilecek türden üreme organları yoktur. Hayvan dizginlenip de durana kadar yirmi otuz kez başıma gelen buydu. Nihayet sağrısından aşağı atlayıp da son anda yana kaçarak beni tepmesinden kurtulduğumda perişan vaziyetteydim.

Bayırların arasında saklı kalan şu küçük meraların birinde durmuştuk. Nispeten düzlük, aşağı yukarı yüz adımlık bir alandı. Tam ortasına kulübe kadar büyük bir çadır kurulmuştu. Önünde rengi solmuş, yeşil siyah bir sancak dalgalanıyordu. Yirmi tane kadar topal binek çayırda serbestçe otluyor, bir o kadar sayıda hırpani kılıklı adam da, yanlarında tek tük bakımsız kadınlar, kâh keyif çatıyor kâh zırh temizliyor kâh uyuyor kâh kumar oynuyordu.

"Bakın kim geldi!" diye bağırdı velinimetim, eyerden yanıma atlayarak. "Karşınızda yeni çömezimiz!" Bana dönerek takdim etti, "Nessuslu Severian, On Sekizinci Nizamsız Süvariler Müfrezesi'nin huzurundasın. İşin ucunda azıcık para varsa hepimiz yiğit cengâver kesiliriz."

Hırpani adamlar ve kadınlar ayağa kalkıp yanımıza geldiler, çoğu sırıtıyordu. Uzun boylu ve çok zayıf bir adam başı çekiyordu.

"Yoldaşlar, size Nessuslu Severian'ı getirdim. Severian," diye devam etti velinimetim, "Burada condottiere* benim. Bana Guasacht diye hitap edebilirsin. Şu gördüğün senden bile uzun boylu fasulye sırığı, benim yaverim Erblon'dur. Diğerleri kendilerini tanıtır artık. Erblon, seninle konuşmam lazım. Yarın devriyeler gelecekmiş."

Uzun boylu adamı kolundan tutup çadıra soktu, beni de etrafımı saran asker kalabalığıyla yalnız bıraktı. İçlerinde en irisi, neredeyse benim boyumda ve benden en az iki misli ağır, ayı gibi bir adam, kılıcımı işaret etti. "Kını yok mu onun? Ver bakayım."

İtiraz etmeden verdim; ardından ne gelecekse artık, canıma kastedilmeyeceği aşikârdı.

"Demek süvarisin, öyle mi?"

"Hayır," dedim. "Azıcık yular tutmuşluğum vardır ama kendimi usta biniciden sayamam."

"Ama hayvan idaresinden anlıyorsundur herhalde?"

"Erkekleri ve kadınları idare etmesini daha iyi bilirim."

Bu lafıma herkes güldü. Çam yarması da dedi ki: "Eh, o da iyiymiş, çünkü muhtemelen süvarilik fazla yapmayacaksın, ama kadınların -ve beygirlerin- dilinden anlıyorsan faydasını elbet görürsün."

O konuşurken toynak sesleri işittim. Alacalı, adaleli ve deli bakışlı bir aygırı iki adam yularından tutmuş getiriyordu. Dizgini ikiye bölünmüş ve uzun tutulmuştu, bu sayede birer ucundan tutan adamlar üç adım uzağında durarak onu iki yandan zaptedebiliyorlardı. Saçı tilki rengi olan güleç yüzlü bir fahişe eyerde gayet rahat oturuyordu, iki elinde de dizginler yerine birer kırbaç vardı. Askerler ve kadınları tezahüratla alkışlayınca alacalı aygır galeyana gelmiş gibi şahlanıp havayı tepti. Ön ayaklarının toynakları diken gibi sivri ve çıkıntılıydı, biz toynak diyoruz ama pençeden farksız

* (İta.) Paralı askerler birliğinin başı. -çn

olanlarındandı, onlar sayesinde hem savaş meydanına hem de yumuşak araziye ayak uydurabiliyordu bu hayvanlar. Tepişmesi öyle hızlıydı ki gözlerim takip edemedi.

Çam yarması sırtıma bir şaplak attı. "Elimdeki en iyi aygır değil ama idare eder, bizzat terbiye ettim. Mesrop ile Lactari dizginleri sana verecek. Tek yapman gereken sırtına binmek. Onu yere düşürmeden binmeyi becerebilirsen, Daria belinde derman kalmayana dek senindir." Sesini yükseltti: *"Pekâlâ, haydi bakalım!"*

İki adamın dizginleri elime tutuşturmasını bekliyordum. Suratıma fırlattılar. Havada kapayım derken iki ucunu da kaçırdım. Birisi aygırı kıçından dürtüp kışkırttı, çam yarması da acayip ve tiz bir ıslık öttürdü. Aygır savaş eğitimi görmüştü, aynı Ayı Kulesi'ndekiler gibi, çıkık uzun dişleri metal kaplamalı değildi ama doğal hâliyle bile ağzında bir hançer silsilesinden farksızdı.

Ön ayaklarının darbesinden kaçıp yulan yakalamaya çalıştım. Kırbacın teki suratımda şakladı. Aygırın bir darbesiyle yere serildim.

Askerler hayvanı zaptediyor olmalıydı, yoksa oracıkta çiğnenirdim. Galiba ayağa kalkmama da onlar yardım etti, emin değilim. Genzime toz kaçmıştı, alnımdan sızan kan da gözüme giriyordu.

Çifte yememeye özen gösterip etrafında dönerek hayvana yine yanaştım ama onun dönüşleri benden daha çevikti. Daria denen kız da iki kırbacı birden suratıma doğru şaklatıp beni geri püskürtüyordu. Planlı olmaktan ziyade öfkeyle kırbacın tekini yakaladım. Sap kayışı bileğine bağlıymış. Kırbaca asılınca onunla beraber kadın da kucağıma düşüverdi. Kulağımı ısırdı. Ensesinden yakaladığım gibi fır döndürdüm, sonra da kaba etinden avuçlayıp havaya kaldırdım. Debelenmesi aygırı ürküttü. Onu kalabalığa doğru geriletmiştim ki eziyetçilerden biri hayvanı kışkırtıp gene üzerime saldı, o anda dizginleri ayağımın altına kıstırdım.

Ondan sonrası kolaydı. Kızı bırakıp yuları yakalayarak hayvanın kafasını büktüm, sonra da azılı müşterileri zaptetmek için bize öğretildiği gibi bir tekmede ön ayaklarını çeldim. Hayvan kişneyerek yere kapaklandı. Ayağa kalkmasına fırsat kalmadan eyere oturmuştum bile. Uzun dizginlerle böğrünü kırbaçlayarak onu kalabalığın üzerine fişek gibi sürdüm, aralarından geçip döndüm, yine doludizgin sürdüm.

Bu tür heyecanlı mücadeleleri hayatım boyunca işitmiş ama hiç yaşamamıştım. Meğer fazlasıyla doğruymuş. Askerler ve kadınlar çığlık çığlığa kaçıştı hatta birkaçı kılıçlarına davrandı. Bir kasırgaya karşı koymaktan farksızdı direnişleri. Yarım düzinesini hallaç pamuğu gibi dağıtıp geçtim. Kızıl kız saçını sancak gibi dalgalandırarak koşuyordu, oysa insanın peşindeki aygırdan kaçabildiği vaki değildir. Yanından hızla geçerken onu kızıl sancağından yakaladığım gibi eyer kaşının üzerinden aşırıp önüme oturttum.

Yılankavi patika karanlık bir koyağa çıktı, o koyak da bir diğerine. Önümüzden geyikler kaçıştı. Kadife postlu bir tanesini üç sıçrayışta solladık, sonra da bir omuz atıp kenara ittik. Thrax'ta liktorluk yaparken bazı eklektiklerin av hayvanlarını aygırla kovaladığını, sonra da bir atlayışta avı sırtından deştiklerini işitmiştim. O zamanlar inanmamıştım ama doğruymuş. Solladığımız geyiğin gırtlağını bir kasap bıçağıyla oracıkta kesebilirdim.

Geyiği geride bırakıp başka bir bayırı tırmanarak tenha bir orman vadisine daldık. Baktım alaca aygır kendiliğinden tabana kuvvet koşuyor, bıraktım ormanda yolunu kendi bulsun. Saltus'tan ayrıldığımdan beridir gördüğüm en büyük ormandı. Ağaç köklerinin arasından bitmiş körpe otlardan nemalanmak için hayvan duraklayınca ben de dizginlere asıldım, sonra da Guasacht'tan öğrendiğim gibi dizginleri yere atıp eyerden indim ve kızıl saçlı kızın inmesine yardım ettim.

"Teşekkürler," dedi. Ve ekledi: "Başardın. Başarabileceğini sanmıyordum."

"Yoksa buna razı değil miydin? Onlarla anlaşmalısın sanıyordum."

"Seni kırbaçla istemeden yaraladım. Şimdi ödeşmek istersin herhalde? Şu dizginlerle sanırım."

"Onu da nereden çıkardın?"

Yorulmuştum, yere çöktüm. Çimenlerin arasında her bir tomurcuğu en fazla su damlası büyüklüğünde sarı çiçekler bitmişti. Birkaçını koparıp kokladım. Öd ağacı kokuyordu.

"Cins bir herifsin. Ayrıca beni kıçımdan tutup kaldırdın, öyle yapan adamlar hep mala vurmak isterler."

"Hiç bilmiyordum. İlginç bir düşünce."

"Öylelerini çok gördüm, o cins herifleri yani." Çabucak ve zarifçe yanıma çöküverip bir elini dizime koydu. "Dinle, alt tarafı bir kabul töreniydi, hepsi bu. Dönüşümlü yapıyoruz bunu, sıra bendeydi ve sana kırbaçla vurmam gerekiyordu. Geçti bitti artık."

"Anladım."

"Yani canımı yakmayacak mısın? Harika. Burada sahiden güzel vakit geçirebiliriz. Canın nasıl isterse, ne kadar isterse, yemek saatine kadar geri dönmek zorunda değiliz."

"Canını yakmayacağımı söylemedim."

Zoraki tebessümlerle şekilden şekle giren suratı asıldı, bakışlarını yere eğdi. Kaçmasını önerdim.

"Kaçarsam seni daha çok eğlendirmekle kalırım, iş pişirmemizden önce canımı daha da çok yakarsın." Konuşurken elini kasıklarıma kaydırdı. "Yakışıklısın, biliyor musun? Boylu poslusun." Önümde çömelip yüzünü kucağıma gömerek içimi gıdıklayan bir öpücük kondurdu, sonra da hemen doğruldu. "Hoş olabilir. Sahiden olabilir."

"Ya da kendini öldürebilirsin. Bıçağın var mı?"

Bir an ağzı hayretten yusyuvarlak oldu. "Deli misin nesin? Tahmin etmiştim zaten." Ayağa fırladı.

Onu ayak bileğinden yakaladığım gibi yere serdim. Donu eskilikten erimişti, bir çekişte iniverdi. "Hani kaçmayacaktın?"

Omzu üzerinden kafasını arkaya döndürüp kocaman gözlerle baktı bana.

Dedim ki: "Üzerimde hiçbir gücün yok, ne senin ne de onların. Ben ne acıdan ne de ölümden korkarım. Şu hayatta arzuladığım tek bir kadın var, benden başka da adam yok dünyada."

20
DEVRİYE

En fazla iki yüz adım çapında bir alanı tutuyorduk. Düşmanlarımızın çoğu sadece hançerli ve baltalıydı –hem baltaları hem de hırpani kılıkları bizim kabristanda Vodalus'un kapıştığı gönüllüleri anımsattı bana– ama sayıları şimdiden yüzlerceydi ve arkası geliyordu.

Müfrezedekiler şafak sökmeden eyerlerine atlayıp kampı terk etmişti. İzcimizin kuzey istikametli bir savaş arabasının yoldaki derin teker izlerini Guasacht'a gösterdiği esnada gölgelerimiz önümüze düşmeye başlamıştı ama hâlâ boyluydu. Üç saattir o arabayı takip ediyorduk.

Arabayı kuşatan Sayesiz baskıncılar iyi savaş vermiş, güneye dönerek bizi şaşırtmış, sonra batıya, sonra yine kuzeye saparak yılankavi bir yol çizmişlerdi; ancak arabadaki gözetleme deliklerinden ateş açan muhafızlar ile bizimkiler arasında kaldıkları için arkalarında sürekli ceset bırakarak ilerliyorlardı. Sona yaklaşılıyordu. Sayesizler daha fazla kaçamayacaktı çünkü anladığımız kadarıyla peşlerinde başka avcılar da vardı.

Öğleye doğru küçük vadi kuşatılmıştı artık. Parlak çelik kasalı araba, can çekişen ve ölmüş tutsaklarla beraber dingillerine kadar çamura batmış hâldeydi. Esir aldığımız Sayesizler arabanın önünde çömelmiş, yaralılarımız da başlarında nöbet tutuyorlardı. Subayları dilimizi konuşuyordu. Bir saat

öncesinde Guasacht ona arabayı bırakmasını emretmiş, emrine uyulmayınca da birkaç Sayesizi vurmuştu. Geriye otuz kadarı kalmıştı, yarı çıplak, bitkin, donuk bakışlı. Silahları biraz öteye, bağlı bineklerimizin dibine yığılmıştı.

Guasacht teftişteydi şimdi. Bitişiğimdeki askerlerin sindiği çotukta durakladığını gördüm. Bayırın biraz yukarısındaki bir çalı öbeğinin arkasından bir düşman kafası belirdi. Kontusumun* alev fişeğiyle kadını vurdum; refleksle geri sıçradı, sonra da kamp ateşinin közlerine atılmış örümcekler gibi büzüşüp kaldı. Akça yüzünü kızıl bandanayla örtmüştü. Kadının emrivakiye kurban gittiğini hemen anladım. Çalının arkasında pusuya yatanlar herhalde ondan hoşlanmıyor ya da ona değer vermiyorlardı ki bakmaya zorlamışlardı. Tekrar ateş ettim. Fişek yeşilliği biçince kekremsi bir duman bulutu kadının hayaleti gibi benden yana esti.

"Şarjı boşa harcama," dedi Guasacht dibimde. Yanımda sipere yatmıştı, sanırım korkudan ziyade alışkanlık gereği. Akşama kadar saatte altı kez ateş edersem şarjı tükenir mi diye sordum.

Omuz silkti, sonra da kafasını iki yana salladı.

"Çünkü bu meretle fazla seri ateş edemiyorum, ayrıca güneşin konumuna bakılırsa akşam olmak üzere..."

Ona baktım ama yine omuz silkmekle yetindi.

"Akşam olunca," diye devam ettim, "birkaç adım ötemize yaklaşmadıkları sürece onları göremeyeceğiz. Rasgele ateş ederek ancak on beş yirmi kadarını haklarız, sonra kılıçlarımızı çekip sırt sırta veririz, onlar da canımıza okur."

Dedi ki: "O vakte kadar takviye gelir," sonra baktı ki inanmıyorum, püskürdü. "Hay görmez olaydım şu lanet tekerlek izini. Keşke duymaz olaydım."

Omuz silkme sırası bendeydi. "Sayesizlere iade edersen paçayı yırtarız."

---

* Latince "contus" Roma askerlerinin kullandığı mızrakların adıydı. Urth'ta zıpkına benzer uzun menzilli bir enerji silahı. –*çn*

"Arabada altın var, demedi deme. Askerlerimizin maaşı çıkar. Başka şey olamayacak kadar ağır."

"Zırhı yüzünden ağır çekiyordur."

"Gene de o kadar ağır olmaz. Bu tür arabaları daha önce de gördüm. Nessus veya Mutlak Yuva'dan altın taşır bunlar. Yalnız şu içeridekiler yok mu... nerede görülmüş öyle yaratıklar?"

"Ben görmüştüm."

Guasacht bana bakakaldı.

"Nessus surlarındaki Hazin Kapı'dan geçerken görmüştüm. Onlar hayvan-adam, eskilerin yolculuk araçlarından daha hızlı aygırlar üreten kayıp zanaatların eseri hepsi." Jonas'ın anlattıklarını anımsamaya çalıştım, sonra da lafı toparlayamayıp şöyle kapattım mevzuyu: "Özerk insanların yapamayacağı ya da insanlara emanet edilemeyecek kadar külfetli işleri onlara yaptırıyor."

"Çok dürüstler herhalde. Parayı çalmaya kalkmadıklarına göre. Nereye gidiyorlardı acaba? Dinle, bir süredir seni gözlüyordum."

"Farkındayım," dedim. "Hissettim."

"Gözüm sendeydi diyorum. Bilhassa şu aygırı sahibinin üzerine sürdüğünden beri. Orithyia'da güçlü erkekleri de yiğitleri de çok gördük biz, cesetlerinin üzerinden ayağımızı aşırdığımız çoktur. Zeki olanlarını da çok gördük, yirmisinden on dokuzu o kadar akıllı geçinir ki onlardan kimseye hayır gelmez, kendileri dahil. Erkeklerde ve bazen de kadınlarda asıl kıymetli olan, başkalarına dediklerini yaptıracak kabiliyete sahip olmalarıdır, bir nevi güçtür bu. Övünmek gibi olmasın ama bende var o kabiliyet. Sende de var."

"Bundan önce hayatıma ağırlığını koyan bir kabiliyet değildi."

"Bazen savaş ortaya çıkarır. Savaşın faydalarından biridir, fazla faydası olmadığından takdir etmemiz gereken bir yanı-

dır. Severian, arabaya gidip şu hayvan adamlarla görüşmeni istiyorum. Onlara aşinaymışsın. Arabadan çıkmaları ve saflarımıza katılmaları için onları ikna et. Sonuçta hepimiz aynı taraftayız."

Olur anlamında kafa salladım. "Hatta kapıları açmalarını sağlayabilirsem parayı aramızda bölüşebiliriz. Belki bazılarımız kaçıp kurtulur."

Guasacht kafasını tiksintiyle iki yana salladı. "Demin sana fazla akıllı geçinenlerle ilgili ne dedim ben? Sahiden akıllı olsaydın lafımı kulak ardı etmezdin. Olmaz, söyle onlara üç dört kişi olsalar bile her savaşçı işimize yarar. Ayrıca zayıf da olsa şu geberesice çapulcuların onları görür görmez korkup kaçma ihtimali de var. Kontusunu bana bırak, geri dönene dek mevziini ben tutarım."

Sırık gibi silahı uzattım. "Sahi, kim bunlar?"

"Çapulcular mı? Tabur takipçileri. Askeriyeye erzak satıp kadın erkek demeden fahişelik yapanlar. Asker kaçakları. Arada sırada Özerk veya generallerinden biri hepsini toplayıp işe koşar, ama arazi olmaları çok sürmez. Kaypaklık huylarıdır. Köklerini kurutmak lazım."

"Müsaadenle arabadaki esirlerle de görüşeyim mi? Bana arka çıkar mısın?"

"Onlar esir değil... şey, evet, galiba öyleler. Dediğimi onlara da söyle ve olabildiğince anlaşmaya bak. Arkanda ben varım."

Sahiden ciddi mi diye anlamaya çalışarak bir süre yüzüne baktım. Orta yaşlı çoğu adam gibi ileride nasıl bir ihtiyar olacağı simasından okunuyordu, aksi ve haris biri olacaktı, son demlerinde habire söylenip yakınan.

"Sözüm söz. Hadi yürü."

"Peki." Kalktım. Zırhlı araba önemli müşterileri Hisar'daki kulemize getiren taşıtlara benziyordu. Pencereleri parmaklıklı ve dardı, arka tekerleri insan boyunda. Pürüzsüz

çelik yüzeyi Guasacht'a bahsettiğim kayıp zanaatları akla getiriyordu. İçindeki hayvan adamların bizden daha iyi silahlar taşıdıklarına da emindim. Silahsız olduğumu göstermek için ellerimi öne uzatıp olabildiğince sakin yaklaştım. Biraz yürümüştüm ki pencere ızgaralarının birinde bir surat belirdi.

O tür yaratıkların varlığını ilk işittiğinizde insanla hayvan arası bir şey canlandırıyorsunuz hayalinizde; ama bir hayvan adamı benim gibi sahiden gördüğünüzde -ki bunu Saltus yakınlarındaki madende maymunsuları görmüş birisi olarak söylüyorum- hiç de öyle olmadığını anlıyordunuz. Yapabileceğim en iyi benzetme rüzgârda savrulan bir huş ağacıdır. Hani bir anlığına alelade bir ağaçtan farksızdır da, hemen akabinde, yapraklar aralanır gibi olunca, doğaüstü bir mahluk ortaya çıkmış gibi olur. İşte hayvan adamlar da aynı ona benzer. İlk bakışta parmaklıkların arasından beni bir çoban köpeği dikizliyor sandım; derken feci çirkin bir adam suratı oldu, sarımtırak toprak rengi, kehribar gözlü. Triskele hatırıma gelince ellerimi parmaklığa uzattım ki kokumu alsın.

"Ne istiyorsun?" Sesi kaba ama nahoş değildi.

"Hayatınızı kurtarmak istiyorum," dedim. Yanlış bir laf ettiğimi kelimeler ağzımdan çıkar çıkmaz anladım.

"Biz şerefimizi kurtarmanın derdindeyiz."

Başımla onayladım. "Şerefli yaşamak en kıymetlisidir."

"Şerefimizi nasıl kurtaracağımızı biliyorsan konuş. Dinleriz. Ama güvenmemizi hayatta bekleme."

"Mecbur güveneceksiniz," dedim.

Rüzgâr kesildi. Çomar ânında diş göstererek ateş saçan bakışlarla geri çekildi.

"Bu arabaya yüklediğiniz altınları Sayesizlerden korumak değil amaç, ilk fırsatta çalmaya çalışacak bizim Harçâlem milletinden korumak. Sayesizler mağlup düştü, şu hâllerine baksanıza. Bizler Özerk'in sadık kullarıyız. Arabayı onlardan korumakla yükümlü olduğunuz kişiler yakında tepemize çullanacaklar."

"Beni ve arkadaşlarımı öldürmeden altına ulaşamazlar."

Demek ki *sahiden* altın varmış. Şöyle dedim: "Öyle yapacaklar zaten. Zafere ulaşma şansı hâlâ varken dışarı çıkıp bizimle beraber savaşın."

Tereddütlüydü. Canlarını kurtarmakla ilgili sözlerim tümüyle hata değildi galiba. "Olmaz," dedi. "Yapamayız. Sözlerin mantıklı olabilir, bilemiyorum. Düsturumuz mantık düsturu değildir. Şeref ve itaattir düsturumuz. Çıkmıyoruz."

"Düşmanınız olmadığımızın farkında mısınız peki?"

"Koruduğumuza göz diken herkes düşmanımızdır."

"Onu biz de koruyoruz. Eğer bu tabur takipçileri ve asker kaçakları silahlarınızın menziline girerlerse onları vurur musunuz?"

"Evet, tabii ki."

Süklüm püklüm oturan Sayesiz güruhuna yaklaşıp kumandanlarıyla görüşme talebinde bulundum. Ayağa kalkan adam diğerlerinden azıcık daha uzun boyluydu. Bazen sinsi zırdelilerde rastlanan yaman bakışlı bir yüz ifadesi vardı. Sayesiz tutsaklarla konuşmuşluğum olduğu ve usullerini bildiğim için Guasacht'ın onunla görüşmeye beni yolladığını söyledim. Bunu yaralı üç nöbetçinin de duyacağı şekilde söyledim ki konuşlandığım mevziiyi Guasacht'ın tuttuğunu anlasınlar.

"On Yediler Heyeti'nin namına selamlar," dedi Sayesiz.

"On Yediler Heyeti'nin namına." Sayesiz bu cevabıma irkildi ama olumlu kafa salladı. "Etrafımız Özerk'in vefasız kullarınca kuşatıldı ki onlar hem Özerk'in hem de On Yediler Heyeti'nin düşmanlarıdır. Kendi kumandanımız, Guasacht, hepimizi sağ salim kurtaracak bir plan tasarladı."

"On Yediler Heyeti'nin uşakları haybeye harcanmamalıdır."

"Kesinlikle. Plan şu. Aygırlarımızdan birkaçını çelik arabaya koşacağız. Çekerek kurtarmamıza kaç tanesi yetiyorsa artık. Sen ve halkın da arabanın kurtarılmasına yardım et-

melisiniz. Araba çamurdan kurtulduğunda silahlarınızı size iade edeceğiz, sonra da siz bu kordondan çıkana kadar arkanızı kollayacağız. Sizin ve bizim askerler kuzeye gidecek. Araba da içindeki para da sizde kalabilir, ilk baştaki amacınıza uygun olarak kurmaylarınıza götürebilirsiniz."

"Doğruluk İlkesi'nin ışığı her karanlığı aydınlatır."

"Hayır, On Yediler Heyeti'nden yana taraf değiştirmiş değiliz. Karşılığında bize yardım etmelisiniz. İlk aşamada arabanın çamurdan çıkarılmasını sağlayacaksınız. İkinci olarak, bizimle beraber savaşacaksınız ki buradan uzaklaşalım. Üçüncüsü, bize eşlik edeceksiniz ki ordunuzun arasından geçip kendi saflarımıza sağ salim dönebilelim."

Sayesiz subayı pırıl pırıl arabaya göz attı. "Hatasızlık daimi hüsran demektir. Ancak plan değişikliğiyle daha büyük kudret sergilendiğinde başarı kaçınılmazdır."

"Yeni planımı onaylıyor musunuz yani?"

Terlediğimin farkında değildim, gözüme sızıp da yakınca anladım. Pelerinimin eteğiyle alnımı sildim, aynı Üstat Gurloes'un yaptığı gibi.

Sayesiz subayı başıyla onayladı. "Doğruluk İlkesi'ne uymak başarının yolunu er geç açar."

"Aynen," dedim. "Çok doğru, o ilkeyi bilirim. *Gayretlerimizin ardından semerelerimiz toplansın.*"

Arabaya geri döndüğümde gene aynı hayvan adam pencerede belirdi ama bu kez eskisi kadar hasmane değildi tavrı. Dedim ki: "Sayesizler bu aracı çamurdan kurtarmaya razı geldi. Ama önce yükü boşaltmamız lazım."

"İmkânsız."

"Bunu yapmazsak güneşin batışıyla beraber altını kaybederiz. Bize verin demiyorum, sadece arabadan indirin, başına da nöbetçi koyun. Silahınız var, yanınıza yaklaşan olursa gebertirsiniz. Yanınızda duracağım, silahsız. Gerekirse beni de öldürebilirsiniz."

Epey dil dökmem gerekti ama sonunda dediğimi yaptılar. Sayesizlerin başında nöbet tutan yaralılara silahlarını bıraktırıp aygırlarımızdan sekizini arabaya koşmalarını söyledim. Sayesizlerin bir kısmını koşumdan tutup çekecek bir kısmını da arabayı arkadan itecek şekilde konuşlandırdım. Akabinde çelik arabanın yan kapıları açıldı ve hayvan adamlar küçük metal sandıkları tek tek dışarı çıkarmaya başladı. İkisi taşıyor, benimle konuşan bir tanesi de nöbet tutuyordu. Umduğumdan daha uzun boyluydular ve *tüfek* taşıyorlardı, bellerindeki tabancalar da cabası. Mutlak Yuva bahçelerinde Baldanders'ın saldırısına onunla karşılık veren Hierodullardan beridir ilk kez tabanca görüyordum.

Hepsi indirilip de hayvan adamların üçü sandıkların başında silahlarıyla hazır duruşa geçince bağırarak komut verdim. Yaralı askerler arabaya koştukları aygırları kırbaçlamaya, Sayesizler de gözleri yuvalarından uğrarcasına zorlanarak arabayı itip çekmeye koyuldular. Tam da sonuç vermeyecek gibi görünürken çelik araba çamurdan kurtuldu, zar zor yarım zincir ilerledikten sonra da yaralılar hayvanları dizginleyip arabayı durdurdu.

Uzaktan kontusumu sallayarak bayır aşağı koşan Guasacht az kaldı ikimizin de ölümüne yol açıyordu, neyse ki hayvan adamlar onun tehlike arz etmediğini ve sadece heyecanlı olduğunu anlayacak kadar sağduyuluydu.

Guasacht, hayvan adamların altını tekrar arabaya taşıdığını görüp de Sayesizlere ne vaat ettiğimi işitince daha da azıttı. Onun namına anlaşma yapma yetkisi tanıdığını hatırlattım.

"Ben anlaşma yaparken," diye püskürdü, "kazanma gayesiyle hareket ederim."

Ondaki askeri tecrübeden yoksun olduğumu, kanaatimce açmazın düğümünü çözmenin de bazı durumlarda kazançtan sayılacağını belirttim.

"Aynı sebeple daha iyi bir iş çıkarırsın umuyordum."

Bunlarla meşgulken zamanın nasıl geçtiğini fark etmemiştik. Batıdaki dağ zirveleri güneşin çeperine pençe atmaya çoktan başlamıştı. Ufku işaret ettim.

Birden Guasacht gülümsedi. "Neyse, Sayesizlerden gene geri almasını biliriz."

Sayesiz subayı yanına çağırdı ve saldırıyı binekli askerlerimizin yürüteceğini, onun askerlerinin de çelik arabayı yayan takip edebileceğini söyledi. Sayesiz razı geldi ancak silahlanmalarının ardından adamlarının yarım düzinesini arabanın tepesinde konuşlandırmak ve kendi askerlerine önderlik etmek hususunda ısrarcı davrandı. Guasacht'ın bunu kabul ederkenki bariz gönülsüzlüğü bence tamamen göstermelikti. Arabaya koşulan sekiz aygırın her birine silahlı asker oturttuk. Guasacht'ın süvari başıyla gayet samimi konuştuğu dikkatimi çekti.

Sayesizlere asker kaçakları kordonunu kırarak kuzeye gideceğimiz sözünü vermiştim ancak o yöndeki arazinin çelik arabaya uygun olmadığı anlaşılınca kuzeybatı güzergâhından kuzeye gitmemiz kararlaştırıldı. Sayesiz piyadeleri âdeta koşarcasına ilerliyor, bir yandan da ateş ediyorlardı. Araba peşlerindeydi. Çapulcu çetesi araca yaklaşacak oldu mu bizim askerlerin silahlarından fışkıran fişeklerle deşiliyor, keza arabanın damındaki Sayesizlerin arkebüzlerle açtıkları yaylım ateşi canlarına okuyordu. Hayvan adamların mazgallı pencerelerden ateşlediği tüfekler tek atışta yarım düzinesini katlediyordu.

Bizim müfrezeden kalanlar (ben dahil) mesafemizi koruyarak arabanın peşinden gidiyorduk. Kontusun kıymetli şarjını harcamamak için çoğumuz silahlarını eyer halkasına sokup kılıçlarını çekmiş, bineklerini sağ kalıp kıyasıya mücadele veren Sayesizlerin üzerine sürerek arabayı geride bırakmıştı.

Derken düşman geride kaldı, arazi tertemiz oldu. Aynı anda, arabayı çeken bineklerin sırtındaki askerler hayvanları mahmuzladı. Guasacht, Erblon ve arkadan gelen diğer birkaç kişi arabanın damındaki Sayesizleri kızıl bir alev bulutuyla silip süpürdü, geriye leş kokan bir duman kaldı. Yaya olanları çil yavrusu gibi dağıldı, sonra da ateşe karşılık verdiler.

İştirak etmesi içimden gelmeyen bir çatışmaydı bu. Dizginlere asıldım da Melito'nun masalındaki melek gibi güneş rengi bulutların arasından inen anpiellerin ilkini –kanımca herkesten önce– o sayede gördüm. Görmelere sezaydı, hepsi çıplak ve narin bedenli kadın suretindeydi; rengârenk kanatları teratornislerinkinden de genişti ve her bir anpiel iki elinde de tabanca tutuyordu.

O gece, kampa geri dönülüp de yaralılarla ilgilenilirken, Guasacht'a aynı şeyi gene yapar mıydın diye sordum.

Biraz düşündü. "Şu uçan kızların gökten ineceği aklımın ucundan geçmezdi. Olaya bu açıdan bakınca gayet doğal geliyor, demek ki o arabada ordunun yarısına yetecek kadar çok para varmış ki seçkin birlikler yollamakta tereddüt etmemişler. Böyle bir olay yaşanacağı senin aklına gelir miydi?"

Kafamı iki yana salladım.

"Dinle Severian, seninle bu tarz konuşmamam gerekirdi. Sen elinden geleni yaptın, ömrümde gördüğüm en iyi hacamatçısın. Her neyse, sonuçta her şey tatlıya bağlandı değil mi? Gönderdikleri melekler ne kadar dost canlısıymış gördün. Nasıl bir manzarayla karşılaştılar ki zaten? Koçak delikanlılar arabayı Sayesizlerden kurtarmaya çalışıyorlar. Bence bizi takdir edeceklerdir. Belki ödül bile verirler."

Dedim ki: "Altınları arabadan indirdiklerinde Sayesizlerle beraber hayvan adamları da öldürebilirdin. Yapmadın çünkü onlarla beraber ben de ölürdüm. Bence bir takdiri hak ediyorsun. Hiç değilse benden."

Süzgün suratını iki eliyle ovuşturdu. "Eh, sevindim. On Sekizinci'nin sonu olabilirdi bu olay; akabinde para uğruna birbirimizi gırtlaklıyor da olabilirdik."

21
MEVZİLENME

Muharebeden önce başka devriyelere çıkıldı, aylaklıkla geçti günler. Çoğu zaman Sayesizleri ya hiç görmüyorduk ya da sadece cesetlerine rastlıyorduk. Asker kaçakları tutuklamayı ya da semire semire ordu hâline gelmiş ipsiz sapsızları bölgemizden sürmeyi vazife edinmiştik, ancak çelik arabayı kuşatanlara benzer kişilere rastladığımızda onları öldürüyorduk, üstelik resmi bir şekilde idam da etmiyor, gördüğümüz yerde alaşağı ediyorduk.

Ay yine ilk dördün evresini tamamlamak üzereydi, gökte asılı bir yeşil elma gibiydi. Deneyimli askerler en kötü çatışmaların hep dolunayda veya o evreye yakın cereyan ettiğini söylüyorlardı, güya deliliğe yol açıyormuş. Kanımca asıl sebebi, dolunay aydınlığında generaller geceleri daha rahat takviye kuvveti yolluyorlardır da ondandır.

Muharebe gününde kalk borusunun anırtısı bizi sabahın köründe uyandırdı. Sise rağmen çift sıra hâlinde dağınık dizildik. Guasacht başımıza geçti, sancağımızı taşıyan Erblon da hemen arkasındaydı. Kadınların geride kalacağını sanmıştım -devriyeye çıktığımızda çoğu öyle yapardı- ama bu kez yarısından fazlası silahlanıp peşimize takıldı. Miğferli olanları saçlarını başlığın içine tıkmıştı, gözümden kaçmadı, ayrıca birçoğu memelerini yassılaştırıp gizleyen korse zırhlardan giymişti. Bineğiyle yanımda giden Mesrop'a bundan bahsettim.

"Ödeme faslında sıkıntı çıkabilir," dedi. "Uyanık biri çıkıp mutlaka kelle hesabı yapar ama sözleşmeler genellikle erkekleri kapsar."

"Guasacht bugün daha çok paraya kavuşacağımızı söyledi," diye anımsattım.

Genzini temizleyip tükürdü. Beyaz balgamı yapış yapış havada Urth yutuvermişçesine kayboldu. "İş bitene dek zırnık koklatmazlar. Hayatta vaki değildir."

Guasacht bağırarak kolunu sallıyordu. Erblon'un sancağıyla işaret ettiği yere dörtnala sürdük. Toynak sesleri yüzlerce davulun boğuk gümbürtüsünü andırıyordu.

"Galiba o şekilde yapınca defteri dürülenlere para ödemek zorunda kalmıyorlar," dedim.

"Üç katını ödüyorlar, adam savaştı diye ayrı para, kan parası ayrı, bir de taburcu edilirken ayrı para."

"Savaşan kadın olunca da aynı herhalde."

Mesrop yine tükürdü.

Bir süre daha yol aldık, sonra herhangi bir yerden zerre farkı olmayan bir noktada durduk. Tabur sessizleşince tüm bayırı kaplayan bir uğultu, bir homurtu işitir oldum. Hiç şüphesiz sıhhi nedenlerden dağılıp belli bir düşman güruhundan ayrı düşmüş bir ordu, taş kentte dansçıların dirildiği esnada bedenleşen toz zerrelerini andırırcasına yeniden toplanıyordu.

Dikkatlerden kaçacak gibi değildi. Sabah güneşinin kızıllığına bürünmüş bulutları yararak tekerlek gibi dönen, göbeği beş kollu cisimler belirdi tepemizde, vaktiyle malum kente giderken peşimize takılan yırtıcı kuşlar misali. İlk bakışta, ta en tepeden uçarlarken, yalnızca griydiler; ancak bize doğru dalışa geçtiklerinde adını koyamadığım renklere büründüler, altın renginden sarıya, gümüşiden beyaza. Fır dönüşleri havayı uğuldatıyordu.

Geldiğini görmediğimiz bir tanesi tam karşımızda belirip

ağaçların tepesini neredeyse sıyırarak geçti. Tekerin her bir parmağı kule boyundaydı ve pencerelerle, mazgallarla delik deşikti. Yassı gövdesine rağmen havada süzülerek değil de yuvarlanarak gidiyordu sanki. Islık öttürerek bizi teğet geçerken rüzgârı ağaçları kökünden sökecek sandık. Kısrağım kişneyip topukladı, diğer aygırların *hepsi* gibi o da ani rüzgârdan ürkmüştü.

Göz açıp kapayıncaya kadar bitti. Uçuşan yapraklar toprağa kar taneleri gibi aheste düştü. Guasacht bağırdı, Erblon da borazanı öttürüp sancağımızı salladı. Kısrağı dizginleyip diğer aygırlara eşkin adım yanaştım ve sahipleri tekrar zaptedene kadar hepsini tek tek burunluklarından tuttum.

Taburda olduğunu bilmediğim Daria'yı da bu şekilde kurtardım. Asker kıyafetiyle çok güzel ve çocuksu görünüyordu, bir elinde kontus, eyerin iki kanadında da birer ince kılıç vardı. Onu öyle görünce, tanıdığım diğer kadınların aynı kılıkla nasıl görüneceğini ister istemez hayalimde canlandırdım. Artık benliğimde taşıdığım Thecla zehirli silahlar taşıyan kindar bir mimalone* olurdu. Agia sıska bacaklı bir doruya binerdi, vücuduna cuk oturan bir göğüs zırhı giymiş, kirişle örülü saçı rüzgârda deli uçuşurdu. Jolenta dikenli zırhıyla şaşaalı bir kraliçeyi andırır, koca memeleri ve dolgun kalçalarıyla en fazla yürüyebilirdi, ondan ötesi saçma olurdu gerçi, eyerde bir türlü rahat oturamaz, hülyalı tebessümü de eksik olmazdı çehresinden. Dorcas binek sırtında bir naiad** olurdu, güneş vurmuş bir pınarın duruluğunu taşıyan. Valeria ise muhtemelen Daria'nın aristokrat hâli.

Bizimkiler dağılınca taburu toplamak imkânsız olur sanmıştım ama pentadaktil*** hava aracının bizi teğet geç-

---

* Yunan mitolojisinde boynuzlu miğfer takan, çok vahşi kadınlardan oluşmuş bir mezhebin, muhtemelen Traklı üyesi. *-çn*

** Yunan mitolojisinde bir tatlı su perisi. *-çn*

*** (Lat.) Beş parmaklı. *-çn*

mesinden saniyeler sonra tekrar bir araya geldik. Dörtnala bir fersah kadar daha gittik –en çok da, sanırım, aygırların gerginliğini azaltmak için–, sonra bir dere kenarında durup hayvanlara su içirdik ama ağızlarının kuruluğunu giderecek kadar, doyup da miskinleşmelerine yol açacak kadar değil. Kısrağımı su kenarından zorla çektikten sonra göğü seyredebileceğim bir açıklığa sürdüm. Çok geçmeden Guasacht tırıs adım yanıma geldi ve şaka yollu şunu sordu: "Bir tanesi daha gelir diye mi bakıyorsun?"

Başımla onayladım ve daha önce öyle bir taşıt hiç görmediğimi belirttim.

"Cepheye yaklaşmadıkça göremezsin. Güneye dönmeye yeltenmedikleri sürece giden bir daha geri dönmez."

"Bizim gibi askerler onları durduramaz."

Birden ciddileşti, ufacık gözleri güneş yanığı teninde incecik birer yarık oluverdi. "Hayır. Ama koçak delikanlılar yaya akıncıları durdurabilirler. Uçan kadırgalar ve topları da bunu yapamaz."

Kısrak huzursuzca kıpırdanıp eşindi. Dedim ki: "Şehrin muhtemelen hiç işitmediğin bir kesiminden geldim ben, Hisar'dan. Oradaki topların menzili tüm muhiti kapsar, ama törenler haricinde ateşlendiklerine hiç şahit olmadım." Gözlerimi gökyüzünden ayırmaksızın, bir pentadaktilin Nessus semalarında fır döndüğünü hayalimde canlandırdım, bin pare top atışı yapıldığını, üstelik sadece Hisarpeçe ve Ulu Kale'den değil, tüm burçlardan aynı anda ateş edildiğini. Kimbilir pentadaktil bu yaylım ateşine ne tür silahlarla karşılık verirdi.

"Haydi gel," dedi Guasacht. "Belki dönerler diye göğü kollama dürtüsüne karşı koymak zordur, bilirim, ama hiçbir faydası yoktur."

Peşinden dere kıyısına döndüm. Erblon taburu hizaya sokuyordu.

"Bize ateş bile etmediler. Uçarlarda mutlaka silah vardır."

"Bizler küçük balık sürüsüyüz."

Guasacht'ın taburda hizaya girmemi istediği belliydi, yine de bana doğrudan emir vermeye çekindiğini anladım.

Kendi namıma korkunun pençesinde olduğumu hissediyordum, beni bir heyula gibi sarmış, dizlerimde derman bırakmamıştı. Soğuk dokunaçları midemi buruyor, yüreğimi sıkıştırıyordu. Sükût etmek istesem de bir türlü dilimi tutamıyordum.

"Savaş meydanına girdiğimizde..." (Savaşacağımız yeri Agilus'la kapıştığım Kanlı Tarla gibi bir yer sandıysam zahir) Guasacht'ı güldürdüm. "Çatışmaya girdiğimizde topçularımız onların peşimizden geldiğini görselerdi pek sevinirlerdi."

Guasacht niyetini anlamama fırsat kalmadan kılıcının dipçiğiyle kısrağa vurup beni eşkin adım sepetledi.

Korku, insanın suratını yangılı yaralar gibi tahrip eden şu hastalıklar gibidir. İnsan korkuya yol açan etkenden ziyade korktuğunun anlaşılmasından daha çok korkar ve sadece küçük düşmüş değil, âdeta kirletilmiş gibi de hisseder.

Kısrak yavaşlayınca topuklarımı böğrüne gömüp kıtanın en sonunda hizaya girdim. Daha kısa bir süre öncesine kadar terfiyle Erblon'un yerini alabilecek durumdayken, en düşük rütbeye inmiştim. Üstelik bunu yapan Guasacht değil, bizzat kendimdim. Halbuki dağınık taburun hizaya girmesine yardımcı olduğum sırada korkum çoktan geçmiş, bu itibardan düşme dramı da terfi hayallerimin hüsranla noktalanmasından sonra sahnelenmişti. Durumum biraz da şuna benziyordu, sanki genç bir adamın parkta aylaklık ederken bıçaklanmasına şahit oluyordun, sonra bu katil, senin gözlerinin önünde, hiç bilmeden, kurbanın şehvetli karısıyla samimiyet kuruyor, en sonunda da, tam da tahmin ettiği gibi, kocasının şehrin başka bir yerinde olduğunu öğrenince kadını kıskıv-

rak yakalayıp cesedin başına götürüyor, kadın da kocasının ta kabzasına kadar göğsüne hançer saplı cesedini görünce feryat figan haykırıyordu.

Tabur harekete geçince Daria kıtadan koptu ve benimle aynı hizaya gelene dek geriden gitti. "Korkuyorsun," dedi. Bir kuşkuyu dile getirmekten ziyade durum tespitiydi, serzeniş değil de bir nevi parolaydı sanki, tıpkı Vodalus'un ziyafetinde öğrendiğim şu saçma deyişler gibi.

"Evet. Ormandaki böbürlenmemi kafama kakmak niyetindesin belli ki. Sadece şu kadarını diyebilirim, yüksekten atarken boşa attığımın farkında değilmişim. Vaktiyle bilge bir adamdan öğrenmiştim, bazen bir müşteri bile işkenceyi öyle kanıksarmış ki haykırarak kıvranırken bile aldırmazmış acısına, o yüzden tamamen farklı bir işkence yöntemi uygulandığında çocuklarınki kadar kolay kırılırmış iradesi. Bunu sınavda izah edebilecek kadar öğrendim ama şimdiye değin hiç uygulamadım, mümkün olsaydı kendime uygulardım. İyi ama burada müşteri bensem, işkenceci kim?"

"Hepimiz az çok korkuyoruz," dedi. "o yüzdendir. Evet, Guasacht'ın seni sepetlediğini gördüm. Kendi durumunu daha da zorlaştırmamak için öyle yapmıştır. Zora düşerse önderlik edemez. Zamanı geldiğinde gerekeni elbet yaparsın, hepimiz gibi."

"Hızlansak daha iyi olmaz mı?" diye sordum. Taburun öbür ucu giderek uzaklaşırken uzun kafilelerde hep olduğu gibi kuyruğu kavisler çizmeye başlamıştı.

"Onlara şimdi yetişirsek korktuğumuz için geriden geldiğimizi düşünürler. Biraz daha oyalanalım. Seni Guasacht'la konuşurken görenler gruptan kopanları toparlama vazifesiyle geride bırakıldığını, benim de sana yardım ettiğimi zannederler."

"Peki," dedim.

Dorcas'ınki gibi narin ve terli eliyle benimkini okşadı.

Daha önce savaşa katıldığından o âna dek emindim. O yüzden sordum: "Senin için de mi ilk olacak?"

"Çoğundan daha iyi savaşırım ben," dedi, "hem bana orospu denmesinden de bıktım usandım."

Taburun peşi sıra tırıs ilerledik, beraber.

22
SAVAŞ

İlk bakışta vadinin ta öbür ucundakileri dağınık ve rengârenk benekler gibi gördüm. Akın ederek iç içe geçen avcı erler bir maşrapa şarabın yüzeyinde oynaşan köpükleri andırıyorlardı. Ağaçların paramparça olduğu bir koruda tırıs ilerliyorduk. Kabuğu sıyrılmış beyaz gövdeleri kırık yarasından görünen uzuv kemikleri gibiydi. Taburumuz artık çok daha kalabalıktı, nizamsızlar müfrezesinin tamamı bir aradaydı sanki. Bazı askerler yaralanmıştı (yanımdaki bir tanesi çok fena durumdaydı), birkaçı da ölmüştü. Yaralılar kendi başlarının çaresine bakıyor ve diğerlerine yardım etmeye uğraşıyorlardı. Aramızda hekim varsa da herhalde çok geriden geliyorlardı ki hiçbirini görmüyordum.

Zaman zaman ağaçların arasında cesetlere rastlıyorduk, genellikle ikişer üçerli küçük yığınlara, bazen de tek başına ölüp kalmış birisine. Gördüklerimden bir tanesinin zincir zırhı tam yaka kısmından bir tomruğun dalına takılınca adam ayakta asılı kalarak can vermişti. Durumunun dehşeti beni sarstı, ölürken bile rahata erememişti, derken oradaki binlerce ağacın da aynı bahtsızlıktan mustarip olduğunu düşündüm. Ağaçlar da öldürülmüştü ama hâlâ ayaktaydılar.

Çok geçmeden gördüğümüz birliği düşman sandım, meğer bizim ordunun iki cenahı tutan kollarıymış. Sağımızdakiler süvari ve piyadelerden oluşmuş bir karmaydı. Süvariler

miğfersiz ve bellerine kadar çıplaktı. Omuzlarına attıkları kızıl mavi battaniyeler bronz tenli göğüslerini de kısmen örtüyordu. Binekleri, bence, çoğumuzunkinden daha iyiydi. Silah olarak adam boyundan daha uzun olmayan anezelerden taşıyorlardı. Çoğu da silahını eyer kaşına yatırmıştı. Hepsinin sol kolunun dirsekten yukarısına ufak birer bakır kalkan bağlıydı. Bu adamların Harçâlem'in hangi kesiminden geldiklerine dair en küçük fikrim yoktu; ama her nedense, belki sırf uzun saçlı ve bağrı çıplaklar diye, barbar olduklarına emindim.

Aralarında dolaşan piyadeler ise onlardan daha aşağı tabakadandı, esmer tenli, kambur duruşlu, pösteki saçlı. Onları ağaçların arasında tek tük seçebiliyordum hatta bazen dört ayak üzerinde dolaştıklarını gördüm sanki. Arada sırada bir tanesi süvarilerden birinin üzengisine yapışıyordu, tıpkı vaktiyle Jonas merkep sırtında giderken bazen benim de yaptığım gibi, ama ne zaman el atsalar bineğin sırtındaki asker silahının dipçiğiyle ellerine vuruyordu.

Solumuzdan bayır aşağı inen bir yol vardı. O yolun iki kanadını tutarak ilerleyen birlik bizim taburdan çok daha kalabalıktı. Barbar süvarilerin ve eşlikçilerin envai çeşidi bir aradaydı. Alaz mızraklı, koca şeffaf kalkanlı peltast kıtaları; sırtlarına çapraz astıkları yay ve sadakları, şahlanan bineklerivle hobiler;* birer sancak ve sorguç deryası olan taburlarıyla hafif zırhlı çerkeciler.**

Ansızın yoldaşım oluvermiş bu tuhaf askerler yiğit savaşçılar mıdır değil midir hiç bilmiyordum, yine de durumları benden çok farklı değildir diye tahmin ediyordum. Benim nazarımda vadinin ötesindeki devingen öbeğe karşı zayıf bir savunma hattıydı bizimkisi. Askerlerimizin maruz kaldığı yaylım ateşi giderek şiddetleniyordu ama görebildiğim kadarıyla düşmanlarımıza hiç ateş edilmiyordu.

---

* Hobby denen küçük atlara binmiş hafif piyadeler. –*çn*

** (Fa.) Acem süvarisi. –*çn*

Bu anlatının en başında bahsettiğim sisli bir gece Vodalus'un kabristanımızda kullandığı silahın aynısıyla vurulmaktan, birkaç hafta öncesine kadar aklım çıkıyordu (ama bir sene olmuş gibi geliyordu şimdi). Etrafımıza yağan fişekler ataman okçusunun yaylı tüfeğinden atılan kurşunlar kadar masumane ve alelade görünüyordu.

Bu fişekleri ne tür bir aygıtın fırlattığına dair zerre fikrim yoktu, hatta sahiden saf enerji midir yoksa bir nevi mermi midir onu bile bilmiyordum; gelgelelim yöremize isabet edenleri patladığında âdeta top düşmüş gibi bir tesir yaratıyordu. İsabet edene kadar görmek mümkün değildi ama ıslığı işitiliyordu, o ıslık da göz açıp kapayıncaya kadardı ama nereye isabet edeceğini, patlamanın ne kadar şiddetli olacağını o sese kulak kabartarak kısa sürede öğrenmiştim. Tınısında bir değişiklik yoksa, ki o da borazancıbaşının öttürdüğü tiz borunun sesini andırıyordu, biraz uzağa isabet edecek demekti. Ama, tıpkı kalk borusunun erkekler için öttürüldükten sonra kadınlar için daha yüksek perdeden öttürülmesi gibi, sesi giderek artıyorsa yakına düşecek demekti; beri yandan, tınısı tekdüze olanların sadece en kulak tırmalayanları tehlikeli olsa da, cayırtısı artarak yaklaşanlar her isabet ettiğinde en az bir kişiyi veya birkaçımızı götürüyordu.

Hiç tınmadan tırıs adım ilerlememiz delilikti. Kollara ayrılmamız ya da eyerden inip ağaçların arasına sığınmamız gerekirdi. İçimizden biri bunu yapsa bence herkes ona uyardı. Her isabet aldığımızda o öncü kişinin ben olmasına ramak kalıyordu. Lakin her defasında, vaktiyle sergilediğim korkaklığı anımsayıp zihnim dar bir çemberde prangaya vurulmuşçasına yerime mıhlanıyordum. Bırak diğerleri hücum etsin, diyordum, peşlerinden giderim ama ilk saldıran ben olmam.

Kaçınılmaz olarak bir fişek taburumuza koşut düştü. Altı asker sanki bünyelerindeki küçük bombalar içten patlamış-

çasına paramparça dağıldı. Kanlar fışkırarak ilkinin kafası patladı, ikincisinin boynu ve omuzları, üçüncüsünün göğsü, dördüncü ve beşincinin karnı, altıncının da (galiba aygırının sırtı ve eyeriyle birlikte) kasığı. Fişek hepsini delip geçtikten sonra yere isabet edince bir taş ve toprak gayzeri fışkırdı göğe. Bu atışla helak olanların öbür tarafındaki adamlar da hayvanlarla beraber ölmüş, hem patlamanın şiddetiyle hem de diğerlerinden sıçrayan uzuv ve zırh parçalarıyla delik deşik olmuşlardı.

Kısrağı tırıs adım yürütmeyi sürdürürken bir yandan da dizginlemeye çalışmak en beteriydi. Madem kaçamıyorum hücum edeyim de bir an önce çatışmaya dalayım, öleceğim varsa da öleyim bari diyordum. Bu darbe duygularımı bir nebze toparlama fırsatı doğurdu. Daria'ya el sallayıp peşimden gelmesini işaret ederek kısrağı eşkin adım sürdüm. Hayatta kalan küçük bir grup ile ölen son askerin arasından geçtim ve taburdaki zayiat boşluğuna ilerledim. Mesrop da oradaydı. Beni görünce sırıttı. "İyi akıl ettin. Bir ihtimal buraya bir süre daha top isabet etmez."

Onu terslememek için kendimi zor tuttum. Bir süreliğine haklı çıktı gerçi. Bizi vurduktan sonra düşman topçuları yaylım ateşini sağımızdaki barbarlara yönelttiler. Paytak adım giden piyadeler aralarına yıldırımlar düştükçe abuk sabuk seslerle ciyaklıyorlardı ancak süvarilerin tepkisi, anladığım kadarıyla, koruyucu efsunlara sığınmak olmuştu. Tutturdukları teranenin çoğu kelimesi açık seçik anlaşılıyordu ama daha önce hiç işitmediğim bir dildeydi. Hatta içlerinden biri, binicilik gösterisindeki bir sanatçı gibi eyerin üzerinde ayağa kalkmış, bir elini güneşe diğerini de Sayesizlere uzatmıştı. Her süvarinin şahsi bir efsunu vardı anlaşılan. Sayıları gözlerimin önünde bombardımanla azalırken bu tür ilkel zekâlıların tılsımlara nasıl da canı gönülden inandıklarına da şahit oldum. Hayatta kalanlar kurtulmalarını belli ki efsun-

ların kerametine bağlıyorlardı. Ölenlerse kendilerininkinin neden işe yaramadığını sorgulayacak durumda olmuyordu zaten.

Çoğunlukla tırıs adım ilerlemeyi sürdürdüğümüz hâlde düşmanla karşılaşan ilk tabur biz değildik. Bayırın aşağısında çerkeciler vadiye akın etmiş, bir bölük piyadeyi bir yangın dalgası gibi yıkıp geçmişlerdi.

Düşmanın bizim müfrezedekilerden çok daha güçlü silahlarla –muhtemelen hayvan adamların kullandığına benzer tüfekler ve tabancalarla– donandığını ve bu şekilde silahlanmış yüz kişilik bir taburun herhangi bir süvari birliğini sayı gözetmeksizin kolayca yok edebileceğini aşağı yukarı kestiriyordum. Böyle bir şey yaşanmadı. Düşman piyade bölüğü dağıldı, hatta süvarilerimizin savaş naralarını uzaktan da olsa ayırt edecek kadar yaklaşmıştım. Tek tük kaçan piyadeler görüyordum. Bazıları kocaman kalkanlarını kenara atıp kaçıyordu. Peltastların cama benzeyen ama perdahlanmış metal gibi parlayan kalkanlarından çok daha yayvan ve genişti onlarınki. Silahları en fazla üç gez uzunluğunda, tarak uçlu mızraklardı, bir tırpan gibi alev yayan silahlardan ama kısa menzilliydi.

İkinci bir düşman piyadesi bölüğü ilkinin hemen arkasında konuşlandı, sonra ardı ardına diğerleri eklendi, ta vadinin aşağısına kadar.

Çerkecilerin yardımına koşmamızı bekliyordum ki kıtaca dur emri aldık. Sağıma bakınca barbarların çoktan durmuş olduklarını gördüm. Biraz geride kalmışlardı ve kendilerine eşlik eden tüylü yaratıkları bizden uzağa sürmekle meşgullerdi.

Guasacht seslendi: "Yolu tıkadık! Rahatınıza bakın gençler!"

Daria'ya baktım, o da şaşkın bakışlarıma aynı şekilde karşılık verdi. Mesrop kolunu vadinin doğu ucuna doğru salladı.

"Cenahı gözlüyoruz. Kimsecikler gelmezse bugünlük yeterince hoş vakit geçirmiş sayılırız."

"Can verenlerimiz hariç," dedim. Bombardıman önce seyrekleşmiş, sonra da tümden kesilmişti. Ortalığa bir sessizlik çökmüştü ama fişeklerin cayırtısından daha ürkütücüydü sanki.

"Galiba öyle." Omuz silkmesi yüz kişilik birlikten birkaç düzinesini yitirdiğimize delaletti.

Çerkeciler hobilerin taarruz perdesinin arkasına çekilmişlerdi, onlar da savaş hattını dama tahtası gibi kuran Sayesizlerin ön saflarını ok yağmuruna tutuyorlardı. Okların çoğu kalkanları ıskalıyor gibiydi ama bazılarının alazlı uçları kalkanların metal sathına saplanınca beyaz bir duman tüterek daha da harlı yanmaya başlıyordu.

Ok taarruzu gevşer gibi olunca dama tahtası görünümlü taburlarda mekanik bir silkinme gerçekleşti. Geri çekilmeyi sürdüren Çerkeciler artık peltastların da iyice gerisinde, bizim biraz ötemizdeydiler. Esmer suratlarını açık seçik görebiliyordum. Hepsi erkek ve sakallıydı, sayıları da iki bin civarıydı, ancak aralarında bir düzine kadar genç kadın da vardı, haşe örtülü arsinoitherlerin sırtındaki sepetlerde süslü püslü oturuyorlardı.

Bu kadınlar da erkekleri gibi siyah gözlü ve siyah tenliydi, yine de etine dolgun vücutları ve baygın bakışlarıyla bana Jolenta'yı anımsatmışlardı. Daria'ya onları gösterip ne silah taşıdıklarını biliyor musun diye sordum çünkü ellerinde hiç silah görmüyordum.

"Birinde gözün kaldı değil mi? Yoksa ikisinde mi? Bahse varım ta buradan bakarak bile imrenmişsindir onlara."

Mesrop göz kırpıp dedi ki: "Bir çiftine benim de itirazım olmazdı."

Daria güldü. "Onlarla bir halt yemeye kalkışan adamın canına okurlar, alraune* gibidir o kadınlar. Kutsal ve yasak-

* Cermen mitolojisinde dişi iblis. -*çn*

lıdırlar, onlara Cenk Kerimeleri derler. Şu bindikleri hayvanları hiç yakından görmüş müydün?"

Kafamı iki yana salladım.

"Önlerinde hiçbir şey duramaz, ama hep burunlarının hizasında dümdüz giderler, engeli ezip geçerken kazandıkları hızla bir iki zincir boyu daha giderler de ancak öyle dururlar, onları bir tek ondan sonra geri döndürebilirsin."

Seyrettim. Arsinoitherlerin iki tane büyük boynuzu vardır, boğa boynuzu gibi yanlamasına değil, insanın işaret ve ortaparmakları gibi ıraksak boynuzlardır. Tam baktığım sırada, tıpkı Daria'nın tarif ettiği gibi, boynuzlarını yere eğerek taarruza geçtiler. Çerkeciler safları sıklaştırıp ince mızraklar ve zülfikarlarla tekrar saldırdılar. Düşen yıldırımların çok gerisinde kalan arsinoitherler haldır huldur ilerliyordu, bozkara kafaları öne eğik, kuyrukları kalkık. Dolgun göğüslü, siyah tenli bakireler de semer sayvanı altında ayakta duruyorlardı, ellerinde yaldızlı sırıklarla. Bu kadınların kalçalarının sağmal ineklerin memeleri gibi dolgun, ağaç gövdeleri gibi de yusyuvarlak olduğu duruşlarından bile anlaşılıyordu.

Taarruzun sonucunda dama tahtasının içine dalıp –ama çok derine değil– kıran kırana bir savaşa girişmişlerdi. Sayesiz piyadeleri hayvanların böğrüne ateş ediyordu ama yaptıkları bir boynuzu veya *cuir boliyi** dağlamaya çalışmaktan farksızdı. Kafasına binmeye çalıştıkları hayvanlar tos atınca her biri havaya uçuyor, canla başla boz sağrılara tırmanmaya uğraşıyorlardı. Çerkeciler safları yararak imdatlarına yetişti. Dama tahtası dalgalanıp duruldu ve bir karesi silindi.

Uzaktan seyrederken satranç oyunu hamleleri hatırıma gelmişti. İçimden bir ses başka birisinin de aynı düşünceyle eğlendiğini ve planını gayri ihtiyari buna göre şekillendirdiğini söylüyordu.

"Sevilesi canlılardır," diye devam etti Daria, alay edercesi-

---

* (Fr.) Balmumuyla sertleştirilmiş meşin. –*çn*

ne. "On ikisinde seçilip bal ve halis yağlarla beslenirler. Etleri öyle körpe olurmuş ki çıplak zemine yattıklarında berelenirlermiş. Üzerinde uyusunlar diye kuş tüyü dolu çuvallar konulurmuş. Çuval yoksa, kızlar vücutlarının şeklini alan kile yatmak zorunda kalırlarmış. Üzerlerine titreyen hadım ağalar uykuda üşümesinler diye sıcak şarap içiririlermiş."

"Yayan gidelim," dedi Mesrop. "Hayvanlara yazık olmasın."

Oysa benim meydana inesim yoktu ve savaşı uzaktan seyretmek istiyordum, nitekim çok geçmeden koca müfrezede bir tek Guasacht ve ben eyerde kaldık.

Çerkeciler bir kez daha geri çekilmeye başlamıştı ancak meçhul bir yerden yapılan ağır top atışına maruz kalıyorlardı. Peltastlar kalkanlarıyla örtünerek yere kapanmışlardı. Vadinin kuzey yakasındaki ormandan yeni bir Sayesiz piyade bölüğü peydahlandı. Ucu bucağı yoktu. Sanki tükenmek bilmeyen bir düşmanla karşı karşıyaydık.

Çerkeciler üçüncü kez taarruza geçtiğinde bu izlenimim daha da pekişti. Bir arsinoithere yıldırım çarptı, patlaması hem hayvanı hem de sırtındaki güzelim kadını kanlı bir yığına indirgedi. Piyadeler şimdi de kadınlara ateş ediyorlardı. Kadınlardan biri kavrulup büzüştü, semer de sayvanı da puf diye yanıp kül oluverdi. Piyade bölükleri közlenmiş cesetleri ve aygır leşlerini çiğneyerek ilerliyordu.

Savaş ilerledikçe galipler mağlup olur. Düşman bölüklerinin bize en yakın kareyi tekrar ele geçirmesi öncü kuvvetlerin önünü açmıştı. Süvarilerimize hücum emri verilmesine hayret ettim. Yaygın hücum kıtası düzeninde harekete geçtik, önce tırıs adım, sonra dörtnala. Son aşamada tüm borazanlar avaz avaz ötüyor, gözükara hücumun süratinden rüzgâr âdeta yüzümüzü dağlıyordu.

Çerkeciler hafif zırhlıysa, biz onlardan da hafif zırhlıydık. Yine de akıncılarımızdaki sihir, barbar müttefiklerimi-

zin efsunlarından güçlüydü. Silahlarımızın yangını uzaktaki safları bile biçiyordu, buğday tarlasını biçen orak misali. Arkamdan gümbür gümbür yükselen toynak seslerine ayak uydurmak ve geride kalmamak için kısrağı dizginlerle habire kırbaçlıyordum. Yine de geride kaldım. Daria'nın alev saçını dalgalandırarak, bir elinde kontus diğerinde kılıç, yanakları bir aygırın ter köpüğü sağrısından daha beyaz, yanımdan fişek gibi geçtiğini göz ucuyla gördüm. Çerkecilerin savaş âdetlerini o zaman daha iyi kavradım, bunu anlamamla birlikte kadın ölmesin diye bineğimi daha da mahmuzladım. Thecla bu düşünceme benim dudaklarımdan güldü.

Aygırların koşması sıradan hayvanlarınkine benzemez, okun havada süzülmesi gibidir, toprağı teğet geçercesine sekerek giderler. Nitekim yarım fersah öteden açtıkları yaylım ateşiyle âdeta bir duvar ören Sayesiz piyadelerine göz açıp kapayıncaya kadar varmıştık. Akabinde aralarına dalmamızla her bineğin bacağı dize kadar kana bulandı. Taştan bir duvar kadar sağlam görünen düşman bölüğü, aslında saçları sıfıra vurulmuş, koca kalkanlı, herkes gibi bizi de katletmeye can atan, gözü dönmüş bir asker güruhundan ibaretti.

Savaş en hafif tabiriyle aptalca bir iştir; yine de ondan çıkarılacak dersler vardır, bunların en başında da sayıca üstünlüğün önemsizliği gelir. Savaşın anlık kaderini belirleyen daima bireysel ya da bire bir mücadelelerdir. Bu savaşta bize üstünlük sağlayan unsur aygırlarımızdı, sadece cüsse ve ağırlıkları nedeniyle değil, önlerine geleni çiğnedikleri için. Toynak darbeleri, Baldanders'ın topuzuyla yaptığı vuruşları saymazsak, herhangi bir insanın indireceği darbeden mislice güçlüydü.

Yaylım ateşi kontusumu biçti. Onu elimden attım ama kılıcımla can almayı sürdürdüm, sağlı sollu biçerek, deminki atışın bacağımı da daladığının farkında bile değildim.

Sayesizlerin sanırım yarım düzinesini devirdikten sonra

birden hepsinin aynı olduğunu fark ettim. Simaları tıpatıp aynıydı demiyorum (bizim ordudaki bazı askerler öyleydi mesela, sahiden kardeş gibiydiler) daha ziyade ayırt edici özellikleri arızi ve cüzi seviyedeydi. Çelik arabayı ele geçirdiğimiz zaman aynısını esirlerimizde de gözlemlemiş ama üstünde fazla durmamıştım. Savaşın delice hengâmesi içinde aynı gözlem tedirgin ediciydi, o deliliğin bir uzantısıymış gibi geldi bana. Bu gözü dönmüş güruh kadınlı erkekliydi; kadınlar ufak tefek ama sarkık memeliydi, erkeklerden de bir karış daha kısa, ama başka da ayırt edici özellikleri yoktu. Hepsi parlak iri gözlüydü, deli bakışlı, saçları sıfıra tıraşlanmış, avurtları çökük, koca ağızlı ve dişlek.

Çerkeciler gibi serbest dövüştük. Düşman bölüğünde gedik açılmış ama dağılmamışlardı. Bineklerimizi soluklandırdığımız esnada tekrar saf tuttular, hafif zırhlı kalkanları olanlar öne geçti. Bir mızraklı saflardan kopup silahını sallayarak üzerimize koştu. İlk başta kuru yaygaraya yordum bunu; derken iyice yaklaştı (normal bir insana kıyasla bir aygırdan daha çevik koşuyordu), bu sefer de teslim olmak istediğini sandım. En sonunda, saflarımıza tam varmak üzereyken ateş etti. Askerlerimizden biri de onu vurdu. Yerde çırpınırken alaz mızrağını havaya fırlattı. Mızrağın lacivert gökyüzünde nasıl da eğilip büküldüğünü hâlâ hatırlıyorum.

Guasacht tıns adım yanıma geldi. "Yaran fena kanıyor. Tekrar hücuma geçtiğimizde ayak uydurabilecek misin?"

Gücüm gayet yerinde hissediyordum, nitekim bunu ona da söyledim.

"Yine de şu bacağını sargılatsan iyi olur."

Yanık deri çatlamıştı ve kan sızdırıyordu. Daria bineğiyle sekerek geldi, sapasağlamdı.

Beklediğim taarruza hiç geçilmedi. Yanlış hatırlamıyorsam ummadığım bir şekilde geri dönme emri verildi. Biz de tıns tıns kuzeydoğuya yönelerek kırsala çıktık, kuru otların hışırdadığı açık araziye.

Barbarlar ortadan kayıptı. Yerlerini başka bir birlik almıştı ama öncekilerin aksine kanadı değil, ön safları tutuyordu. İlk bakışta onları kahverengi kitapta resimlerine rastladığım yaratıklara, yani sentorlara binmiş süvariler sandım. İnsan kafalarının üzerinde birer tane daha kafa ve bir çift omuz, ayrıca dörder tane kol görüyordum. İyice yaklaştıklarında durumun hiç de o kadar romantik olmadığını anladım; bunlar yalnızca çok uzun boylu adamların omzuna oturmuş cücelerdi.

Paralel giderken yolumuz onlarla yavaşça kesişti. Cücelerin gözü pürdikkat bizdeydi ama bakışları meymenetsizdi. Uzun boylu adamlarsa bizden yana hiç bakmıyordu. En sonunda, kafilemiz onlarınkiyle aramızda iki zincir boyu mesafe kalacak kadar yaklaşınca, yüzümüzü onlara dönüp durduk. Daha evvel hiç hissetmediğim bir dehşetle fark ettim ki bu tuhaf biniciler de tuhaf binekleri de Sayesizlerdendi. Manevramızın amacı peltastlara cenahtan saldırmalarına engel olmaktı, halbuki şimdi diledikleri takdirde saldırarak bizi yarıp geçecek kadar yaklaşmışlardı. Sayıları beş bin civarıydı ama başa çıkamayacağımız kadar fazlası arkalarından mutlaka geliyor olmalıydı.

Buna rağmen saldırmadılar. Durup bitişik nizam bir savunma hattı kurduk, üzengi üzengiye değercesine. Kalabalık olmalarına rağmen bir aşağı bir yukarı mekik dokuyorlar, kararsızlık yaşıyorlarmış gibi bir sağa kıvrılıyorlardı bir sola, sonra tekrar sağa. Arkalarını kollamak uğruna ön saflarımızdaki güçlerle kısmen çatışmaya girmeden geçip gidemeyecekleri aşikârdı. Çatışmayı ertelemeyi umarcasına ateş etmedik.

Derken, bölüğünden ayrılıp tek başına hücum eden mızrakçınınkine benzer davranışların tekrarladığına şahit olduk. Uzun adamlardan biri öne fırladı. Bir elinde ağaç dalından biraz hâllice ince bir sopa, diğer elinde de şotel denen bir kı-

lıç vardı. Çok uzun, iki tarafı da keskin olan bu kılıcın yalımı yarısından ucuna kadar yarım daire şeklinde kavisliydi. Yaklaştıkça yavaşladı. Donuk bakışlıydı. Aslında kör olduğunu sonradan anladım. Omuzlarındaki cüce kısa kirişli dışbükey yayına ok gezlemişti.

Bu ikisi yarım zincir ötemize kadar gelince Erblon iki adamına onların icabına bakmalarını emretti. Kör adam, askerlerin yaklaşmasına fırsat vermeden bir aygır çevikliğiyle ama ürkütücü bir şekilde sessizce koşmaya başladı. Uçarcasına üzerimize geliyordu. Sekiz on askerimiz ateş ettiyse de o kadar hızlı ilerleyen bir hedefi vurmak hâliyle çok zordu. Cücenin attığı okun alevi turuncu harladı. Askerin teki kör adamın değneğini karşılamayı denediyse de şotel şimşek gibi indi. Kanca gibi yalımı askerin kafatasını ikiye yardı.

Düşman kitlesinden omuzlarında binicileriyle üçlü bir kör adam grubu ayrıldı. Bize daha ulaşmamışlardı ki arkalarından beşli altılı bölükler geldi. Hattımızın ta öbür ucunda hipparkımız kolunu kaldırdı. Guasacht el ederek bizi ön saflara çağırırken Erblon da borazanı öttürdü. Sağlı sollu yankılandı, âdeta devasa çanlar çalmış gibi toktu böğürtüsü.

İzahtan varestedir gerçi ama ben o zamanlar bilmiyordum, meğer iki süvari birliğinin karşılaşması alelade bir çatışmaya tez evrilirmiş. Bizimki de öyle oldu. Aygırlarımızı üzerlerine sürdük, bu süreçte yirmi otuz süvarimizi kaybettiysek de aralarına dalıp geçtik. Hem peltastları yandan kuşatmalarına fırsat vermemek hem de ordumuzdan tümüyle kopmamak için derhal çark edip yine üzerlerine sürdük. Yüzlerini bize dönmüşlerdi hâliyle. Kısa sürede savunma hattı namına ne onlarda nizam kalmıştı ne de bizde, taktik hak getire, herkes kendi kafasına buyruk savaşıyordu.

Benim taktiğim nişan alan cücelerden sakınarak diğerlerini arkadan veya yandan haklamaktı. Uygulama imkânı bulduğum sürece bu taktik epey işe yaradı, ancak çabuk öğ-

rendiğim bir şey daha oldu. Bindikleri uzun adamlar ölünce cüceler epey âciz kalıyordu ama binicilerinden yoksun kalan dev binekler zıvanadan çıkıyor, önlerine çıkan her şeye kudurmuş gibi saldırıyor, bu da onları eskisinden de tehlikeli kılıyordu.

Hem cücelerin okları hem de kontuslarımız çayırı kısa sürede yangın yerine çevirdi. Boğucu duman hengâmeyi daha da beter hale getirmişti. Daria'yı da Guasacht'ı da -tanıdığım herkes gibi- gözden yitireli çok olmuştu. Kekremsi gri pusun ardından birisinin hırçın aygırı üzerinde dört Sayesizle savaştığını gördüm. İmdadına koştum. Cücenin teki kör bineğini bana döndürüp kulağımı teğet geçen bir ok attı. İkisini de çiğneyip geçerken kısrağın toynakları altında kör adamın kemiklerinin çatırdadığını işittim. İçin için yanan otların arasında kıllı biri belirdi ve diğer iki düşmanı tam arkalarından hakladı. Bir kerestecinin ağaç kesmesi gibiydi. Kör adamı devirene kadar baltasını aynı yere üç dört kez vurdu.

İmdadına koştuğum süvari bizim müfrezedekilerden biri değil, vaktiyle sağ cenahımızı tutan barbarlardan biriydi. Yaralanmıştı. Onu kanlar içinde görünce kendi yaramı hatırladım. Bacağım tutuktu, neredeyse derman yoktu. Hangi yöne gideceğimi bilseydim kısrağımı gerisingeri vadinin güney sırtına sürer, kendi hattımıza dönerdim. Hâl böyleyken, bu hayvanların genellikle en son su içip dinlendikleri yere döndüklerini de işittiğimden, dizginlerle sıkı bir şaplak atıp kısrağı gidişatına bıraktım. Eşkin adım yola koyuldu, çok geçmeden de dörtnala koşmaya başladı. Bir ara zıplayınca beni az kaldı eyerden atıyordu. Dönüp bakınca ölü bir aygırın üzerinden atladığımızı gördüm. Erblon'un cesedi de yanındaydı. Pirinç borazan ve siyah yeşil sancak küllerin içinde yatıyordu. Kısrağı geri döndürüp ikisini de almaya niyetlendim ama dizginlere asıldığım anda yerlerini gözden kaybettim. Sağımda, dumanların arasında bir süvari kıtası belirdi,

kapkaraydı, handiyse şekilsiz, zikzaklı. Ta arkalarında dağ gibi bir makine ateş püskürüyordu. Yürüyen bir kuleyi andırıyordu bu makine.

Bir an âdeta görünmez oldular; hemen akabinde sel gibi üzerime akın ettiler. Bu süvariler kimdi, binekleri neyin nesiydi bilemiyorum; unuttuğumdan değil (hiçbir şeyi unutmam), doğru dürüst göremediğim için. Çatışma falan olmadı, sadece ölüm kalım mücadelesinden ibaretti. Ne kılıca ne de baltaya benzer eğri büğrü bir silahın darbesini savuşturdum. Kısrak şahlandı. Ateşten bir boynuz gibi göğsüne bir ok saplandı. Bir süvarinin toslamasıyla karanlığa yuvarlandık.

23
PELAJİK ARGOSY KARAYA YANAŞTI*

Ayıldığımda ilk hissettiğim bacağımdaki acı oldu. Kısrağın altına sıkışmıştı. Daha kim olduğumu, o hâle nasıl geldiğimi hatırlamadan önce bacağımı kurtarmanın derdine düştüm. Ellerim ve yüzüm, yattığım yer gibi kabuklanmış kanla kaplıydı.

Ortalık ıssızdı, çok ıssız. Toynak seslerine kulak kabarttım, Urth'u inim inim inleten davullara. Çıt yoktu. Ne çerkecilerin naraları iştiliyordu ne de Sayesiz piyadelerinin delice zılgıtları. Eyerden tutup itmeye çalıştıysam da başaramadım.

Uzaklardan bir yerde, vadiyi çevreleyen bayırların birindeydi muhakkak, gri kurdun teki kursağını Ayça'ya kaldırıp uludu. Silva yakınlarında ava çıkılınca Thecla'nın da bir iki kez işittiği o insanlık dışı uluma sayesinde anladım ki etrafımı iyi göremem o günkü çayır yangınının dumanından veya evhamlandığımın aksine kafamdan yaralandığım için değildi. Hava alacakaranlıktı da ondandı, ama şafak vakti miydi yoksa akşam mı kestiremedim.

Dinlendim, galiba içim de geçti, derken ayak seslerine tekrar uyandım. Etraf son anımsadığımdan daha karanlıktı. Ayak sesleri aheste yaklaşıyordu, usul usul ama sağlam adımlarla. Süvarilerin sesi değildi, piyadelerin uygun adım yürü-

---

* Bkz. 2. kitap 11. bölüm. *-çn*

yüşüne de benzemiyordu. Baldanders'tan daha ağır cüsseli, ondan da yavaş adım atan birinin yürüyüşüydü. Tam bağırıp yardım isteyecektim ki ağzımı açmamla kapamam bir oldu. Maymunsular mağarasında rastladığımdan daha feci bir mahlukun dikkatini üzerime çekmekten endişelenmiştim. Ölü kısrağın altından bacağımı çekmeye çalıştım ama zorlarsam bir de eklem çıkığıyla uğraşacağımı anladım. Başka bir gri kurt, çok daha yakından ve ilki kadar ürkütücü bir sesle, gökteki yeşil adaya uludu.

Çocukken genellikle hayal gücünden yoksun olduğum söylenirdi. Sahiden doğruysa bu maharetimi Thecla'ya borçlu olmalıyım zira gri kurtları gözümün önüne getirebiliyordum. Bu kapkara ve sinsi, her biri katır kadar iri hayvanların vadiye akın ettiklerini görür gibiydim; hatta ölülerin kaburgalarını çatır çutur yediklerini işitebiliyordum. Bağırdım, tekrar bağırdım da ondan sonra fark ettim ne yaptığımı.

Ağır ayak sesleri durdu sanki. Bu kez bana doğru yaklaştığı kesindi ama öncesinde de benden yana mı yürüyordu, orası şüpheli. Otların hışırdadığını duydum. Karpuz gibi hareli küçük bir fenokod,* göremediğim bir şeyden ürküp sekerek kaçtı. Beni görünce irkildi, hemen akabinde de ortadan kayboldu.

Erblon'un borazanının sustuğunu söylemiştim. Şimdi başka bir tanesi, daha tok sesli olanı, hiç duymadığım tuhaf bir tınıyla uzun uzun ötüyordu. Karanlık gökyüzünde borusu eğik bir ophicleide** belirdi. Ötüşü sona erince yere indi, hemen akabinde de ışıl ışıl ay yüzeyini bir çalgıcının kafası örttü. Miğferli bir süvarinin kafasından üç misli büyük, pösteki saçlı, yusyuvarlak bir kafaydı.

Ophicleide bir kez daha öttü, bir şelale gibi gürdü çağıltısı, üstelik bu kez ucunun havaya kalktığını, iki yanında da

---

* Latince *phenacodus*'tan. Porsuk benzeri, tarih öncesi bir hayvan. –*çn*

** Tubaya benzer üflemeli müzik aleti. –*çn*

kıvrık dişler olduğunu gördüm. Hükümdarlığın alameti olan Mamut adlı hayvanın yolu üzerinde yattığımı o zaman anladım.

Bir ara Guasacht demişti, bende hayvanlara hükmetme gücü varmış. Halbuki Pençe de yoktu yanımda. O hünerime sığındım, kimbilir neler sayıklayarak, zihnimi odaklamaya uğraşırken şakaklarım patlayacakmış gibi zonkladı. Mamut hortumunu uzatarak beni yokladı. Ucu yaklaşık bir gez çapındaydı. Çocuk eli gibi usulca dokundu yüzüme, ıpıslak etti, iç bayıcı sıcak nefesi saman kokuyordu. Kısrak leşi üzerimden kaldırıldı. Ayağa kalkmaya yeltendiysem de yine devrildim. Mamut beni hortumuyla belimden kavrayıp kafasından da yukarıya kaldırdı.

İlk gördüğüm, bir rükbeli silahın kapkara namlusu oldu, toparlak ucu tabak kadardı. Bir oturağın tam önüne yerleştirilmişti ama arkasında kimse yoktu. Topçu yerinden kalkıp mamutun ensesine geçmiş, dengesini sağlamak için de bir eli namluda, pruvadan bakan bir denizci misali ayakta duruyordu. Bir an suratıma ışık vurunca gözüm kamaştı.

"Sensin. Mucizeler hep bizi buluyor." Ne erkek ne de kadın sesiydi; neredeyse bir çocuğunkinden farksızdı. Konuşanın ayakları dibinde yatıyordum. "Yaralısın. O bacağının üzerine basabiliyor musun?" dedi.

Basabileceğimi sanmadığımı söylemeyi becerdim.

"Burası yatmaya uygun değil, düşersin. Ta arkada bir mahfe var ama Mamillian'ın hortumu maalesef oraya kadar uzanmaz. Sırtını rükbeliye yaslayıp şuraya oturman lazım."

Ellerini hissettim, ufaktı, yumuşak ve nemli, koltuk altlarımdan tuttu. Galiba temasından anladım kim olduğunu. Önce karla kaplı Gök Yuva'da rastladığım, sonra da Mutlak Yuva'daki bir koridora tasvir kisvesiyle ustaca gizlenmiş odada tanıştığım erdişiydi bu.*

---

* Bkz. 2. kitap 21. bölüm. -çn

Özerk.

Thecla'nın anılarında onu mücevherli entarisiyle gördüm. Beni tanımış gibi konuşmuştu ama o sersemlemiş hâlimle buna ihtimal vermediğim için vaktiyle kendisinden öğrendiğim parolayı söyledim: "Pelajik argosy karaya yanaştı."

"Yanaştı ya. Sahiden de yanaştı. Ama güverteden düşecek olursan Mamillian tez davranıp maalesef seni yakalayamaz... ne kadar akıllı olsa da. Ona elinden geldiğince yardımcı ol. Göründüğüm kadar güçlü değilim."

Bir elimle rükbeli silahın mesnetine tutundum ve mamutun küf kokan meşin gibi derisi üzerinde kayarak kendimi yukarı çekmeyi başardım. "Açıkçası," dedim, "sizi asla güçlü biri olarak görmedim."

"Uzman gözüyle baktığın için anlamışsındır hâliyle, ama o kadar bile güçlü değilim. Öte yandan seni hep kemik ve meşinden mürekkep bir yapı gibi görmüşümdür. Mutlaka öylesindir, yoksa şimdiye ölmüş olurdun. Bacağına ne oldu?"

"Yandı galiba."

"Hâl çaresine bakmamız lazım." Sesini biraz yükseltti. *"Eve! Eve dön, Mamillian!"*

"Burada ne aradığınızı sorabilir miyim?"

"Savaş meydanına bir bakayım dedim. Anlaşılan bugün sen de burada savaşmışsın."

Kafa sallayarak onaylarken başım omuzlarımdan yuvarlanıp düşecekmiş gibi hissettim.

"Ben savaşmadım... daha doğrusu savaştım da bizzat değil. Birtakım hafif zırhlı tali kuvvetleri yönettim, bir peltast taburunu takviye yolladım. Galiba sen de takviye kuvvetlerinin birindeymişsin. Arkadaşlarından ölen oldu mu?"

"Sadece biriyle arkadaştım. Onu son gördüğümde kadın sapasağlamdı."

Ay ışığında dişleri parladı. "Kadınlara hâlâ ilgi duyuyorsun. Bana daha önce bahsettiğin Dorcas'ı mı kastediyorsun?"

"Hayır. Önemi yok."

Söylemek istediğim şeyi nasıl dile getireceğimi bilemedim. (Kılık değiştirmiş birinin kimliğini yüzüne vurmak çok büyük terbiyesizliktir.) En sonunda şunu demeyi başardım: "Harçâlem'de yüksek rütbeli biri olduğunuz belli. Bu hayvanın sırtından atılmama sebep olmayacaksa sorabilir miyim, taburlara kumandanlık eden birisi Algedonic Semti'ndeki işletmenin idaresini niye üstlenir?"*

Ben konuşurken hava hızla zifiri karanlık olmuştu. Bir şölenin ardından balo salonunda yanık kalmış mumların ayvazlarca ince uzun çubukların ucundaki altın gönyeli mum makaslarıyla tek tek söndürülmesi misali, göz kırpıyordu yıldızlar. Ta uzaktan erdişinin konuştuğunu işittim: "Kim olduğumuzu biliyorsun. Erkin ta kendisiyiz, *benlik egemeni*, Özerkiz biz. Her şeyi biliriz. Senin kim olduğunu da biliyoruz."

Üstat Malrubius, şimdi anlıyorum ki, meğer ölmeden önce çok hastaymış. O zamanlar anlamamıştım çünkü hastalık benim için yabancı bir kavramdı. Çıraklarımızın yarısı hatta yarısından da fazlası kalfalığa erişemeden ölürdü ama kulemizin sağlıksız bir mekân olduğu ya da sıklıkla yüzdüğümüz Gyoll'un aşağı kıyılarının bir lağım çukurundan daha temiz olmadığı aklımın ucundan geçmezdi. Çıraklar hep ölürdü, biz hayatta kalan çıraklar da mezarlarını kazar, halefleri olarak küçücük kafataslarını ve leğen kemiklerini istifler, aynı mezarı defalarca kazmaktan küreklerimiz aşınır, tebeşire dönmüş kalıntıları katran gibi toprağa karışıp bir zaman sonra kaybolurdu. Benimse burnumun aktığı, boğazımın battığı vaki değildi. Sağlıklı insanların neye yakalandıklarını hemen anladıkları hastalık belirtilerini bile bilmezdim ben. Üstat Malrubius hakiki bir hastalıktan mustaripti, pusuda bekleyen eceli görme hastalığıydı onunkisi.

* Bkz. 1. kitap 8. bölüm. -çn

Küçük masasına geçtiği zaman, onun arkasında bekleyenden haberdar olduğunu hissederdiniz. Dümdüz karşıya bakar, ne kafasını çevirir ne de omuzunu oynatır, bize olduğu kadar meçhul dinleyicisine hitaben de konuşurdu.

"Siz çocuklara temel eğitimi vermek için elimden geleni yaptım. Zihninize attığım tohumlar zamanla serpilip yeşerecektir. Severian, Ay'a bir bak. Mutlu bir oğlan suratı gibi yusyuvarlak olması gerekirken yanaklarından biri sizinkiler gibi çökük. Omuriliğin halka halka nasıl uzadığını, en sonunda da beyindeki binlerce patikanın soğanıyla birleştiğini hepiniz görmüştünüz çocuklar. Ay'a gelince, bir yanağı yuvarlak şimdi, diğer yanağı da karanık ve pörsük."

Titreyen eli tahta kaleme uzanmış ama kalem parmaklarının arasından kayıp takırdayarak yere yuvarlanmıştı. Eğilip de almamıştı yerden, korkudandı sanırım, görünmeyen varlığın önünde eğilmemek için.

"Ömrümün çoğunu loncamızdaki çıraklara bu bilgi tohumlarını ekmeye uğraşmakla harcadım, çocuklar. Kimisinde muvaffak oldum, hepsinde değil. Bir oğlan vardı, ama o..."

Pencereye gidip dışarı tükürmüştü, ben de yakınında oturduğum için ağzından sızan kanda eğri büğrü suretler görmüştüm de üstadın yanından ayrılmayan karanlık varlığı neden göremediğimi o zaman anlamıştım (çünkü ölümün rengi is karasından da karadır.)

Ölümün yeni suretini keşfetmiştim bir kez, tıpkı savaş suretinde olduğunu öğrendiğim gibi, artık kanıksadığım eski suretlerine nazaran beni daha çok korkutması da o yüzdendi. Bedenimin âcizliğini idrak etmek, eski öğretmenimin hissettiği dehşet ve çaresizlik hislerine gark etti beni. Bilincim gidip geliyordu.

Bilincim serkeş bahar yelleri gibi gidip geliyordu ve ben, zihnime üşüşen hatıralar yüzünden uykuya dalmakta genellikle

zorluk çektiğim hâlde, sicimin ucundaki yalpalayan uçurtmayı zaptetmekte zorlanan bir çocuk misali uyanık kalmak için didiniyordum. Yaralı bedenim haricinde her şeyle bağım kopuyordu bazen. Yaralandığım sırada acısını zar zor hissettiğim, Daria sargılarken bana mısın demediğim bacak yarası tüm düşüncelerime baskın çıkarcasına şiddetli zonkluyordu, tıpkı gündönümündeki Tambur Kulesi'nin gümbürtüsü gibi. Bir o yana bir öbür yana dönüyor, bacağımdan başka şey düşünemiyordum.

Görmediğim şeyleri işitiyor, bazen de işitmediğim şeyleri görüyordum. Kafamı döndürünce yanağım Mamillian'ın keçeleşmiş kıllı derisinden ufacık bülbül tüyleriyle doldurulmuş yumuşacık bir yastığa değdi.

Bir ara meymenetsiz maymunsuların taşıdığı meşalelerin titrek kızıl sarı alevlerini gördüm. Boynuzlu ve boğa suratlı bir adam üzerime eğildi. Bir takımyıldız bedene bürünmüştü. Onunla konuştum, kesin doğum tarihimi bilmediğimi söyledim, canımı bağışlayan manevi güç sensen mülayimliğine ve cömertliğine minnettarım dedim, derken doğum tarihimi bildiğimi anımsadım, ölümüne dek babamın her yıl benim için bir kutlama yaptığını, o günün de Kuğu burcuna denk geldiğini belirttim. Beni pürdikkat dinledi, kafasını yan döndürüp tek badem gözünü bana dikerek.

24
UÇAK

Yüzüme güneş vuruyordu.

Doğrulup oturmaya yeltendim, hatta tek dirseğime dayanıp kalkmayı başardım da. Etrafımdaki her şey bir renk cümbüşü içindeydi -mor, camgöbeği, zümrüt yeşili ve gök mavisi-, tüm bunlara güneşin zırnık sarısı da eklenince gözlerime kılıçlar batmış gibi hissettim. Derken hepsi söndü, sönmesiyle birlikte ne tür bir muhteşemliği perdelediği ortaya çıktı. Ebruli ipekten bir otağının kubbesi altında yatıyordum, kapısı açıktı.

Mamut sürücüsü yanıma geldi. Entarisi safran rengiydi, her zamanki kılığıydı, elinde de silah olarak fildişi bir değnek vardı.

"İyileşmişsin," dedi.

"Evet diyesim var ama konuşmaya çalışırsam ölürüm diye korkuyorum."

Bu lafıma gülümsedi, gerçi gülümsemesi hafif bir dudak bükmeden farksızdı. "Sen herkesten daha iyi bilirsin, bu hayatta katlandığımız acılar bir sonraki hayatımızda işleyeceğimiz tatlı kabahatleri ve yaşayacağımız aksilikleri telafi eder... yoksa kısmet biriktirmeye hevesli değil misin?"

Kafamı iki yana sallayıp başımı tekrar yastığa koydum. Hafiften misk kokuyordu.

"Zararı yok, çünkü toparlanman biraz zaman alacak zaten."

"Bunu hekimleriniz mi diyor?"

"Ben kendi kendimin hekimiyim, senin tedavine de ben bakıyorum. Öncelikli sorunun sarsılmış olman... Kulağa ihtiyar kadın rahatsızlığı gibi geliyor, hiç şüphesiz senin de aklından geçmiştir. Ama bu sebepten ölen yaralı insan çoktur. Eğer o rahatsızlıktan ölen hastalarım yaşasaydı, yüreklerine birer hançer saplayıp canlarına kıymalarına razı gelirdim."

"Madem hem benim hem de kendi kendinizin hekimisiniz, gerçeği söylediğiniz ne malum?"

Bu lafıma daha yayvan gülümsedi. "Ben hep doğru konuşurum. Benim konumumda olunca yalan kisvesinde laf kalabalığıyla bir dolu gerçeği örtbas ediyorsun hâliyle, sen de fark etmişsindir... eften püften gerçekleri ama, köylü karıların konuştuğu türden, evrensel mutlak Hakikati değil, ona ben de senin kadar vâkıfım zaten... o tür gerçekler daha aldatıcıdır."

"Bayılmamdan önceki son sözlerinizi işittim, Özerk olduğunuzu söylediniz."

Çocuk gibi yanıma çöküverdi, yerdeki kilimlerin üzerine pat diye oturdu. "Dedim. Öyleyim. Etkilendin mi?"

"Eğer Mutlak Yuva'daki karşılaşmamızı dün gibi hatırlıyor olmasaydım," dedim, "daha çok etkilenirdim."

(Ayak seslerimizi boğan kar yığınıyla kaplı o veranda, ipek otağının içinde bir hayalet gibi belirdi. Karlı eşikte Özerk'in mavi gözleri benimkiyle buluştuğunda Roche yanımdaydı ve ikimiz de üzerimize tam oturmamış günlük giysilerleydik. İçerideki kadın Thecla değildi ama Thecla kılığına girmekle meşguldü, tıpkı benim sonradan ilk insan Meschia'nın kılığına girmem gibi. Bir aktör canlandırdığı kişinin ruhunu ne dereceye kadar yansıtabilir ki? Sahnede hizmetkârı canlandırdığımda hiç zorlanmamıştım çünkü gerçek kişiliğime -en azından olduğumu zannettiğim kişiye- çok yakın bir roldü; ancak Meschia rolündeyken gerçekte aklımın ucundan bile geçmeyecek fikirleri dile getirmiştim bazen, hem Severian'ın

hem de Thecla'nın yabancısı olduğu fikirleri, varoluşun başlangıcına ve dünyanın ilk sabahına dair fikirleri.)*

"Hatırlarsan, *yegâne* Özerk olduğumu hiç söylemedim."

"Mutlak Yuva'da karşılaştığımızda kendinizi alt orundan bir saray zabiti sıfatıyla tanıtmıştınız. Asıl kimliğinizi hiç söylemediniz ama itiraf edeyim ki kim olduğunuzu anlamıştım. Dr. Talos'a parayı veren sizdiniz, değil mi?"

"Sorsaydın o zaman da yüzüm kızarmadan söylerdim. Tamamen doğru. Aslına bakarsan, sarayımın muhtelif resmi işlerini de ben yürütüyorum... Neden yürütmeyecekmişim? O tür zabitleri atama yetkisi bende zaten, dolayısıyla kendi kendimi de atayabilirim. Özerk'ten gelen bir emri yürürlüğe sokmak genellikle çok ağır görevdir, malum. Şu vaktiyle taşıdığın koskoca cellat kılıcınla birisinin burnunu koparmaya asla kalkışmazdın. Özerk olarak emir vermenin yeri ayrı, üçüncü veznedar olarak talimat yazmanın yeri ayrı, zamanı geldiğinde bu iki işi ve daha fazlasını ben yapıyorum."

"Peki ya Algedonic Semti'ndeki genelevde?"

"Aynı zamanda da sabıkalıyım. Senin gibi."

Aptallığın sınırı yok. Uzayın kendi çemberiyle sınırlı olduğu söylenir ama aptallık sonsuza uzanır. Kendimi hep akıllı biri olarak görmüşümdür, sahiden zeki değilse de en azından açıkgöz, basit şeyleri çabuk kapan biri, hatta Jonas ve Dorcas'la seyahat ettiğim günlerde uzgörülü ve iş bitirici birisi olduğumu da anlamıştım. Ne var ki Mutlak Yuva'ya Vodalus'un elçisi olarak sızdığımda mevcut meşruiyet yapısının en tepesindeki Özerk ile karşımdaki kişi arasında şu son âna dek hiçbir bağlantı kuramamıştım. Elimden gelseydi ayağa fırladığım gibi otağıdan kaçardım ama bacaklarım pelte gibiydi.

"Hepimiz aynı... zaruri olduğunda hepimiz kanun adamlığına soyunuruz. Sence loncadaki kardeşlerin de benzer tür-

---

* Bkz. Dr. Talos'un temsili. 2. kitap 24. bölüm. *-çn*

de bir şeyden suçlu olsalardı sana o kadar haşin davranırlar mıydı? Ajanlarımın bildirdiğine göre çoğu idam edilmeni istemiş. Ağır cezalandırılmadığın sürece onlar için tehlike arz ediyordun, aksi takdirde onlar da bir gün aynı suçu işleyebilirdi. Hayatta hiçbir suç işlememiş bir yargıç veya zindancı canavardır, dönüşümlü olarak ya sadece Hüda'ya mahsus bağışlayıcılığa soyunur ya da hiç kimseye ve hiçbir varlığa mahsus olmayan ölümcül bir insafsızlık sergiler.

"O yüzden suça karıştım. Şiddet suçları insan sevgime ters düşerdi, hırsızlık için gereken el çabukluğu ve kurnazlıktan da yoksunum. Bir süre acemilik çektikten sonra -galiba senin doğduğun yıla denk geliyor- gerçek mesleğimi buldum. Artık başka türlü tatmin edemediğim birtakım duygusal gereksinimlerin giderilmesini sağlayan bir iş. İnsan doğasını iyi biliyorum zaten, sahiden tanıyorum. Rüşvet tam ne zaman ve ne kadar verilir biliyorum, en önemlisi de ne zaman verilmez onu da biliyorum. Çalıştırdığım kızların meslek hayatlarını sürdürmelerini sağlayıp kaderlerine hayıflanmalarını önleyecek kadar hoşnut kılmayı da biliyorum. Hepsi khaibit elbette, ergin kadınların vücut hücrelerinden üretildikleri için kan takası sayesinde erginler de uzun süre genç kalıyorlar. Ayarladığım ilişkileri müşterilerim için buğulu romantizm ile münferit kaçamaklar arasında bir şey gibi değil de eşsiz deneyimler hâline getirmeyi de bilirim. Seninki de eşsiz bir deneyimdi, değil mi?"

"Onlara biz de öyle diyoruz," dedim. "Müşteriler." Ağzından çıkan laflar kadar tonlamasına da kulak kesilmiştim. Neşeliydi, daha önce ona iki kez rastladığımda hiç olmadığı kadar, onu dinlemek bir çilbakalın konuşmasını dinlemek gibiydi. Kendi de bunun farkındaydı sanki, başını dikip boynunu uzatarak konuşuyor, *romantizm* ve *ayar* gibi kelimelerde *R*'leri cıvıldar gibi titreterek söylüyordu.

"Üstelik faydalı bir uğraş. Nüfusun alt tabakasıyla irtibat

hâlinde kalmamı sağlıyor, böylece vergiler sahiden toplanıyor mu, halk adil karşılıyor mu, toplumda hangi unsurlar revaçta hangileri düşüşte, hepsinden haberdar oluyorum."

Neden bahsettiğini hiç anlamadığım hâlde bana atıfta bulunduğunu sezdim. "Şu saraydan getirilen kadınlar," dedim. "O mesleği gerçekten icra edenleri niçin çalıştırmadınız? Thecla kulemizde hapisken içlerinden biri Thecla kendisiymiş gibi dolaşıyordu."

Bana aptal bir laf etmişim gibi baktı, hiç kuşkusuz etmiştim de. "Onlara güvenemem de ondan tabii ki. O tür faaliyetler gizlilik ister. Fırsat kollayan suikastçıları bir düşünsene. Köklü sülalelere mensup o şaşaalı şahsiyetlerin hepsi huzurumda yerlere kadar eğildiklerinde, gülücükler saçıp kulağıma edepsiz şakalar fısıldayarak müstehcen peşrevlere giriştiklerinde, bunları sadakatten mi yapıyorlardır sence? Zamanla sen de işin iç yüzünü öğrenirsin elbet. Maiyetimde güvenebileceğim çok az kişi var; aralarında da hiç ergin yok."

"Zamanla elbet öğrenirsin dediniz. Beni idam ettirmeye niyetiniz yok anlamına mı geliyor bu?"

Boynumda atan nabzı, kan basıncının arttığını hissediyordum.

"Sırrımı artık öğrendin diye mi? Hayır. Senden başka türlü faydalanabiliriz, tablonun arkasındaki odada konuştuğumuzda da söylemiştim."

"Vodalus'a ant içtim diye."

Bu lafım daha da komiğine gitti. Alengirli bir oyuncağın sırrını yeni keşfeden gürbüz bir çocuğun neşesiyle kafasını arkaya atıp bastı kahkahayı. Gülüşü en sonunda bir kıkırdamaya indirgenirken ellerini çırptı. Görünüşte yumuşaktı elleri ama çıkan ses kayda değerdi.

Kadın bedenli, kedi kafalı iki yaratık girdi içeri. Gözleri ayrık ve erik kadar iriydi. Dansözler gibi parmak uçlarında geniş adımlar atarak geldiler ama hayatımda gördüğüm her-

hangi bir dansözden daha zariftiler. Normal yürüyüşlerinin böyle olduğunu tavırlarından anladım. Kadın bedenli dedim ama tam doğru bir ifade olmadı bu. Beni giydirirlerken yumuşak ve güdük parmaklarının pençe tırnaklı olduğunu gördüm. Merakımdan bir tanesinin elini tutup hafifçe sıktığımda evcil bir kedinin patisini sıkmış gibi oldum, sivri tırnaklar ortaya çıktı. Tırnakları görünce gözlerim yaşardı çünkü pençenin şekli Pençe'yi çağrıştırmıştı, cahilliğimden Uzlaştırıcının Pençesi adıyla andığım cevherin içindeki hâlini.

Özerk ağladığımı görünce kedi kadınlara canımı yaktıklarını söyleyerek beni bırakmalarını buyurdu. Anasını bir daha asla göremeyeceğini yeni öğrenmiş bir bebek gibi hissediyordum.

"Ona zarar vermedik, Lejyon," diye itiraz etti biri, ömrümde benzerini hiç işitmediğim bir sesle.

"Bırakın dedim!"

"Tenimi tahriş bile etmediler, efendim," dedim.

Kedi kadınların desteğiyle yürüyebildim. Sabah olmuştu, güneşin ilk ışıklarıyla tüm gölgelerin kaçtığı vakit. Meğer beni uyandıran aydınlık yeni günün ilk ışıklarıymış. Tertemiz sabah havasını ciğerlerime çektim. Yürüdüğümüz yerdeki yabani otların çiyi eski püskü çizmelerimi ıslatıp rengini koyulttu. Irak yıldızlardan hafif bir meltem dalgalandırıyordu saçımı.

Özerk'in otağısı bir tepenin doruğundaydı. Etrafına ana ordugâhı kamp kurmuştu. Siyahlı grili, bir kısmı da güz kurusu rengi çadırlar vardı; kerpiç kulübeler, yeraltı sığınaklarına inen hendekler, hepsinden akın akın asker çıkıyordu, gümüş karıncalar misali.

"Tedbirli olmamız şart, malum," dedi. "Orman hattının biraz gerisindeyiz ama biraz daha açıkta olsak hava saldırısına davetiye çıkarırız."

"Ben de vaktiyle Mutlak Yuva'nın niçin bahçelerin altında olduğunu merak etmiştim, efendim."

"Zamanında zaruriydi. Bir dönem Nessus'u yerle bir etmişlerdi."

Dört bir yanımızda gümüş borazanlar öttü.

"Bir gece mi geçti?" diye sordum. "Yoksa koca bir günü uyuyarak mı geçirdim?"

"Yok. Bir gece sadece. Acını dindirip yaranın iltihaplanmasını önleyecek ilaçlar verdim sana. Bu sabah da uyandırmayacaktım ama içeri girdiğimde uyanmıştın. Başka vakit kalmadı zaten."

Bununla neyi kastettiğini anlamadım. Tam sormak üzereydim ki yarı çıplak altı adamın bir halata var güçleriyle asıldığını gördüm. İlk izlenimim, devasa bir balonu çekerek indirmeye çalıştıkları yönündeydi, meğer bir uçarın halatıymış. Aracın kapkara koca gövdesi Özerk'in sarayına dair anılarımı canlandırdı.

"Ben de sanıyordum ki... neydi adı? Mamillian."

"Bugün hayvana binmek yok. Mamillian mükemmel bir yoldaştır, sessiz, uslu, ama yeri geldiğinde buyruğumdan bağımsız savaşmasını da bilir. Yapacak işimin kalmadığı zamanlarda sırf zevk olsun diye bindiğim de olur. Bugün Sayesizlerin yayından bir kiriş aşıracak ve bir mekanizmadan faydalanacağız. Onlar da bizden çok şey aşırıyor."

"Bunların karaya inerken tüm güçlerini tükettiği doğru mu? Sanırım bir keresinde havacılarınızın birinden duymuştum bunu."

"Chatelaine Thecla'yken mi yani? Olsa olsa Thecla'dır bunu bilen."

"Evet, elbette. Beni neden öldürttüğünüzü sorsam, Özerk, münasebetsizlik etmiş olur muyum? Bir de nasıl anladınız ben olduğumu?"

"Sen olduğunu bildim çünkü genç dostumun suratında simanı görüyor, o konuşurken senin sesini işitiyorum. Hemşirelerin de anladı. Şu hâllerine bir baksana."

Baktım, sahiden de kedi kadınların suratları korku ve hayretle çarpılmıştı.

"Neden öldüğüne gelince, o konuya değineceğim –oğlana anlatırım–, hele uçağa binelim, vaktimiz olacak. Şimdi geldiğin yere geri dön. Oğlan zayıf düşmüş ve hasta diye kolay tezahür ediyorsun ama şimdi bana o lazım, sen değil. Kendiliğinden geri dönmeyeceksen icabına bakarım."

"Efendim..."

"Evet, Severian? Korktun mu? Daha önce de böyle bir geçiş yaşamış mıydın?"

"Hayır," dedim. "Ama korkmadım."

"Güç tüketimiyle ilgili sorduğun şeyi anımsıyor musun? Bir bakıma doğrudur. Kaldırma gücü demirin dengi olan bir antimaddeyle ve manyetik alan sağlayıcı penning kapanı desteğiyle sağlanır. Anti-demir ters akışlı manyetik alana sahip olduğundan pro-manyetizmayla ivme kazandırır. Bu uçağı yapanlar etrafını mıknatıslarla kaplamışlar, dolayısıyla havalandığında merkezkaç kuvveti etkisiyle daha güçlü bir tepkime alanı yaratıyor. Antimadde dünyasında demir, bir kaya kadar ağır çeker, ama Urth'tayken bu uçağın yapımında kullanılan pro-madde o ağırlığı dengeler. Dediklerimi anlayabiliyor musun?"

"Galiba, efendim."

"Asıl sorun, kabini hermetik sızdırmazla kapatmanın teknolojimizi aşıyor olması. Bazı atmosfer koşullarında, lehim yerlerindeki gözeneklerden ya da manyetik kablo yalıtımındaki boşluklardan içeri mutlaka birkaç molekül sızıyor. Her molekül sızıntısı dengi miktardaki anti-demiri nötralize edip ısı üretiyor ve bunun gerçekleştiği her seferinde uçak gıdım gıdım irtifa kaybediyor. Bunun şimdilik tek çözümü uçakları olabildiğince yüksekte, hava basıncının bulunmadığı irtifada tutmak."

Uçak artık diklemesine alçalırken zarif hatlarını tüm gü-

zelliğiyle inceleme imkânı yakaladım. Tam olarak bir kiraz yaprağı şeklindeydi.

"Anlattıklarınızın hepsini anlamadım," dedim. "Ama bence uçakları o kadar yükseğe çıkarabilmek için muazzam uzun bir halat gerekir, ayrıca geceleyin Sayesiz pentadaktilleri gelip halatları koparırsa uçaklar sürüklenip gider."

Kedi kadınlar kendilerine has gizemli dudak büküşleriyle bu lafıma gülümsediler.

"Halat sadece iniş için. Halat olmasa uçağımız kazandığı hız yüzünden inişe geçebilmek için epey geniş bir alana ihtiyaç duyardı. Bulunduğumuz yeri biliyor, tam üzerine geldiğinde de halatını bırakıyor ki çekelim. Tıpkı göle düşmüş birinin kıyıdaki yardım eline uzanması gibi. Kendi aklı var anlayacağın. Mamillian gibi değil ama. Bizim eserimiz olan bir yapay akıl, sadece aksilikleri bertaraf etmesine ve bizden sinyal alınca inişe geçmesine yetiyor."

Uçağın alt yarısı mat siyah metalden, üst yarısındaki neredeyse şeffaf kubbeyse galiba Botanik Bahçeleri'nin damındaki maddedendi. Pupasında mamutun sırtındakine benzer bir silah vardı, onun iki misli büyüklüğünde bir diğeri de pruvasından uzanıyordu.

Özerk bir elini ağzına götürüp avucuna fısıldadı. Kubbede bir kapak açıldı (bir sabun köpüğünde delik açılmış gibiydi), ardından örümcek ağı gibi incecik, gümüş basamakları olan bir merdiven indi önümüze. Bağrı çıplak adamlar halatı çekmeyi bırakmıştı. "Merdiveni tırmanabilecek durumda mısın?" diye sordu Özerk.

"Ellerim sağlam," dedim.

Önden tırmandı, ben de peşinden, yaralı bacağımı sürüyerek emekler gibi. Karinasının kavisli kısmına karşılıklı bir şekilde uzun oturaklar sıralanmıştı, kürk kaplı koltuklardı ama buna rağmen buz gibi soğuktu. Kapak arkamdan kapanıp gözden yitti.

"Burada yüzey basıncı olduğu için ne kadar yükseldiğimizin önemi yok. Merak etme, boğulmazsın."

"Maalesef o konuda endişelenemeyecek kadar cahilim, efendim."

"Eski ordugâhını görmek ister misin? En sağdalar ama tam yerini sana göstermeyi deneyeyim."

Özerk bizzat dümene geçti. Daha önce gördüğüm yegâne makineler Tayfun ile Baldanders'ın kullandıkları, bir de Üstat Gurloes'un Matachin Kulesi'ndeki düzeneğiydi. Boğulmaktan değil de makinelerden korkardım ben, ama bu korkumu bastırdım.

"Dün gece beni kurtardığınızda ordunuzda olduğumu bilmiyormuş gibi konuşmuştunuz."

"Sen uyurken sorup soruşturdum."

"Peki, bize hücum emri veren siz miydiniz?"

"Bir bakıma... Harekâta başlama emrini ben verdim ama doğrudan hücuma geçmenizle hiç alakam yok. O yüzden bana dargın mısın? Birliğe katıldığında sıcak savaşa gireceğine hiç mi ihtimal vermemiştin?"

Süzülerek yükseldik. Göğe düşüyorduk, bir keresinde öyle zannedip de korktuğum gibi. Ama o zamanki durumum farklıydı, dumanlar ve pirinç borazanın anırtısı hâlâ hatırımda, askerler ıslık çalarak düşen fişeklerle infilak edip kanlı birer posaya dönüşürken duyduğum dehşet hiddete evrilmişti. "Hiç savaş görmemiştim de ondan. Siz ne kadar biliyorsunuz? Savaşa sahiden katıldınız mı hiç?"

Omzu üzerinden dönüp bana baktı, mavi gözlerinde şimşekler çakarak. "Binlercesine katıldım. Sen iki kişiliklisin, insanların genelde öyle olduğu varsayılır zaten. Sence ben kaç kişiyim?"

Ona yanıt vermem epey zaman aldı.

25
AGIA'NIN İNSAFI

İlk düşüncem, Urth yüzeyini bir sarmaşık gibi kaplayan, ışıltılı silahları ve zırhlarıyla rengârenk bir bitki örtüsünü andıran orduyu havadan görmekten daha acayip hiçbir şey olamayacağı yönündeydi. Kanatlı anpieller hemen hemen bizimle aynı yükseklikte süzülüyor, seher yeliyle daireler çizerek uçuyorlardı.

Derken bundan çok daha acayip bir manzarayla karşılaştım. Sayesizler ordusuydu gördüğüm, soluk beyaz, bozarık siyah bir orduydu, bizimkisi ne kadar akışkansa onlarınki de o kadar katı görünümlü, kuzey ufkunda toplanıyorlardı. İyice bakmak için yaklaştım.

"Daha yakından gösterebilirim," dedi Özerk. "Gerçi göreceğin yalnızca insan suratları olur."

Beni sınadığının farkındaydım ama hangi gayeyle sınadığını kestiremedim. "Göreyim," dedim.

Vaktiyle schiavoni birliğiyle beraberken askerlerimizin savaşa girmesini seyrettiğimde kitlenin âciz görünümü karşısında afallamıştım. Süvariler bir gelgit dalgası gibi kabararak muazzam bir şiddetle çarpmış, sonra da kıyıya vuran su gibi geri çekilmiş, bir fareye bile karşı koyamayacak kadar zayıflamış, bir çocuğun iki avucuna sığacak kadar ufalmışlardı. Saflan sıkı tutan, billur kalkanlı peltastlar bile birer masaüstü oyunu piyonundan daha çetin görünmemişlerdi gözü-

me. Oysa şimdi düşman saflarının ne kadar güçlü ve dirençli olduğunu görüyordum. Kale kadar büyük makineleri, omuz omuza hizaya girmiş yüz binlerce askeriyle dikdörtgen nizamda dizilmişlerdi.

Ne var ki kumanda panelinin ortasındaki bir ekrandan gördüğüm miğferli kafaların altındaki suratlarda o direnç ve güçten eser yoktu, hepsi dehşet içindeydi sanki. Piyade taburlarında yaşlılar ve çocuklar vardı, hatta bazıları geri zekâlı gibiydi. Neredeyse hepsinin yüzü aynıydı, önceki gün gözlemlediğim gibi avurtları çökük, hepsinde aynı zırdeli bakışı. Taburundan kopup üzerimize hücum eden, ölürken de mızrağını havaya fırlatan adamı hatırladım. Kafamı öbür tarafa çevirdim.

Özerk güldü. Gülüşünde neşe yoktu bu kez; dümdüzdü, şiddetli rüzgârda dalgalanan bir bayrak gibi. "İntihar etmelerine şahit oldun mu hiç?"

"Hayır," dedim.

"Talihin varmış. Ben her baktığımda görürüm. Bizimle çatışmaya hazır olana dek silah taşımalarına izin verilmez, çoğu da bu fırsatı kaçırmak istemez. Mızrakçılar genellikle silahlarının dipçiğini yere dayayıp kendi kafalarını uçururlar. Bir defasında iki kılıç ustasının -biri erkek diğeri kadın- aralarında anlaştığına şahit oldum. Birbirlerini karınlarından deştiler. Gözümün önünde bir iki üç diye sayıp aynı anda vuruştular, ikisi de öldü."

"Kim bunlar?" diye sordum.

Sözünü kesmişim gibi baktı. "Ne dedin?"

"Kim bunlar diye sordum, efendim. Düşmanlarımız olduklarını biliyorum, kuzeydeki sıcak ülkelerde yaşadıklarını, rivayete göre Erebus'un köleleri olduklarını da. Peki, ama kim bunlar?"

"Bilmesen de şimdiye dek anlamışsındır diye tahmin ediyordum. Anlamadın mı?"

Boğazımın kurumuştu ama sebebini çözemedim. Dedim ki: "Galiba hayır. Pelerinlerin revirine yatana dek birini hiç görmemiştim. Güneyde bize savaş çok uzaktaymış gibi gelir."

Başıyla onayladı. "Bir zamanlar onların bizi güneye sürmesi gibi biz özerkler de onları kuzeye sürdük. Kim olduklarını zamanla öğreneceksin. Bilmek istiyor musun, asıl mesele bu." Durakladı. "İkisi de bizim olabilir. İki ordu da, sadece güneydeki değil... İkisini de ele geçirsem mi, sen ne önerirsin?"

Konuşurken bir yandan da dümeni kullanıyordu. Uçağı dalışa geçirdi, pupası göğe, pruvası da yemyeşil toprağa bakıyordu şimdi. Niyeti ikimizi de savaş meydanına dökmekti sanki.

"Ne demek istediğinizi anlamadım," dedim.

"Söylediklerinin yarısı yanlış. Onlar kuzeydeki sıcak ülkelerden gelmiyorlar, ekvator çizgisindeki bir kıtada yaşıyorlar. Lakin Erebus köleleri olduklarını söylerken haklıydın. Kendilerini derinlerde bekleyenlerin müttefikleri sanıyorlar. Esasında güney topraklarımızı onlara teslim etsem Erebus da müttefikleri de onları gözden çıkarır. Sizi ve diğer herkesi teslim etmeme bakar."

Üzerine kapaklanmayayım diye koltuğun arkasına tutunmak zorunda kalım.

"Bunları bana neden anlatıyorsunuz?"

Uçak bir çocuğun gölette yüzdürdüğü oyuncak tekne gibi yalpalayıp doğruldu.

"Çünkü çok yakında diğerlerinin de seninle aynı hisleri paylaştıklarını bilmen elzem hâle gelecek."

Kafamda beliren soruyu dile getirmeye cüret edemedim. En sonunda gözümü karartıp şunu dedim: "Thecla'yı niçin öldürttüğünüzü bana anlatacağınızı söylemiştiniz."

"Hani Severian'ın bedeninde yaşıyordu?"

Zihnimdeki penceresiz duvar yıkılıp harabeye döndü.

Haykırdım: "*Öldüm ben!*" Kelimeler dudaklarımdan dökülene dek ne dediğimin farkında değildim.

Özerk kumanda panelinin altından bir tabanca çıkarıp apış arasına kıstırarak bana döndü.

"Silaha gerek yok, efendim," dedim. "Çok güçsüzüm zaten."

"Şifalı güçlerin olağanüstü... Tecrübeyle sabit. Evet, Chatelaine Thecla can verdi ama senin benliğinde varlığını sürdürüyor. İkiniz sürekli berabersiniz ama ikiniz de yalnızlık çekiyorsunuz. Dorcas'ı hâlâ özlüyor musun? Gizli Ev'deki karşılaşmamızda bana ondan bahsetmiştin hatırlarsan."

"Thecla'yı neden öldürttünüz?"

"Ben öldürtmedim. Her şeyin ucunda benim olduğumu varsayarak hata ediyorsun. Hiç kimsenin gücü her şeye yetmez, ne benim ne Erebus'un ne de bir başkasının. Chatelaine'e gelince, kendisi cevap versin. Alenen mi tutuklanmıştın?"

O günün anısı hiç olmadığı kadar capcanlı hatırıma geldi. Duvarlarına hüzünlü gümüş maskelerin sıralandığı bir koridorda yürüyordum. Metruk odaların birine girmiştim, yüksek tavanlı, antika avizeleriyle köhne. Buluşacağım ulak henüz gelmemişti. Elbisemi tozlu divanların mahvedeceğini düşünerek bir iskemleye çökmüştüm. Yaldız kakmalı fildişinden eğreti bir iskemleydi. Arkamda bir duvar halısı asılıydı, onu incelediğimi anımsadım. Kader zincirlere vurulmuş birisi olarak betimlenmişti, Hoşnutsuzluk ise elinde asa ve ayna olan bir kadın olarak. Renkli yün ipliklerle dokunmuş bu iki figür üzerime çullanacakmış gibi hissetmiştim.

Özerk söze girdi: "Üvey kardeşinin sevgilisine bilgi sızdırdığını öğrenen zabitler tarafından yakalanmıştın. Ailen kuzeyde çok nüfuzlu olduğu için gizlice tutuklandın ve neredeyse unutulmuş bir hapishaneye götürüldün. Başına gelenlerden haberdar olduğumda ölmüştün. Yokluğumda be-

nim namıma harekete geçen o zabitleri cezalandırsa mıydım yani? Onlar vatansever, sense haindin."

"Bendeniz Severian da bir vatan haini," dedim, sonra da ona her şeyi ilk kez ayrıntısıyla anlattım, Vodalus'un hayatını nasıl kurtardığımı, verdiği şölene iştirak edişimi.

Anlatmayı bitirdiğimde düşünceli kafa salladı. "Vodalus'a beslediğin bağlılık elbette Chatelaine'den kaynaklanıyor. Hayattayken kısmen aklına işlemiş, öldükten sonraysa daha fazla. Her ne kadar toy olsan da ceset yiyenlerce sana onun etinin ikram edilmesini tesadüfe yoracak kadar toy olmadığına eminim."

İtiraz ettim. "Thecla'yla ilişkimi biliyor olsaydı dahi Nessus'tan cesedini getirtecek kadar vakti yoktu."

Özerk gülümsedi. "Demin onu nasıl kurtardığını anlatırken kendisinin bunun gibi bir araçla kaçtığını söylemiştin, unuttun mu? Şehir surlarının en fazla on fersah ötesindeki bir ormandan Nessus'un merkezine rahatlıkla uçabilir, don tutmuş bir topraktan bahar başında çıkarılan bir ceset hemen bozulmayacağı için de bir saatten kısa sürede geri dönebilir. Aslına bakarsan mevzuya bu kadar hâkim olmasına ve o kadar acele etmesine gerek de yok. Sen loncanda hapse atıldığın sıralarda kendisi, ona öldükten sonra bile sadık kalan Chatelaine Thecla'nın artık hayatta olmadığını muhtemelen öğrenmiştir. Kadının etini yandaşlarına ikram ederek davasına gönül verenlerle bağlarını pekiştirmiş olacaktı. Cesedi mezardan çıkarttırmak için ilave sebep aramamıştır. Bir mahzendeki ya da o o bölgede bulunan metruk madenlerin birine koydurup üzerini karla örterek onu tekrar defnettirdiğine kuşku yok. Sen gelip de yandaşı olmak istediğini belirtince cesedi sakladığı yerden çıkartırmıştır."

Gözle görülmeyecek kadar hızlı bir şey geçti önümüzden. Hemen akabinde uçak deli gibi sarsıldı. Ekranda kıvılcımlar uçuştu.

Özerk'in dümeni tekrar ele geçirmesine kalmadan geriye savrulduk. Patlamanın etkisiyle âdeta felç oldum. Yansıtmalı tavan sarı bir ateşle tomurcuk gibi açıldı. Eata'nın sapanıyla attığı taşla vurulmuş bir serçe canlandı gözümde. Onlar da aynı bizim gibi yalpalayarak yanlamasına düşerdi gökten.

Ayıldığımda etraf karanlıktı, leş gibi bir duman ve ıslak toprak kokusu vardı. Bir anlığına ya da bir saat boyunca nerede olduğumu unuttuğum için Daria, Guasacht, Erblon ve niceleriyle beraber savaş meydanında mağlup yattığımı zannettim.

Yanımda yatan birisi vardı –soluğunu işitiyordum, kıpırdandığını da hışırtılardan anladım– ama ilk başta oralı olmadım, ancak sonradan bu sesleri eşinen hayvanların çıkardığına kanaat getirince beni bir korku aldı; daha da sonra, olanları anımsayıp da seslerin mutlaka Özerk'ten geldiğini düşününce, onun da benim gibi kazadan kurtulmuş olabileceğini varsayarak kendisine seslendim.

"Demek hâlâ hayattasın." Sesi çok cılızdı. "Ölmüşsündür diye korkuyordum... halbuki çetin ceviz olduğunu biliyorum. Seni uyandıramadım, nabzın da zayıftı."

"Unutmuşum! Orduların üzerinden ne zaman uçtuk, hatırlıyor musunuz? Bir anlığına unuttum! Unutmak ne menem şeydir öğrendim artık."

Sesinde cılız bir gülüş vardı. "Artık hiç unutmazsın."

"Umarım, ama biz konuştukça daha da siliniyor anısı. Sis gibi dağılıyor, unutmak böyle bir şey olsa gerek. Bizi vuran silah neyin nesiydi?"

"Bilmem. Dinle. Hayatımın en önemli sözleri bunlar. Dinle. Sen Vodalus'a ve onun imparatorluğu diriltme hayaline hizmet etmişsin. İnsanlığın yeniden yıldızlara yolculuk etmesini hâlâ arzuluyorsun değil mi?"

Vodalus'un bana ormanda söylediği bir şeyi anımsadım ve

dedim ki: "Yıldızlar arasında seyreden, galaksiden galaksiye sıçrayan Urth insanları, güneşin kızlarının efendileri."*

"Eskiden öyleydiler... beraberlerinde Urth'a eski savaşları da getirdiler, genç güneşlerde yenilerini tutuşturdular. Onlar bile," (Onu göremiyordum ama Sayesizleri kastettiğini tonlamasından anladım) "aynısının yaşanmaması gerektiğinin bilincindeler. Irkın tek birey hâline gelmesini arzuluyorlar... sonsuza dek çoğalırken tek vücut olmak. Bizlerse her ırkın kendi arzusuna kavuşmasını istiyoruz. Boynumdaki şişecik dikkatini çekmiş miydi?"

"Evet, defalarca."

"İçinde alzabo gibi bir ilaç var, hazır karışım, eriyik hâlde. Belden aşağım şimdiden soğuk. Yakında öleceğim. Ben ölmeden önce... onu kullanmalısın."

"Sizi göremiyorum," dedim. "Zar zor kıpırdıyorum."

"Olsun, bir çaresini bulursun. Her şeyi hatırlıyorsun ya, Gök Yuvama geldiğin geceyi de hatırlıyorsundur. O gece bir ziyaretçim daha vardı. Eskiden Mutlak Yuva'da uşaklık yapmıştım... Onun için benden nefret ederler. Tıpkı eski mesleğinden dolayı senden nefret ettikleri gibi. Elli yıl balcı kâhyalık yapan, beni de eğiten Paeon vaktiyle uğramıştı. Onun gerçeği söylediğini anlamıştım çünkü daha önce de karşılaşmıştık. Ondan duymuştum, benden sonraki kişi... senmişsin. Bu kadar erken olacağını sanmıyordum..."

Sesi duyulmaz oldu. Yerde sürünerek el yordamıyla onu aradım. Eline değdiğimde fısıldayarak şöyle dedi: "Bıçak kullan. Sayesizler hattının gerisine düştük ama seni kurtarması için Vodalus'u çağırdım. Aygırlarının toynak seslerini işitiyorum."

Sesi o kadar cılızdı ki kelimeleri zor ayırt edebildim, halbuki kulağımın bir karış uzağında konuşuyordu. "Dinlenin," dedim. Vodalus'un ondan nefret ettiğini ve öldürmek istediğini bildiğim için sözlerini sayıklamaya yordum.

---

* Bkz. 2. kitap 10. bölüm. -*çn*

"Ben onun casusuyum. Bu da orunlarımdan biridir. Hainleri saflarında toplar o. Kim olduklarını, neler yaptıklarını, amaçlarını bu sayede öğrendim. Özerk'in bu uçakta mahsur kaldığını ve konumumuzu ona bildirdim. Bundan önce... benim... fedailiğimi yapardı."

Dışarıdaki ayak seslerini artık ben bile işitebiliyordum. Bir şekilde işaret verme gayesiyle elimi yukarı uzatınca elim kürke değdi. Uçağın tepetakla olduğunu, bizim de kaya kurbağası gibi altında kaldığımızı o zaman anladım.

Bir çatırtı duyuldu, sonra da yırtılan metalin sesi. Söğüt yaprakları kadar yeşil ay ışığı tepemde açılan gedikten akın edip içeriyi gündüz gibi aydınlattı. Özerk'in ince telli ak saçı pıhtılaşmış kanla kararmıştı.

Tepeden bize bakan birtakım yeşilimtırak karaltılar gördüm. Suratları seçilemiyordu ama Vodalus'un yandaşları olmadıklarını ışıltılı gözlerinden ve ensiz kafalarından anladım. Deli gibi Özerk'in tabancasını aradım. Ellerimden kıskıvrak yakalandım. Yukarı çekildiğimde hatırıma ister istemez kabristandaki mezarından cesedi çıkartılan kadın geldi zira uçak yumuşak toprağa çakılıp yarısına kadar gömülmüş vaziyetteydi. Sayesizlerin top atışı uçağın yan tarafını koparıp götürmüş, geriye bir tel yığını bırakmıştı. Metal gövde eğrilip kavrulmuştu.

Uzun süre bakma imkânım olmadı. Esaretçilerim beni evire çevire incelerken bir diğeri de suratımı avuçlamış bir o yana döndürüyordu bir öbür yana. Pelerinimi hiç kumaş görmemiş gibi okşuyorlardı. Bu iri gözlü, avurtları çöküк evzonlar* savaştığımız akranlarını fazlasıyla andırıyorlardı ancak aralarında kadınlar olsa da hiç yaşlı ve çocuk yoktu. Zırh yerine gömlek ve gümüşi kasket vardı üzerlerinde, silah olarak da şekli tuhaf jezailler** taşıyorlardı. Namluları o kadar

---

* Yunan ordusunda piyade. -*çn*

** Çakmaklı / fitilli Afgan tüfeği. -*çn*

uzundu ki dipçiklerini yere dayadıklarında ucu sahiplerinin boyunu geçiyordu. Özerk uçaktan çıkarılırken, "Galiba mesajınız sekteye uğratılmış, efendim," dedim.

"Gene de geldiler." Parmağıyla gösteremeyecek kadar bitkindi. Baktığı yere kafamı çevirdim ve ay ışığını perdeleyerek uçan suretleri gördüm.

Âdeta bir kaydıraktan inercesine yaklaşıyorlardı, o denli hızlı, dosdoğru üzerimize geliyorlardı. Kafaları kadın kafatası gibiydi, yusyuvarlak ve beyaz, kemik sorguçlu, uzunlamasına kıvrık gagaları da sivri dişlerle kaplıydı. Kanatlı hayvanlardı ama kanatları o kadar büyüktü ki gövdeleri hiç yok gibiydi. Kanatların genişliği bir uçtan bir uca en az yirmi gez vardı, çırptıklarında ses çıkmıyordu ama rüzgârını ta aşağıdan hissediyordum.

(Bir defasında Urth ormanlarını ve şehirlerini buna benzer yaratıkların dümdüz ettiğini hayalimde canlandırmıştım. Hayallerim mi hayat vermişti bunlara?)

Sayesiz evzonlarının onları görmesi epey zaman aldı. Aralarından iki üç kişi hemen ateş etti. Misilleme ateşi tam ortalarına isabet edip birini paçavraya çevirdi, ardından biri daha gitti, biri daha. Birden etraf kapkaranlık oldu. Soğuk ve yumuşak bir şey suratıma çarpıp beni yere serdi.

Gözlerim tekrar görür olduğunda Sayesizlerin yarım düzinesi ölmüştü. Kalanlarıysa gökyüzündeki benim seçemediğim hedeflere ateş ediyorlardı. Gökten beyazımtırak bir şey yağdı. İnfilak edeceğini sanıp kafamı eğdim ama uçak enkazını davul zili gibi çınlatmakla kaldı. Bir insan bedeni –kırık bir oyuncak bebek gibi– savrulup enkaza çarpmıştı ama hiç kan yoktu.

Evzonlardan biri silahıyla beni sırtımdan dürtüp yürümemi istedi. Diğer ikisi kedi kadınların bana yaptığı gibi Özerk'in kollarına girip destek oldu. Yön duygumu tamamen yitirmiştim. Ay hâlâ parlıyordu ama bulut öbekleri yıldızla-

rın çoğunu örtmüştü. Gözlerim hem güneyhaçını hem de güneyi şaşmaz bir şekilde gösteren ve kimbilir hangi gerekçeyle *Sekizlik* denen şu üçüz yıldızı boşuna aradı. Evzonların birkaçı hâlâ ateş ediyordu, derken aramıza ok veya mızrak gibi bir alaz düşüp kör edici beyaz kıvılcımlar saçarak patladı.

"Buraya kadarmış," diye fısıldadı Özerk.

Sendeleyerek ilerlerken bir yandan da gözlerimi ovuşturuyordum, gene de ne demek istediğini sormayı becerdim.

"Görebiliyor musun? Onlar da göremiyor. Tepemizdeki dostlarımız... Vodalus'un adamları... bizi yakalayanların bu kadar iyi silahlanmış olduklarını bilmiyorlarmış sanırım. Bundan böyle iyi nişan alamazlar, hele ki birazdan bulutlar Ayça'yı da örttü müydü..."

Dağ ayazı durgun havayı bozmuşçasına üşüyordum. Bir süre öncesine kadar bu bir deri bir kemik askerlerin eline düştüm diye dertleniyordum. Oysa şimdi beni yalnız bırakmasınlar diye her şeyi vermeye razıydım.

Özerk solumdaydı, uzun namlulu jezaillerini sırtlarına çaprazlamış iki evzonun arasında, ayakları yerde sürütülerek götürülüyordu. Kafasının yana düşmüş sallandığını görünce ya baygın ya da öldü diye düşündüm. Kedi kadınlar ona "Lejyon" diye hitap etmişti. Düşen uçakta bana anlattıkları ile bu isim arasında bağlantı kurmak müthiş bir zekâ seviyesi gerektirmiyordu. Tıpkı Thecla ile Severian'ın bende birleşmesi gibi onun bedeninde de birçok kişiliğin bir araya geldiği muhakkaktı. Roche'un beni Gök Yuva'ya götürdüğü (mekânın tuhaf adını galiba yeni kavramaya başlıyordum) gece onu ilk kez gördüğümden beridir düşünce yapısındaki karmaşıklığın ayırdındaydım. Binlerce, sonsuz sayıda yongadan oluşan karmaşık bir mozaik tasvirinde, Yeni Güneş'in aydınlık simasını ve delici bakışlarını loş ışıkta bile ayırt etmemiz gibiydi.

Dediğine göre halefi olmak kaderimdi, peki ama ömrü ne kadardı hükümdarlığımın? Esir düşmüşken abes geliyordu,

hele ki kuru çayırın üzerinde bir saat uzanmayı nimet sayacak kadar bitkin ve yaralı durumdayken daha da akıl almazdı ama bir hırs bürümüştü beni. Kendisi hâlâ hayattayken etini yiyip ilacı içmem gerektiğini söylemişti. Onu sevdiğimden, gücüm olsa beni yakalayanların elinden kurtulur; o lükse, debdebeye ve kudrete erişmek uğruna kendi bedenimi bile paralardım. Aynı bedende hem Severian hem Thecla'ydım artık, hatta işkencecilerin çırağıyken, tam bilincinde değildim ama, bu tür şeylere saray tutuklusu genç erginden daha çok özlem duymuştum belki de. Valilik bahçelerinde zavallı Cyriaca'nın neler hissettiğini yeni anlıyordum; gerçi benim şu andaki hislerimi sahiden hissetseydi yüreği parçalanırdı.

Hemen akabinde hevesim kaçtı. Bir yanım Dorcas'ın bile dahil olamadığı mahremiyetimi önemsiyordu. Zihnimin en derin kıvrımlarında, moleküllerin kucaklaştığı evrede, Thecla ve ben sarmaş dolaş olup bütünleşmiştik. Sanki kalabalık bir çarşının eşiğindeydik ve diğer herkesle aynı çardak altında buluşmamıza ramak kalmıştı. Özerk'in benliğini soğururken bünyesine kattıklarını da, düzinelercesini, bin ayrı kişiyi soğuracaktım muhtemelen. Can yoldaşımı benliğime kenetledim, onun da benliğime kenetlendiğini hissettim. Bana kenetlenildiğini hissedince ben de can yoldaşımın benliğine kenetlendim.

Ay bir fener gibi söndü, hani gaz lambasının vanasını çevirirsin de fitili kısalınca alevi önce ufalır, sonra da tamamen söner ya, aynı öyle. Sayesiz evzonları tüfeklerini ateşleyince leylak ve günçiçeği rengi ışınlar dantel misali göğe saçıldı, bulutları rengârenk iğnelerle delik deşik etti ama başka da bir tesiri olmadı. Ani bir sıcak dalgası yayıldı. Etrafın bir anda kapkaranlık olduğunu anımsıyorum. Akabinde Özerk'ten eser kalmadı. Devasa bir şey üzerime akın etti. Kendimi yere attım.

Yere serilmiştim herhalde ama anımsamıyorum. Birden

kendimi havada buldum, döne döne yükseliyordum, orası kesin, yeryüzü zifiri karanlık olmuştu. Sıska bir el, taş gibi sert ve insan elinden üç misli büyük, beni belimden yakaladı.

Yan yattık, döndük, yalpaladık, dalışa geçer gibi olduktan sonra rüzgârla ivme kazanıp yükseldik. Soğuktan iğneler battı tenime, kaskatı kesildi. Kafamı zar zor yukarı kaldırıp bakınca beni taşıyan hayvanın beyaz çenesini gördüm. Aylar önce Baldanders'la paylaştığım yatakta gördüğüm kâbus gerçek olmuştu, gerçi rüyamda hayvanın sırtına binmiştim. Rüyam ile gerçeği arasındaki farkın neden kaynaklandığını bilmiyorum. Haykırdım (ne diye haykırdım bilmem) ve tepemdeki yaratık kılıç gibi gagasını açıp tıslad.

Daha da yukarıdan bir kadının seslendiğini işittim. "Artık ödeştik. Hâlâ hayattasın."

26
ORMAN SEMALARI

Yıldız aydınlığında indik. Uyanmak gibiydi. Sanki göğü değil de kâbus beldesini geride bırakmışım gibi hissettim. Koca yaratık, düşen bir yaprak misali, gittikçe küçülen daireler çizerek yere kondu. Bulunduğumuz bölgenin havası kademeli ısınmış, en sonunda da burnuma Cengel Bahçesi'ndekine benzer kokular gelmeye başlamıştı, geniş taç yapraklı meçhul çiçeklerin ıtırlı kokusuyla karışık ıslak odun ve yemyeşil çayır kokusu.

Ağaçların arasından bir zigguratın kara ucu görünüyordu ama ağaçlarla bütünleşmişti de, zira harap duvarlarındaki çatlaklardan ölü bir ağacı bürüyen mantarlar gibi filizler yeşermişti. Tepesine tüy misali konduk, konar konmaz da meşaleler ve heyecanlı bağrışlar türedi. Kısa süre önce soluduğum dondurucu kıt hava yüzünden hâlâ sersem hâldeydim.

Yol boyunca beni taşıyan pençelerden insanlarınkine düştüm. Basamakları kırık yılankavi merdivenleri inip sundurmalardan geçtik. En sonunda ateşin karşısında oturan birilerinin huzuruna çıkarıldım. Yakışıklı, somurtkan simasıyla Vodalus ve kalp yüzlü eşi, üvey ablamız Thea'ydı bunlar.

"Kim bu?" diye sordu Vodalus.

Kollarımı oynatmaya çalıştım ama engel oldular. "Beyim," dedim, "beni tanıyorsunuz."

Havadayken de işittiğim ses arkamdan yanıtladı, "Başına

ödül koyduğunuz adam bu, abimin katili. Emrinize istinaden ben –ve emrimdeki Hethor– onu yakaladık."

"İyi de neden bana getirdiniz?" diye sordu Vodalus. "Gerisi size kalmış. Onu görünce anlaşmamızdan cayarım mı zannettiniz?"

Hissettiğimin aksine gücüm yerindeydi herhalde. Belki de sağımdaki adamın boş ânına denk geldi de ondan, sebebi her neyse, bir hamlede adamı ateşin içine itiverdim. Ayaklarından kırmızı kurdeleler fışkırdı sanki.

Agia tam arkamdaydı, beline kadar çıplak, Hethor da onun arkasında, memelerini avuçlamış gibi çürük dişlerini göstererek sırıtıyordu. Kaçmaya kalkıştım. Agia bana okkalı bir tokat attı. Yanağımı bir şey yırtıp acıttı, ardından oluk gibi kanamaya başladı.

Agia'nın kullandığı silaha *lucivee* denildiğini ve bu silahın fedaileri haricinde huzurunda kullanılmasını Vodalus'un yasakladığını, Agia'nın da o sayede kullanabildiğini sonradan öğrendim. Küçük bir çubuktan ibaret bu silahın halkaları baş ve dördüncü parmağa geçiriliyor, dört beş tane kıvrık bıçağı da avucun içinde gizli kalıyordu. Darbesinden sağ kurtulan çok az kişi vardı. Ben de o sayılı kişilerdendim. İki gün sonra gözümü açınca kendimi çıplak bir odaya tıkılmış olarak buldum.

Hayatın bir döneminde bazı yerler insana diğer hepsinden daha çok aşina gelir; mahkûmlar için bu aşina yer daima bir hücredir. Yıllarca o hücrelerin dışında çalışan, sakat ve kaçıklara tepsilerle yemek götüren bendeniz de yine tek kişilik bir hücreye kapatılmış olduğumu hemen anladım. Ziggurat eskiden ne amaçla kullanılıyormuş bilmem. Belki sahiden de bir hapishane olarak yapılmıştı; belki de bir tapınak ya da unutulmuş sanatlar atölyesi. Hücrem işkenceciler kulesindekinden yaklaşık iki misli büyüktü, eni altı adım, boyu on.

Eski cins parlak alaşımdan yapılmış kapısı, kilitleyemedikleri için onu işe yaramaz addeden Vodalus'un gardiyanlarınca yuvasından sökülüp bir duvara yaslanmış, yerine de yıllanmış bir ağacın demir mukavemetindeki ham kerestesinden mürekkep bir tanesi konulmuştu. Badanasız duvarın yukarısındaki deliğin pencere amaçlı yapılmadığı belliydi, kolum bile zor geçerdi ama içerinin ışığı da oradan geliyordu.

Sıçrayıp da kenarına tutunarak kendimi yukarı çekecek ve dışarı bakacak gücü üç gün sonra bulabildim. O gün gelip çattığındaysa, kelebeklerin uçuştuğu yemyeşil bayırları görüp de hiç ummadığım kadar yabancı bir diyarla karşılaşınca, hayretimden aklımı kaçıracakmış gibi hissettim, tutunduğum yerden az kaldı düşüyordum. Kuşlar haricinde nadiren görülen bu manzaraya tepeden baktığımı sonradan anladım. Aslında gürgen ağaçlarının yeryüzünü çayır gibi örten on zincir boyundaki dallarıydı gördüğüm.

Eğitimli olduğu belli ama meymenetsiz suratlı bir ihtiyar yanağımdaki yarayı kapatıp bacağımdaki sargıyı değiştirmişti. Sonradan on üç yaşlarında bir oğlan getirdi ve oğlanın dudaklan kurşun rengi kesilene kadar ondan bana kan nakli yaptı. İhtiyar hacamatçıya nereli olduğunu sordum, o da, o bölgenin yerlisi olduğumu tahmin etmiş olsa gerek ki şöyle dedi: "Güneydeki büyük şehirden, ayaz topraklardan akan nehrin bulunduğu vadiden. Sizin Gyoll nehrinden daha uzundur ama suyu o kadar azgın değildir."

"Çok maharetlisiniz," dedim. "Elinden bu kadar çok iş gelen bir hacamatçı hiç duymamıştım. Şimdiden iyi hissediyorum ama keşke şu oğlanın canı çıkmadan dursaydınız."

İhtiyar hacamatçı oğlanın yanağından makas aldı. "Çabuk iyileşir, hele bu gece yatağıma bir girsin, ısınır. Onun yaşındakiler hep aynıdır. Yok, zannettiğin gibi değil. Onun yanında uyuyorum çünkü gençlerin uykudaki soluğu benim yaşımdakilere şifadır. Gençlik bir hastalıktır, malum, azıcık bize de bulaşmasından zarar gelmez. Yaran ne âlemde?"

Temelinde erkekliğe leke sürmemek gibi sapkın bir arzu yatan itiraftan farksız inkârını tümüyle inandırıcı bulmam için ortada hiçbir sebep yoktu. Ona gerçeği söyledim, hafif bir yanma ve kaşıntı haricinde sağ yanağımın uyuşuk olduğunu, ama bir yandan da bu bahtsız oğlanın başka ne dertlere katlandığını merak ediyordum.

İhtiyar sargılarımı açtı ve yaralarıma daha önce de uyguladığı leş kokulu kara merhemden bir kat daha sürdü. "Yarın dönerim," dedi. "Mamas'ın kanına tekrar ihtiyaç duyacağını sanmıyorum. Gayet iyi gidiyorsun. Haşmetmeapları çok sevinecek." Son cümleyi Agia'nın duruşuyla alay edercesine kibirli bir edayla sarf etmişti.

Renk vermemek için dolaylı yoldan, umarım diğer hastalarınız da iyileşir dedim.

"Beraberinde getirdiğin gammazcıyı mı kastediyorsun? Onun da durumu fena değil." Korkmuş yüz ifadesini görmeyeyim diye kafasını öbür tarafa çevirerek konuşmuştu.

Bir ihtimal adamı etkilerim de belki Özerk'e faydam dokunur diye düşünerek onun hekimlik becerilerini ballandırarak övdüm, sonra da onun gibi mahir bir hacamatçının böyle habis insanlarla niçin çalıştığına anlam veremediğimi belirterek noktaladım sözlerimi.

Gözlerini kısarak baktı bana, nevri döndü. "Tecrübe olsun diye. Benim mesleğimdeki biri burada öğrendiklerimi başka hiçbir yerde öğrenemez."

"Ölü yiyiciliğinden mi bahsediyorsunuz? Ondan ben de payımı aldım, size söylememişlerdir gerçi."

"Hayır, hayır. Eğitimli insanlar -bilhassa meslektaşlarım- her yerde çalışır hatta genellikle daha da verimli olurlar zira kendi alanımızda çok seçiciyizdir, belli vakalarla sınırlarız kendimizi. Benim aradığım bilgiye o şekilde erişilemez, yakın geçmişte ölenlerin hiçbirinde bulunmayan, muhtemelen de hiç kimsenin vâkıf olmadığı bir bilgi."

Artık duvara yaslanmıştı ve benim haricimde bir de görünmeyen bir varlığa hitaben konuşuyor gibiydi. "Geçmişteki kısır ilim, gezegenin tükenmesi ve ırkların yok olması haricinde hiçbir sonuç vermemiş. Kesintisiz enerji kaynaklarının ve evrendeki hammaddelerin şuursuzca tüketilmesi üzerine kurulu bir düzen varmış; bunun yaratacağı sonuçlar, olumsuzluklar ve kaçınılmaz akıbetler hiç düşünülmemiş. Bak!" Hücremdeki yuvarlak pencereden içeri vuran güneş ışığı demetine elini uzattı. "Al sana ışık. Buna canlı varlık demezsin, ama yanlıştır, ondan da fazlasıdır, azı değil. Hacmi yoktur ama kâinatı kaplar. Her şeyi besler, mamafih yıkımdan da beslenir. Onu kontrol ettiğimizi iddia ediyoruz, peki ama bu iddiamız toplamda bizi de bir gıda kaynağına dönüştürmüyor mu? Tüm ağaçlar odun olsun diye yetiştirilmez mi neticede, kadın olsun erkek olsun herkes doğuştan bilmez mi çıra yakmayı? Işığa hükmetme iddiamız, sırf toprağa onu biz ektik, Urth'a kök salana kadar da bakımıyla ilgilendik diye buğdayın üzerimizde egemenlik iddia etmesi kadar saçma değil mi?"

"Doğru diyorsunuz," dedim. "Ama konumuz bu değil. Vodalus'a neden hizmet ediyorsunuz?"

"Aradığım bilgiye deney yapmadan ulaşılamaz." Bunu gülümseyerek söyledi, oğlanın omzuna elini koyarak. Gözümün önüne alevler içinde yanan çocuklar geldi. Umarım yanılmışımdır.

Pencereye tutunup dışarı bakmamdan iki gün önce olmuştu bu. İhtiyar hacamatçı bir daha gelmedi; ya gözden düşmüş, başka bir yere tayin edilmişti ya da tedaviye artık ihtiyacım olmadığına kanaat getirmişti, bilmeme imkân yoktu.

Agia bir kez uğradı, Vodalus'un silahlı iki kadın askeri eşliğinde, suratıma tükürdü ve Hethor'la beraber benim için hazırladıkları işkenceleri ayrıntılı tarif ettikten sonra daya-

nacak güce kavuşmamı beklediklerini söyledi. Lafı bitince ona tüm içtenliğimle ömrümün çoğunu o tür faaliyetlerde çıraklık yaparak geçirdiğimi belirttim ve eğitimli bir yardımcı temin etmesini salık verdim. Bunun üzerine çekip gitti.

Akabindeki birkaç gün boyunca yalnız bırakıldım. Her uyandığımda kendimi bambaşka biri gibi hissediyordum. O yalıtılmış ortamda deliksiz uykuya daldıkça benlik duygumu yitirmeme ramak kalıyordu. Ne kadar Severian ve Thecla varsa hepsi özgürlüğüne kavuşma çabasındaydı.

Hatıralara sığınmak kolaydı, çok yaptık, Dorcas'la beraber Thrax'a yolculuk ettiğim huzurlu günleri yâd ettik, babamın villasının arka bahçesindeki çalı labirentte ve Eski Avlu'da oynadığımız oyunları, Agia'yı düşman bellemeden önce onunla beraber Adamnian Basamakları'nı inişimi.

Gelgelelim hatıralardan sıyrılıp zorla da olsa vaktimi düşünmeye ayırdığım da çok oldu. Bazen topallayarak mekik dokuyor, bazen de pencereden bir böcek girsin de onu havada kapmaya çalışarak eğleneyim diye bekliyordum. Her ne kadar bulunduğum koşullar buna ihtimal vermese de kaçış planları da yapıyordum. Kahverengi kitapta okuduğum ve kendi tecrübeme denk düşen paragrafları mümkün oldukça anımsamaya çalışıyor, kurtulduğum takdirde hangi eylemin lehime işleyeceğine dair genel bir izlenim edinmeye uğraşıyordum.

Madem yaşlı hacamatçı ölümün kaçınılmazlığına rağmen hâlâ irfan arayışındaydı, ölümü daha da kaçınılmaz birisi olarak ben de akıbetimin o kadar da kesin olmadığını varsayarak avunamaz mıydım?

Vaktiyle sihirbazların eylemlerini ince eleyip sık dokumuşsam, hatta tüm gönüllerin kilidini açacak anahtarı arayan tanıdığım herkese, hasta kızın kerpiç evi önünde bana yanaşan adam dahil, mesafeli yaklaştıysam bir sebebi var. "Gerek erkekler gerekse kadınlar şu ve bu sebepten öyle dav-

ranıyorlar..." diye başlayan birkaç kelimeyle bunu izah edebilmem mümkün değil. Dişliler bir türlü yerine oturmuyor; bu ne iktidar hırsıyla açıklanabilir, ne şehvet duygusuyla, ne güvence ihtiyacıyla ne de duygusal yönden olgunlaşmış bir yaşam zevkiyle. Ben sebebini tek bir ilkeye bağladım, adına da İlkellik dedim. Kanımca her şeye uyan bir tanım bu, eylemlerimizin ardındaki itkiyi değilse de en azından eylemi tetikleyen sebepleri nispeten tanımlıyor. Şöyle de ifade edebilirim: *Tarih öncesi kültürler, varlığını binlerce yıl sürdürdüğünden dolayı, miras aldığımız yaşam şekline öyle iz bırakmıştır ki o dönemin koşulları bugün de hâlâ geçerliymiş gibi davranmamıza yol açar.*

Örneğin Baldanders'ın bir zamanlar göl kenarındaki köyde atamanın tüm faaliyetlerini gözlemlemesini sağlayan teknoloji maziye karışalı binlerce yıl olmuştu; ancak o teknoloji asırlarca kullanıldığı için zihnini efsunlamış, artık kullanılmamasına rağmen düşüncelerine yön vermeyi sürdürmüştü.

Aynı şekilde bizler de çoktan mazi olmuş kavramların, yıkılmış şehirlerin ve mucizevi makinelerin izlerini hâlâ zihnimizde taşıyoruz. Vaktiyle hapisteyken Jonas'a (ahbaplıktan ziyade gerginliğimizi azaltmak gayesiyle) okuduğum hikâye bunu açıkça yansıtıyordu.* Onu zigguratta tekrar baştan sona okudum. Yazar, efsanelere özgü anlatısında Erebus veya Abaia benzeri bir deniz iblisine ihtiyaç duyarak kafası gemi şeklinde bir yaratık tasarlamıştı –kaldı ki bu yaratığın bedeninin geri kalanı tamamen suyun altındaydı– ve böylece tasarladığı şey protoplazmik gerçeklikten sıyrılıp hayal gücünü tetikleyen bir düzeneğe dönüşmüştü.

Bu varsayımlar zihnimi meşgul ederken Vodalus'un antik yapıdaki ikametinin geçici mahiyette olduğunu da yavaş yavaş idrak etmeye başlamıştım. Dediğim gibi hacamatçı artık gelmez olmuş, Agia da bir daha hiç uğramamıştı. Buna rağ-

---

* *Tilmiz ile Oğlunun Hikâyesi.* Bkz. 2. kitap 17. bölüm. –*çn*

men kapımın önündeki koridorda zaman zaman koşuşanlar, nadiren de bağrışanlar işitiyordum.

Bu tür sesleri ne zaman duysam sargıyla kapanmamış kulağımı kapıya dayıyor, hatta duymadığım zamanlarda bile Vodalus'un planlarını ele verecek bir muhabbete kulak misafiri olurum ümidiyle uzun süre o vaziyette oturuyordum. Nafile kulak kabarttığım o anlarda ister istemez zindanlarımızdaki yüzlerce mahkûm hatırıma geliyordu. Muhtemelen onlar da Drotte'ye yemek götürdüğümde bana kulak kabartmışlar, Thecla'yı hücresinde ziyaret ettiğim zamanki muhabbetlerimizden kimbilir ne kadarına kulak misafiri olmuşlardı.

Ya ölülere ne demeli? İtiraf edeyim ki öldüm sanıyordum bazen. Onlar da, hem de milyonlarcası, toprak altında benimkinden de ufak hücrelere tıkılmış değiller mi? Biz yaşayanların insanlık tarihi boyunca tekrarladığı eylemlerin haddi hesabı yok. Çocuk yaşta ölmüş bir sürü güzel insan var. Bir sürü asker, bir sürü korkak. Dünya güzeli kadınlar, eğitimli erkekler, yığınla ölü. Cesetleri tabutların içinde, lahitlerin, kaba taştan kemerli kabirlerin, cümle âlemde toprağa gömülü hepsi. Ruhları zihinlerimize musallat, kulaklarını alın kemiklerimize dayamışlar. Neler duyuyorlardır kimbilir, ne malum konuştuklarımıza gayretle kulak kabartmadıkları?

27
VODALUS'UN HUZURUNDA

Altıncı günün sabahı iki kadın geldi. Önceki gece çok az uyumuştum. Kuzey ormanlarındaki kan yarasalarından biri pencereden hücreme girmişti. Onu dışarı kovup kanı durdurmayı başarmıştım ama sanırım yaralarımın kokusu yüzünden habire geri dönüp durmuştu. Şimdi bile ay ışığını bastıran o yeşil karanlığa ne zaman baksam dışarıda koca bir örümcek gibi sinsi dolaşan ve aniden hücuma geçen yarasayı görür gibi olurum.

Kadınlar beni uyanık görünce en az benim kadar şaşırdılar. Henüz şafak sökmüştü. Beni ayağa kaldırdılar, biri kamasını ümüğüme dayadı, diğeri de ellerimi bağladı. Yanağımın ne durumda olduğunu sordu biri, sonra da hapse atılmadan önce yakışıklı bir herif olduğumun kulağına çalındığını söyledi.

"O zaman da şimdi olduğu gibi bir ayağım çukurdaydı," dedim kadına. İşin gerçeği, uçak düştükten sonraki beyin sarsıntısını atlatmış olsam da hem bacağımın hem de suratımın ağrısı hâlâ ciddiydi.

Kadınlar beni Vodalus'a götürdü ama az çok tahmin ettiğimin aksine zigguratın başka bir yerine veya Thea'yla beraber oturduğu yere değil de suyu yeşil bir nehirle üç tarafı çevrili bir açıklığa. Nehrin bu kolunun kuzeye ve doğuya aktığını sonradan fark ettim –diğer görüşmelerin bitmesini

ayakta beklemek zorunda kalmıştım–, halbuki daha önce kuzeydoğuya akan bir nehir hiç görmemiştim; daha önce rastladıklarımın hepsi güneye veya güneybatıya akarak Gyoll'un güneybatı koluyla birleşen nehirlerdi.

En sonunda Vodalus başıyla beni işaret edince huzuruna götürüldüm. Baktı ki ayakta zor duruyorum, muhafızlarına beni ayak dibine oturtmalarını buyurdu, sonra da elini sallayarak hepsini uzağa kışkışladı. "Sahneye çıkışın Nessus'un ardındaki ormanda olduğundan daha az etkileyici oldu nedense," dedi.

Hak verdim. "Ama, beyim, o zaman olduğu gibi şimdi de uşağınız olarak huzurunuzdayım. Tıpkı benimle ilk karşılaşmanızda olduğu gibi, hani boynunuzu baltadan kurtarmıştım. Karşınıza kanlı paçavralarla ellerim bağlı çıkmışsam uşaklarınıza reva gördüğünüz muamele yüzündendir."

"Senin durumunda biri için elleri bağlamanın biraz aşırıya kaçtığını kabul ediyorum." Cılız gülümsedi. "Acıtıyor mu?"

"Hayır. Acısını duymaz oldum."

"Gene de sicimle bağlamak gereksiz." Vodalus ayağa kalkıp ince bir bıçak çekti ve üzerime eğilip ucuyla bağlarımı kesti.

Kalan ipler de omuzlarımı esnetirken çözülüp düştü. Ellerime bin tane iğne batıyordu sanki.

Tekrar koltuğuna kurulan Vodalus teşekkür etmeyecek misin diye sordu.

"Siz de bana hiç teşekkür etmemiştiniz, beyim. Onun yerine bir sikke sıkıştırmıştınız elime. Sanırım şuralarda bir yerde duruyordur." Heybemde Guasacht'ın ödediği parayı aradım.

"Sikke sende kalabilir. Sana çok daha başka şeyler soracağım. Bana kim olduğunu açıklamaya hazır mısın?"

"Buna her zaman hazırım, beyim. Ben Severian'ım, işkenceciler locasının eski kalfası."

"Loncanın eski kalfası olmak dışında başka unvanın yok mu yani?"

"Yok."

Vodalus iç çekip gülümsedi, sonra arkasına yaslandı ve tekrar iç çekti. "Uşağım Hildegrin senin önemli biri olduğunda çok ısrarcıydı. Sebebini sorduğumda bir sürü varsayım yürütürdü ama hiçbirini ikna edici bulmazdım. Kolay yoldan casuslukla benden para sızdırmaya çalıştığını düşünürdüm. Meğer haklıymış."

"Sizin için sadece eskiden önem arz ediyordum, beyim."

"Vaktiyle hayatımı kurtardığını bana her karşılaşmamızda hatırlatıyorsun. Bir zamanlar Hildegrin'in de seninkini kurtardığını biliyor muydun? Şehirde sen düellodayken rakibine 'Kaç!' diye bağıran oydu. Sen yerdeydin, rakibin seni o anda deşebilirdi."

"Agia burada mı?" diye sordum. "Bunu duyarsa sizi öldürmeye kalkışır."

"Seni benden başkası duyamaz. Dilersen ona ileride kendin söylersin. Sana hayatta inanmaz."

"Orası hiç belli olmaz."

Daha yayvan sırıttı. "Pekâlâ, seni ona teslim edeceğim. İddianı kendin sınayabilirsin."

"Nasıl isterseniz."

Rızamı zarif bir el hareketiyle geçiştirdi. "Ölüme boyun eğerek beni açmaza sokabileceğini sanıyorsun. Aslında ikilemden kolay bir çıkış yolu sunuyorsun bana. Senin Agia beraberinde çok değerli bir sihirbazla geldi ve ikisinin hizmeti karşılığında senin, Hakikat ve Nedamet Arayanlar Mezhebi'nden Severian'ın kendisine teslim edilmesini talep etti. Madem şimdi İşkenceci Severian olduğunu söylüyorsun, başka da kimse olmadığını, öyleyse onun talebini yerine getirmezsem büyük ayıp olur."

"Peki, siz söyleyin, kimmişim ben?" diye sordum.

"Mutlak Yuva'da mükemmel bir hizmetkârım vardı, mükemmeldi demeliyim aslında. Onu tanıyorsun elbette, mesajımı bizzat kendisine iletmiştin." Vodalus susup tekrar gülümsedi. "Bir hafta kadar önce ondan bir mesaj aldık. Doğrudan bana hitaben gönderilmemişti hâliyle, ama yerimizi bildiğini ve ondan fazla uzakta olmadığımızı anlamam çok sürmedi. Mesajda ne demiş biliyor musun?"

Başımı iki yana salladım.

"Bilmemen tuhaf çünkü gönderdiği esnada sen de yanındaymışsın. Bir uçak enkazında mahsur kaldığını, Özerk'in de onunla beraber aynı enkazda bulunduğunu bildiriyordu. O tür bir mesajı bildik yöntemlerle yollaması aptallık, çünkü yerini belli etmişti. Hattımızın gerisine düştüğünü pekâlâ biliyormuş."

"Sayesizler ordusunun bir kolu musunuz yani?"

"Bazı kolluk kuvvetlerine takviyede bulunuyoruz, evet. Sizi yakalayan askerlerin birkaçını Agia ile sihirbazın öldürmesinden rahatsızlık duyduğun belli. Canını sıkma. Efendileri onlara benden daha az değer verir, ayrıca arabuluculuğa zaman yoktu."

"Ama Özerk'i yakalayamadılar."

İyi bir yalancı değilimdir, ama o sırada öyle bitkindim ki Vodalus'a renk vermediğimi sanıyorum. Öne eğildi, bir an gözbebekleri akkor kesilmiş gibi parladı. "Demek uçaktaymış. Ne şahane. Onu görmüşsün. Onunla beraber kraliyet uçağına binmişsin."

Bir kez daha kafa sallayarak onayladım.

"Çok gülünç ama senin o olduğundan korkmuştum, anlarsın ya. Belli mi olur. Bir özerk ölür yerine yenisi geçer, yeni özerkin saltanatı da kâh yarım asır sürer kâh bir gece. Demek uçakta üç kişiydiniz? Başka kimse yok muydu?"

"Yoktu."

"Özerk nasıl biri? Ayrıntılı tarif etsene bana."

Dediğini yaptım, temsilde Özerk'i canlandıran Dr. Talos'u tarif ettim.

"Hem sihirbazın yaratıklarından hem de Sayesizlerin elinden mi kaçıp kurtuldu? Yoksa Sayesizlere mi esir düştü? Belki de şu kadın ve oynaşı tutsak almıştır onu."

"Sayesizler onu yakalayamadı demiştim."

Vodalus tekrar gülümsedi ancak gözleri ateş saçsa da tebessümü buruktu. "Anlarsın ya," dedi yine, "bir süre seni o sandım. Uşağımla ilgileniyoruz, ama kafasından yaralanmış, bir türlü tam ayılamıyor. Çok yakında ölür maalesef. Sözünün eri bir adamdı. Agia'nın dediğine göre uçakta ikinizden başka kimse yokmuş."

"Benim Özerk olduğumu mu düşünüyorsunuz? Değilim."

"Ama seninle ilk karşılaşmamızdan bu yana çok değişmişsin."

"Bana alzabo içirip Chatelaine Thecla'nın hayatını bahşettiniz. Ona âşıktım. Onun tözünü hazmetmenin beni hiç etkilemeyeceğini mi sanıyordunuz? Onu sürekli içimde taşıyorum, yani tek bedende iki kişiyim artık. Lakin tek bedende bin benlik taşıyan Özerk ben değilim."

Vodalus hiç cevap vermedi. Bakışlarının alev saçtığını görmemden çekiniyormuş gibi yarı yummuştu gözlerini. Yüz adım ötemizde kendi aralarında konuşan, arada bir de bizden yana göz atan kadınlı erkekli bir avuç askerin mırıltıları ve nehrin şırıltısı haricinde çıt yoktu etrafta. Bir makav ciyaklayarak bir ağaçtan diğerine uçtu.

"Size hâlâ hizmet etmek isterim," dedim Vodalus'a, "izin verirseniz." Bu sözler dudaklarımdan dökülene dek yalan olduklarından emin değildim. Geçmişte olsa Thecla ile Severian için gerçeklik payı taşıyacak bu sözlerin artık sahte olduğunu idrak edince afalladım.

"'Tek bedende bin benlik taşıyan Özerk,'" diye lafımı tekrarladı Vodalus. "Doğru dedin ama aramızda bunu bilen çok az kişi vardır."

28
SEFER

Bugün, Mutlak Yuva'ya gitmezden önce son kez bir resmi dini ayine katıldım. Bu tür ayinler önemine ya da heptarkların* deyişiyle "aşkınlığına" göre yediye ayrılır. Demin kaleme aldığım dönemde tamamen bihaber olduğum bir ayrıntıydı bu. En düşük mertebede olanı, yani Niyaz ayinleri, kurgan üzerine yerleştirilmiş bir taşın karşısında yakarmaktan ibarettir ve buna sessiz okunan dualar da dahildir. Çocukken teşkilatlı bir dini kurumca düzenlendiğini zannettiğim, Bütünleşme denen içtimalar ve halk ayinleri aslında ikinci mertebedendir. Bizim bugün gerçekleştirdiğimiz ise yedinci ve en yüksek mertebeden, Özümleme ayiniydi.

Döngüsellik ilkesi gereğince, katılımcıların hepsi altışar kıta hâlinde sırayla çembere eklendi. Müzik yoktu, keza gösterişli vaiz kisvelerinin yerini de hepimize birer ikon havası veren işlemeli ve kolalı cübbeler almıştı. Eskiden yaptığımızın aksine galaksi kuşağındayken töreni ifa etmemiz artık mümkün değildi; yine de olabildiğince fayda sağlamak amacıyla Urth'un çekim alanına bazilika dahil edilmemişti. Benim için yeni bir histi bu, her ne kadar korkmadıysam da sıradağlardayken dünyanın kıyısından düşecekmiş gibi his-

---

* (Lat.) Yedi bölgeye ayrılmış bir krallıkta bölgesel idarecilerin unvanı. *-çn*

settiğim geceyi yine anımsadım. Ertesi sabah ayılınca çıkacaktı bunun acısı. Bazen tavan ile zemin yer değiştiriyordu sanki, ya da duvarın teki tavan oluyordu (ki bence bu daha fazla rahatsız ediciydi), o yüzden kafanı kaldırıp da açık pencerelerden dışarı bakınca göğe alabildiğince uzanan yeşil bir yamaçla karşılaşıyordun. İrkilticiydi. Genellikle görmeye alışkın olduğumuz sanrılar kadar hakikiydi üstelik.

Her birimiz güneş olduk; dört dönen fildişi kafatasları gezegenlerimizdi. Müzikten yoksunduk demiştim, oysa tümüyle doğru değil, zira bunlar etrafımızda döndükçe göz yuvalarından ve dişlerinden geçen hava akımı hafif, hoş bir vızıltıyla ıslık öttürüyordu. Tam yörüngesel hareketle dönenlerin tınısı sabitti ve yalnızca kendi eksenlerinde döndükleri zaman hafifçe değişiyordu. Oval yörünge çizenlerinin nağmesi ise uzun soluklu ve boğuktu, bana yaklaştıkları zaman artıyor, uzaklaştıkça da homurtuya indirgeniyordu.

O boş göz yuvalarında ve mermer takkelerde yalnızca ölümü görmemiz ne aptallık. Halbuki aralarında ne çok dostumuz var! O güne dek yanımda taşıdığım, Matachin Kulesi'nden ayrılırken alıp da hâlâ sakladığım yegâne eşyam, kahverengi kitap, bu kemikleşmiş çehrelerini gördüğümüz erkekler ve kadınlar tarafından derlenmiş, basılmış ve ciltlenmişti. Onların sesleriyle kuşatılan bizlerse, mazide kalanların namına, benliğimizi Yeni Güneş'in ilahi aydınlığına sunuyorduk.

Yine de o anda, olağanüstü anlamlı tezahürlere mazharken, Vodalus'la görüşmemin ardından zigguratı terk edip bir haftadan fazla sürecek bir orman yolculuğuna çıktığımız (altı kadının gözetimi altında bazen sürüklenerek götürüldüğüm) günlere kıyasla gerçeklik algımın ne kadar farklı olduğunu düşündüm ister istemez. O dönem, Harçâlem'in firari ordularına mı mensuptuk yoksa Vodalus'un müttefiki olan Sayesizlerin bir kolu muyduk, bilemez hâldeydim, hâlâ

da emin değilim. Muhtemelen amacımız ihtilalci kuvvetlerin ana bölüğüne tekrar dahil olmaktı. Gardiyanlarım ağaçlardan sızarak hem silahlarını hem zırhlarını asit gibi kemiren nemden ve boğucu sıcaktan yakınıyorlar, bense ikisini de hissetmiyordum. Hatırlıyorum da bir keresinde kafamı eğip uyluğuma bakınca etimin sıyrıldığını, adalelerin tel tel ortaya çıktığını görmüştüm de şaşkınlıktan dumura uğramıştım. Diz kapağımın oynar kısımları sanki bir değirmenin çarklı dingilli düzeneği gibi meydandaydı.

İhtiyar hacamatçı bizimleydi ve günde iki üç kez bana uğruyordu. İlk başlarda suratımdaki sargıları kuru tutma gayretindeydi, ama baktı ki boşuna uğraşıyor, hepsini çıkardı ve yalnızca merhem sürüp açık bırakmakla yetindi. Ondan sonra kadın gardiyanlarımdan bazıları suratıma bakmaz oldu. Benimle konuşmaları gerektiğindeyse gözlerini kaçırıyorlardı. Diğerleri haşat suratıma çekinmeden baktıkları için böbürleniyor gibiydiler. Bacakları pergel gibi açık (akıllarınca savaşçı duruşu alıyorlarsa zahir) sol elleri silahlarının kabzasına dayalı, istiflerini hiç bozmuyorlardı.

Onlarla mümkün olan her fırsatta konuşuyordum. Onlarla muhabbete meraklı olduğumdan değil –yaralarımın verdiği rahatsızlık bende muhabbet isteği bırakmamıştı–, daha ziyade ağır ilerleyen kafilenin göbeğinde hiç olmadığı kadar yalnızlık çektiğim için. Savaşın tarumar ettiği kuzeyde tek başıma yolculuk ederken hatta ziggurattaki küf kokulu harabe hücreye kapatıldığım zaman bile o kadar yalnızlık hissetmemiştim. Ayrıca saçma da olsa aklımın bir köşesinde hâlâ kaçma umudu besliyordum. Bildiklerini varsaydığım hemen her konuda sorular yönelttim ve fikirlerimizin çok azıyla uyuştuğunu hayretle fark ettim. Altı gardiyan içinde, Vodalus'un temsil ettiği yeni düzen mücadelesini Harçâlem'deki durgunluğa çözüm olarak gördüğü için isyana katılan bir kişi bile yoktu. Üçü bir erkeğin aklına uyup,

ikisi kişisel bir adaletsizliğin öcünü alma umuduyla, biri de sırf iğrenç üvey babasından kurtulmak için saflara katılmıştı. Sonuncusu hariç hepsi katıldığına pişmandı artık. Nerede olduğumuzu hiçbiri tam bilmiyordu. Nereye gittiğimize dair en küçük bir fikirleri yoktu.

Kafilemizde kılavuzluk yapan üç barbar vardı. Genç olan ikisi galiba kardeşti hatta ikizlerdi. İhtiyar olanı ise sanırım yaşının verdiği arazlardan dolayı eğri büğrü bir adamdı ve grotesk maskesini hiç çıkarmıyordu. İkisi genç, üçüncüsü de çok yaşlıydı ama üçü de bana vaktiyle Cengel Bahçesi'nde gördüğüm çıplak adamı hatırlatıyordu. Onlar da çıplaktı, yine onun gibi yağız tenleri metalik görünümlü ve düz saçlıydılar. İki genç kendi kollarından daha uzun birer cerbotana* taşıyordu. Ayrıca ham pamuktan elde örülmüş ve büyük ihtimalle bir bitkinin suyuyla yanık kına rengine boyanmış ok keseleri vardı. İhtiyarın kendisi gibi yamru yumru bir asası vardı, ucuna da bir şebek kurukafası takılıydı.

Kafiledeki üzeri örtülü tahtırevan benimkine kıyasla bariz daha iyiydi ve Özerk'i taşıyordu. Onun hâlâ hayatta olduğunu hacamatçım çıtlatmıştı bana; hatta bir gece gardiyanlarım kendi aralarında laflarken küçük ateşimizin başına çömeldiğimde, ihtiyar kılavuzun bu tahtırevana yanaştığını ve usulca altına girdiğini gördüm (kambur gövdesinden ve maskesinin örttüğü koca kafasından o olduğu bariz belliydi). Biraz sonra çıkıp tıpış tıpış uzaklaştı. Bu ihtiyar güya bir *uturuncuymuş*, kaplan suretine bürünebilen bir şaman.

Zigguratı terk etmemizi izleyen birkaç gün boyunca yol namına bir şey görmedik, patika bile yoktu, derken bir ceset silsilesine rastladık. Sayesiz cesetleriydi. Üzerlerinde giysi veya teçhizat yoktu. Bir deri bir kemik bedenleri sanki oraya havadan boca edilmişti. Anladığım kadarıyla bir haftalıktılar;

---

* (İsp.) Üfleyerek ok atmaya yarayan boru şeklinde bir silah. –*çn*

ancak nem ve sıcak nedeniyle çok hızlı çürümüş oldukları için ölümleri muhtemelen daha yakın zamanlıydı. Ölüm nedenleri genellikle belirsizdi.

Geceleri kamp ateşlerimizin etrafında vızıldayan acayip böceklerden daha iri hayvanlara o vakte kadar pek az rastlamıştık. Ağaç tepelerinde öten kuşları gördüğümüz vaki değildi hatta bize dadanan kan yarasalarının kapkara kanatları da zifiri karanlıkta hiç görünmüyordu. Oysa oradan geçerken beygir leşine üşüşmüş sinekler gibi cesetlere üşüşmüş bir hayvan sürüsüne rastladık. Koca çenelerin gevelediği kemiklerin seslerini neredeyse her saat başı işitiyor hatta geceleri kamp ateşlerimizin aylasıyla parlayan, bazıları iki karış arayla, yeşilli kızıllı gözler görüyorduk. Leşle beslenen bu yırtıcıların bize musallat olması akla yatkın değilse de gardiyanlarım ikişerli nöbet tutmaya, diğerleri de zırhlarını çıkarmadan, savaş baltaları ellerinde uyumaya başlamışlardı.

Ceset sayısı her geçen gün artıyordu, derken gün geldi henüz ölmemişlere de rastlar olduk. Kırpık saçlı, bön bakışlı deli bir kadın sendeleyerek kafilemizin tam önüne çıktı, hiç kimsenin anlamadığı kelimeler bağırdı, sonra da ağaçların arasına kaçtı. İmdat çığlıkları, feryatlar, sayıklamalar işitiyorduk ama Vodalus hiç kimsenin yoldan ayrılıp da bakmasına müsaade etmiyordu. Derken bir gün öğleden sonra -deyim yerindeyse bir ormana dalarcasına- bir Sayesiz güruhunun içine daldık.

Kafilemiz kadınlar, erzaklar, Vodalus'un kendisi, maiyeti ve heyetindeki birkaç yaverden oluşuyordu. Toplamda asıl ordusunun en fazla beşte biri kadardık; ama sancağı altında toplanmış her isyancı, yüzlerce savaşçısının hepsi o anda bizimle beraber olsaydı dahi, karşılaştığımız güruha kıyasla gene de Gyoll'da bir avuç su kadar kalırlardı.

İlk karşılaştığımız piyade taburuydu. Savaş zamanına kadar onlara silah verilmediğini Özerk'in anlattıklarından ha-

tırlıyordum ama duruma bakılırsa subayları savaş vaktinin yaklaştığına karar vermişlerdi. Binlercesi ransieur kuşanmıştı, bundan hareketle piyadelerinin hepsinin aynı şekilde silahlandığı sonucunu çıkardım. Ne var ki akşam olunca bu sefer de demilune taşıyan binlercesinin yanından geçtik.

Onlardan daha hızlı ilerlediğimiz için safların ta içlerine onlardan evvel girdik; beri yandan o gece onlardan daha erken kamp kurduk (kamp kurdukları şüpheliydi gerçi). İçim geçip de uyuyana kadar hırıltılı naraları ve ayak sesleri susmak bilmedi. Sabahleyin tekrar yola koyulduğumuzda yine ölülere ve can çekişenlere rastladık, bundan bir saat kadar sonra da yalpalayarak yürüyen safları sollayıp geçtik.

Bu Sayesiz askerlerinde daha önce hiçbir yerde rastlamadığım bir donukluk vardı. Nizami yürüyüşleri iradeden yoksundu, bildiğim anlamda ne bir disiplin sergiliyorlar ne de birlik ruhuyla hareket ediyorlardı sanki. Ellerinden başka bir şey gelmediği ya da akılları öbür türlüsüne ermediği için itaat ediyorlar gibiydi. Bizim askerlerimiz genellikle hep birkaç silah taşırlardı, en az bir enerji silahına ilaveten uzun bir hançerleri mutlaka olurdu (schiavoni saflarında kılıcıma ilaveten hançer taşımayan tek kişi olarak bir istisnaydım). Oysa birden fazla silah taşıyan tek bir Sayesiz görmüyordum; hatta subaylarının çoğu hiç silah taşımıyordu. Savaşı hakir görüyorlardı sanki.

29
HARÇÂLEM'İN ÖZERKİ

Öğleden sonra yanlarından geçtiklerimiz kadar kalabalık bir güruhu gün ortasında tekrar geride bıraktıktan sonra ordu teçhizatını taşıyan kafileye rastladık. Gördüğümüz muazzam sayıdaki taburların aslında çok daha büyük bir ordunun artçı kuvvetleri olduğunu keşfedince sanırım aramızda hayrete düşmeyen olmamıştır.

Sayesizler yük hayvanı olarak uintather* ve platybelodon** kullanıyorlardı. Aralarında aynı amaca uygun yapıldığı aşikâr altı bacaklı makineler de vardı. Gördüğüm kadarıyla sürücüleri bu araçlar ile hayvanlar arasında hiçbir ayrım gözetmiyordu. Eğer hayvanın teki yere kapaklanıp da tekrar ayağa kalkamazsa, ya da makinenin biri devrilip toparlanamazsa yükleri en yakındaki diğerine aktarılıp kaderlerine terk ediliyordu. İşe yaramaz hâle gelen hayvanları kesip de etinden faydalanmak, makineleri onarmak ya da çalışır parçalarını ayıklamak konusunda hiçbir çaba gösterilmiyordu.

İkindi vakti kafilemizde büyük bir heyecan dalgası yaşandı, ancak sebebini ne ben çözebildim ne de gardiyanlarım. Vodalus mülazımlarının birkaçıyla beraber bizzat koşarak geldi, akabinde de kafilenin hem başında hem de sonunda

---

* (Lat.) Tam adı uintatherium. Eosen döneminde yaşamış gergedan benzeri otçul bir memeli. -*çn*

** Fillerin ataları olan soyu tükenmiş bir memeli cinsi. -*çn*

epey hareketlilik yaşandı. Hava karardığında kamp kurmayıp Sayesizlerle beraber gece yürüyüşünü sürdürdük. Meşaleler elden ele dağıtıldı. Eskiye nazaran gücüm yerine geldiğinden ve hiç silahım olmadığından meşalelerimizi taşımak bana düştü. Bu hâlimle etrafımdaki altı silahşora ben komutanlık ediyormuşum gibi hissettim.

Durduğumuzda galiba gece yarısıydı. Gardiyanlarım ateş için çalı çırpı topladı, hepsini meşaleyle tutuşturduk. Hepimiz tam uzanmak üzereyken bir ulağın az ilerimizdeki tahtırevan hamallarını uyandırdığını ve hepsini bir yere yolladığını gördüm. Adam hamallar gittikten hemen sonra koşar adım yanımıza geldi ve gardiyanlarımın çavuşuyla fısır fısır bir şeyler konuştu, telaşlı. Derhal ellerim bağlandı (Vodalus hepsini kestiğinden beridir serbesttim), sonra da aceleyle tahtırevanın peşine takıldık. Kafilenin baş kısmını geride bırakıp Chatelaine Thea'nın küçük otağısını teğet geçtik, hiç duraklamadan, kısa sürede binlerce Sayesiz askerinden oluşan ana bölüğün ortasına dalmıştık.

Karargâhları metal bir kubbeydi. Galiba çadırlar gibi katlanan veya sökülebilen cinstendi, yine de herhangi bir bina kadar sabit ve yekpare görünüyordu. Dışı siyahtı ama içeriden parlıyordu. Yan tarafı açılıp içeri buyur edildiğimizde kaynağı belirsiz ışık dışarı vurdu.

Vodalus içerideydi, gergin ve tetikte; hemen yanındaki tahtırevanın perdeleri açılmıştı ve Özerk'in hareketsiz bedeni görünüyordu. Kubbenin ortasındaki alçak masanın etrafında üç kadın oturuyordu. İçeri alındığımda ne bana baktılar, ne Vodalus'a ne de tahtırevandaki Özerk'e, hatta sonrasında bile kaçamak bakışlarla yetindiler. Önlerinde destelerle kâğıt vardı ama onlara da bakmıyorlardı, yalnızca birbirlerine. Dış görünüşte diğer Sayesizlere çok benziyorlardı ancak bakışları daha zekiydi, bir de zafiyet geçiriyor gibi değillerdi.

"İşte geldi," dedi Vodalus. "Artık ikisi de karşınızda, buyrun."

Sayesizlerden biri diğer ikisine kendi dilinde konuştu. İkisi başıyla onaylayınca üçüncüsü şöyle dedi: "Yalnızca halkın aleyhine hareket edenler suratlarını gizleme gereği duyarlar."

Uzunca bir duraklamanın ardından Vodalus bana çıkıştı. "Kadına cevap versene!"

"Neye cevap vereyim? Ortada bir soru yok."

Sayesiz dedi ki: "Halkın dostu kimdir? Halka yardım edendir. Halkın düşmanı kimdir?"

Vodalus çok süratli konuşup şunu sordu: "Anlamazlıktan gelme, güney yarımküre halkının önderi sen misin yoksa burada baygın yatan şu adam mı?"

"Hayır," dedim. Kolay bir yalandı çünkü tanık olduğum kadarıyla Özerk Harçâlem'de çok az kişinin önderiydi. Vodalus'a dönüp fısıldar gibi ekledim: "Nasıl bir ahmaklık bu? Özerk olsaydım onlara söyleyeceğimi mi sanıyorlar?"

"Konuştuğumuz her şey kuzeye iletiliyor."

Bunu diyen daha önce hiç konuşmamış Sayesizlerden biriydi. Kafasını bizden yana bir kez çevirdi. Lafı bitince de üçü birden ölü gibi kıpırtısız oturdu. Benim duyamadığım bir sese kulak kabartmışlar gibime geldi, sanki o ses konuştuğu sürece kıpırdamaya cesaret edemiyorlardı, ama bu izlenim benim hayal gücümden kaynaklanmış da olabilir. Vodalus kıpırdandı, ben de ağırlığımı sağlam bacağıma verip yaralı olanın yükünü azalttım. Özerk soluk aldıkça narin göğsü düzensiz inip kalkıyordu. Bu esnada üç kadın bir tablodaki tasvirler gibi hareketsiz oturmayı sürdürdü.

Nihayetinde ilk konuşan söz aldı. "Her birey toplumun bir ferdidir." Bunun üzerine diğerleri gevşer gibi oldu.

"Bu adam hasta," dedi Vodalus, Özerk'e bakarak, "vaktiyle uşak olarak bana pek faydası dokundu. Sanıyorum miadı doldu, ondan bana fayda gelmez artık. Diğer uşağımsa yandaşlarımdan biri olacağına söz vermişti."

"Kendi çıkarını zerre düşünmeden fedakârlık yapan kişi

topluma hizmet etmiş sayılır." Sayesiz kadının tonlaması tartışmaya yer bırakmayan bir kesinlik taşıyordu.

Vodalus bana bakıp omuz silkti, sonra da topukları üzerinde dönmesiyle kubbeden çıkması bir oldu. Neredeyse aynı anda eli kırbaçlı bir grup Sayesiz subayı içeri girdi.

Ziggurattaki hücremden belki de iki misli büyük bir Sayesiz çadırında hapistik. Ateş vardı ama yatak yoktu. Özerk'i içeri taşıyan subaylar onu ateşin yanına bırakıvermişlerdi. Ellerimi bağlardan kurtardıktan sonra onu rahat ettirmeye çalıştım. Tahtırevanda olduğu gibi sırtüstü çevirip kollarını iki yanına uzattım.

Etrafımızdaki ordu sessizdi, daha doğrusu bir Sayesiz ordusu ne kadar sessiz olabilirse o kadar. Zaman zaman uzaktan birinin haykırışı geliyordu –uykusunda sayıklayan biri gibi– ama dışarıda aheste dolaşan nöbetçilerin ayak sesleri haricinde genellikle çıt çıkmıyordu. Asaye'nin kuzeyine gitme ihtimalinin bende uyandırdığı dehşeti tarif edemem. Sayesizlerin deli bakışlı, açlıktan erimiş suratlarını gördükten sonra –ki ömrüm boyunca unutmayacağım bir deneyimdir– onları çıldırtan koşullara maruz kalacağımı düşünmek, Matachin Kulesi'ndeki müşterilerin feci akıbetlerinden çok daha korkunç geliyordu bana. Nöbetçiler en kötü ihtimalle canımı alır diye düşünerek çadırın eteğini kaldırmayı denedim; ama kenarları çözemediğim bir yöntemle toprağa kaynak edilmiş gibiydi. Çadırın dört duvarı da bir türlü yırtamadığım kaygan ve sert bir maddedendi. Miles'ın verdiği ustura bıçağına ise kadın gardiyanlarım el koymuştu. Tam kapıya koşmak üzereydim ki Özerk'in, "Bekle," diye fısıldayan iyi bildiğim sesini işittim. Bir duyan olur korkusuyla hemen yanına diz çöktüm.

"Uyuyorsunuz sanıyordum."

"Galiba uzun bir süre komadaydım. Komadan çıktıktan

sonra da baygın taklidi yaptım ki Vodalus beni sorguya çekemesin. Kaçacak mısın?"

"Sizi bırakmam, efendim. Artık kaçmam. Öldüğünüzü düşünerekten ümidi kesmiştim."

"Çok da yanılmış sayılmazsın... bir güne kalmaz kesindir. Evet, bence de en iyisi kaçman. Peder Inire isyancılarla beraber. Sana gereken yardımı temin edip kaçmanı sağlayacaktı. Ama artık uzaktayız... değil mi? Sana yardımcı olamayabilir. Cübbemi aç. Öncelikle elini kemerimden içeri sokman gerek."

Dediğini yaptım. Parmaklarım ceset gibi soğuk tenine değdi. Sol kalçası hizasında en fazla bir kadın parmağı kalınlığında gümüş rengi metalden bir kabza gördüm. Silahı çektim; yalımın uzunluğu yarım karış bile yoktu ama kalın ve sağlamdı, bir de *Terminus Est*'i parçalayan Baldanders'ın topuzundan beridir o kadar keskin bir silaha rastlamamıştım.

"Hemen gitme," diye fısıldadı Özerk.

"Yaşadığınız sürece sizi bırakmam," dedim. "Şüpheniz mi var?"

"İkimiz de yaşayacağız, beraber gideceğiz. Mendeburluğa aşinasın..." Elimi kavradı. "Ölü yemeye, ölenlerin canını soğurmaya. Ama bilmediğin bir yöntem daha var, başka bir ilaç daha. Onu içmeli ve ön beynimin canlı hücrelerini yutmalısın."

Geri çekilmeye yeltenmiş olmalıyım ki daha da sıkı tuttu elimi.

"Bir kadınla yattığında belki yeni bir can doğar diye kendi can suyunu bünyesine salarsın. Sana buyurduğum şeyi yaptığın zaman bünyemde taşıdığım tüm canlarla birlikte kendi canım da senin bedeninde yaşamayı sürdürecek. Sinir sistemine nüfuz eden hücreler orada çoğalacak. Dediğim ilaç kolyemdeki şişecikte. O bıçak da kafatası kemiğini çam gibi yarar. Abartmıyorum, onu kullanma fırsatı bulmuştum. Ki-

tabı kapattığımda bana hizmet etmeye ant içmiştin, hatırlıyor musun? Şimdi bıçağı kullan ve elini çabuk tut."

Kafa salladım ve dediğini yapacağıma söz verdim.

"İlaç bildiklerinin hepsinden kuvvetlidir, benimkisi haricinde hepsini silecek ama geriye yüzlerce kişilik kalacak... Sayısız can taşıyoruz biz."

"Anladım," dedim.

"Sayesizler şafakta sefere çıkar. Sabaha bir saatten fazla kalmış mıdır dersin?"

"Sabahı göreceğinizi umuyorum, efendim, önünüzde daha nice günler var. İyileşeceksiniz."

"Beni hemen öldürmelisin, Urth yüzünü güneşe dönmeden. O zaman bedeninde yaşarım... hiç ölmem. Sırf irade gücüyle hayattayım şu an. Konuştukça can tüketiyorum."

Hayrettir, iki göz iki çeşmeydim. "Çocukluğumdan beri sizden nefret ederdim, efendim. Size hiçbir zararım dokunmadı ama elimden gelseydi zarar verirdim, şimdi pişmanım."

Sesi giderek zayıflıyordu, en sonunda bir cırcır böceğinin cırıltısından farksız hale geldi. "Benden nefret etmekte haklıydın, Severian. Çok yanlış şeyleri destekledim... ileride sen de yapacaksın aynısını."

"Neden?" diye sordum. "*Neden?*" Yanına diz çökmüş hâldeydim.

"Çünkü beterin beteri var. Yeni Güneş doğana dek elimizdeki yegâne seçenek kötülük. Herkes denedi, hepsi de hüsrana uğradı. Müşterek iyilik, halkın idaresi... her şey denendi. Gelişme arzusunda mısın? Sayesizler başardı onu. Gelişme kötürüm etti hepsini, tabiatın ölümüyle deliye döndüler, en sonunda da Erebus ve diğerlerini tanrı kabul edecek hâle geldiler. İnsanlığı barbarlığa mahkûm ettik. Özerkler halkı erginlerden, erginlerse onları özerklere karşı koruyor. Teselliyi dinde buldular. Toplumsal düzeni felç etmek için yolları kapatan biziz."

Gözlerini yumdu. Elimi göğsüne koyduğumda kalbinin tekleyerek attığını hissettim.

"Yeni Güneş'e dek..."

Asıl kaçmaya çalıştığım şey buydu, ne Agia, ne Vodalus ne de Sayesizler. Boynundaki zinciri elimden geldiğince nazik çekip şişeciğin tıpasını açtım ve ilacı içtim. Sonra güdük bıçakla yapılması gerekeni yaptım.

İşim bitince kendi safran sarısı cübbesiyle onu tepeden tırnağa örttüm, boş şişeceği de boynuma astım. İlacın tesiri beni uyardığı kadar şiddetli oldu. Bunu okuyan sizler, tek bir bilinçten fazlasını taşımadığınız için, yüzlercesi şöyle dursun, iki üç bilince kavuşmanın bile ne demek olduğunu muhtemelen asla anlayamazsınız. Hepsi bedenimde hayat buldu, hepsi coşkundu kendince, yeni hayata kavuşmanın sevincini yaşıyorlardı. Demin suratını kanlı bir posaya dönüştürüp öldürdüğüm Özerk de hayata dönmüştü artık. Gözlerim de, ellerim de onundu. Mutlak Yuva'daki kovanlarda çalışan, güneşle güdümlenip Urth'un altın bereketini toplayan arıların faaliyetlerini ve kutsallığını idrak ettim. Kendisinin Zümrüdüanka Tahtı'ndan yıldızlara gidip geri dönerken izlediği güzergâhı öğrendim. Zihni ve aklımın ucundan dahi geçmeyecek bilgi dağarcığı, onunkine eklenmiş diğer zihinlerin dağarcığıyla beraber benim oldu. Olağanüstü dünyam kuma çizilmiş bir tasvirin serseri bir rüzgârla darmadağın olması misali karışıp silindi. İstesem de odaklanamazdım o dünyaya, zaten hiç istemiyordum.

Kodes çadırımızın siyah bezi boz güvercin rengini aldı, tavan köşeleri bir kaleydoskop prizması gibi fır dönüyordu. Selefimin cesedi yanında yatıyordum ama yere serildiğimin farkında değildim. Ellerimi yere vurarak ayağa kalkma çabalarım sonuç vermedi.

Orada ne kadar yattığımı bilmiyorum. Bıçağı silip onun

gibi belime sakladım, hâlâ da *bende* duruyor. Düzinelerce benliğin çadır duvarını yarıp birbirlerini çiğnercesine dışarı kaçışı tüm canlılığıyla hâlâ gözümün önündedir. Severian, Thecla ve binlerce başkası topyekûn kaçıyorlardı. O kadar gerçekçiydi ki kaçanların arasında kendimi de görmüştüm; ama Sayesizler ordusunun bitkin uyuyan askerlerinden sakınarak ağaçların arasında koştuğumu zannettiğim her seferinde kendimi yine çadırda buluyordum, üzeri örtülü cesedin biraz ötesinde.

Ellerimden kıskıvrak yakalandım. Galiba kırbaçlı subaylar geri dönmüşlerdi ve sağlam mıyım diye beni yokluyorlardı. Ucuz bir galeride bir ressamın tablolarını alelacele göstermesi gibi yüz tane rasgele anı geçti gözümün önünden: Bir koşu, bir orgun koca boruları, üçgen damgalı bir şema, araba süren bir kadın.

"İyi misin? Ne oldu sana?" dedi birisi. Dudaklarımdan salyamın aktığını hissettim ama tek kelime çıkmadı ağzımdan.

30
ZAMAN KORİDORLARI

Suratıma bir şaplak yedim.

"Ne oldu? Adam ölmüş. Kafan mı iyi senin?"

"Evet. Kafam iyi." Bunu diyen başkasıydı, ama biraz sonra anladım kim olduğunu: Severian, genç işkenceci.

İyi de ben kimdim?

"Kalk. Çıkmamız lazım."

"Nöbetçi var."

"Nöbetçiler," diye düzeltti ses. "Üç kişiydiler. Hepsini geberttik."

Tuz beyazı bir merdivenden nilüferlerin arasına, pis suyun içine iniyordum. Yanımda bronz tenli bir kız da vardı, uzun çekik gözlü. Onun omzu gerisinden bir eponimin yontma suratı bakıyordu. Heykeltıraş yeşim taşıyla çalışmıştı, bu yüzden de surat çimenden yapılmış gibi görünüyordu.

"Ölmek üzere mi bu?"

"Bizi görüyor. Gözlerine baksana."

Nerede olduğumu biliyordum. Davulcu birazdan kafasını çadırdan içeri sokup gitme vaktimin geldiğini söyleyecekti. "Yeryüzünde," dedim. "Onu yeryüzünde bulacağımı söylemiştin. Kolaya kaçtığını sanmıştım. Meğer buradaymış."*

* Bkz. 2. kitap 3. bölüm. –*çn*

"Gitmeliyiz." Yeşil adam sol koluma, Agia da sağ koluma girip beni dışarı çıkardılar.

Epey yürüdük, hayalimdeki gibi koşarken gördüm kendimi, uyuyan Sayesizlerin üzerinden atladığımı.

"Nöbetçi sayısı az," diye fısıldadı Agia. "Vodalus'un dediğine göre önderleri o kadar itaatkârmış ki bir ihanet saldırısına ihtimal vermiyorlarmış. Savaşta askerlerimiz onları sık sık gafil avlıyor."

Anlamayıp çocuk gibi yineledim. "Askerlerimiz..."

"Hethor'la ikimiz artık onlar için savaşmıyoruz. Gördüklerimizden sonra mümkün mü? Benim işim seninle."

Kendi benliğime dönüyordum, *benim* zihnime eklenen öbür zihinler yerli yerine oturmaya başlamıştı. *Eski* özerkten işittiğim *benlik egemeni* unvanının ne anlama geldiğini kavrar gibiydim. "Beni öldürmek istiyordun. Şimdi de beni kurtarıyorsun. Halbuki bıçaklayabilirdin," dedim. Thrax'ta Casdoe'nun pencere kepengine saplanmış kıvrık hançer gözümün önüne geldi.

"Şimdiye değin seni çoktan gebertirdim. Hethor'un aynaları bana bir solucan verdi, boyu bir karış, akça ateşle parlıyor. Onu salmam yetiyor, öldüreceğini öldürüp kıvrıla kıvrıla bana geri dönüyor. Nöbetçileri tek tek öyle hakladım. Ama bu yeşil adam müsaade etmezdi seni öldüreyim, benim de içimden gelmiyordu zaten. Vodalus sana haftalarca eziyet edileceğine söz vermişti, nitekim ben de azıyla yetinecek değilim."

"Beni ona mı götürüyorsun?"

Kafasını iki yana salladı. Omuzlarına lüle lüle dökülen kumral saçının hoplaması, yaprakların arasından sızan o boz rengi cılız tan aydınlığında, eskici dükkânının kepenklerini açışını seyrettiğim ilk karşılaşmamızı anımsattı. "Vodalus öldü. Emrimdeki solucanla öldürdüm. Bana kazık atmasın-

dan sonra onu sağ bırakır mıydım sanıyorsun? Seni alıp götüreceklerdi. Şimdi seni serbest bırakacağım –çünkü nereye gideceğini tahmin ediyorum–, neticede yine elime düşeceksin, tıpkı bizim pteriopeler seni evzonların elinden kapıp getirdiğinde olduğu gibi."

"Öyleyse benden nefret ettiğin için beni kurtarıyorsun," dedim, o da kafa sallayıp onayladı.

Vodalus, galiba, Özerk'ten nefret etmesine yol açan sebeple benden nefret etmişti. Ya da nefreti daha ziyade özerklik kavramına yönelikti, zira gerçek özerke elinden geldiğince sadık kalmış, ona gerektiği gibi uşaklık etmişti.

Ben çocukken Mutlak Yuva'daki mutfaklarda silahtarlardan ve erginlerden tiksinen bir aşçı çalışıyordu. Onlar tarafından azarlanıp küçük düşmeye asla katlanamadığı için de işini hummalı bir mükemmeliyetçilikle yapardı. En sonunda çalıştığı kanadın baş aşçısı olmuştu. Aklıma o geldi ve tam da bunu hatırladığım sırada Agia koluma dokundu. O koşturmacada teması varla yok arasıydı. Kafamı çevirip de ondan yana baktığımda çoktan kaybolmuş, beni yeşil adamla yalnız bırakmıştı.

"Nasıl oldu da buraya geldin?" diye sordum. "Bu çağda ölmek üzereydin, güneşimizde palazlanamıyordun diye hatırlıyorum."

Gülümsedi. Dudakları yeşildi ama dişleri bembeyazdı, cılız aydınlıkta bile ışıl ışıl. "Bizler sizin çocuklarınız, ama sizden daha az dürüst değiliz, yine de karın doyurmak için can almayız. Bana bileytaşınızın yarısını vermiştiniz, o taş zincirimi kırıp beni azat etti. Prangamdan kurtulunca başka ne yapacağımı sanıyordunuz?"

"Kendi zamanına dönersin sanmıştım," dedim. Aldığım ilacın etkisi epey azalmış olsa gerek ki konuşmamız Sayesizleri uyandıracak diye endişeleniyordum. Gerçi görünürde kimsecikler yoktu, kule gibi yükselen kara ağaçlar görüyordum sadece.

"Bizler velinimetlerimizle mukabele ederiz. Zaman koridorlarında mekik dokudum, sizin de tutsak düştüğünüz bir âna rast geleyim de ben de sizi kurtarayım diye."

Bu lafına ne diyeceğimi bilemedim. En sonunda şunu dedim: "Şu andaki hislerimi tahmin edemezsin. Birisinin istikbalimi gözleyip de bana iyilik yapmak için fırsat kolladığını öğrenmek pek acayip. Ama madem ödeştik artık, karşılık bekleyerek sana yardım etmediğimi muhakkak anlamışsındır şimdi."

"Ama benden medet ummuştunuz. Demin ayrılan kadını bulabilmek için bana danışmıştınız, kaldı ki o günden sonra kadına defalarca rastladınız. Yalnız olmadığımı şimdiye dek mutlaka anlamışsınızdır. Burada aynı arayışı sürdüren başkaları da var. İkisini size yönlendireceğim nitekim. Sizi burada tutsak hâlde bulsam da henüz ödeşmiş sayılmayız çünkü sizi bulan kadındı ve benim yardımım olmadan da sizi kurtarırdı. O yüzden sizinle tekrar görüşeceğiz."

Bunları söylerken gitmeye hazırlanırcasına kolumu bırakmıştı, tam o anda Baldanders'ın kalesinin tepesinden havalanıp ufukta kaybolan gemiyi görür gibi oldum ama görünürde hiçbir şey yoktu sanki. Birden arkasını dönüp koşmaya başladı. Uzaklaşmasını uzun bir süre arkasından seyrettim, kesik ama düzenli aralıklarla çakan ışıklar sayesinde sabah alacakaranlığına rağmen onu seçebiliyordum. En sonunda zifiri bir noktada kaybolmaya yüz tuttu ama tümüyle gözden yitmesini beklediğim sırada ışık büyüdü ve tuhaf açılı bir tünelden üzerime devasa bir şey hücum ediyor sandım.

Gördüğüm daha öncekinin aynısı değil, başka bir gemiydi, çok daha ufağı. Yine de o kadar genişti ki yaklaştıkça görüş alanımızı tamamen kapladı. Borda küpeşteleri kalın gövdeli ağaçların birkaç tanesine birden değiyordu. Özerk'in uçağından çok daha kısa, basamaklı bir iskele şişkin gövdesinden yere kadar uzanıp açıldı.

Gemiden Üstat Malrubius ile köpeğim Triskele indi.

O anda Vodalus'la beraber alzabo içip Thecla'nın etini yediğimden beridir gerçek anlamıyla kavuşamadığım kişiliğime tekrar hükmeder oldum. Thecla tümden silinmemişti (birçok bakımdan zalim ve aptal bir kadın olduğunu bilsem de onu kaybetmek istemezdim zaten), keza selefim ve benliğinin barındırdığı yüzlerce kişilik de kaybolmuş değildi. Tek kişiden mürekkep eski benliğimden eser kalmamıştı ama yerini alan yeni karmaşık benliğim artık beni afallatıp şaşırtmaz olmuştu. Bir labirentti ama o labirenttin sahibi de bendim mimarı da, her koridorunda başparmağımın izi vardı.

Malrubius bana dokundu, sonra da şaşkın elimi alıp usulca kendi soğuk yanağına götürdü.

"Gerçeksiniz," dedim.

"Hayır. Zannettiğin varlıklarız bir bakıma. Sahneye tepeden inen güçleriz. Yine de tam anlamıyla ilah sayılmayız. Sen de bir aktörsün sanırım."

Kafamı iki yana salladım. "Beni tanımadınız mı, Üstadım? Çocukluğumdan itibaren öğretmenimdiniz, lonca kalfalığına terfi etmiştim."

"Sen de bir aktörsün sonuçta. Kendini başka biri gibi görmeye fazlasıyla hakkın var. Surların oradaki tarlada seninle konuştuğumuz sırada rolünü icra ediyordun hatta Mutlak Yuva'da seni tekrar gördüğümüzde yine rolünü oynuyordun. Güzel bir temsildi. Keşke sonunu görme imkânım olsaydı."

"Seyirciler arasında mıydınız?"

Üstat Malrubius başıyla onayladı. "Demin çıtlattığım tabire bir aktör olarak mutlaka aşinasındır, Severian. Temsili güzelce noktalamak üzere son perdede sahneye cisimleşerek inen doğaüstü güçleri ifade eder. Sadece kötü oyun yazarlarının başvurduğu bir unsurdur derler, yine de bunu diyenler şunu unutuyor; bir temsil kötü sonla biteceğine halatla sahneye indirilmiş semavi bir varlığa yer vermek ve sahneyi

mutlu sonla kapamak hiç yoktan iyidir. İşte bizim halatımız bu, biri sürü halattan biri, gemimiz de sağlam. Binecek misin?"

"O yüzden mi bu bedenle tezahür ettiniz? Size güveneyim diye mi?" dedim.

"Evet, öyle de diyebilirsin." Ayağımın dibinde oturmuş suratıma bakan Triskele, Üstat Malrubius başını sallayınca o üç bacaklı topal hâlinle seke seke iskeleyi yarısına kadar tırmanıp durdu ve bana baktı, güdük kuyruğunu sallayarak, gözlerinde yakaran it bakışıyla.

"Göründüğünüz gibi olmadığınızı biliyorum. Belki Triskele gerçektir, ama sizin defnedildiğinize şahidim, Üstat. Yüzünüz maske değil belli, ama başka bir maskeye bürünmüşsünüz, o maskenin altında da sıradan halkın kakojen dediği kişilerden biri var. Gerçi Dr. Talos'tan duymuştum, size Hierodul denmesini yeğliyormuşsunuz."

Malrubius tekrar elime dokundu. "Elimizden gelseydi seni kandırmazdık. İleride senin de kendini kandıracağını umuyorum, hem kendi iyiliğin hem de tüm Urth için. Zihnin şu anda uyuşturucu etkisinde –hem de zannettiğinden daha fazla–, hani surların oradaki çayırda seninle konuştuğumuzda uyku mahmuruydun, aynı öyle. Şimdi seni ayıltsak muhtemelen bizimle gelecek cesareti bulamazsın, bizi gerçek suretimizle görmüş olsan bile, sağduyun sana aksini söylese bile."

Dedim ki: "Bugüne dek sağduyumun veya ona benzer bir şeyin sesine hiç kulak vermedim. Beni nereye ve niçin götürmek istiyorsunuz? Siz Üstat Malrubius musunuz yoksa bir Hieordul musunuz?" Konuştukça etrafımızdaki ağaçların ayırdına daha çok varıyordum. Subaylar aralarında strateji konuşurken hazır duruşta bekleyen piyadeleri andırıyorlardı. Hava hâlâ karanlıktı ama aydınlanmaya yüz tuttuğu bulunduğumuz yerden bile seçiliyordu.

"Kullandığın şu *Hierodul* sözcüğünün anlamını biliyor musun? Ben Malrubius'um ama Hierodul değilim. Daha ziyade Hierodulların hizmet ettiklerine hizmet ediyorum. *Hireodulun* anlamı *kutsal köledir.* Efendilerin olmadığı yerde köle olunur mu sence?"

"Peki beni götürdüğünüz yer..."

"Hayatını kurtarmak için okyanusa götürüyoruz." Düşüncelerimi okumuş gibi ekledi, "Hayır, seni Abaia'nın oynaşlarına götürmüyoruz, onlar bir işkenceci ve müstakbel özerk olduğun için imdadına koşup esirgemişlerdi seni. Her halükârda korkman gereken daha beter şeyler var. Yakında Erebus'un köleleri, seni burada esir tutanlar, kaçtığını anlayacak. Erebus da seni yakalatmak için hem onları hem de diğer sayısız orduyu fezaya boca edecek. Gel." Beni iskeleye çekti.

31
ÇÖL BAHÇESİ

O gemi göremediğim eller tarafından idare ediliyordu. Uçak gibi süzülerek havalanacağımızı ya da bir zaman koridorunda yeşil adam gibi gözden yiteceğimizi sanmıştım. Aksine, koca dalların çatırtıları eşliğinde o kadar hızlı yükseldik ki fena oldum.

"Özerk sensin artık," dedi Malrubius. "Farkında mısın?"

Sesi iskeçe rüzgârının yarattığı ıslıkla harmanlanıyordu.

"Evet. Selefim de bu oruna benim gibi yükselmiş, zihinlerimiz iç içe artık. Sırlara vakıf oldum, yetke kelamlarına, lakin henüz bunlara kafa yoracak vaktim olmadı. Beni Mutlak Yuva'ya mı götürüyorsunuz?"

Kafasını iki yana salladı. "Hazır değilsin. Tüm eski özerklerin birikimine eriştiğini düşünüyorsun. Bir bakıma haklısın, ancak henüz o birikime hâkim değilsin, imtihan vakti gelip de seni katledecek kimselerle karşılaştığında bocalarsın. Sen Nessus Hisan'nda yetiştirilmişsin, oradaki kastellan* talimatlarını biliyor musun? Hazine mağarasındaki maymunsulara nasıl hükmediliyor? Gizli Ev'deki mahzenlerin kilidini açan deyişler nedir? Yanıt vermene gerek yok, çünkü bu sorduklarımın hepsinin yanıtı kavuştuğun sırlar dağarcığında mevcut, ben her halükârda biliyorum zaten. Peki ama sen uzun uzadıya düşünmeden bilir misin bunları?"

---

* Kale kumandanı -*çn*

Soruların yanıtları kafamda hazırdı ama içimden dile getirmeye çalıştığımda hüsrana uğradım. Adata küçük balıklar gibi avucumdan kayıp gittiler. Neticede omuz silkmekle yetindim.

"Ayrıca yapman gereken bir şey daha var. Seni su kıyısında bir serüven daha bekliyor."

"Nedir?"

"Söyleyecek olursam hükmü kalmaz. Endişelenme. Bir çırpıda hallolacak basit bir şey. Gene de teferruatlı açıklamam gerekir ama buna vakit yok. Yeni Güneş'in doğacağına inanıyor musun?"

Buyrukları hatırlamaya çalışırken yaptığım gibi inancımı da yokladım ve yine aynı sonuçla karşılaştım. "Hayatım boyunca iman etmem öğretildi," dedim. "Ama öğretmenlerim bile –gerçek Malrubius mesela inanmıyordu bence. O yüzden inanıp inanmadığımı söyleyemem."

"Yeni Güneş kim? Bir insan mı? Bir insansa onun gelişiyle birlikte tüm bitkilerin canlanıp yeşermesi, zahire ambarlarının dolup taşması mümkün mü?"

Harçâlem'in vârisi oluşumu yeni kavramaya başlamışken çocukluğumda yarım yamalak işittiğim mevzulara geri dönmek hoş değildi. Dedim ki: "Uzlaştırıcı geri dönecek, avatarı adalet ve huzur getirecek. Resimlerde güneş gibi nur yüzlü biri olarak tasvir edilmiş. Ben işkenceciler kalfasıydım, mürit değil, size ancak bu kadarını söyleyebilirim." Ayaz rüzgârdan korunmak için pelerinime sarındım. Triskele ayaklarımın dibine kıvrılmıştı.

"Peki insanlığın en çok hangisine ihtiyacı var? Adalete mi, huzura mı? Yoksa Yeni Güneş'e mi?"

Bu sorusunu buruk tebessümle karşıladım. "Şimdi anlaşıldı, eski öğretmenim olmanıza imkân yok, ben Chatelaine Thecla'nın kişiliğini ne kadar taşıyorsam siz de onunkini o kadar taşıyorsunuz. Sahiden o olsaydınız, vereceğim yanıtı

bilirdiniz. Bir müşteri aşırı zorlandığında acıları dinsin ister, ısınmak ve karnını doyurmak. Huzur ve adalet gibi istekler bilahare gelir. Yağmur rahmet timsalidir, gün ışığı da sadaka, oysa yağmur da gün ışığı da rahmet ve sadakaya yeğdir. Öbür türlü temsil ettikleri kavramları da örselerler."

"Büyük ölçüde haklısın. Senin tanıdığın Üstat Malrubius bünyemde yaşıyor, yaşlı Triskelen ise bu Triskele'nin bedeninde. Ama şimdi önemli olan bu değil. Vakit olursa yolda anlarsın." Malrubius gözlerini yumup göğsünün ağarmış kıllarını kaşıdı, tıpkı çırakların en genciyken hep şahit olduğum gibi. "Bu küçük gemiye binmeye korktun, hem de seni Urth'tan götürmeyeceğimizi, bulunduğun anakaradan bile ayırmayacağımızı belirttiğim hâlde. Farz et ki aslında seni Urth'tan ayırdığımızı, sizin Verthandi dediğiniz Phaleg'in yörüngesini geçip Bethor ile Aratron'u* geride bırakacağımızı, en sonunda da fezanın ötesindeki başka bir yere gideceğimizi söyledim, farazi konuşuyorum, sakın gerçek sanma! Bizimle aynı gemidesin diye korkar mıydın?"

"Hiç kimse korktuğunu dile getirmekten hoşlanmaz. Ama evet, korkardım."

"İster kork ister korkma, bunun Yeni Güneş'in doğuşuna vesile olacağını bilsen gelir miydin?"

O anda feza boşluğundan peydahlanan tinsel bir varlık buz gibi elleriyle yüreğime yapıştı sanki. Kanmış değildim, benden olumlu yanıt beklendiğinin ayırdındaydım. Evet demek bu yolculuk teklifini kabul etmek anlamına gelecekti. Duraksadım, kulaklarımdaki zonklama dışında çıt yoktu.

"Şu anda yanıt veremiyorsan şart değil. İleride tekrar sorarız. Ama senden bir yanıt alana kadar daha fazlasını anlatamam."

Uzun bir süre düşüncelere gark olarak o tuhaf güvertede mekik dokudum, dondurucu rüzgârdan ellerime hohla-

---

* Yunan mitolojisine göre Jüpiter ile Satürn. *-çn*

yarak. Yıldızların nazarındaydık, benim nazarımda da Üstat Malrubius'un gözleri bir çift yıldızdı. En sonunda ona dönüp şunu dedim: "Eskiden beri arzumdu zaten... Yeni Güneş'e vesile olacaksa gelirdim."

"Sana güvence veremem. Yeni Güneş'e *bir ihtimal* vesile olabilir deseydim, o zaman da gelir miydin? Adalet ve huzur tamam, ama Urth'a ilk insanın doğuşu evvelinde olduğu gibi enerji ve ısı saçacak Yeni Güneş hariç deseydim?"

Tam o anda, bu şimdiden fazlasıyla uzamış anlatıda mutlaka paylaşmam gereken çok tuhaf bir şey yaşandı. Bu olaya eşlik eden ne bir ses ne de bir görüntü vardı, ne konuşan hayvanlar ne de bir dev anası. Onun ettiği son lafı işittiğimde göğüs kafesimin sıkıştığını hissettim, tıpkı Pençe'yle beraber kuzeye gitmem gerektiğini idrak ettiğim zaman Thrax'ta hissettiğim gibi. Kerpiç evdeki kızı anımsadım. "Evet," dedim. "Bir ihtimal de olsa Yeni Güneş doğacaksa gelirdim."

"Ya orada mahkemeye çıkarılacağını söyleseydim? Senden önceki özerkle tanıştın, neticede onu sevdin. Bedeninde yaşıyor. Adam mıydı?"

"Bir insan evladıydı, ama galiba siz insan değilsiniz, Üstat."

"Ben bunu sormadım, gayet iyi biliyorsun. Senin gibi er kişi miydi? Hem erkek hem kadın mıydı?"

Kafamı iki yana salladım.

"Peki mahkemeyi geçemezsen öyle olacağını söyleseydim? Yine de gelir miydin?"

Triskele yaralı başını dizime dayadı, tüm kötürüm varlıkların sefiri, Mutlak Yuva'da uşaklık etmiş Özerk'in dizine, ki o da tahtırevanında felç yatarken kafatasında uğuldayan sesleri bana aktarmayı beklemişti zamanında, ihtilalcilerin pençesinde kıvranan Thecla'ya, o da öyle bir kadındı ki hiçbir şeyi unutmamakla böbürlenen ben bile unutayazmıştım kulemizdeki zindanda kan kaybederek can çekişen hâlini.

Belki de neticede her şeyi değiştiren, ben aksini iddia etmiş olsam da, Triskele'yi bulmamdı. Bu kez yanıt vermedim. Üstat Malrubius yanıtımı yüzümden okudu.

"Uzay boşluğunu biliyorsun, bazıları Kara Kuyular der, ne bir ışık demetine rastlanır ne de bir zerre maddeye. Yalnız bilmediğin şu var, bu kuyuların Akçıl Pınarlar'daki muadilleri taşıdıkları madde ve enerjiyi daha yüksek bir evrenin ötelemesiyle sonsuz bir çavlan hâlinde bu evrene akıtır. İmtihanı geçersen –ırkımızın engin uzay deryalarına tekrar girmeye hazır olduğuna hükmedilirse– güneşimizin yüreğinde bu akçıl pınarlardan biri oluşacak."

"Ya geçemezsem?"

"Geçemezsen, Zümrüdüanka Tahtı'nı vârislerine bırakamayasın diye erkekliğinden olacaksın. Selefin de aynı imtihana girmişti."

"Ama geçememiş. Söylediklerinizden bu anlaşılıyor."

"Evet. Yine de sözde yiğitlerin çoğundan daha cesurdu, hükümdarlığı çağlar boyu süren ilk kişiydi. Ondan önceki Ymar'dı, adını duymuşsundur belki."

"Ymar da uygun görülmemiştir mutlaka. Yola çıktık mı? Küpeştenin ötesinde sadece yıldızları görür oldum."

Üstat Malrubius başını iki yana salladı. "Zannettiğin kadar dikkatli bakmıyorsun. Hedefimize varmak üzereyiz."

Yalpalayarak küpeşteye yaklaştım. Sanırım sendelememin bir sebebi de geminin devinimiydi ama uyuşturucunun uzun vadeli tesirinden de kaynaklanıyordu.

Urth'a hâlâ akşam karanlığı hâkimdi, durmaksızın batıya uçuyorduk da ondan. Ormandayken Sayesizler ordusuna düşen tanyeri aydınlığı bulunduğumuz yere uzaktı henüz. Biraz sonra yıldızların titreşip dalgalandığını, sonra da gemiyi sıyırırcasına akıp geçtiğini gördüm. Sanki aralarından bir şey geçmişti, başakları silkeleyen yel misali. Derken aklımdan şu geçti, *deniz bu*... ve aynı anda Üstat Malrubius, "Okyanus denen büyük denizdeyiz," dedi.

"Ezelden beri merak etmişimdir."

"Birazdan kıyısına varacaksın. Bu gezegeni ne zaman terk edeceğini merak ediyordun. Buradaki egemenliğin emniyete alınana dek gitmiyorsun. Şehir ve Mutlak Yuva sana itaat edip de orduların Erebus kölelerinin akınlarını geri püskürttüğü zaman. Birkaç yılı bulur muhtemelen. Ama onlarca yıl sürmez herhalde. İkimiz seni almaya geleceğiz."

"Bu gece bana tekrar görüşeceğimizi söyleyen ikinci kişisiniz," dedim. Lafımı yeni bitirmiştim ki hafif bir sarsıntı oldu, tıpkı bir teknenin ustalıkla rıhtıma yanaşması gibiydi. İskeleden kumsala indim, Üstat Malrubius ile Triskele peşimde. Bana rehberlik etmek üzere bir süre kalıp kalmayacaklarını ordum.

"Sadece kısa bir süreliğine. Aklına takılan başka soru varsa şimdi sor."

Gümüş iskelenin ucu gemiye doğru çoktan geri çekilmeye başlamıştı. Gemi havalanmadan tam kapanacak gibi görünmüyordu, üstelik yeşil adamın koşup kaybolduğu aynı açıklığa doğru ufalıyordu.

"Yeni Güneş'le birlikte adalet ve huzur da gelecek demiştiniz. Kendisine icabet ettiğim için ben de nasibimi alacak mıyım adaletinden? Ne tür bir imtihandan geçmem gerekiyor?"

"İcabet ettiğin kişi o değil. Yeni Güneş'in doğuşunu umutla bekleyenlere icabet ediyorsun," dedi Üstat Malrubius ama söylediklerini anlamadım. Sonra bana özetle zamanın gizli tarihini anlattı, tüm sırların en büyüğünü, yeri geldiğinde buraya da aktaracağım. Anlatması bittiğinde kafam allak bullaktı, söylediği her şeyi unutacağımdan korktum çünkü hayatta herhangi bir insana nasip olmayacak kadar muazzam bir şeye vakıf olmuş, herkes gibi benim de zihnimi bulandıran pus perdesinin sebebini nihayet öğrenmiştim.

"Unutmazsın, sen herkesten farklısın. Vodalus'un ziyafe-

tindeyken ondan öğrendiğin aptalca parolaları komuta zincirindeki emirlerle karıştırıp unutmaktan korktuğunu söylemiştin. Oysa unutmadın. Her şeyi hatırlayacaksın. Korkmaman gerektiğini de unutma. İnsanlığın ödediği ağır kefaret bir son bulabilir. Eski Özerk sana gerçeği söylüyordu; mabutluğa erene dek yıldızlara geri dönmeyeceğiz, artık o kadar da uzak bir ihtimal sayılmaz bu. Irkımızın tüm farklı eğilimlerinin senin bünyende bütünleşmiş olması muhtemel."

Triskele eskiden yaptığı gibi bir an arka ayakları üzerine kalktı, sonra da etrafında fır dönüp karanlık kumsalda koşarak uzaklaştı, ardında kedi gibi küçük pati izleri bırakarak. Yüz adım kadar ileride dönüp bana baktı, peşinden gitmemi ister gibi.

Ona doğru birkaç adım atmıştım ki Üstat Malrubius'un sesiyle durdum. "Onun gittiği yere gidemezsin, Severian. Bizi bir tür kakojen zannettiğini biliyorum, seninle tümüyle açık konuşmanın akıllıca olmayacağını bilsem de şu anda buna mecburum. Bizler aquastoruz, hayal gücü ile derişik düşünce bileşiminin ürünleriyiz, varlığımızı da o bileşim sayesinde sürdürüyoruz."

"O tür şeyler olduğunu duymuştum," dedim. "Ama size dokundum."

"O bir kıstas değil. Çoğu sahte varlık gibi bizler de cisimseliz, uzamda birer partikül öbeğiyiz. Yalnızca hiç kimsenin dokunamadığı varlıklar gerçektir, bunu şimdiye dek anlamış olmalısın. Vaktiyle Cyriaca adında bir kadınla tanışmıştın, o da sana geçmişteki müthiş zeki makineleri anlatmıştı. Bindiğimiz gemide de öyle bir makine var. Zihin okuma gücüne sahip."

Sordum: "Sen o makine misin yani?" Ani bir yalnızlık hissiyle muğlak bir korkuya kapıldım.

"Ben Üstat Malrubius'um, Triskele ise Triskele. Makine senin anılarını tarayıp bizi buldu. Zihnindeki yaşamlarımız

Thecla'nınkine veya eski özerkinkine kıyasla eksiksiz değil ama yine de varız, sen hayatta olduğun müddetçe de hayatta olacağız. Makinedeki enerji sayesinde maddi dünyadaki varlığımızı sürdürüyoruz, o enerjinin menziliyse sadece birkaç bin yılı kapsar."

Son kelimeleri sarf ederken bedeni parlak bir toz hâlinde dağılmaya başlamıştı. Donuk yıldız aydınlığında bir süre ışıldadı. Sonra da kayboldu. Triskele yanımda azıcık daha kaldı. Sarı postu ağarıp hafif bir meltemle dağıldığı esnada havlamasını işittim.

Uzun zamandır hasret duyduğum denizin kıyısında tek başıma kalmıştım; lakin yalnızlığıma rağmen sevinçliydim. Soluduğum hava hiçbir yerinkine benzemiyordu. Dalgaların mülayim şıpırtısı yüzümü güldürdü. Anakara –Nessus, Mutlak Yuva ve geri kalan yerlerin tamamı– doğuya uzanıyordu, denizse batıya. Orayı hemen terk etmek istemediğim için kuzeye yürüdüm, diğer bir sebebi de Triskele'nin kıyı boyunca o yöne koşmuş olmasıydı. Koca Abaia kadınlarıyla orada ağnamıştı, yine de bu deniz ondan çok daha yaşlı, çok daha bilgeydi. Biz insan evlatlarıysa, karadaki tüm canlılar gibi, denizden türemiştik; onu fethedemeyeceğimiz için de daima bizimdi. İhtiyar kızıl güneş sağımda yükseliyor, solgun güzelliği dalgaları okşuyordu. Deniz kuşlarının bağrışlarını işitiyordum, sayısız kuş ötüyordu.

Gölgeler kısaldığı vakit yorgun düşmüştüm artık. Hem yüzüm hem de yaralı bacağım ağrıyordu. Bir gün önceki öğle yemeğinden beridir ağzıma lokma girmemiş, Sayesiz çadırında kendimi kaybetmemi saymazsak uyumamıştım. Mümkün olsaydı dinlenirdim, ne var ki güneş bunaltıcıydı, sahil boyunca uzanan falezler de gölge sunmuyordu. İki tekerli bir arabanın izlerini takip ederek en sonunda bir kum tepeceğine ulaştım. Üzerinde bir öbek yaban gülü bitmişti. Orada

mola verip fidanların gölgesine çömdüm, çizmelerimi çıkarayım da ayrık dikiş yerlerinden içeri dolan kumu silkeleyeyim diye.

Koluma bir diken takıldı, dalından kopup derime saplanıp kalmıştı. Ucunda bir damla kan vardı, darı tanesi kadar. Çıkarmamla beraber dizlerimin üzerine çöktüm.

Pençe'ydi elimdeki.

Tüm kusursuzluğuyla, parlak siyah renkli Pençe. Pelerinlerin sunak taşı altına bıraktığımın aynısı. Orada filizlenmiş tüm çalılar, gölgesine sindiğim dahil, beyaz tomurcuklar ve bu mükemmel Pençelerle kaplıydı. Avucumdaki dikkatli baktıkça göz alıcı bir ışıkla alazlanıyordu.

Pençe'yi elden çıkarmıştım ama Dorcas'ın ona özel diktiği deri keseciği saklıyordum. Heybemden çıkarıp eskisi gibi boynuma astım, Pençe'yi bir kez daha içine koyarak. Yolculuğumun başlarında Botanik Bahçeleri'nde de tıpkı buna benzer bir fidan gördüğümü tam o anda hatırladım.

Böyle şeyleri hiç kimse izah edemez. Mutlak Yuva'ya geldiğimden bu yana heptarkın yanı sıra sayısız akarya* ile görüştüm; ama Hüda'nın vaktiyle bu bitkilerin suretinde tezahür ettiği dışında çok az şey söyleyebildiler.

O zamanlar şaşkınlıktan aklıma gelmemişti ama noksan Çöl Bahçesi'ne kasten yönlendirilmiş olamaz mıydık? Haberim yoktu ama o zaman da Pençe yanımdaydı; Agia bana belli etmeden heybeme atıvermişti. Acaba zamanın akışına direnen Pençe vedalaşsın diye noksan bahçeye girmiş olamaz mıydık? Saçma bir varsayım. Ama zaten tüm varsayımlar saçmadır.

Ezeli İlke'nin boynumda fersahlarca taşıdığım kavisli dikende barındığı ihtimali aklıma gelince afalladım –sahiden de yumruk yemiş gibi sendeledim–, şayet demin boynumda-

* Hindu din adamı veya aydın kişi. –*çn*

ki keseye koyduğum diken onu barındırıyorsa dedim (belki de aynı dikendi), öyleyse her şeyde olabilir, hatta muhtemelen de öyleydi, her çalının her dikeninde, deniz suyunun her damlasında da vardı. Diken kutsal Pençe'ydi çünkü tüm dikenler kutsal Pençe'ydi; ayaklarımın altındaki kum kutsaldı çünkü kutsal kumların bulunduğu bir sahildendi. Senobitler sannyasin andaçlarını hazine sayıyorlardı çünkü sannyasinler* Mabut'a erişmiş kişilerdi. Halbuki her şey Mabut'a erişmiş hatta onunla temas kurmuştu çünkü her şey onun eseriydi. Her şey bir andaçtı. Tüm dünya bir andaçtı. Kutsal topraklara yalın ayak basayım diye onca zamandır giydiğim emektar çizmelerimi çıkarıp denize fırlattım.

* Hindu çilekeşleri. -*çn*

32
SAMRU

Kudretli bir ordu gibi yürümeyi sürdürdüm zira benliğimde taşıdıklarımla beraber yürüdüğümü hissediyordum. Sayısız muhafızla çevriliydi etrafım hatta ben de bir kraliyet ferdinin muhafızıydım. Saflarımda kadınlar da vardı, kâh güler yüzlü kâh nemrut, koşup gülüşen çocuklar da denize deniz kabukları atarak Erebus ile Abaia'ya meydan okuyorlardı.

Yarım günde Gyoll'un ağzına vardım, o kadar genişti ki en uzak kıyısı ufukta görünmez olmuştu. Üçgen adalar vardı, aralarında kabarık yelkenli tekneler dolaşıyordu, dağ zirvelerini yalayan bulutlar misali. Bulunduğum burundan bir tanesine el sallayıp seslendim, beni Nessus'a atar mısınız diye. Kılığım muhtemelen bir yabaniden farksızdı, suratım yaralı, pelerinim lime lime, kaburgalarımı da saymışlardır.

Kaptanı gene de bir sandal yollayıp beni aldırdı, bu iyiliğini unutamam. Kürekçilerin gözlerinde korku ve hayret yakaladım. Belki de tam iyileşmemiş yaralarım yüzündendi o bakışlar; halbuki bir sürü yaralı insan görmüş adamlardı bunlar. Derken Mutlak Yuva'da Özerk'in simasını ilk gördüğümde neler hissettiğimi anımsadım, gerçi o benim kadar uzun boylu bir adam değildi, esasında insan bile değildi zaten.

Samru, Gyoll'daki seyrine yirmi gün yirmi gece devam etti. Müsait olduğunda yelken açtık, olmadığında da bir

düzine kürekçinin gayretiyle ilerledik. Denizciler için zorlu bir boğazdı çünkü akıntı neredeyse yok gibiydi, gece gündüz bitmiyordu yol, o kadar uzun ve geniş bir menderesti ki bir kürekçi gece boyunca emek harcamasına rağmen sabah davuluyla görevi diğerlerine devrettiğinde bir arpa boyu yol alınmadığını görürdü.

Benim için hoş bir gemi seyahatiydi. Her ne kadar yelkenci ve kürekçilere yardım etmeyi önersem de kabul etmiyorlardı. Kaptan hayatını denizciliğin yanı sıra tüccarlıkla da kazandığı belli olan malın gözü bir adamdı. Nessus'a vardığımızda ona iyi para ödeyeceğimi söylediğimde duymazdan geldi ve (samimiyetini ifade etmek istediğinde hep yaptığı gibi bıyığını burarak) varlığımın hem mürettebatı hem de kendisi için bir lütuf olduğunu tekrar belirtti. Özerkleri olduğumu anladıklarını sanmıyorum hatta belki Vodalus'un adamlarıdır diye renk vermemeye de özen gösteriyordum; yine de gerek bakışlarımdan gerekse tavrımdan benim mahir biri olduğumu sezmişlerdi galiba.

Buna ilaveten kaptanın kılıcı batıl inançlarını depreştirmiş olsa gerekti. Ondaki bir craquemarte idi, denizci kılıçlarının en ağırı, kavisli yalımı avucum genişliğinde; üzerine de yıldızlar, güneşler ve kaptanın anlamadığı başka şeyler işliydi. Kılıcı bir kıyı köyüne veya başka bir gemiye yaklaştığımız durumlarda lüzum görürse itibar gereği kuşanıyor; ancak çoğu zaman ufacık kıç güvertesine bırakıyordu. Yeşil suya batıp çıkan dalları ve meyve kabuklarını seyretmekten başka iş bulamadığım bir gün kılıcı orada görünce yarım bileytaşımı çıkarıp bileyledim. Bir zaman sonra kaptan kılıcın keskinliğini başparmağımla yokladığımı görünce silahşorluğuyla övünmeye başladı. Kılıç *Terminus Est*'in en az üçte ikisi ağırlığında, kabzası da kısa olduğu için adamın böbürlenmesi gülünçtü. Onu bir yarım saat kadar keyifle dinledim. Bileğim kalınlığında bir kendir halatı kangalı gözüme ilişmişti.

Baktım ki adamın palavraları tükenmek üzere, muaviniyle beraber halatı iki uçtan tutup üç gez boyunda germelerini istedim. Craquemarte halatı kıl gibi koparıverdi, soluklanmalarına fırsat vermeden kılıcı havaya fırlattım ve düşerken kabzasından yakaladım.

Bu olaydan da gayet iyi anlaşılacağı gibi kendimi daha iyi hissetmeye başlamıştım. Dinlenme, temiz hava ve düzgün beslenmenin okuyucuyu heyecanlandıracak hiçbir yanı olmasa da yorgunluğa ve yaralara etkisi mucizevidir.

Müsaade etseydim kaptan bana kamarasını da verirdi ama ben güvertede pelerinime sarınarak uyuyordum hatta yağmurlu bir gecede ters çevrili duran bir sandalın altına sığınmıştım. Urth'ta güneş batınca meltemin de kesildiğini gemide öğrendim. Çoğu gece kürekçilerin tutturduğu teraneler eşliğinde uykuya dalıyordum. Sabahları da çapa zincirinin takırtısıyla uyanıyordum.

Bazı sabahlar gün doğmadan uyandığım da oluyordu, bakardım kıyıya yaklaşmışız, güvertede de uyku mahmuru tek bir gözcü duruyor. Bazen de ay ışığıyla uyandığımda bir bakardım ki yelkenler kabarmış uçarcasına gidiyoruz, muavin dümende, nöbetçi de çördeklerin dibinde uyuyor. Böyle bir gecede -şehir surlarından geçişimizin hemen ertesiydi- pupaya çıktım ve teknenin kapkara suda soğuk alev gibi yanardöner bir iz bıraktığını görünce bir anlığına madendeki maymunsuların Pençe'den şifa bulmak uğruna ya da öç almak için peşimize takıldığını sandım. Bunun o kadar da tuhaf bir yanı yok elbette, alt tarafı rüya mahmurluğundan tam sıyrılamamış bir zihnin aptalca yanılgısı. Ertesi sabah olanların da o kadar tuhaf bir yanı yoktu ama beni derinden etkiledi.

Kürekçiler aheste çekerek bir fersah uzunluğundaki bir dönemeci alıyorlardı. Orayı döndükten sonra az da olsa rüzgârdan faydalanabilecektik. Davulun sesi ve uzun küreklerin yaladığı suyun şapırtısı hipnotize edicidir, sanırım in-

sanın uyurkenki kalp atışını ve beyne hücum eden kanın iç kulaktan geçerkenki sesini çok andırdığı için.

Ben küpeştede durmuş kıyıyı seyrediyordum. Gyoll'un lığa boğduğu kıyı şeridi orada hâlâ sazlıktı. Tümsek ve tepecikler gözüme ilişiyordu. Bu uçsuz bucaksız kır manzarasının âdeta geometrik bir yapısı vardı (tıpkı bazı tasvirlerde olduğu gibi) ama ben bakınca kayboluyor, kafamı çevirince de o biçimli hatlara tekrar kavuşuyordu sanki. Kaptan yanıma gelince duyduklarıma istinaden ona nehrin epey aşağısındaki harabe şehri ne zaman göreceğimizi sordum. Güldü ve son iki gündür o kalıntıların arasından geçtiğimizi söyledi, sonra da bakayım diye dürbününü uzattı. Benim uzaktan bakınca çotuk zannettiğim şeyin devrilip yosunla kaplanmış bir sütun kalıntısı olduğunu o sayede gördüm.

Aynı anda her şey –surlar, sokaklar, anıtlar– âdeta gizlendikleri yerden fışkırdı, tıpkı iki cadıyla beraber kabrin damından seyrettiğimiz esnada taş kentin yıkıntılarından tekrar inşa olması gibi. Halbuki manzarada hiçbir değişiklik yoktu, yine de o metruk sayfiyeliğin kıyısından antik harabelerin göbeğine Üstat Malrubius'un gemisinden daha hızlı geçmiştim.

Şimdi düşündükçe görme becerimizin ne kadar kısıtlı oluşuna ister istemez hayret ediyorum. Dostum Jonas'ı haftalar boyunca takma elli bir adam sanmıştım. Keza Baldanders ve Dr. Talos'la beraberliğim süresince asıl efendinin Baldanders olduğunu gösteren yüz tane ipucunu göz ardı etmiştim. Hazin Kapı'dayken fırsat doğmasına rağmen Baldanders doktoru bırakıp kaçmadı diye nasıl da etkilenmiştim.

Günün ilerleyen saatlerinde harabeler daha da açık seçik görünür oldu. Nehrin her dönemecinde yeşil duvarlar daha da yükseliyor, daha sağlam yapılar göze çarpıyordu. Ertesi sabah

uyandığımda üst katları yıkılmamış birkaç bina bile gördüm. Çok geçmemişti ki döküntü bir iskeleye bağlı yeni bir sandal gözüme ilişti. Kaptana gösterdiğimde saflığıma gülümseyerek, "Dedelerinden öğrendikleri gibi bu kalıntılardan yağmaladıklarıyla geçinen aileler var," dedi.

"Ben de öyle duymuştum ama şu sandal onların olamaz. Yağmacılıkta kullanılamayacak kadar ufak."

"Orada ister mücevher olsun ister sikke. Buralarda onlardan başkası karaya çıkmaz. Kanun tanımaz bu çapulcular, bırak yabancıları birbirlerini bile öldürürler."

"Oraya gitmem şart. Beni bekler misiniz?"

Bana delirmişim gibi baktı. "Ne kadar kalacaksın?"

"Öğleye kadar. Fazla değil."

"Bak," dedi, parmağıyla göstererek. "Son dönemeç ileride. Seni burada bırakalım, boğazın tekrar kavis yaptığı o noktada buluşalım. Oraya varmamız öğleni bulur zaten."

Anlaştık. *Samru*'nun sandalını benim için suya indirtti, dört kürekçiye de beni kıyıya götürmelerini buyurdu. Tam yola çıkmak üzereyken belindeki kayışı çözüp kılıcı bana uzattı ve vakur bir edayla şöyle dedi: "Pek çok amansız çatışmada faydasını gördüm. Kelle uçurur, ama dikkat et, kemer tokalarına vurup da köreltmeyesin."

Kılıcı teşekkür ederek aldım. Boyun vurmayı da iyi becerdiğimi söyledim. "İsabet," dedi, "yoksa yanlamasına savurdun mu denizci yoldaşlarını yaralaman işten bile değildir." Sonra da bıyık burdu.

Sandalın kıçına oturunca kürekçilerimin suratlarını inceleme fırsatı da buldum. Benden olduğu kadar kıyıya yanaşmaktan da korktukları aşikârdı. Ufak sandala yanaştıktan sonra aceleyle uzaklaşayım derken az kaldı alabora oluyorlardı. Küpeşteden bakınca gördüğümü zannettiğim şeyin hakikaten sandala bırakılmış bir tane kızıl gelincik kurusu olduğunu anlamamın ardından kürekçilerin gemiye dön-

melerini seyrettim. Akabinde yelkenleri rüzgârla kabarmış *Samru*'nun kürekleri hızla inip kalkmaya başladı. Belli ki kaptan menderes dönemecini olabildiğince çabuk almak istiyordu. Gösterdiği buluşma noktasına gitmediğim takdirde muhtemelen bensiz devam eder, soran olursa da kabahatin bende olduğunu söyleyip sıyrılırdı herhalde. Kılıcından feragat etmiş olduğu için de vicdanı hiç sızlamazdı.

İskelenin iki yanında, çocukken yüzmeye gittiğimde suya girerken kullandığım taştan merdivenlerin aynısı vardı. Sahanlığı boştu ve basamakları gibi onu da gürbüz otlar bürümüştü. Bir zamanlarki Nessus'un bir uzantısı olan harabe şehir tüm ıssızlığıyla karşımdaydı. Fi tarihinde kalan kendi memleketime dönmüş gibiydim. Birkaç kuş tepemde daire çiziyordu, onlar da güneşin soldurduğu yıldızlar kadar sessizdi. Şırıldayarak akan Gyoll, topal arşınladığım boş sokaklardan da, benden de kopuk, başka bir âlemdeydi sanki. Nehri gözden yitirdiğim anda şırıltısı da kesildi, sanki mahcup bir misafir ben odaya girer girmez muhabbeti bırakmış gibi.

Mobilyaların ve yemek takımlarının aşırıldığı (bunu Dorcas'tan duymuştum) mahalleye hiç benzemiyordu. İlk başta kapılardan ve pencerelerden içerilere baktım ama hepsi talan edilmiş durumdaydı hatta çoğunda kaldırım taşlarını oynatarak filizlenmiş körpe ağaçlardan rüzgârın sürüklediği birkaç tane kuru yapraktan başka hiçbir şey kalmamıştı. Hayvan dışkılarına, kuş tüylerine ve kemiklere rastladıysam da insan yağmacılardan eser yoktu.

İç kesimlere ne kadar ilerlediğimi bilmiyorum. Bir fersah olmuştu herhalde, o kadar yürümemiştim halbuki. *Samru*'yu kaçırma ihtimali beni pek endişelenmiyordu. Ta Nessus'tan dağlardaki savaşa kadar yolun çoğunu yürüyerek kat etmiş insandım ben. Adımlarım hâlâ sarsaktı ama güvertede yalın ayak dolaşmaktan tabanlarım çoktan nasır bağlamıştı. Belde kılıç taşımaya hiç alışkın olmadığım için kayışını çözüp *Ter-*

minus Est gibi omzuma astım. Sabah ayazı hafiften ısırmasına rağmen yaz güneşi şimdiden ısıtmaya başlamıştı. Keyfine vardım. Eğer Dorcas'ı bulduğum takdirde ona neler söyleyeceğimi, bana neler diyeceğini kafamda kurup durmasaydım, hem havanın hem de tenhalığın ve yalnızlığın keyfini daha çok çıkarabilirdim.

Olacakları bilseydim hiç canımı sıkmazdım zira ona umduğumdan daha kısa sürede rastladım ama kendisiyle konuşmadım. O da benimle konuşmadı hatta bildiğim kadarıyla beni görmedi bile.

Nehre yakın büyükçe ve nispeten sağlam binalar, vaktiyle konut ve dükkân amaçlı kullanılmış daha küçük yapıların yıkıntılarına doğru bel vermişti. Beni Dorcas'a neyin yönlendirdiğini bilmiyorum. Menteşe gıcırtısı, ayakkabı hışırtısı gibi ufak tefek gürültüler olsa da ağlama sesi falan duymuş değildim. Belki de taşıdığı çiçeğin kokusuydu sebep, zira onu gördüğümde saçına kendisi gibi çilli, beyaz bir zambak takmıştı yine. O amaçla taktığına kuşku yoktu, nitekim rıhtıma bağladığı sandaldaki kuru gelincik de aynı işi görmüştü muhtemelen. (Konuyu dağıtmış olmayayım.)

Binaya ön kapıdan girmeye çalıştım ancak üst kat zemini çökünce taşıyıcı kemerler de pes edip girişi tıkamıştı. Arka taraftaki kumanyalık girişi de tıkalıydı. Eğrelti otlarının bürüdüğü kuytu ve dar girişi vaktiyle tehlikeli bir sokakmış belli ki. Dükkân vitrinleri ya tek tüktü ya da hiç yoktu. Yine de bir sarmaşığın altında gizli kalmış dar bir kapı buldum, demir kanadı yağmurdan şeker gibi erimiş, meşe kasası süngere dönmüştü. Üst kata çıkan merdivenlerse görece sağlam kalmıştı.

Sırtı bana dönük, diz üstü oturmuştu. Ezelden beri sıskaydı ama o andaki hâlini sırt kısmına kadın şalı atılmış bir tahta iskemleye benzettim. Saman sarısı saçı aynıydı, onu Sonsuz Uyku Bahçesi'nde ilk gördüğümden beri değişme-

mişti. Önündeki sedyede kayıkçı ihtiyarın cesedi dümdüz yatıyordu. Cansız siması o kadar gençti ki adamı zor tanıdım.* Dorcas'ın yanı başında bir sepet vardı, ne çok küçük ne de büyük, bir de ağzı tıpalı su testisi.

Gıkımı çıkarmadım, biraz seyrettikten sonra da çekip gittim. Yeni gelmiş olmasaydı ona seslenir, sarılırdım. Ama yeni geldiği için bunu yapmam imkânsızdı. Benim Thrax'tan Diuturna Gölü'ne, oradan cepheye seyahat ettiğim, Vodalus'un tutsağı olarak geçirdiğim, gemiyle Gyoll'da seyrettiğim onca zaman boyunca Dorcas yuvasına dönmeye çalışmıştı. Kırk yıldan fazla yaşadığı şehir artık bir harabeydi.

Sineklerin üşüştüğü bir ceset kadar kocamış hissettim kendimi. Ne Thecla'nın, ne eski özerkin ne de ondan bana kalan yüzlercesinin mazisiydi yaşlı hissettiren. Onların değil, kendi anılarım ihtiyarlattı beni. Dorcas'la beraber sazların üzerinde sırılsıklam tir tir titreyişimi, Hildegrin'in matarasından meme emen çocuklar gibi su içtiğimizi –ki hakikaten çocuktuk o zamanlar– hatırladıkça daha da çöktüm.

Ondan sonra nereye gittiğime aldırmadan yürüdüm. Upuzun caddeyi zinde adımlarla sessiz sedasız geçtim, son bulduğu noktada da rasgele diğerine saptım. Bir süre sonra Gyoll'a vardım, baktım *Samru* buluşma yerinde demirli bekliyor. Hani açık denizden yüzerek bir basilozorun yaklaştığını görseydim o kadar şaşırmazdım.

Etrafımın güler yüzlü denizcilerce kuşatılması çok sürmedi. Kaptan elimi sıkarak dedi ki: "Geç kaldık diye korkmuştum. Nehir kenarında can savaşı verdiğini görür gibiydim, o yarım fersahlık yol bitmek bilmedi."

Kaptanını önderi sanacak denli sırılsıklam salak olan yaveri sırtıma şaplak atıp bağırdı: "Kesin canlarına okumuştur hepsinin."

---

* Bkz. 1. kitap 22. bölüm. –*çn*

33
ÖZERKİN HİSARI

Dorcas'tan fersahlarca uzaklaşmak yüreğimi parçalasa da güneyi o tenha ve bomboş hâliyle gördükten sonra *Samru*'ya geri dönmek ne kadar iyi geldi anlatamam.

Geminin katkılı ama nitelikli yaş keresteden imal edilmiş güvertesi her gün *ayı* denen koca bir paspasla ovuluyordu. Eski selviçelerden örülmüş ve iki aşçımızın yağlı artıklarıyla keçeleşmiş bir nevi bulaşık süngeriydi bu ve mürettebat kahvaltıdan önce güvertenin her karışını onunla silmekle yükümlüydü. Armuzlar zift bağlamış, dolayısıyla güverte gösterişli işlemelerle süslü bir terasa benzemişti.

Pruvası kalkık, baş omuzluğu kavisli bir gemiydi. Burnundaki loça delikleri tabak kadar iriydi, her biri olabilecek en parlak gök mavisine boyalı, yolunu kaybetmemek için yeşil suları pürdikkat seyreden bir çift gözü, sol delikteki çapa da bir gözyaşı damlasını andırıyordu.

Burun direğinin daha da ucunda, üçgen bir ahşap kelepçeyle oraya sabitlenmiş, el oyması, yaldızlı bir baş süsü vardı, ölümsüzlük kuşu suretinde. Kafası kadın kafasıydı, ince uzun aristokrat simalı, kara gözleri de ufacık, suratının ifadesizliği ölüm nedir hiç bilmeyenlerin vakur dinginliğini mükemmelen yansıtıyordu. Ahşap kafatasından omuzlarına ve yarımküre memelerine kadar inen renkli tüyleri yine ahşap oymaydı. Çırpar gibi kanatlarını kaldırmıştı, geminin

burun direğinden de yükseğe, hatta altın ve kızıl rengi uçları üçgen kelepçeyi kısmen örtmüştü. Şayet Özerk'in anpiellerini görmemiş olsaydım –hiç kuşkusuz denizciler gibi– muhteşem addedeceğim bir yaratıktı.

Sancak omuzluğundan uzanan cıvadra samrunun* kanatları arasından geçiyordu. Bu cıvadradan birazcık daha uzun olan pruva direğiyse baş kasarasındaydı. Ön yelkene yer açmak için eğik yerleştirilmiş bu direk sanki pruva istralyası ve seren halatının desteği sayesinde devrilmiyormuş gibi görünüyordu. Orta direk, aynı hammaddesi çam ağacı gibi dimdikti ama mizana direği eğimliydi, o yüzden de diğer üç mizananın uçları ıskaçalara kıyasla birbirlerinden daha ayrık duruyordu. Her yelken direğinde yekpare fidan gövdesinden mamul, uca doğru inceltilmiş iki tane gönderle taşıyıcı direğe bağlı, birer tane seren vardı ve bu serenlerin her biri tek parçalı, pas rengi üçgen yelkenler taşıyordu.

Karinası beyaza, su üstünde kalan kısmıysa evvelce bahsettiğim baş süsü ve loçalar hariç siyaha boyalıydı. Kıç güvertesinin küpeştesi kaptanın hem makamını hem de kanlı geçmişini simgeleyen kızıl renkteydi. Bu güverte aslında *Samru*'nun en fazla altıda birini kaplıyordu ama dümen ve pusula dolabı da aynı yerdeydi hatta selviçelerden muaf olduğu için de en güzel manzaralar oradan görülüyordu. Geminin hakiki yegâne teçhizatı, Mamillian'dakinden pek de büyük olmayan bir rükbeli silah da oradaydı, korsanları ve isyancıları haklamaya hazır. Pupanın tam altına çekirge duyargaları gibi kavisli iki tane demir ıskarmoz saplanmış, bunlara da çok köşeli fenerler asılmıştı, biri uçuk kırmızı, diğeri de ay ışığı gibi yeşilimsi.

Ertesi akşam bu fenerlerin orada durmuş davulun gümbürtüsünü, kürek şapırtısını ve kürekçilerin türküsünü din-

* Samru: İran mitolojisinde ölümsüzlük kuşu. Sinurk ve Akra adlarıyla da anılır. –çn

liyordum ki kıyı şeridindeki ilk ışıkları gördüm. Şehrin ölü yakasındaydık, fakirin en fakirinin de fakirinin memleketi, demek ki şehrin canlı yakasına da yaklaşmıştık, ölümün egemenliği son bulmak üzereydi. İnsan evlatları uyumaya hazırlanıyorlar, belki de günün son öğününü paylaşıyorlardı hâlâ. Bin ayrı sevecenlik gördüm o ışıklarda, şömine başında anlatılan bin ayrı hikâye çınladı kulağımda. Bir bakıma yine memleketimdeydim; baharda beni teşvik eden türkünün aynısını dinleyerek geri dönmüştüm oralara.

Çek, birader, çek!
Akıntı bizden yana.
Çek, birader, çek!
Tanrı yanımızda.
Çek, birader, çek!
Rüzgâr bizden yana.
Çek, birader, çek!
Tanrı yanımızda.

O malum gece uzaktan seyrettiğim gemiyle kimler yola çıkmıştı acaba diyerekten ister istemez meraklandım.*

Her uzun hikâye, hakkıyla anlatılmışsa, ilk ilkel geminin Ayça kıyılarına ulaştığı günlerden bu yana insanlık dramına katkı sağlamış tüm unsurları içerir; sadece yüce edimleri ve müşfik duyguları değil, gaddarlığı, bayağılığı, vesaireyi de. Burada gerçekleri en başından beri abartısız aktarmaya gayret ettim, siz okurlarımın bazı bölümleri akıl almaz, bazılarını da sıkıcı bulabileceğini hiç hesaba katmadan. Eğer dağlardaki savaşın (benimkilerden ziyade başkalarının) yüce edimlerine sahne olduğunu, Vodalus ile Sayesizlere tutsak düşüşümü bir dehşet dönemi, *Samru*'yla yolculuğumu da dinlendirici bir perde arası varsayarsak, artık bir güldürüye sıra geldi diyebiliriz.

---

* Bkz. 1. kitap 14. bölüm. -çn

Şehrin güneyine ama en güneyine değil, Hisar'ın bulunduğu kesimine yaklaşıyorduk, yelkenler fora, gündüz vaktiydi. Güneşin yaldızladığı doğu kıyısını dikkatlice taradıktan sonra kaptandan beni bir zamanlar yüzmeye gittiğimde kavgaya tutuştuğum şu kaygan basamaklı iskeleye bırakmasını istedim. Kabristan kapısından geçer, sonra da perde duvardaki Matachin Kulesi'ne yakın gedikten Hisar'a girerim diye umuyordum; ne var ki kapı kapalı ve kilitliydi, beni içeri sokacak bir gönüllü güruhu da yoktu. O yüzden kabristanın ta etrafından dolaşmak, perde duvardan hisarpeçeye kadar dünyanın yolunu yürümek zorunda kaldım.

Giderken rastladığım birkaç muhafız beni çavuşlarına götürdü, o da işkenceci olduğumu söylemem üzerine beni genellikle kışları loncaya kapak atmaya çalışan şu garibanlardan biri zannetti. Gayet haklı olarak da beni kırbaçlattırmaya karar verdi; buna mâni olmak amacıyla mecburen iki adamının başparmaklarını kırdım; sonra da çavuşu *encik ile yumak* denen yöntemle kıskıvrak yakaladım ve beni âmirine, yani kastellana götürmesini buyurdum.

İtiraf ediyorum ki bu âmire biraz hayranlık duyardım. Halbuki kumandanı olduğu kalede çıraklık yaptığım onca yıl boyunca adamı gördüğüm enderdi. Onu kocamış bir asker olarak buldum, saçı ağarmış, benim gibi topallıyordu. Çavuş kekeleyerek suçlamalarını sıralarken yanında bekledim; ona saldırmış ve şahsına hakaret etmişim (bu doğru değil), iki adamını sakatlamışım falan da filan. Veryansın etmesi bitince kastellan bir bana baktı bir ona, sonra onu yollayıp oturmamı buyurdu.

"Silahsızsın," dedi. Sesi hırıltılı ama mülayimdi, emir yağdırmaktan kısılmış gibi.

Yanılmadığını belirttim.

"Savaş görmüşsün, sıradağlardaki kuzey ormanlarında da bulunmuşsun, halbuki Uroboros'u geçenler saflarımızca kuşatıldığından beridir orada çatışma yaşanmıyor."

"Doğru," dedim. "Ama nasıl bildiniz?"

"Uyluğundaki yara onların kullandığı mızrağın yarası. Nerede görsem tanırım. Işını adaleyi yarıp kemiği dağlar. Herhalde bir ağacın tepesindeymişsin ki bir piyade hastarusuyla seni aşağıdan vurmuş, ama hücum süvari birliğinde olman daha büyük ihtimal. Bir katafrakt değilsin, yoksa seni o kadar kolay haklayamazlardı. Demilanslardan mıydın?"

"Hafif zırhlı nizamsızlardan."

"O kısmı bilahare anlatman gerekecek çünkü aksanına bakılırsa şehirlisin, onlardan da genellikle eklektikler falan çıkar. Ayağında ısırık yarası var, temiz iyileşmiş, ağarık, yarım karış arayla iki diş izi. Kan yarasası ısırığıymış, ama dünyanın bel kuşağındaki hakiki ormanlar haricinde o kadar irisine rastlanmaz. Oraya nasıl gittin?"

"Uçağımız yere çakıldı. Esir düştüm."

"Kaçtın mı?"

Böyle giderse Agia ve yeşil adamdan bahsetmek zorunda kalmam an meselesiydi, keza ormandan Gyoll ağzına kadar olan yolculuğumdan ve böyle ayak üstü konuşmak istemediğim bazı ciddi meselelerden de. Sorusuna bir yanıt vermektense yalnızca Hisar'da kastellana mahsus kullanılan yetki sözcüklerini dile getirdim.

Topal olduğu için elimden gelseydi yerinden kalkmamasını sağlardım, ne var ki hemen ayağa fırlayıp selam durdu, sonra da dizleri üzerine çöküp elimi öptü. Kendisi bundan bihaberdi ama bana hürmet gösteren ilk kişiydi. Şahsına yılda bir kez lütfedilen bir ayrıcalığa mazhar olmuştu, henüz talep etmediği, belki de asla etmeyeceği bir ayrıcalık.

O andan itibaren mevcut kılığımla devam etmem imkânsızdı. Bunu talep etmiş olsaydım ihtiyar kastellan kalpten giderdi, zaten güvenliğimden o kadar endişeliydi ki tebdili kıyafet olsam bile yanıma en az bir müfreze mızraklı

piyade verirdi. Gök mavisi bir kazâgand,* bir çift cothurni** ve bir *stephane*** kuşanarak hazırlanmam uzun sürmedi. Fildişi bir asa ve kirli beyaz incilerle işlenmiş hacimli bir damasko pelerin de kıyafetimi tamamladı. Üzerimdeki her şey muazzam eskiydi ve Hisar'ın özerklerce mesken olarak kullanıldığı dönemden kalma bir ardiyeden getirilmişti.

Kulemize niyetlendiğimin aksine oradan ayrılırken giydiğim pelerinle değil de süslü püslü tören kılığıyla tanınmaz hâlde girdim, bir deri bir kemik, suratım yara bere içinde. Üstat Palaemon'un çalışma odasına da aynı kılıkla girdim. Adamın korkudan ödünü patlattığıma eminim zira Özerk'in Hisar'a geldiğini ve kendisiyle görüşmek istediğini haber alalı çok olmamıştı.

Yokluğumda muazzam yaşlanmıştı sanki. Onu sürgüne yollandığım zamanki hâliyle değil de küçücük sınıfımızda ders verdiği çocukluğumdaki hâliyle anımsıyordum da ondan belki. Benim için endişelendiği kanaatindeydim, gamsız bir adam hiç değildi. Onun en iyi talebesi ve gözdesi hep bendim; Üstat Gurloes'un kararına muhalif oy kullanarak hayatımı kurtaran hiç kuşkusuz kendisiydi; hatta bana kılıcını da vermişti.

Belki kahrından belki değil, yüzü eskisinden de kırışıktı; hep gri bildiğim seyrek saçı da şimdi eski fildişleri gibi sarıya çalıyordu. Diz çöküp elimi öptü. Kalkmasına yardım edip de tekrar masasına oturmasını söylediğimde ziyadesiyle şaşırdı.

"Çok naziksiniz, Özerk," dedi. Sonra da eski bir deyişe sığındı. "Rahmetiniz güneşten güneşe yayılsın."

"Bizi hatırlamadınız mı?"

"Burada mahpus mu yatmıştınız?" Onsuz göremediği

---

* Hükümdarların suikast ihtimaline karşı giydikleri, dörtgen metal levhalarla takviye edilmiş, şık örme entari. -*çn*

** Latince *cothurnus*'un çoğulu. Dize kadar bağcıklı Roman sandaleti. -*çn*

*** Sezar tacı. -*çn*

şu tuhaf merceklerin ardından beni uzun uzadıya süzdü, o zaman anladım, doğum kaydımın lonca kütüklerine kaydedilmesinden çok önce pes eden gözleri daha da bozulmuştu. "Gördüğüm kadarıyla işkenceye maruz kalmışsınız. Ama bizim eserimiz olamayacak kadar acemiceymiş, umarım yanılmıyorumdur."

"Sizin eseriniz değil," dedim, yanağımdaki yara izlerine dokunarak. "Yine de bu kulenin altındaki zindanda bir süre mahpus yatmışlığım var."

İçini çekerek -ihtiyarlara özgü, kısa sürdü içerlenişi- önündeki gri evrak öbeğine eğdi bakışlarını. Konuştuğunda kelimeleri seçemedim ve tekrarlamasını rica etmek durumunda kaldım.

"Vakti gelmiş," dedi. "Elbet olacaktı, biliyordum ama o vakte kadar ölürüm de unutulurum diye umutlanıyordum. Bizi ilga mı edeceksiniz, Özerk? Yoksa bize başka vazifeler mi vereceksiniz?"

"Sizinle ve hizmet verdiğiniz loncayla ne yapacağımıza henüz karar vermiş değiliz."

"Nafile. Sizi rencide etmiş olmayayım, Özerk, ihtiyarlığıma yorup mazur görün lütfen... yine de nafile. Bizim işimizi yapacak birilerine elbet ihtiyaç duyacaksınız. Dilerseniz buna iyileştirme deyin. Evvelce çok yapılmıştır. Yahut âdet kabilinden görün ki o da vâkidir. Başka kisveye büründürdükçe işlerin daha da feci bir hâl aldığını bilirsiniz. Ölümü hak etmeyenleri hapiste mi tutacaksınız? Zincire vurulmuş koca bir orduya dönüşürler. Hapis yatanların firar etmeleri bir felaketle sonuçlanır. Kitlelerin ıstırap içinde ölümüne yol açanlara adaletin gazabını tattıracak hizmetkârlar lazım size. Başka kime düşer ki bu vazife?"

"Adaleti tesis etmek sizden başka hiç kimseye düşmez. Rahmetimizin güneşten güneşe yayılması temennisinde bulunmuştunuz, bilmukabele diyelim. Rahmetimiz en menfur

kişiye bile tez ölüm bahşetmeyi gerektirir. Onlara acıdığımızdan değil, iyi insanların acıları telafi edilmeden bir ömür geçirmeleri tahammül edilmezdir de ondan."

Kafasını kaldırınca mercekler kamaştı. Onu bunca yıldır tanımama rağmen gençliğindeki simasını ilk kez yakalama imkânı buldum.

"O vazife iyi insanlara düşer. Yanlış duyum almışsınız, Özerk! Asıl tahammül edilmez olan, o vazifeyi kötü insanların üstlenmesidir."

Gülümsedim. O andaki yüz ifadesi aylar önce zihnimden attığım bir şeyi anımsatmıştı. Bu lonca benim ailemdi, sahip olduğum yegâne yuvam. Orada dost edinememişsem dünyada asla başka dost edinemezdim.

"Aramızda kalsın, Üstat," dedim, "biz bu vazifenin tümden feshedilmesine karar vermiş bulunuyoruz."

Yanıt vermedi, yüzündeki ifade sanki dediğimi hiç duymamış gibiydi. Yalnızca sesime kulak kabartmıştı. Kuşku ve neşe ihtiyar çehresinde şömine alevinin gölgeleri gibi oynaştı.

"Evet," dedim. "Severian'ın sesi bu işittiğiniz." Sonra da o kendisini toparlamaya çalışırken kapıya gidip fedailerimden birine getirmesini buyurduğum heybemi aldım. Heybeyi rengi artık grileşmiş is karası lonca pelerinime sarmıştım. Pelerini Üstat Palaemon'un masasına serip heybeyi açtım ve içindekileri boca ettim. "Geri getirdiklerimin hepsi bu kadar," dedim.

Beni derslikte küçük bir kabahat işlerken yakalamış gibi gülümsedi. "Bir de tahta mı geçtin? Neler olduğunu anlatacak mısın bana?"

Anlattım. O kadar uzun sürdü ki fedailerim birkaç kez kapıyı tıklatıp iyi miyim diye bakma gereği duydu; hatta öğünümüzü de odaya getirttim. Sülünden geriye sadece kemikleri, kekten de kırıntıları kaldığında, şarapla sarhoş olmuş

vaziyette hâlâ laflıyorduk. Hayat öykümü kaleme aldığım bu vakayinamenin meyvesi saydığım fikir de nihayet o zaman aklıma geldi. Esasında hikâyeme kuleden ayrıldığım günle başlayıp geri döndüğüm günde noktalamayı tasarlamıştım. Ancak bu tür simetrik anlatım yapısı sanatçılar tarafından değer görse de yetişkinlik dönemime dair herhangi bir şey bilmeyen birisinin maceralarımı anlamasının imkânsız olacağına kanaat getirdim. Keza, bazı unsurlarını dönüşümün birkaç gün sonrasını kapsayacak şekilde genişletmediğim takdirde (ki niyetim bunu yapmak) hikâyem noksan kalacaktı. Belki birileri bunu *Altın Kitap** niyetine okur. Sahiden, yollarda başımdan geçen onca hadise, saflarını genişletmek isteyen kütüphanecilerden başkasının işine yaramayabilir; belki bu kadarını dilemek bile çok şey sayılır.

* Okuyan gençleri küratör loncasına katılmaya teşvik eden kitap. Bkz. 1. kitap 6. bölüm. *-çn*

34
KÂİNATIN ANAHTARI

Her şeyi dinledikten sonra, Üstat Palaemon masaya döktüğüm eşyalarıma yaklaşıp *Terminus Est*'ten arta kalan kabzayı, kılıç başını ve gümüş balçağı aldı. "Güzel bir kılıçtı," dedi. "Bir bakıma sana ecelini hediye etmiştim, ama güzel kılıçtı."

"Onu taşımaktan daima gurur duyduk ve asla şikâyetçi olmadık."

İçini çekerken soluğu genzinde düğümlenir gibi oldu. "Mazi olmuş. Kılıcı kılıç yapan yalımıdır, kuşamı değil. Lonca bu parçaları pelerininin ve heybenle birlikte uygun yerde saklayacak çünkü bunlar senin kişisel eşyaların. İkimiz de öldükten asırlar sonra benim gibi ihtiyarlar bunları çıraklara gösterecek. Yalımının kalmaması yazık. Loncaya katılımından önceki yıllarda onu çok kullanmıştım, ama şeytani bir silah tarafından yok edileceği aklımın ucundan geçmezdi." Opal kılıç başını bırakıp kaşlarını çatarak bana baktı. "Canını sıkan nedir? Gözleri oyulanların bile böyle surat ekşittiklerini görmedim."

"Çeliğin karşı koyamadığı, sizin tabirinizle, envai çeşit şeytani silah var. Orithyia'dayken bazılarını gördük. Oradaki on binlerce askerimiz alazlı mızrakları ve kargılarıyla, *Terminus Est* kadar sağlam olmayan kılıçlarla o silahlara karşı koyuyor. Şimdilik ellerinden geldiğince muvaffak da oluyorlar çünkü Sayesizlerin enerji silahları çeşitlilikten yoksun. Saye-

sizler üretim için gereken güç kaynaklarından da mahrum oldukları için silah sayıları da az. Urth Yeni Güneş'e teslim edilirse ne olur? Sayesizler dünyanın enerjisini bizden daha iyi kullanmazlar mı?"

"Belki kullanırlar," diye tasdikledi Üstat Palaemon.

"Bizden önceki özerklerin mantığıyla düşünüyoruz. Lonca biraderlerimiz yeni bir loncaya katılmış gibi düşünün. Üstat Malrubius'un dediğine göre yalnızca seleflerimiz asri zamanlarda imtihanı göze alabilmişler. Diğerlerinin zihnine eriştiğimizde çoğu zaman direnişleriyle karşılaşıyoruz çünkü birikimlerinin kadim ilimlerden fazlasıyla nemalanan düşmanlarımızın daha da lehine işleyeceğinden çekiniyorlar. Haklılar mıdır dersiniz?"

Üstat Palaemon yanıtlamadan önce uzun süre düşündü. "Bilemiyorum. Vaktiyle sana öğretmenlik ettim diye bilge olduğuma inanıyorsun, oysa ben senin gibi kuzeye hiç gitmedim. Sayesiz ordularını görmüşsün ama ben hiç görmedim. Fikrime danışarak beni ihya ettin. Gene de dediklerinden anladığım kadarıyla metanetliler, kendi usullerince katılaşmışlar. Seleflerinin arasında onları bu gözle gören çok az kişi vardır herhalde."

Omuz silktim. "Genel anlamda doğru, Üstat. Ama dediğiniz gibi, onları o gözle görenler bakımından daha da doğrudur belki. Sizin katılaşmak diye adlandırdığınız durum aslında korkunç, akla sığmayacak bir ölüm hâli. Kadını da, erkeği de bildiğimiz insan görünümünde ama bir araya geldiklerinde tahta ve taştan mürekkep bir makineyi andırıyorlar."

Üstat Palaemon kalkıp pencereye yürüyerek kuleleri seyre koyuldu. "Biz de burada katılaşıyoruz," dedi. "Loncada kaldıkça katılaşıyoruz, Hisar'da durdukça katılaşıyoruz. Onları o gözle görmen, burada eğitim almış birisi olarak senin hakkında çok şey söylüyor; demek ki sahiden de esneklikleri yok. Öyle sanıyorum ki Sayesizler zannettiğinizin aksine

ilimden kısıtlı faydalansalar da Harçâlem halkı yeni gelişmeleri onlardan daha iyi kendi menfaatlerine çevirecektir."

"Bizler ne esneğiz ne de eğilmeziz," dedim. "Olağanüstü güçlü hafıza haricinde, alt tarafı sıradan bir insanız."

"Hayır, hayır!" Üstat Palaemon masasına vurunca gözündeki mercekler tekrar kamaştı. "Sıradan bir çağda olağanüstü bir insansın. Küçük bir çırakken seni bir iki kez dövmüştüm, hatırındadır eminim. Ama benden dayak yerken bile senin olağanüstü bir şahsiyete dönüşeceğini, loncamızın gelmiş geçmiş en büyük üstadı olacağını biliyordum. Üstat olacaksın da nitekim. Loncamızı ilga etsen bile seni seçeceğiz."

"Niyetimizin loncayı ıslah etmek olduğunu söylemiştik, ilga etmek değil. Bunu yapabileceğimizden emin bile değiliz. En yüksek makama eriştik diye bize saygı gösteriyorsunuz. Ama buna şans eseri eriştik, farkındasınız. Selefimiz de şans eseri erişmiş, ondan devraldığımız kişiler de, kaldı ki şimdi bile ucundan temas ettiğimiz o dimağların hiçbiri, bir iki istisna hariç, dehadan sayılmaz. Kadınıyla erkeğiyle çoğu sıradan insanlarmış, denizciler ve zanaatkârlar, çiftçi bacılar ve aşüfteler. Geri kalanlarının çoğu Thecla'nın gülüp geçtiği türden ikinci sınıf zibidi bilginlermiş."

"En yüksek makama erişmekle kalmadın," dedi Üstat Palaemon, "o makama dönüştün. Devlet sensin."

"Değiliz. Devlet herkestir, siz, kastellan, dışarıdaki zabitler. Biz Harçâlem halkıyız." Dile getirene dek bunun şahsen bilincinde değildim.

Kahverengi kitabı aldım. "Bunu saklayalım. Kılıç gibi güzel şeylerden biriydi. Kitap yazanlar yine teşvik edilmeli. Bu kıyafetin cepleri yok; biz gittikten sonra uygun bir yere götürülmesi iyi olur."

"Nereye götürelim?" Üstat Palameon kafasını kocamış bir kuzgun gibi eğdi.

"Mutlak Yuva'ya. Bir aydan fazladır orayla irtibatımız ko-

puk, daha doğrusu Özerk'in irtibatı kopuk. Cephede neler oluyor öğrenmemiz şart, belki takviye göndermemiz gerekiyordur." Lomer ile Nicarete hatırıma geldi, bir de bekleme odasındaki diğer tutsaklar. "Orada bizi bekleyen başka işler de var," dedim.

Üstat Palaemon çenesini ovuşturdu. "Gitmeden önce, Severian -Özerk-, eski günlerin hatırına hücreleri dolaşmak ister miydiniz? Dışarıdaki ahbaplarınızın batı merdivenine açılan kapıyı bildiklerinden kuşkuluyum."

Kulenin en az kullanılan merdivenidir, belki de en eskisi. İlk yapıldığı günkü hâliyle korunmuş tek merdiven. Basamakları dar ve diktir, çürüyüp kararmış bir kaideyi dönerek iner.

Thecla olarak Devrimsel denen cihaza bağlandığım odanın kapısı yarı açıktı. Oraya girmediğimiz hâlde antika düzeneği yine de gördüm. Korkunçtu, buna karşın Baldanders'ın kalesindeki daha eski ama parlak alaşımlı aygıtlardan daha meşum görünmedi gözüme.

Zindanlara girmek, Thrax'tan ayrıldığımdan beridir ebediyen yitmiş varsaydığım bir şeye kavuşmak gibiydi. Kapıların sıra sıra dizildiği upuzun metal koridorlar değişmemişti. Kapılardaki ufacık pencerelerden içeriyi dikizlediğimde tanıdık simalar gördüm, kalfalığımda besleyip muhafızlık yaptığım kadınların ve erkeklerin simalarını.

"Renginiz soldu, Özerk," dedi Üstat Palaemon. "Elinizin titrediğini hissediyorum." (Koluna girip ona destek olmuştum.)

"Hatıralarımız hep canlı, malum," dedim. "Chatelaine Thecla'nın şu hücrelerin birinde, Kalfa Severian da bir diğerinde oturuşu hâlâ gözümüzün önünde."

"Unutmuşum. Evet, sizin için fena olsa gerek. Sizi Chatelaine'in eski hücresine götürecektim ama belki görmeseniz daha iyi olur."

Görmemizde ısrar ettim; ama oraya vardığımızda içeride başka bir müşteri vardı, kapısı da kilitliydi. Üstat Palaemon'dan görevli biradere kapıyı açtırmasını istedim, sonra da hücredeki daracık yatağı ve ufacık sehpayı bir süre seyrettim. Müşteriyi sonradan gördüm. Tek iskemleye çökmüş, beklenti ve hayretle karışık tarifsiz bir ifadeyle gözleri fal taşı, bana bakıyordu. Beni tanıdın mı diye sordum.

"Hayır, sayın ergin."

"Biz ergin değiliz. Özerkiniz. Neden buradasın?"

Kalkıp ayaklarıma kapandı. "Ben masumum. İnanın!"

"Tamam," dedim. "Sana inanıyoruz. Ama ne suç işleyip de hüküm giydiğini anlat bize."

Hayatımda duyduğum en çapraşık ve kafa karıştırıcı hikâyelerden birini tir tir titreyerek anlatmaya koyuldu. Baldızı anasıyla bir olup adamın kuyusunu kazmıştı. İddialarına göre adam hasta karısını dövmüş, bakımını ihmal etmiş, kayınpederin kızına emanet ettiği bir miktar parayı ailenin onaylamadığı yerlere harcamak üzere çalmıştı. Tüm bunları (ve fazlasını) anlatırken aklıselim bir adam oluşuyla övünmüş, zindana atılmasına yol açanların ne yalancılığını bırakmıştı, ne düzenbazlığını ne de kalleşliğini. Güya söz konusu altınları hiç görmemiş hatta kaynanası o paranın bir kısmıyla yargıca rüşvet vermişti. Eğer karısının hastalığını bilseymiş onu maddi gücünün yettiğince en iyi hekime götürürmüş.

Onun yanından ayrıldıktan sonra bitişiğindeki hücreye uğrayıp oradaki müşteriyi de dinledim, sonra diğerini, diğerini derken on dört kişiye uğradım. Müşterilerin on biri, kimisi ilkinden daha iyi kimisi daha kötü ifadelerle masum olduklarını öne sürdü; ancak itirazların hiçbirini ikna edici bulmadım. Üçü suçunu kabullenmişti (hatta bir tanesi hüküm giydiği suçların çoğunu işlediğini kabul etse de işlemediği suçlardan da yargılandığına dair yeminler etti ki bence samimiydi). Bunların ikisi onları azat ettiğim takdirde tekrar

zindana atılmalarına yol açacak hiçbir cürüm işlemeyeceklerine canı gönülden ant içti; ben de onları saldım. Üçüncüsü çocukları kaçırıp amacına uygun düzenlenmiş bir odada süs eşyası gibi kullanan bir kadındı. Alıkoyduğu küçük kızlardan birini ellerinden bir masaya çivileyip ayaklık niyetine kullanmıştı. Günlük hayatına geri döndüğü takdirde aynı alışkanlığı sürdüreceğini, çünkü hayatta bundan başka uğraş sahiden bilmediğini de aynı dürüstlükle itiraf etti. Tahliye talebinde bulunmadı, sadece idam hükmünün hapis cezasına hafifletilmesini istedi. Kadının akli dengesinin yerinde olmadığına emindim; halbuki ne konuşması ne de duru mavi gözleri deliliğini ele veriyordu hatta mahkemeden önce geçirildiği muayenede aklı başında olduğu sonucuna varıldığını da anlattı. Alnına Yeni Pençe'yi değdirdim, ama Jolenta ile Baldanders üzerinde eski Pençe'yi kullandığımda da olduğu gibi tesir göstermedi.

Her iki Pençe'nin de gücünü bünyemden aldığı düşüncesinden bir türlü kurtulamıyorum hatta başkalarının sıcak addettiği ışıltısı belki de bu sebepten bana hep soğuk geliyor. Bu düşünce, dağlarda uyurken düşmekten korktuğum gök uçurumunun psikolojik muadili. Gerçek olmasını çılgınca arzuladığım için yadsıyıp korkuyor, düşüncemde bir nebze doğruluk payı olsaydı bünyemdeki gücü hissederdim diyorum. Hissetmiyorum.

Dahası, söz konusu içsel tınının eksikliği bir yana bu varsayımı çürüten başka sağlam sebepler de var. Bunların en önemli, ikna edici ve yadsınamayacak kadar bariz olanı, Dorcas'ın ölümünden onlarca yıl sonra Pençe sayesinde dirilmesidir, üstelik cevheri taşıdığımdan bihaberken olmuştu bu. Bunu düşündükçe şüpheye hiç yer kalmıyor; yine de hâlâ emin değilim. Esasen biliyor muydum taşıdığımı? Bilmek buradaki durumu tanımlayan en uygun kelime mi? Agia hey-

beme Pençe'yi gizlice koyarken farkına varmadığımı farz ediyorum ama sersemlediğim bir ânıma denk gelmiş de olabilir, zaten çokları baygın insanların konuşmalara ve müziğe içsel tepki verdiklerine, etraflarının ayırdında olduklarına inanır. Aksi takdirde rüyaların dış seslerden etkilenmesi nasıl açıklanır ki?

Hem beynin hangi kesiti bilinç dışı kalır ki? Tamamen kapanmaz, yoksa kalp atmaz, ciğerlere hava dolmaz. Belleğin büyük bölümü kimyasaldır. Thecla'dan ve eski özerkten edindiğim bellek de temelde öyle. Aldığım ilaçlar karmaşık şuur bileşenlerinin kendi beynime bilgi olarak nüfuz etmesini sağladı. Bilinçli düşünce için elzem saydığımız elektriksel hareketlilik geçici kesintiye uğradığında bile bazı dış uyaranlar beynimizde kimyasal tesir bırakıyor olamaz mı? Beri yandan, enerjinin kökü bünyemdeyse, hele ki kaynağı Pençe'nin ta kendisi olduğu varsayıldığında kimin kullandığı mühim değilken, işlemesi için niye Pençe'nin varlığına gerek duyayım? Bu bağlamda başka bir varsayım daha akla geliyor ki onun da payı olabilir. Pelerinlerin kutsal mıntıkasını hoyratça istila edişimizi takiben hayvanların öldüğü kazayı Agia'yla beraber sağ salim atlatmamızın bu varsayımı doğurduğu elbette söylenebilir. Katedralden çıkınca Botanik Bahçeleri'ne gitmiş ve orada, Sonsuz Uyku Bahçesi'ne girmemizden önce, Pençelerle kaplı bir çalılık görmüştüm. O vakte kadar Pençe'yi cevher sanıyordum, yine yersiz denebilir mi bu kanıya? Zihnimiz bu tür oyunlar çok oynar. Sarı evde karşılaştığımız üç kişi bizi doğaüstü varlıklar sanmıştı mesela.

Eğer bu doğaüstü güç benden kaynaklanıyorsa (bana ait olmadığı aşikâr gerçi) nasıl edinmiştim onu? Buna iki ayrı izahat getirebiliyorum, ikisi de akla yatmayacak kadar çılgınca. Dorcas'la ikimiz bir zamanlar, kavramlara olduğundan daha fazla anlam atfeden, son tahlilde kendileri de simgeye dönüşmüş filozofların öğretilerinden hareketle, gerçek dün-

yadaki olguların simgesel önemini tartışmıştık. Gülünç kaçacak kadar basit bir örnek vermek gerekirse, bir sanatçının tavan arasında bir şeftali resmettiğini varsayalım. Eğer bu zavallı sanatçıyı Hüda'nın yerine koyarsak, tasvirinin şeftaliyi simgelediğini, dolayısıyla da mahsul veren toprağı hatta şeftalinin kıvrımlarının da güzel bir kadının dolgun vücudunu simgelediğini öne sürebiliriz. Sanatçının odasına böyle bir kadın girseydi (olacak şey değil ama mevzuyu açmak uğruna eğlencesine varsayıyoruz) kalçalarının dolgunluğundan bihaber kalmayı hiç kuşkusuz sürdürecek, katı yüreğinin yansıması da pencere kenarındaki masada duran bir sepette tezahür bulacak hatta belki de sanatçı hayalinde başka bir şey canlandırma imkânı bulacaktı.

Gelgelelim Hüda'yı sahiden sanatçının yerine koysak, insanların aklının ucundan bile geçmeyen buna benzer bağıntıların, tıpkı sanatçının tasvirini renklendiren takıntıları gibi, dünyanın yapısında derin tesirler bıraktığı varsayılamaz mı? Eğer bahsini işittiğim Akçıl Pınar'la güneşi yeniden gençleştirecek kişiysem, tazelenmiş güneşe mahsus yaşamsal ve aydınlatıcı vasıflar (tabiri yerindeyse) şuursuzca bana bahşedilmiş olamaz mı?

Bahsettiğim iki izahattan diğerine varsayım demek biraz zor. Eğer, Üstat Malrubius'un anlattığı gibi yıldızlarda beni imtihandan geçirenler başarısızlığa uğradığım takdirde beni erkekliğimden edeceklerse insanlığın vekili olmaya layık görüldüğüm ve amaçlarına uygun şekilde tasdiklendiğim anlamına da gelmez mi bu? Bence bu yüzden imtihana gerek duyuluyor. Bu doğruysa, bahşettikleri armağan da kendileri gibi zaman mevhumundan muaf sayılmaz mı? Baldanders'ın kalesinde tanıştığım Hierodullar, tahta geçeceğim için bana ilgi gösterdiklerini söylemişlerdi, peki ama ben alt tarafı bu kıtanın zora düşmüş hükümdarlarından biri olsaydım, Urth'un uzun tarihindeki sayısız hükümdardan biri, yine aynı şekilde ilgi gösterirler miydi?

Bütüne bakıldığında bence ilk izahat en makulü; yine de ikincisi tümüyle ihtimal dışı sayılmaz. Her ikisi de baş koyduğum bu görevde muvaffak olacağıma işaret ediyor. Gönlümü ferah tutacağım.

Gelgelelim üçüncü bir izahat da var. Abaia ve Erebus gibilerinin düşünce yapısına ne bir insan evladı ne de insansı bir varlık akıl erdirebilir. Onların kudreti idrak yetisini aşıyor. Artık biliyorum ki imhayı değil de köleleştirmeyi zaferden sayıyor olmasalar bizi bir günde helak ederlerdi. Gördüğüm dev anası onların yaratığıydı, ama köleleri değil, oyuncaklarıydı. Barındıkları denize yakın yerde yetişmiş Pençe'nin kudretinin nihayetinde onlardan geliyor olması muhtemel. Ossipago, Barbatus ve Famulimus gibi onlar da yazgımdan haberdardı, çocukluğumda hayatımı o yüzden kurtarmışlardı, muvaffak olayım diye. Hisar'ı terk etmemin akabinde beni yine bulmuşlar, ancak sonrasında Pençe yüzünden yolumu şaşırmıştım. Belki de bir işkenceciyi özerklik mertebesine ya da özerklikten bile daha yüksek bir mertebeye ulaştırarak zafer elde etmekti amaçları.

Şimdi Üstat Malrubius'un açıklamasını paylaşmamın tam sırası bence. Doğruluğuna kefil olamasam da şahsen doğru olduğuna inanıyorum. Buraya aktardığım varsayımlardan daha emin değilim gerçi.

Tıpkı tomurcuklanan bir çiçeğin tohumlarını döküp solması ve tohumlarından tekrar filizlenmesi gibi, bildiğimiz kâinat da uzay sonsuzluğunda kendiliğinden dağılıp hiçliğe karışır, sonra dağılan parçalarını toplar (uzayın tam döngüsel yapısı sayesinde olur bu) ve o tohumdan yine filizlenir. Bu filizlenme ve çürüme döngüsünün her tekrarı semavi yıldönümünü mimler.

Yeni yeşeren çiçeğin tohumundan türediği çiçeğin tıpatıp aynısı olması gibi, yeni oluşan kâinat da kalıntılarından

türediği kâinatın tekrarıdır, onun iyi özellikleri kadar kötü özelliklerini de miras alır. Yeni dünyalar yok olan dünyalardan tümüyle farklı değildir, barındırdığı canlılar da benzer ırklardandır ancak tıpkı çiçeğin yazdan yaza evrim geçirmesi gibi diğer canlılar da gıdım gıdım gelişir.

İşte bu semavi yıldönümlerinin birinde (kâinatların döngüsü sonsuz bir ardışıklık sergilediğinden bizim tam anlamıyla kavrayamayacağımız bir zaman birimidir bu), Üstat Malrubius'un insan diye tanımlamakta tereddüt etmediği, bizimkine çok benzer bir ırk doğmuş. Uzak geçmişte kaldığı söylenen kendi kâinatlarının galaksilerine yayılmışlar. O zamanlar Urth, kâinatın merkeziymiş, ya da en azından imparatorluğun simgesel yurduymuş.

Bu insanlar başka dünyalarda nispeten zeki, en azından zekâ belirtisi gösteren birçok varlığa rastlamışlar ve –galaksiler arasında yalnızlıklarına derman ve yoldaş olsunlar diye herhalde, yahut kalabalık dünyalardan müttefik edinmek için belki– onlarla çiftleşip üremişler.

Kolay ve zahmetsiz bir süreç değilmiş bu. Onların kılavuzluğunda milyarlarcası çile çekip can vermiş, acıya ve kana bulanmış silinmez hatıralar bırakmışlar geride. Kâinatları yaşlanıp da bulundukları galaksi en yakındaki galaksiden cılız yıldızlar gibi görünecek kadar uzaklaştığında, gemiler de yalnızca kadim tutanaklara dayanarak sefere çıkmaya başladığında, süreç tamamlanmamış. Ortaya çıkan eser, yaratıcılarının tahmin ettiğinden bile muazzammış. Yaratılan yeni ırk hiç de insan ırkı gibi değilmiş, aksine insanlığın imrenip de olamadığı türden bir ırkmış: Birlik bilincinde, müşfik, adil.

Aynı döngüde insanlığın akıbeti ne olmuş, anlatmadı. Belki kâinatın içe çöktüğü döneme dek hayatta kalmış, sonra da onunla birlikte yok olmuşlardır. Belki evrim geçirip tanınmaz hâle gelmişlerdir. İnsan suretindeki varlıklarsa kadınıy-

la erkeğiyle Yesod'a açılan bir geçidi kullanarak bizimkinden çok daha yüce bir kâinata kaçmışlar ve orada evrimlerine uygun dünyalar yaratmışlar.

Bulundukları noktadan hem ileriye hem de geriye bakarlarken bu arayışta bizi keşfetmişler. Onları yaratan ırktan farkımız yoktur belki. Belki de onları yaratan bizdik, evlatlarımız da olabilirler atalarımız da. Malrubius bilmediğini söyledi. Gerçeği anlattığına inanıyorum. Öyle ya da böyle, şu anda onlar da bizi biçimlendiriyor, zamanında kendilerini biçimlendirenler misali; dolayısıyla bu onlar için hem ödeşme hem de öç.

Hierodulları da bulmuşlar, onlar da bu kâinatta kendilerine hizmet etmek üzere çabucak hizaya girmişler. Talimatları üzerine Hierodullar beni ormandan denize götürene benzer gemiler yapmışlar ki Malrubius ve Triskele gibi aquastorlar da onlara hizmet edebilsin.

Maşa onların elinde, demir tavında dövülense bizleriz. Ellerindeki çekiçle uşakları çağırıyorlar, zaman koridorlarından geçirip geleceğe fırlatıyorlar hepsini. (Özünde bu güç, kendi evrenlerinde ölümü atlatmalarını sağlayankiyle aynı; zaman koridorlarına girmek kâinatı terk etmek demek.) En azından Urth'ta, örsleri yaşam için elzem. Bu çağda, tükenmiş kıtaların özkaynaklarını kullanarak her zamankinden daha saldırgan bir dünyayla mücadele etmemiz şart. Zira onların yaratılmasına vesile olan zalimlik, adaletin muhafaza edilmesini de gerektiriyor. Yeni Güneş'in doğuşu, bu biçimlendirme sürecinin ilk aşamalarının tamamlandığına işaret edecek.

35
PEDER INIRE'IN MEKTUBU

Bana tahsis edilen daire Hisar'ın en eski kesimindeydi. Odalar o kadar uzun süredir boş kalmıştı ki hem ihtiyar kastellan hem de hademe anahtarları kaybetmişti. Ezile büzüle bir sürü özür dileyerek kilidi kırıp açmayı önerdiler. Dönüp de yüzlerinin aldığı ifadeye bakacak lüksüm yoktu ama kapılara kumanda eden basit sözcükleri dile getirdiğimde rahatlayarak iç çektiklerini işittim.

Bu odaların zamanında bizimkinden ne kadar farklı bir anlayışla döşenmiş olduğunu görmek büyüleyiciydi. İskemleler bildiklerimize benzemiyordu, yalnızca minderli acayip koltuklar vardı. Masaların çekmeceleri yoktu ve bizim zaruri addettiğimiz simetriden de yoksundu. Bizim ölçütlerimize göre çok fazla kumaş, çok az tahta, deri, taş ve kemik kullanılmıştı. Bence fazla şatafatlı ve rahatsızdı.

Gelgelelim benim fi tarihinden beri özerklere ayrılmış bir süitten başka bir yerde kalmam imkânsızdı; keza seleflerimin kınayacağı bir şekilde orayı baştan döşetmem de imkânsızdı. Daire bedensel rahatlıktan ziyade göz zevkine hitap edecek şekilde döşenmişti ama seleflerimin geride bıraktığı hazineleri keşfetmek pek keyifliydi. Artık tamamen unutulmuş ve çoğunlukla muğlak konular üzerine belgeler vardı mesela; usta işi ama gizemli mekanik aygıtlar. Elim değdikçe kıpırdanıp canlanan, ufacık sakinleri gözlerimin önünde serpilip

bedenleşen bir mikrokozmostu bu. Efsanevi "zümrüt tezgâh" ve bir sürü başka şey de vardı ama içlerinde en ilginci saf alkol içinde muhafaza edilen bir adamotuydu.

İçinde yüzdüğü cam fanus yaklaşık yedi karış boyunda üç karış enindeydi; insansı cücenin boyuysa en fazla iki karıştı. Cama tıkladığımda mat boncukları andıran gözlerini bana çevirdi, Üstat Palaemon'un gözlerinden daha kör bakıyordu onunkisi. Dudakları kıpırdadığında hiç ses işitmedim, yine de dudaklarından okudum sözlerini, bir de adamotunu koruyan bulanık sıvıyı kızıla çalan kendi çişime benzettim, sebebini açıklayamasam da.

"Dünyanızda daldığım tefekkürden beni niçin alıkoydunuz, Özerk?"

Ben de sordum: "İyeliği sahiden bende mi ki? Yedi kıtadan oluştuğunu artık biliyorum, lakin bu kıtanın hiçbir yerinde kutsal kelamlara riayet edilmiyor."

"*Vâris sizsiniz*," dedi pörsük mahluk, kafasını öbür yana çevirerek. Bunu kasten yapıp yapmadığını çözemedim. Fanusu tekrar tıklattım. "Ya sen kimsin?"

"Ebeveyni olmayan bir varlık, ömrünü kana boğulmuş hâlde geçiren bir canlı."

"Al benden de o kadar! Özgeçmişimiz bu kadar benzerken seninle iyi dost olurmuşuz."

"Latife ediyorsunuz."

"Hiç de bile. Seni sahiden sevdim, bence ikimiz zannettiğinden de çok benziyoruz birbirimize."

Sıska bedenini döndürdü ve ufacık çehresini kaldırıp yine yüzüme baktı. *"Keşke sözünüze itimat edebilseydim, Özerk."*

"Ciddiyim. Daha önce hiç kimse beni samimiyetsizlikle itham etmemişti. Menfaat gereği yalan söylediğim oldu ama gayet dürüst biriyimdir. Senin için yapabileceğim bir şey varsa çekinmeden söyle."

"Camı kırın."

Durakladım. "Ölmez misin?"

"Hiç yaşamadım ki. Düşünmekten kurtulurum. Camı kırın."

"Ama canlısın."

"Ne boy atıyorum ne de yürüyorum, düşünce haricinde hiçbir uyarana tepki vermiyorum ki o da tepkiden sayılmaz. Kendi cinsimi ya da başka bir şeyi üretme becerim yok. Camı kırın."

"Sahiden canlı değilsen sana hayat vermenin bir çaresini bulmayı yeğlerim."

"Eksik olma, kardeş. Sen burada tutukluyken Thecla, şu oğlan sana bıçak getirmişti hani, o zaman neredeydi bu yaşam şevkin?"

Yanaklarıma ateş bastı, fildişi asayı hışımla kaldırdım ama vurmadım. "Canlı veya değil, zekân zehir gibi. Belleğimde barınanlardan öfkeye en meyilli olanı Thecla'dır."

"Onun guddelerinden belleğini devralmışsanız muradıma ermiş olmam gerekirdi."

"Doğru tahmin etmişsin. Kör hâlinle bu kadar çok şeyi nasıl sezebiliyorsun?"

"Ham zihin faaliyetleri bu şişenin suyunda cüzi titreşimler yaratıyor. Düşüncelerinizi okuyorum."

"Farkındayım, ben de seninkini okuyorum. Başkalarınınkini neden okuyamıyorum?"

Kirli pencereden içeri vuran akşam güneşinin ışığında pörsük çehresine pürdikkat baksam da dudaklarının kıpırdadığından emin değildim artık.

"Hep kendinize kulak veriyorsunuz da ondan. Başkalarınınkini okuyamazsınız çünkü zihniniz sepette ağlayan bir bebek gibi hep feryat figan. Aa, demek hatırlıyorsunuz."

"En eski anımı hatırlıyorum, üşüyüp acıkmıştım. Sırtüstü yatmışım, etrafım yağız duvar, kendi feryatlarım kulağımda çınlıyor. Evet, mutlaka bebekliğimden kalma bir anı bu. Emekleyecek yaşta değildim sanırım. Çok zekisin. Şimdi ne geçiyor aklımdan?"

"Tıpkı Pençe gibi kudretinizin bilinçaltı tezahürü olduğumu. Doğru elbette. Sakatlandım, doğmadan öldüm, o zamandan beri de berrak kanyağın içinde tutuluyorum. Camı kırın."

"Önce bir sorum olacak," dedim.

"İhtiyar bir adam size mektup getirmiş, kardeş, kapıda."

Kulak kabarttım. Zihnen sırf onun söylediklerine odaklandıktan sonra dışarıdaki sesleri yeniden işitmek tuhaftı. Kulelerin arasında karabakallar mahmur ötüyor, kapı tıklatılıyordu.

Gelen ulak Mutlak Yuva'daki resim galerisinde bana kılavuzluk eden ihtiyar Rudesind'di. Onu içeri buyur ettim (kapıdaki muhafızlarımı da şaşırttım sanırım) çünkü onunla muhabbet edesim vardı. Onun yanında resmi davranmama gerek de yoktu.

"Ömrüm boyunca hiç buraya girmedim," dedi. "Size nasıl yardımcı olabilirim, Özerk?"

"Seni sırf görmek bile bize yetti. Tanıdın mı bizi? Hatırlarsan daha önce de karşılaşmıştık."

"Simanıza aşina olmasaydım bile işittiklerime dayanarak sizi yine de tanırdım, Özerk. Duymadığım kalmadı. Buralarda başka mevzu konuşulmaz zaten. Elinizi eteğinizi öpenler mi istersiniz. Sizi falanca yerde falanca zamanda görenler mi. Kılığınızdan, onlara söylediklerinizden bahsedenler mi. Size börek açmamış bir tane aşçı bulamazsınız. Askerlerin hepsi sizinle ilgili ayrı hikâye anlatır. Fazla zaman geçmiyor ki sizinle öpüşmemiş, pantolonunuzu yamamış bir kadına rastlamayayım. Bir köpeğiniz varmış..."

"Bak o kısmı doğru," dedim. "Vardı."

"Bir kediniz, kuşunuz ve elma hırsızı bir kotiniz de varmış. Buradaki her sura tırmanmışsınız. Ya tepesinden atlarmışsınız ya da bir halatla inermişsiniz, bazen de saklanıp atlamış gibi yaparmışsınız. Çocukluğunuz buradaki herkes gibi geçmiş. Sizinle ilgili hikâyeleri kendi çocukluğumda ihtiyarlar-

dan da duyardım hatta yetmiş yıl önce yaptığım şeyleri bile başkalarından işittiğim de oluyor."

"Özerk'in yüzünün halkın dokuduğu bir maskeyle sürekli gizlendiğini yeni öğrendik. Hiç kuşkusuz iyi bir şey bu; önünde eğildikleri varlıktan esasen ne kadar farklı olduğunu bir kez kavradın mı fazla kıvanç duyamıyorsun. Asıl senden ne haber, onu söyle bize. Eski özerkin anlattığına göre Mutlak Yuva'da onun gözcülüğünü yapmışsın, ama şimdi Peder Inire'ın uşağı olmuşsun anlaşılan."

"Öyleyim," dedi ihtiyar. "O şerefe nail oldum, bu getirdiğim de kendisinin mektubudur." Küçük ve nedense biraz yıpranmış bir zarf uzattı.

"Biz de Peder Inire'ın efendisiyiz."

Eğilerek tasdikledi. "Bilmez olur muyum, Özerk."

"Öyleyse sana oturmanı buyuruyoruz, dinlenmene bak. Sana sorularımız olacak, senin yaşındaki bir adamı ayakta bekletmek istemeyiz. Söylediğine göre kimsenin dilinden düşürmediği şu çocukluk zamanımızda, ki o kadar da eski geçmişten sayılmaz, bizi Üstat Ultan'ın kütüphanesine yönlendirmiştin. Bunu neden yapmıştın?"

"Diğerlerinin bilmediği bir şey bildiğimden değildi. Üstadım öyle buyurdu diye de yapmadım, şayet aklınızdan geçen o'ysa. Mektubu okumayacak mısınız?"

"Biraz sonra. Hele önce birkaç kelimeyle dürüst bir yanıt ver de öyle."

İhtiyar başını öne eğip seyrek sakalını sıvazladı. Kurumuş cildinin ak saçlarına kan hücum etmiş gibi avurtlarından şakaklarına doğru ala çaldığı gözümden kaçmadı.

"Özerk, o dönem bir şey sezdiğimi sanıyorsunuz. Belki içime doğmuştur. Belki üstadım anlamıştı, bilmiyorum." Kalın kaşlarını kaldırıp çapaklı gözleriyle bana mahcup baktı, sonra tekrar yere eğdi bakışlarını. "Gençtiniz, toyluğunuz aşikârdı, o yüzden görün istemiştim."

"Neyi görmemizi?"

"Ben ihtiyar bir adamım. O zaman da ihtiyardım, şimdi de ihtiyarım. Oysa siz büyümüşsünüz. Yüzünüzden belli olgunlaştığınız. Bense aynıyım, o günden bu yana geçen zamanın benim için pek hükmü yok. Ayaklı merdivenimi bunca zamandır kaç kez inip çıktığımı saysanız size daha uzun gelir. Ardınızda büyük bir geçmiş yattığını görmenizi istemiştim. Sizden önce binlerce ama binlerce, aklınıza gelmeyecek kadar çok hükümdarın yaşayıp öldüğünü öğrenin istedim, bazılarının sizden de iyi olduğunu. O zamanki hâlinize kıyasla daha iyi demek istiyorum, Özerk. Eski Hisar'da büyüyen herkesin bunları doğuştan bildiğini sanıyorsunuz belki, ama benim gördüğüm kadarıyla bilmiyorlar. O birikimle sürekli iç içeler ama görmüyorlar. Üstat Ultan'ın yanına inenlerin akılları başlarına gelir."

"Ölülerin avukatısın."

İhtiyar başıyla onayladı. "Öyleyim. Millet şuna buna adil davranmaktan bahseder ama geçmiştekileri örnek aldıklarını hiç işitmedim. Her şeyimizle atalarımıza çekmişiz, mahsuru yok. Fikirlerine de genellikle metelik vermiyoruz, bence bunun da mahsuru yok. Ne var ki onlardan neleri miras aldığımızı arada sırada anımsamamız şart. Hazır hâlâ buradayken onlar namına bir iki kelam etmem şart diye düşünüyorum. Şimdi, sizin için mahsuru yoksa, Özerk, mektubu şu hoş sehpaya bırakacağım..."

"Rudesind..."

"Buyrun, Özerk?"

"Tablolarını temizlemeye mi gidiyorsun?"

Yine başıyla onayladı. "Gitmeye can atmamın sebeplerinden biri, Özerk. Üstadım..." burada durakladı ve gereğinden fazla konuştuğuna hükmeden kişilerin yaptığı gibi yutkundu "...kuzeye gidene kadar Mutlak Yuva'da çalışmıştım. Temizlenmesi gereken bir Fechin vardı, işim yarım kalmıştı."

"Rudesind, soracağımızı tahmin ettiğin soruların yanıtlarını zaten biliyoruz. Üstadına halkın kakojen dediğini, kendisinin Urth'ta kalıp kimbilir hangi sebepten insanlarla iç içe yaşamayı seçen birkaç fertten biri olduğunu da biliyoruz. Muhtemelen haberin yoktur ama Cumaean da onlardan biri. Kuzey ormanlarındayken üstadının da bizimle beraber olduğunu bile biliyoruz. Selefimi kurtarmaya çalışmış ama çok geç kalmıştı. Sadece şunu söylemek isteriz, ola ki bir delikanlı sen merdiveninin tepesinde çalışırken bir angarya yüzünden sana uğrayacak olursa, onu Üstat Ultan'a yolla. Emrimiz olur."

O gidince zarfı yırtıp açtım. İçindeki yaprak büyük değildi ve kargacık burgacık yazılmıştı. Yüzeyi yumurtadan yeni çıkmış bir örümcek yavrusu sürüsüyle kaplıydı sanki.

Uşağı Inire, Urth'un güveyini saygıyla selamlar,

Nessus'un ve Mutlak Yuva'nın Efendisine, Irkının Reisine, Halkın Cevherine, Şafağın Elçisine, Helios'a, Hyperion'a, Surya'ya, Savitar'a ve Özerk'e selam olsun!

İki ayağım bir pabuçta, iki gün zarfında size ulaşırım.

Neler olduğunu öğreneli bir iki gün oldu. İstihbaratın çoğunu Agia denen kadından edindim. İfadesine göre kurtulmanıza vesile olan da kendisiymiş. Malumunuz, bilgi koparma yöntemlerim sayesinde geçmişte onunla yaşadığınız ihtilafları da öğrendim.

Ergin Vodalus'u öldürdüğünü size kendisi söylemiştir. Vodalus'un oynaşı Chatelaine Thecla'nın ilk baştaki amacı onun ölümünden sonra etrafındaki yardakçılarının dizginlerini ele geçirmekti; ancak kadının mayasında zerre önderlik olmadığından, hele ki güneydekiler bile daha zaptedilmiş değilken, onun yerinde bu Agia denen kadını yerleştirmeyi becerdim. Ona evvelce gösterdiğiniz merhametten dolayı kararımı takdir edeceğinizi umuyorum.

Elbette geçmişte faydasını çok gördüğümüzden ötürü, çığırtkan Hethor'un aynaları sağlam kaldığı müddetçe harekete müdahilliğin sürdürülmesini makbul sayarsak, kendisi kumandanlık görevini layığıyla yerine getirerek bu beklentimizi karşılayacaktır.

Efendime, döneminin özerkine yardım olsun diye yolladığım gemiyi yetersiz bulmuş olabilirsiniz –o konuda size hak veriyorum–, ne var ki temin edebildiğim en iyi gemiydi ve bulana kadar çok zorluk çektim. Öbür türlü güneye inmem gerekecekti ve çok vakit kaybedecektim; halbuki kuzenlerimin eli kulağında, sadece insanlığa değil bize de destek vermeye hazırlar, ancak şu sıralar Urth'u kolonileştirilmiş sayısız dünyaya kıyasla önemsiz görmekte ısrarcılar, hatta bizi Sayesizlerle, bilhassa Xanthoderm gibileriyle bir tutuyorlar.

Gelişmeleri benden daha önce ve daha ayrıntılı öğrenmişsinizdir muhtemelen. Belki haberiniz yoktur diye paylaşayım: Savaş iyi kötü devam ediyor. Kuşatma çok içerilere nüfuz etmedi, bilhassa güney cephesindeki hücum kıtaları ağır kayıplara uğradığından yok edilmiş sayılabilir. Erebus'un sefil kölelerinin kitleler hâlinde ölmelerinden keyif almayacağınızı biliyorum, yine de ordularımızın soluklanma fırsatı bulduğunu bilmek sizi sevindirecektir.

Buna müthiş ihtiyaçları vardı. Paralianlar arasında isyan çıktı, bastırılması şart. Tarentinler, sizin Antrustionlar ve şehir taburları –savaşın tüm yükünü taşıyan üç grup– en az düşman orduları kadar berbat durumda. Aralarında yüz mahir askeri bir araya getiremeyecek hizipleşmeler yaşanıyor.

Gerçi söylememe gerek yok ama daha fazla silah temin etmemiz gerek, bilhassa ağır bombardıman silahları. Kuzenlerimi ikna edebilirsek makul bir fiyata tedarik edebilirler. Bu esnada yeni birlikler toplamak için ne gere-

kiyorsa yapılmalı ki çömezleri bahara kadar eğitecek zamanımız olsun. Bugünlerde sıcak çatışmaya girecek hafif zırhlı birimler öncelikli ihtiyaç; ancak önümüzdeki sene Sayesizler akın ederse saflarımıza yüz binlerce piquenaire ve pilani katmamız gerekecek; hatta en azından bir kısmını şimdiden cepheye yollasak iyi olur.

Abaia'nın istilalarına dair gelişmeleri benden önce duyuyorsunuzdur zaten. Cepheden ayrıldığımdan beri ben hiç haber almadım. Hormisdas galiba güneye indi, ama gelişmeleri Olaguer'den öğrenebilirsiniz.

İvedilikle ve hürmetle,
INIRE

36
SAHTE PARA VE ŞÖMİNE YAKMA MEVZULARI

Geriye anlatacak çok şey kalmadı. Birkaç gün içinde şehri terk etmem gerektiğinin ayırdındaydım, dolayısıyla ne yapılması gerekiyorsa hepsini çabucak halletmeliydim. Loncada Üstat Palaemon dışında güvenebileceğim dostum yoktu, onun da tasarladığım işe pek faydası olmazdı. Yüzüme baka baka üçkâğıt çevirmeyeceğini bildiğim Roche'u çağırdım. (Benden daha yaşlı bir adamla karşılaşacağımı umarken, hâlâ çocuk sayılacak kızıl saçlı bir kalfa getirildi huzuruma. O gittikten sonra aynada kendi yüzümü inceledim, daha önce yapmadığım bir şeydi.)

Loncada öldürülmemden yana olan çoğunluğun aksine, az veya çok samimi olduğum diğer ahbaplarımın birkaçıyla beraber idama karşı çıktığını anlattı, ben de ona inandım. Keza kötürüm edilip sürgüne yollanmamı önerdiğini açık yüreklilikle itiraf etti, ama bunu güya hayatımı kurtarmanın yegâne çaresi olarak gördüğü için yapmıştı. Kanımca bir şekilde cezalandırılacağını düşünüyordu zira normalde al yanaklı olan yüzü bembeyaz kesilmiş, çilleri suratına boya sıçramış gibi belirgin hâle gelmişti. Buna karşın konuşurken sesi titrememiş, kabahati başkasına atarak kendisini mağdur gösterecek hiçbir laf etmemişti.

İşin gerçeği niyetim onu tek başına değil, loncanın geri kalanıyla beraber cezalandırmaktı elbette. Ona veya diğerlerine garez beslediğimden değil, bir süre zindanlarda mahpus yatarlarsa Üstat Palaemon'un değindiği adalet ilkesi hususunda duyarlık kazanırlar diye düşünüyordum, ayrıca yürürlüğe koymayı amaçladığım işkence yasağına da fevkalade bir girizgâh olurdu. Birkaç aylarını işkence gününün gelip çatmasını bekleyerek korkuyla geçirenlerin de canına minnetti hem. Yine de bundan Roche'a hiç bahsetmedim, sadece akşama bana bir kalfa kıyafeti getirmesini, sabaha da bana yardım etmek üzere Drotte ve Eata'yla beraber hazırlanmasını istedim.

Çulpanların belirmesinin hemen akabinde kıyafeti getirdi. Üzerimdeki kaskatı kılığı çıkarıp is karasını yeniden giymek tarifsiz bir zevkti. Geceleyin onun karasına bürünmek görünmezliğe en yakın şeydir, nitekim gizli çıkışların birini kullanarak dairemden sıvıştıktan sonra kuleden kuleye bir gölge gibi rahatça geçtim ve en sonunda perde duvarın yıkık kesimine ulaştım.

Gündüz hava ılıktı ama gece serinlemişti. Kabristanı da sis kaplamıştı, tıpkı saklandığım anıtın arkasından çıkıp Vodalus'un hayatını kurtardığım o gece olduğu gibi. Çocukken kendime oyun bahçesi yaptığım mozole bıraktığım hâlde duruyordu, yerinden kıpırdamayan kapısı dörtte üç aralık.

Yanımda getirdiğim mumu içeri girince yaktım. Eskiden ovalayıp parlattığım pirinç lahit kaplamaları yeniden yeşillenmiş; her yeri kuru yapraklar örtmüştü. Bir ağacın ince dalı ufacık pencerenin parmaklıkları arasından içeri uzanmıştı.

Seni koyduğum yerde kal,
Geçmeyesin hin oğlu eline,
Sırça perde insin elin gözüne,
Benimki hariç.

Emin kalsın burada, hiç çıkmasın,
El süren olursa, dizine dursun,
Kem gözlere görünmez olsun,
Ta ki ben bakana dek.

Taş anımsadığımdan daha küçük ve hafifti. Altındaki sikke nemden matlaşmıştı ama hâlâ duruyordu.* Elime alır almaz çocukluğuma döndüm, sislerin içinde surdaki gediğe sendeleyerek yürüyüşüm geldi gözümün önüne.

Şimdi, başka mevzulara dalıp konuyu dağıtmama defalarca katlanan sizlerden aynı müsamahayı göstermenizi bir kez daha rica edeceğim. Bu son.

Birkaç gün önce (yani anlattığım olayların gerçek anlamda neticeye varmasından epey sonra) Mutlak Yuva'ya bana para borçlu olduğunu iddia eden bir berduşun geldiğini ve başka birisine ödemeyi kabul etmediğini haber aldım. Yaşlı bir ahbabım olabileceğine hükmedip kethüdadan adamı huzuruma getirmesini buyurdum.

Meğer Dr. Talos'muş. Kılığına bakılırsa hâli vakti yerindeydi, huzuruma çıkacak diye özen gösterip kırmızı kadifeden bir harmaniye giymiş, başına da aynı malzemeden bir fes takmıştı. Suratı hâlâ doldurulmuş bir tilkiyi andırıyordu; yine de bazen canlı gibiydi, o donuk cam gözlerin ardında canlı bir varlık barınıyordu sanki.

"Ondurmuşsunuz," dedi, yerlere kadar eğilince fesinin püskülü halıyı süpürdü. "Gönence ereceğinizi sürekli söylüyordum hatırlarsanız. Dürüstlük, tutarlılık ve zekâ zaptedilemez."

"İkimiz de biliyoruz ki hiçbir şeyi zaptetmek kolay değil," dedim. "Eski loncama sorsan her gün zapt altındalar. Seni görmek güzel, efendinin elçisi olarak gelmiş olsan bile."

Doktor bir an boş baktı. "Ha, Baldanders'ı kastediyorsu-

---

* Bkz. 1. kitap 3. bölüm. –çn

nuz. Yok, o benimle ilişiğini kesti maalesef. Şu arbededen sonra. Göle atladıktan sonra."

"Hayatta olduğu kanaatindesin yani."

"Aa, hayatta olduğuna gayet eminim. Sen onu benim kadar iyi tanımazsın, Severian. Suda nefes almak onun için hiçtir. Hiç! Mucizevi bir zekâya sahiptir. Üstün dehası eşsizdir, cevherleri içinde saklıdır. Bir âlimin nesnelliği ile bir mutasavvıfın öznelliğini bünyesinde toplamıştır."

Dedim ki: "Deneylerini kendi üzerinde uyguladığını söylüyorsun yani."

"Aa yok, ne münasebet! Tam tersini yaptı! Başkaları dünya geneline tatbik edilebilir bir kural elde etmek amacıyla kendi üzerlerinde deney yaparlar. Baldanders ise dünya üzerinde deney yaptı, açık konuşmam gerekirse sonuçlarına da kendisi katlandı. Diyorlar ki..." burada benden başka duyan olmadığından emin olmak ister gibi kaygıyla etrafına bakındı "...ben bir canavarmışım, öyleyim. Ama Baldanders benden daha canavar. Bir bakıma babam sayılır, kendisinin de mimarıymış gerçi. Doğa kanunudur hatta doğadan da üstün bir kanundur, her yaratığın bir yaratıcısı mutlaka vardır. Ama Baldanders kendi kendisinin eseriydi; arkasında sırf kendisi vardı ve bizleri Hüda'ya bağlayan ipleri kendinden koparıp atmıştı. Neyse, konuyu dağıttım." Doktorun beline kırmızı deriden bir kese asılıydı. Ağzındaki büzgüyü açıp karıştırmaya koyuldu. Metal şıngırtısı işittim.

"Artık para mı biriktiriyorsun?" diye sordum. "Eskiden eline geçeni ona verirdin."

Duymakta güçlük çekeceğim kadar pesten konuştu. "Yerimde olsaydın sen de aynısını yapmaz mıydın? Artık sikkeleri küçük aes ve orikalk desteleri hâlinde su kenarına bırakıyorum." Sesini yükselterek ekledi: "Kimseye zararı yok, bana eski güzel günleri anımsatıyor. Ben dürüstüm, anladın mı! Ama o hep talepkârdı. Kendince o da dürüsttü aslında. Ney-

se, sur kapısından çıktığımız sabahı anımsıyor musun? Önceki gecenin hasılatını pay edecektim ama nasip olmamıştı. Bir tane sikke kalmıştı, onu da sana verecektim. İleride bir gün veririm diye saklamıştım ama sen kaleye gelip de..." Yan yan baktı bana. "Emanete hıyanet olmaz derler ya, emanetin bende."

Sikke taşın altından çıkardığımın tıpatıp aynısıydı.

"Adamına neden veremediğimi şimdi anlamışsındır. Eminim beni üşütük sanmıştır."

Sikkeyi bir fiskede havaya atıp yakaladım. Hafif yağlı gibiydi. "Gerçeği söylemek gerekirse, doktor, anlamadık."

"Sahte de ondan elbette. Sana o sabah da söylemiştim. Özerk'e borcumu ödemeye geldiğimi söyleyip de adama sahte para nasıl verebilirdim? Milletin ödü patlıyor senden, gerçek parayı bulmak için bağırsaklarımı deşerlerdi. İnfilak etmeden evvel kızışması günler süren bir patlayıcı bulundurduğun, sonra da milleti darmaduman ettiğin doğru mu?"

İki sikkeyi kıyaslıyordum. İkisi de parlak pirinçtendi ve ikisinin de aynı yüzü çentikliydi.

Bu küçük görüşme, dediğim gibi anlatımımı layığıyla noktalayışımdan çok sonra gerçekleşti. Sancak Kulesi'ndeki daireme geldiğim yoldan döndüm, oraya varır varmaz da sırılsıklam pelerinimi çıkarıp astım. Üstat Gurloes lonca kıyafeti giymenin en zor yanının içine gömlek giymemek olduğunu söylerdi. Gerçi bunu ironi amaçlı söylerdi ama doğruluk payı vardı. Dağlarda bağrım çıplak dolaşmış bendeniz, birkaç gündür kapkalın özerk entarisiyle dolaştım diye puslu bir güz akşamı üşür olmuştum.

Dairenin tüm odalarında şömine vardı ve hepsi çok eskiden odunla doldurulmuştu. Odunlar öyle kuruydu ki çakmakla tutuşturduğum anda kül olacak gibi görünüyordu. Bu tür şömineleri daha önce hiç yakmışlığım yoktu, yine de bir

tanesini yakıp ısınmaya kararlıydım. Roche'nin getirdiği kıyafeti de kurusun diye bir iskemlenin sırtına astım. Ne var ki kav kutumu aradığımda mozolede heyecanımdan mumla birlikte unuttuğumu fark ettim. Bu dairede benden önce ikamet eden özerkin (hafızamın yetmediği kadar eski bir hükümdarın) en yakınındaki şömineyi dilediği zaman tutuşturabilmek için mutlaka tedarikli olduğunu düşünerek dolap çekmecelerine bakmaya koyuldum.

Çoğu ilginç belgelerle doluydu; ama daireyi ilk keşfe çıktığımda yaptığımın aksine bunları okumakla oyalanmadım. Çekmecelerdeki desteleri tek tek kaldırıp altlarında çelik, çakmaktaşı veya amadou şıringası* var mı diye baktım.

Hiçbiri yoktu; ama onlar yerine en büyük dolabın en büyük çekmecesinde, telkâri işlemeli bir kalem kutusunun altına saklanmış küçük bir tabanca buldum.

Benzer silahlara daha önce de rastlamış, ilk kez Vodalus'un bana sahte olduğunu yeni öğrendiğim sikkeyi verdiği zaman görmüştüm. O güne dek bir tanesini elime almış değildim. Başkalarının elinde görmekten çok farklıydı tutması. Bir defasında Dorcas'la beraber binek sırtında Thrax'a giderken bir kalaycı ve işportacı kafilesine rastlamıştık. Mutlak Yuva'nın kuzeyindeki ormanda buluştuğumuz zaman Dr. Talos'un paylaştırdığı paranın çoğu hâlâ duruyordu ama bizi ne kadar idare edeceğini bilmiyorduk. Yolumuzun daha ne kadar süreceğini de bilmediğimizden her fırsatta zanaatımı pazarlamaya bakıyor, uğradığımız her küçük kasabada kellesi uçurulacak ya da sakat bırakılacak bir mücrim var mı diye soruşturuyordum. Göçebeler bizi çift sanmış, aralarından kimileri sırf resmi mercilere çalıştığım için ikimizi asilzadelerden sayarken kimileri de tiranlığın maşaları gibi görüp bizden nefret etmişlerdi.

* Mantar kavı içeren, çok eski tarihlerde hem kibrit gibi hem de kanamayı durdurmak için tıbbi amaçlı kullanılmış bir alet. *-çn*

Bize diğerlerinden daha cana yakın davranıp ufak tefek iyiliklerde bulunan bir taşlamacı ustası, bir akşam *Terminus Est*'i bileylemeyi teklif etti. İşim gereği kılıcıma özen göstermeyi ihmal etmediğimi belirtip hele bir parmağını sürt de gör dedim. Parmağını hafiften kestikten sonra (keseceğini biliyordum zaten) kılıca abayı yaktı, sadece yalımına değil, yumuşak kınına, el oyması balçağına falan da hayran kaldı. İmalatı, geçmişi ve kullanım amacına dair sayısız sorusuna yanıt vermemin ardından denemek için müsaademi istedi. Keskin kenarını rasgele vurduğu takdirde yalımına zarar verebileceğine ve ağır çektiğine dair uyardıktan sonra kılıcı ona uzattım. Kabzasını tarif ettiğim gibi kavrayıp gülümsedi; ama bu uzun yalımlı, pırıl pırıl ölüm gerecini kaldırmaya yeltendiği anda benzi attı, kolları da titremeye başlayınca kılıcı yere düşürmesine kalmadan elinden kapıverdim. Akabinde adamın ağzından çıkan tek laf *Asker kılıçlarını az buz bileylemedim ben* oldu, üst üste bunu söyleyip durdu.

Onun neler hissettiğini anlıyordum artık. Tabancayı masaya fırlatırcasına bıraktım, sonra da karşımda çöreklenip vurmaya hazırlanan bir yılan varmış gibi etrafında dört döndüm.

Boyu bir karış bile yoktu ve kıymetli bir takı gibi itinayla yapılmıştı. Yıldızlardan getirilmiş bir silah olduğu her ayrıntısından belliydi. Gümüş yüzeyi zamanla sararmamıştı, aksine perdahlama tekerinden yeni çıkmış gibiydi. Üzerinde, nazari tecrübemden dolayı bana aşina gelen ama tam olarak çözemediğim, yazıta benzer işlemeler vardı. Sırf ışık oyunlarından dolayı öyle gördüğümü düşündüğüm anlar da oldu, kaldı ki yansımalı yüzeyi bile günümüze özgü değildi. Kabzası adını bilmediğim siyah taşlarla süslüydü, turmaline benzer ama daha parlak cevherlerle. Zamanla bir tanesinin, en küçüğünün, dikkatli baktığımda göz kamaştırıcı ışınlar saçmaya başladığını ve âdeta görünmez olduğunu fark et-

tim. Biraz daha yakından inceleyince keşfettim ki aslında bu bir cevher değil, içten yanan minicik bir mercekmiş. Tabanca asırlar sonra yeniden yük toplamaya başlamıştı.

Ne kadar mantıksız gelse de bilgi dağarcığım beni tasdikledi. Böyle bir silah kullanıcısı bakımından iki ayrı tehlike arz ediyordu; sahibini kazara yaralayabilir ya da onu hüsrana uğratabilirdi. İlki geçerliliğini koruyordu, ancak tabancadan fışkıran ışını gördüğümde ikincisinin yersiz olduğunu anlayacaktım.

Namlunun altında muhtemelen ışın şiddetini ayarlamaya yarayan bir sürme mandal vardı. İlk aklıma gelen eski sahibinin onu en yüksek yoğunluğa ayarlamış olabileceğiydi, dolayısıyla mandalı terse çekerek güvenli bir deneme yapabileceğimi düşünüyordum. Meğer öyle değilmiş, mandal ortaya ayarlıymış. En sonunda yay kirişi benzetmesinden hareketle mandalı ne kadar öne itersem tabancanın o kadar az tehlike yaratacağına hükmettim. Mandalı ittim, silahı şömineye doğrulttum ve tetiği çektim.

O kadar korkunç bir patlama dünyada işitmedim. Alet çığlık atmıştı sanki. Sonradan soruşturdum, dışarıdan en fazla bir gök gürlemesi gibi duyulmuş, o da uzaktan, fırtına habercisi gibi. Bir anlığına -o kadar kısa sürdü ki hayal gördüğümü sandım- tabanca ile odun yığını arasında mor renkli incecik bir ışın hunisi çaktı. Söndüğünde odunlar tutuşmuş, şöminenin metal sırtı da kavrulup eğrilmişti ve cızırdıyordu. Eriyik metal ocaktan dışarı akıp da halıyı kavurunca pis bir duman yayıldı.

Tabancayı yeni kalfa kıyafetimin heybesine koydum.

37
NEHRE DÖNÜŞ

Roche şafaktan önce Drotte ve Eata'yla beraber kapımdaydı. Drotte hepimizin en büyüğüydü ama siması ve çakmak gözleri onu Roche'dan daha genç gösteriyordu. Hâlâ sırım gibiydi ama ondan iki parmak daha uzun olduğum dikkatimi çekti. Demek ki Hisar'dan ayrılırken de ondan uzunmuşum ama farkında değilmişim. Eata hâlâ ufak tefekti ve daha kalfalığa bile yükselmemişti. Sonuçta onlardan sadece bir yaz uzak kalmıştım. Beni selamlarken biraz afallamış gibiydi, galiba özerk olmama inanmakta güçlük çektiğinden, bilhassa bunca zaman sonra beni bir kez daha lonca kıyafetiyle gördüğü için.

Roche'dan üçünün de silahlı gelmesini istemiştim. O ve Drotte *Terminus Est*'e benzer (ama işçiliği aşırı kötü) kılıçlar, Eata ise Maske Bayramı şenliklerimizde kullandığı değneği kuşanmıştı. Kuzeydeki savaşı görmemiş olsaydım iyi donanımlı geldiklerine kanaat getirirdim, oysa şimdi sadece Eata değil, üçü de çelik-çomaktan sonra askercilik oynamaya hazırlanan çocukları andırıyordu.

Surdaki gedikten son kez geçip servi ağaçları ile kabirlerin arasındaki kemiklerle kaplı yılankavi patikayı yürüdük. Vaktiyle Thecla için toplamakta tereddüt ettiğim mezar güllerinin birkaçında güz tomurcukları hâlâ duruyordu. Aklıma Morwenna geldi, canına kıydığım yegâne kadın, bir de onun düşmanı Eusebia.*

---

* Bkz. 2. kitap 4. bölüm. -çn

Kabristanın kapısından çıkıp da şehrin kirli sokaklarına girdiğimizde yoldaşlarıma bir gamsızlık geldi sanki. Sanırım öncesinde Üstat Gurloes'a yakalanacaklarından ve Özerk'e itaat ettikleri için bir şekilde cezalandırılacaklarından endişelenmişlerdi.

"Umarım yüzmeye gitmiyoruzdur," dedi Drotte.

"Belimizde bu diliciler varken dibe batarız." Roche kıkırdadı. "Eata değneğine tutunup yüzebilir."

"Epey kuzeye gidiyoruz. Bize bir kayık lazım olacak. Kıyının epey ilerisinde bir tanesini kiralama imkânı buluruz sanıyorum."

"Bize kiralamaya yanaşacak birini bulursak tabii. Bir de tutuklanmazsak. Biliyorsunuz, Özerk..."

"Severian," diye anımsattım. "Bu kıyafeti giydiğim müddetçe bana öyle hitap etme."

"...Severian, bu silahları idam sehpası haricinde taşımayız. Peltastları üçümüzün neden silahlı gezdiğine dair ikna etmek için epey dil dökmemiz gerekecek. Senin kim olduğunu anlayacaklar mı? Bence..."

Bu kez sözünü kesen Eata oldu, nehri parmağıyla göstererek, "Bakın, bir kayık!" dedi.

Roche seslenirken üçü birden el sallamaya başladı. Ben de kastellandan ödünç aldığım hrisoslardan birini kaldırıp gösterince, sikke ardımızdaki kulelerin tepesinden yüzünü göstermeye başlayan güneşte kamaştı. Yekedeki adam beresini çıkarıp salladı. Gördüğüm kadarıyla sıska bir delikanlı da tiramola etmek üzere hemen yelkene koştu.

İki direkli bir tekneydi, dar kemerli, alçak bordalı. Artık emrimde çalışan devriye sandallarına yakalanmaksızın mal kaçakçılığı yapmak için ideal bir tekneydi kuşkusuz. Kır saçlı ihtiyar dümenci anasının gözü bir adama benziyordu. Benim sıska bir delikanlı sandığım miçosu da gözlerinin içi gülen, kaçamak bakışlı bir kızdı.

"Vay be, amma da şanslı günümmüş," dedi dümenci kılığımızı görünce. "Yakından görene kadar bunnarı matem kılığınız sandıydım. Neyin? Onnarı hiç duymadım, kendi çöplüğünde öten horozdan farksızımdır."

"Al bizden de o kadar," dedim, güverteye çıkarken. *Samru*'da edindiğim güvertede yalpalamadan dolaşma becerimi yitirmediğimi görünce muazzam sevindim. Ayaklarının altında alamana sallandıkça Drotte ile Roche yelkenlere yapışıyordu.

"Şu sarı kızana bi bakmamın mahsuru var mı? İyi mi diye bakçaım sadece. Diilse hemen evine yollarım."

Sikkeyi avucuna attım. Ovuşturup dişledikten sonra hayranlıkla inceledi.

"Kayığını gün boyu kullanmamız gerekebilir."

"Sarı kızan iyiyse bütün gece de kullanabilirsiniz. İkimiz de yoldaşlığınızdan memnuniyet duyarız, hortlak bulmuş cenazeci gibiyiz. Nehirde sabaha kadar tuhaf şeyler olduydu, siz optimatların sabah sabah nehre gelmenizle bi alakası var mı acaba?"

"Alarga et," dedim. "Dilersen ne tuhaf olaylar döndüğünü yolda anlatırsın."

Konuyu açan kendisi olmasına rağmen fazla ayrıntısına girmeye gönülsüzdü, belki de duygularını ifade edecek, görüp işittiklerini betimleyecek kelimeleri bulmakta güçlük çekiyordu da ondan. Hafif bir lodos vardı, alamananın tirizli yelkenleri de fora edildiğinden akıntının tersi istikamette rahatlıkla ilerleyebiliyorduk. Esmer kızın pruvada oturup Eata'yla bakışmaktan başka yaptığı iş pek yoktu. (Onun kirli gri gömleğine ve pantolonuna bakıp oğlanı bizim paralı refakatçimiz sanmış olması muhtemel.) Kızın amca dediği dümenci konuşurken bir yandan da alamana rüzgârla savrulmasın diye yeke kolunu zapt ediyordu.

"Kepenk indirirken marangozun yaptığı gibi ne gördü-

ğümü anlatayım. Bize seslendiğiniz yerin sekiz dokuz fersah kuzeyinde idik. Deniztarağı yüklemiştik, malum, bu aralar sürüsüne bereket, hele bi de hava ılıman gibiyse. Nehrin aşağsına inip dalgıçlardan alıyoz, annadın mı, sonra da çabucak geri dönüyoz ki bozulmasınlar. Bozuldu muydu hepsi murdar olur, ama tazeyken sattın mıydı iki misli veya daağ fazla para eder.

"Benim ömrüm geceleri nehirde geçti, yatak odam burası desem başım ağrımaz, bu kayık da beşiğimdir, ama sabah olmadan uyumam genelde. Ama geçen gece, sanki ihtiyar Gyoll'da deyilmişim de başka bir nehirde seyrediyommuşum gibi geldi, semadaymışım ya da yeraltından gidiyomuşum gibi.

"Geçe kalmadan dışarı çıktıysan muhakkak fark etmişsindir, akşama kadar durgundu hava, o kadar az esiyodu ki insan ter içinde kalıyodu, rüzgâr bi var bi yoktu. Bi de sis basmıştı, göz gözü görmüyodu. Her zamanki gibi nehre perde gibi inmişti, ama suya tam değmeden, tam arasından bi fıçı yuvarlayacak kadar boşluk kalmıştı yani. Öyle olduğunda kıyının iki yakasındaki ışıkları da göremeyiz, her yer sistir. Fenerimizi göremeyen olur diye boru öttürürüm, ama geçen sene suya düşürdüm boruyu, bakır olduğu için de batıp gitti. O yüzden dün gece yakınımızdan başka bi tekne geçtiğini ya da yaklaştığını her hissettiğimde bağırdım.

"Sis bastıktan bi saat kadar sonra Maxellandis'e sen biraz uyu dedim. Yelkenlerin ikisi de foraydı, o yüzden azıcık rüzgâr esse bile gidiyoduk, tekrar demir atmama da daha vakit vardı. Siz optimatlar bilmezsiniz belki ama nehrin kuralları kıyıya yakın seyredene başka, tam ortadan seyredene başka işler. Biz doğu kıyısına yanaşcağmız için nehir yukarı gidiyoduk ama sis yüzünden yönümü kestiremiyodum.

"Derken kürek sesleri işittim. Etrafıma bakındım ama siste fener ışıkları görmeyince çarpmasınlar diye bağırdım. Kü-

peşteden eğilip kulağımı iyice suya yaklaştırdım ki daha iyi duyayım. Sis gürültüyü boğar, öyle zamanlarda duymanın en iyi yolu kafayı iyice aşağı eğmektir çünkü su yüzeyi sesi taşır. Neyse, ben de öyle yaptım, büyük bir tekneydi yaklaşan. Öyle kalabalık mürettebatlı teknelerin kaç kürekli olduğunu sesinden anlayamazsın çünkü kürekler aynı anda inip kalkar. Pruvanın yardığı suyun sesinden anlarsın büyük tekne olduğunu, nitekim benim işittiğim de büyük bi taneydi. Görmek için kıç kasarasına çıktım ama görünürde hâlâ fener falan yoktu, halbuki epey yakındaydı, görmem gerekirdi.

"Tam geri iniyodum ki gördüm. Bi kalyondu, dört direkli, dört sıra kürekli, fenerleri yoktu, anladığım kadarıyla tam ters istikamette gidiyodu. Önüne çıkanların vah hâline, dedim içimden, sürüden ayrı düşen öküzün dediği gibi.

"Onu bir dakikalığına gördüm tabii, sonra yine sisin içinde gözden yitiverdi, ama sesini epey bir süre duymaya devam ettim. Onu gördükten sonra beni bi vesvese aldı, o yüzden başka tekne yaklaşsın veya yaklaşmasın arada bi bağırmaya başladım. Herhalde yarım fersah daha gitmiştik ki, daha az belki, birisinin bağırarak karşılık verdiğini işittim. Ama selamlar gibi deyil de canına tak etmiş gibi asabiydi bağrışı. Tekrar seslendim, o da düzgün karşılık verdi. Meğer Trason'muş. Teknesini en az kendiminki kadar iyi bildiğim bir adamdır. *'Sen miydin bağıran?'* diye seslendi, bendim dedim, sonra da ne âlemde olduğunu sordum. *'Palamarla!'* dedi.

"Yapamayacağımı söyledim. Deniztarağı taşıyodum ve akşam hava serinlemiş olsa bile hepsini bi an evvel satasım vardı. Trason gene *'Palamarla,'* diye seslendi, *'Palamarla ve kıyıya çık.'* Ben de, *'Sen niye çıkmıyon?'* diye bağırdım. Tam o anda ortaya çıktı, teknesine yük haddinden fazla adam almıştı, nefere benzettim onnarı, ama benim o zamana değin gördüğüm neferler hep benim gibi esmerdi, oysa bunnarın

siması sis beyazıydı. Akrep* ve teber taşıyolardı. Miğferlerinin sorguçlarıyla birlikte ellerindeki silahların başlarını da seçebildim."

Lafını kesip bu askerlerin iri gözlü ve bir deri bir kemik olup olmadıklarını sordum. Kafasını iki yana sallayıp dudak büktü.

"İrikıyım adamlardı, senden de benden de bu teknedeki herkesten daha iri, Trason'dan bir karış daha uzun boyluydular. Neyse, aynı kalyon gibi bir anda kayboldular. Sis kalkana kadar gördüğüm yegâne tekneydi. Ama..."

Ben tamamladım, "Ama başka bir şey gördün. Ya da bir şey işittin."

Başıyla onayladı. "Sizi görünce onlar yüzünden burdasınız sandıydım. Evet, bi şeyler hem gördüm hem de işittim. Nehirde daha önce hiç görmediğim şeyler vardı. Maxellindis uyanınca ona da anlattım, denizayısıdır onnar dedi. Ay ışığında soluk renkli olurlar, çok yakından bakmazsan insana da benzer o hayvanlar. İyi de ben onları çocukluğumdan beri bilirim, görüp de bi kere bile aldanmamışım bugüne kadar. Kadın sesleri de vardı, çok yüksek deyil de okkalı sesler. Ama konuşan başka biri daha vardı. Ne dediklerini tam anlayamadım, bi tek nağmeli konuştuklarını işitiyodum. Hani suda konuşanların sesini kıyıdan duyarsın ya? *Dır dır vır vır* konuşuyolardı. Derken davudi bi ses –adam sesi diyemiyom çünkü bence insan deyildi– bu davudi ses *gidin ve şunu şunu şunu yapın* dedi. Kadınların sesini üç kez, diğerinin sesini iki kez işittim. İnanmazsınız optimat beyler, ama bazen sesleri nehrin içinden geliyo gibiydi."

Lafını bitirince susup bakışlarını nilüferlere çevirdi. Gyoll'un Hisar'ı gören kıyısının epey yukarısındaydık ama nilüferler cennetin bu yakasındaki çayırları saran yaban çiçeklerinden de çoktu.

* Ucunda demir parçaları olan kamçı. –*çn*

Hisar'ın artık tamamı görünüyordu, tüm heybetiyle tepede öbeklenmiş yalabık bir kuş sürüsü misali, binlerce metal burcu bir emirle havalanmaya hazırdı sanki. Aşağısındaki kabristan beyaz yeşil nakışlı bir fistandı. Öyle yerleri saran bitkileri ve ağaçları tiksintiyle *marazi* saymak âdettendir biliyorum ancak ben onlarda marazi bir yan hiç görmüyorum. Bitkiler ölür insanlara hayat verir, insanlar ölür bitkilere hayat verir, uzun zaman önce orada kendi baltasıyla öldürdüğüm cahil ve masum adam için bile geçerli bu. Tüm bitki örtümüz solmuş olduğu için öyle diyorlar kuşkusuz; oysa Yeni Güneş doğduğunda, gelini Yeni Urth zümrüt gibi yapraklarıyla onun şanına şan katacak. Buna karşın günümüzde, eski güneş ve eski Urth döneminde, kabristanımızın rüzgârla savrulan koca çam ağaçlarından daha yeşilini hiçbir yerde görmedim ben. İnsanlığın nesiller boyu defnettiği ölülerden nemalanıp serpilmişlerdir hatta kadırgaların serenleri sayısız ağaçtan yapılır ama hiçbiri bunlardan yapılanlar kadar uzun boylu olmaz.

Kanlı Tarla nehirden epey içerlekti. Oradan geçerken dördümüz de tuhaf bakışlara maruz kaldık ama durduran olmadı. Diğer meskenlere kıyasla ezelden beri derme çatma gördüğüm Yitik Aşklar Konağı, oraya Agia ve Dorcas'la beraber uğradığım günkü hâliyle hâlâ ayaktaydı. Şişko hancı bizi gördüğünde az kaldı bayılıyordu. Yamağı Ouen'i çağırttım.

Dorcas, Agia ve bana tepsiyle yemek getirdiği gün oğlana hiç dikkatli bakmamıştım. Bu kez onu tepeden tırnağa süzdüm. Drotte boylarında, kafası kelleşmeye yüz tutmuş bir adamdı, zayıf, biraz da kavruk. Gözleri masmaviydi, biçimli ve zarif yüz hatları ânında tanıdık geldi.

"Bizi tanıdın mı?" diye sordum.

Yavaşça başını iki yana salladı.

"Bir işkenceciye yemek servisi yapmadın mı hiç?"

"Geçen bahar bir kere yapmıştım, efem," dedi. "Bu siyahlı iki beyin işkenceci olduğu belli. Ama siz onlar gibi giyinmiş olsanız da işkenceci falan değilsiniz, efem."

Duymazdan geldim. "Beni hiç görmedin mi?"

"Hayır, efem."

"Pekâlâ, dediğin gibi olsun." (Meğer ne kadar değişmişim, bunu idrak etmek tuhaftı.) "Ouen, madem beni tanımıyorsun, tanışmamız iyi olabilir belki. Nerede doğdun, anan baban kimdir, bu konakta nasıl iş buldun, hele bir anlat bakalım."

"Babam esnaftı, efem. Batı kıyısındaki Eskikapı'da yaşıyorduk. Beni bir hana çırak olarak verdiğinde on yaşlarında falan vardım herhalde, o zamandan beridir o han senin bu han benim çalışıyorum."

"Baban esnafmış. Ya anan?"

Ouen müşteriye saygılı tavrını koruyordu ama bakışları şaşkındı. "Onu hiç tanımadım, efem. Cas derlermiş ona, ama ben bebekken ölmüş. Babamın dediğine göre doğumda."

"Ama simasını az çok biliyorsundur."

Başıyla onayladı. "Babamda resmini taşıyan bir madalyon vardı. Yirmili yaşlarımdayken babamı ziyarete gittiğim bir defasında rehinciye verdiğini öğrendim. Bir optimatın getir götür işlerine bakarak biraz para biriktirmiştim, hanımlara mektup taşıyıp kapılarda gözcülük yapıyordum falan. Rehinciye gidip parasını ödeyerek madalyonu geri aldım. Hâlâ boynumdadır, efem. Bizim buraların iti kopuğu çoktur, o yüzden değerli eşyaları üzerinizde taşımanız en iyisidir."

Elini gömleğinin içine sokup mine kaplı bir madalyon çıkardı. İçindeki Dorcas'ın portresiydi, yandan resmedilmiş. Benim tanıdığım Dorcas'ın daha genç hâli değildi üstelik.

"On yaşındayken çıraklığa başladığını söylemiştin, Ouen. Ama okuma yazman var."

"Biraz, efem." Utanır gibi oldu. "Okuyamadığımı çoğu zaman birilerine sorarım. Öğrendiğimi de pek unutmam."

"Geçen bahar buraya gelen işkenceciye bir şey yazmıştın," dedim. "Ne yazdığını hatırlıyor musun?"

Korkuyla başını iki yana salladı. "Kızı uyarma amaçlı bir nottu sadece."

"Ben hatırlıyorum. Şunu yazmıştın: *Yanındaki kadın daha önce de buradaydı. Ona güvenme. Trudo adam bir işkenceci diyor. Annemi yeniden görmüş sayıyorum kendimi.*"*

Ouen madalyonu gömleğinin altına soktu. "Anneme çok benziyordu da ondan. Gençliğimde onu andıran bir kadına rastlamayı hayal ederdim. Babamdan daha iyi bir adam olacağım derdim, anlarsınız ya, halbuki iyi adamdı. Ama olamadım, daha iyisi şöyle dursun, adam olduğumdan bile emin değilim."

"Sen o zamanlar işkenceci kılığı neye benzer bilmiyordun," dedim. "Ama ahbabın Trudo, seyis olan, biliyordu. İşkencecileri senden çok daha iyi tanıyordu, o yüzden de kaçmıştı."

"Evet, efem. İşkencecinin onu aradığını duyunca tüymüştü."

"Ama sen kızın masum hâlini görünce onu işkenceciye ve diğer kadına karşı uyarmak istemiştin. Bir bakıma haklıydın da."

"Madem öyle diyorsunuz, efem."

"Annene benziyorsun, Ouen, biliyor musun?"

Şişko hancının kulağı bizdeydi ve saklama gereği duymuyordu. Bu da yetmezmiş gibi kıkırdadı. "Size daha çok benziyor."

Adama nasıl bakakalmışsam artık.

"Kusura bakmayın, efem, ama doğru. O biraz daha yaşlı ama ikiniz konuşurken baktım da yandan tıpatıp aynısınız."

Ouen'i tekrar süzdüm. Saçı ve gözleri benim gibi kara değildi, ama renk farkı dışında simamız neredeyse aynıydı.

"Dorcas gibi bir kadına, madalyondaki kadına benzer birini bulamamışsın ama hayatına bir kadın girmiştir herhalde."

---

* Bkz. 1. kitap 25. bölüm. –*çn*

Gözlerini kaçırdı. "Birkaç kadın oldu, efem."

"Baba da olmuşsundur."

"Yok, efem!" İrkilmişti. "Hiç çocuğum yok, efem!"

"Çok ilginç. Yasalarla başın derde girdi mi hiç?"

"Birkaç kez, efem."

"Alçak sesle konuşmak iyidir ama bu kadar abartacak bir durum yok ortada. Bir de seninle konuşurken yüzüme bak. Esmer bir kadınla beraber olmuş muydun, ya da seni seven yegâne kadını hapse düştüğü için kaybettiğin oldu mu?"

"Bir kere oldu, efem," dedi. "Evet efem. Adı Catherine'di. Eski bir isimmiş güya." Susup omuz silkti. "Dediğiniz gibi başı dertteydi, efem. Bir sofuluk mezhebinden kaçmıştı. Yakalandı ve onu bir daha hiç görmedim."

Gelmek istemese de alamanaya dönerken onu da beraberimizde götürdük.

Samru'yla geldiğim gece ölüler şehri ile yaşayanlarınki arasındaki sınır, yıldızlarla kaplı gök kubbe ile yeryüzünü ayıran ufuk çizgisi kadar belirgindi. Oysa şimdi, hava fazlasıyla aydınlanınca, o ayrım kaybolmuştu. Kıyı şeridi boyunca uzanan bir kısmı harabe yapıların hangileri gariban meskeni hangileri metruk bina, üç parça paçavranın dalgalandığı bir çamaşır ipi görmediğim müddetçe ayırt edemiyordum.

"Loncada yoksulluk bizim için ülküdür," dedim Drotte'ye küpeşteye dayanmış seyrederken. "Ama bu insanlar için ülkü değil, muratlarına ermişler."

"Fazlasına ihtiyaçları yok da ondan bence," diye yanıtladı.

Yanılıyordu. Hüda yanlarındaydı da ondan, Hierdoullaı da, hizmetkârlarını da aşan bir olguydu bu. Nehirdeyken bile varlığını hissedebiliyordum, tıpkı saraydaki hükümdarın varlığını hisseden bir vatandaş gibi; ama o başka bir kattaydı sanki, gizli bir odada. Kıyıya çıktığımızda sanki bir eşikten geçmek üzereymişim de nurani bir varlığın huzuruna davet-

siz çıkacakmışım gibi hissettim. O tür varlıkların efendisi her yerdeydi ama gözün algılayamayacağı kadar büyük cüssesi nedeniyle görünmezdi.

Ot bürümüş sokaklarda birinin sandalına rastladık, yıpranmıştı ama eski değildi. Dedim ki: "Burada yağmacılar cirit atıyormuş diye duydum. Gelmenizi biraz da o yüzden istedim. Sırf beni ilgilendiren bir iş olsaydı yalnız da gelirdim."

Roche başıyla onaylayıp kılıcını çekti, Drotte ise şöyle karşılık verdi: "Burada kimsecikler yok. Bizden çok daha bilge birine dönüşmüşsün, Severian, yine de sıradan halkı dehşete düşüren şeyleri biraz fazla kanıksamışsın bence."

Ne demek istediğini sordum.

"Kayıkçının anlattığı şeylere aşinaydın. Suratından anladım. Canın sıkılmış, daha ziyade endişelenmiş gibiydin. Ama adamın aksine korkmuş değildin. Roche, Ouen veya ben nehirde o tür şeylerin yaşandığına şahit olsak ödümüz patlardı. Bahsettiğin yağmacılar dün gece burada gezi teknelerini gözlemek üzere pusuya yatmışlarsa olanları mutlaka görmüşlerdir. Bugün suya bile yaklaşmazlar, hatta birkaç gün uzak dururlar."

Eata koluma dokundu. "Sence teknede bıraktığımız şu kız –Maxellandis– tehlikede midir?"

"Ondan uzak durduğun müddetçe tehlikede değil," dedim.

Neyi kastettiğimi anlamadı, varsın anlamasın. Onun Maxellandis'i Thecla değildi, dolayısıyla hikâyesi benimkine benzeyemezdi. Zamanın dolambaçlı koridorlarından baktığımda gözlerinin içi gülen çocuk yüzünü hâlâ görüyordum. İşkenceciler için aşk büyük emek ister. Loncayı lağvedecek olsaydım bile Eata işkenceci kalacaktı, her erkek gibi, onsuz erkeğin erkekten sayılmadığı kudrete bağımlı, doğası gereği isteyerek veya istemeyerek acı çektirmeye meyilli. Ona acıyordum, denizci kız Maxellandis'e daha da çok.

*

Ouen ile ikimiz, diğer üçünü biraz ötede nöbetçi bırakıp eve yaklaştık. Eşikte durduğumuzda Dorcas'ın hafif ayak sesleri içeriden duyuluyordu.

"Sana kim olduğumuzu söylemeyeceğiz," dedim Ouen'e. "Kim olacağını da söyleyemeyiz. Ama Özerk'in olarak sana ne yapacağını söyleyeceğiz."

Ona diyecek başka lafım yoktu, ama baktım gerek de yok. Kastellanın yaptığı gibi hemen diz çöktü.

"Bize itaatsizlik ettiğin takdirde seni nelerin beklediğini bilesin diye yanımızda işkencecileri getirdik. İtaatsizlik etmene gönlümüz razı gelmez, zaten seninle tanıştıktan sonra anladık ki böyle gözdağı vermeye lüzum da yokmuş aslında. Bu evde bir kadın yaşıyor. Birazdan içeri gireceksin. Ona mazini anlatacaksın, aynı bize anlattığın gibi, sonra da onun yanında kalıp kendisini koruyacaksın, seni evden kovmaya çalışsa bile."

"Elimden geleni yapacağım, Özerk," dedi Ouen.

"Vazifene ilaveten, bu ölüm şehrini terk etmesi için onu ikna etmen şart. O vakte kadar sana bunu emanet veriyoruz." Tabancayı çıkarıp uzattım. "Bunun ederi bir çuval dolusu hrisostur, ama burada kaldığın sürece hrisostan daha çok faydası dokunur size. Kadınla beraber emniyete kavuştuğunuzda dilersen bunu senden geri satın alırız."

Tabancanın nasıl çalıştığını tarif edip yanından ayrıldım.

Böylece yalnız kaldım. Normalden daha çalkantılı geçen tek bir yaz dönemine ilişkin bu kısacık hikâyeyi okuyan bazılarınızın benim ezelden beri yalnız olduğuma kanaat getirdiğine kuşkum yok. Yegâne gerçek dostum saydığım Jonas kendi nazarında yalnızca bir makineydi. Canım gibi sevdiğim Dorcas ise kendi nazarında yalnızca bir hortlak.

Ben kendimi yalnız görmüyorum. Yalnız kalmak, kimleri dost saydığımıza kimleri hayatımızdan çıkardığımıza bağlı

olarak değişen bir tercih ve zaman meselesidir. Bu yüzden dağ mağarasındaki bir münzevi yalnız değildir, çünkü refakatçisi kuşlar ve tavşanlardır, orman kitaplarına yazılmış kelamlarla yaşar, Hüda'nın elçileri olan rüzgârlar da yoldaşıdır. Milyonların göbeğinde yaşayan başka biriyse, etrafı sırf düşmanlar ve mağdurlarla sarılı olduğu için yalnızlık çekebilir.

Sevdalanayazdığım Agia, insanlıktan ziyadesiyle nasibini almış herkesi hısım belleyip canlarına kıydığı için dişi Vodalus'a dönüşmüştü. Agia'ya sevdalanayazan, Dorcas'a ise derinden sevdalanan ama onu belki de yeterince içten sevmeyen bendeniz artık yalnızdım çünkü onun mazisinin bir parçası olmuştum. Vaktiyle beni sevdiğinden (o da belki) daha çok sevdiği mazisinin.

38
DİRİLİŞ

Geriye anlatacak hiçbir şey kalmadı sayılır. Şafak söktü, kızıl güneş kanlı bir göz gibi. Pencereden içeri rüzgâr soğuk esiyor. Birazdan ayvazın biri elinde dumanı tüten bir tepsiyle damlar; peşinden de eciş bücüş ihtiyar Peder Inire gelir muhakkak, kalan daracık zamanda fikir danışmaya hevesli. Kısa ömürlü ırkına kıyasla çok uzun yaşamış şu ihtiyar Peder Inire.

Maalesef kızıl güneşte fazla yaşayamayacak ihtiyar Peder Inire. Tüm geceyi bu asma katta yazarak geçirdiğimi öğrenince ne kadar da bozulacak kimbilir. Birazdan gümüşi cübbemi kuşanmam gerek, rengi beyazdan daha saf. Savsaklıyorum.

Gemide günler uzundur, yavaş geçer. Okuyacağım. Öğreneceğim çok şey var hâlâ. Kuşetimde kestirecek, asırları yalayıp geçen karınanın sesleriyle uyuyacağım. Bu elyazmasını Üstat Ultan'a yollayacağım; ama gemideyken, uyuyamadığımda ve okumaktan sıkıldığımda, burada anlattıklarımı –hiçbir şey unutmadığım için– kelimesi kelimesine tekrar yazacağım. Adını da *Yeni Güneşin Kitabı* koyacağım, çünkü asırlar önce kaybolan aynı adlı kitap rivayete göre onun gelişini öngören bir esermiş. Yazmayı bitirince de bu ikinci nüshayı bir kurşun mahfazanın içine koyup zaman ve uzam deryasına salacağım.

Sizin için tüm vaatlerimi yerine getirdim mi? Hikâye örgüsünü açıklığa kavuşturmak namına muhtelif yerler-

de bazı şeyleri taahhüt ettiğimin farkındayım. Hepsi hatırımda, emin olun, gereğinden fazlasını anımsıyorum. Beni sahtekârlıkla itham etmeden önce tekrar okuyun, benim tekrar yazacağım gibi.

Kendi namıma açıklığa kavuşan iki husus var. Birincisi, benim ilk Severian olmadığım. Zaman koridorlarında yürüyenler, onun Zümrüdüanka Tahtı'na oturduğuna şahit olmuşlar, o yüzden Özerk (şanımdan haberdar olduğu için) beni Gök Yuva'da güleryüzlü karşılamış hatta boğulayazdığımda dev anası o yüzden kurtarmış beni. (Lakin ilk Severian'a nasip olmamış bu; hâliyle de hayatıma yön veren bir olaymış.)

Şimdi müsaadenizle ilk Severian'ın mazisi üzerine biraz tahmin yürüteyim, farazi konuşuyorum. Herhalde o da işkenceciler tarafından büyütülmüştür. O da Thrax'a gönderilmiştir. O da Thrax'tan kaçmıştır, gerçi Uzlaştırıcının Pençesi yanında değildir ama gene de kuzeydeki savaşa mutlaka sürüklenmiştir. Orduya katılarak valiyi atlatmayı umduğu muhakkak. Orada Özerk'le karşılaşması nasıl olmuştur kestiremiyorum; ama o da benim gibi karşılaşmış olsa gerek ki sıra ona geldiği için (son tahlilde bendenize yani) Özerk olup gece kandillerinin ötesine yelken açmıştır. Zaman koridorlarında yürüyenler benim gençliğime döndükten sonra da benim – burada sayfalar dolusu anlattığım– hikâyem başlamıştır.

İkinci husus şu. O kendi zamanına dönmeyip bir koridor gezginine dönüşmüş. *Günbaşı* denen adamın kimliğini artık öğrendim, keza karşılaşmamızın ertesinde ona çok yaklaşan Hildegrin'in neden helak olduğunu ve cadıların neden kaçtığını da.* Çocukken oynadığım mozolenin, güllerle kaplı o küçük taş kabrin, çeşmenin ve taşa işlenmiş uçan geminin kime ait olduğunu da biliyorum. Meğer kendi mezarımı çiğnemişim, şimdi de mezarıma yatmaya gidiyorum.

*

* Bkz. 2. kitap 31. bölüm. –*çn*

Drotte, Roche ve Eata'yla beraber Hisar'a döndüğümde hem Peder Inire'dan hem de Mutlak Yuva'dan gelen ivedi mektuplar elime geçti ama yine de ağırdan aldım. Kastellandan bir harita istedim. Epey aradıktan sonra eski ve büyük bir tanesini buldu, yırtık pırtıktı. Bu haritada perde duvar sağlam hâliyle görünüyordu ama burçların isimleri bildiklerimden farklıydı -ona kalırsa kastellanın da bilmediği isimlerdi- hatta Hisar'da bulunmayan burçlar da vardı haritada, Hisar'da olup da haritada bulunmayan burçlar da.

Bunun üzerine bir uçak getirttim ve yarım gün boyunca burçların arasında uçtum. Aradığım yeri defalarca gördüğüme kuşkum yoktu, buna rağmen bulamadım.

En sonunda ışığı tükenmeyen parlak ışıtaçların birini alıp bir kez daha zindanların yolunu tuttum, merdivenleri döne döne ta en alt kata indim. Yeraltı meskenlerinin acaba ne hikmeti var ki insan saklı maziye hep öyle yerlerde ulaşır? Triskele'ye çorba götürürken kullandığım taslardan biri hâlâ duruyordu. (Pençe'nin mülkiyetime geçmesinden iki yıl önce dokunmamla hayata dönen Triskele.) Çırakken yaptığım gibi Triskele'nin ayak izlerini takip ederek gizli gediğe vardım, oradan da artık varlığından haberdar olduğum karanlık tünellere girdim.

Vaktiyle izleri ıskalayıp dümdüz ilerlediğim için ıskaladığım Triskele'nin girdiği sapağı ışıtacımın sabit ışığı sayesinde açık seçik görüyordum artık. O anda bildiğim yolu bırakıp oraya sapasım geldi. Onun nereye çıktığını görürsem kime sığındığını, arada bir Hisar'ın sapa yollarını kullanarak bana uğradıktan sonra kimin yanına döndüğünü belki keşfetme imkânı bulurum diye düşündüm. Urth'a geri döndüğümde belki bir gün bakarım, gerçi döneceğim de kuşkulu ya, orası ayrı.

Bir kez daha oraya sapmadım. Bildiğim yolu takip ettim; zemini çamur kaplı, yer yer yasaklı kapılar ve menfezlerle de-

lik deşik koridorda dümdüz ilerledim. İzlerini takip ettiğim Severian'ın ayakkabısı eskiydi, topukları erimiş, tabanı delik. Arkama dönüp de ışığı yere tuttuğumda onu takip eden Severian'ın bıraktığı çizme izlerinin kusursuz olduğunu gördüm. Adımlar eşit uzunluktaydı ama biri ayağını sürterek yürüyordu. Severianlardan birinin ayakkabıları, diğerinin de bacakları sağlam, diye düşündüm. Kendi kendime güldüm. İleriki yıllarda aynı yerden başkası geçince iki ayak izini de aynı kişinin bıraktığını anlayacak mıydı acaba.

Bu tüneller hangi amaçla yapılmış bilmiyorum. Birkaç kez daha da aşağıya inen merdivenler gördüm, ama hepsi karanlık ve durgun suların içine iniyordu. Bir iskelet buldum, kemikleri Severian'ın ayakları altında parçalanmıştı, ama alt tarafı bir iskeletti, bana bir şey ifade etmedi. Duvarlarda yer yer yazıtlar vardı, soluk turuncu veya zift karası yazıtlar; lakin okuyabildiğim bir dilde değildi ve Üstat Ultan'ın kütüphanesindeki sıçanların tırmık izlerinden farksızdı. Girdiğim odaların birkaçının duvarlarında envai çeşit saat vardı. Hepsi fi tarihinde duralı, zilleri susalı çok olmuştu ki ibreleri pas bağlamıştı ama yine de Zaman Atriyumu'nu arayan birisi olarak varlıklarını hayra alamet yordum. En nihayetinde orayı buldum da. Aynen hatırladığım gibi günlük güneşlik, küçük bir meydandı. Aptalca davrandığım kesindi, yine de ışıtacımı söndürüp bir süre tünelin karanlığından orayı seyrettim. Etraf ıssızdı. Güneş saatinin pırıl pırıl ışıldadığı yıkık meydansa en az eskisi kadar gizemli görünüyordu.

Tünelin ağzındaki daracık yarıktan bu kez geçemeyeceğimden korktum. Şimdiki Severian biraz iri kemikli olsa da daha zayıftı, o yüzden omuzlarımı aşırdıktan sonra vücudumun geri kalanını geçirmek zor olmadı.

Hatırladığım kar erimişti, ama havanın ayazı yakında yine yağacak diyordu. Bir miktar kuru yaprak vardı, tepelerden rüzgâr savurmuş olsa gerek, solmuş güllerin dibini ört-

müştü. Yıkılacak gibi duran güneş saati ibreleri diplerine eciş bücüş gölgeler düşürmüştü, bu hâliyle bile zamanı göstermiyor denemezdi. Hayvan heykelleri hâlâ duruyordu, bakışları tek noktada, gözlerini kırpmadan.

Gidip kapıyı çaldım. Vaktiyle bize ikramda bulunan ürkek ihtiyar kadın açtı kapıyı. Daha önce de ısınmama vesile olan köhne odaya girip Valeria'yı çağırmasını buyurdum. Hemen koştu, ama daha gözden kaybolmamıştı ki yılların aşındırdığı duvarlarda bir şey uyandı. Bedensiz yüzlerce ses muhterem kadim şahsın huzuruna çıkması yönünde Valeria'yı sıkıştırdı. Beni kastettiklerini irkilerek fark ettim.

Kalemi burada bırakıyorum, okurlarım, lakin bana dur durak yok. Sizi bir kapıdan diğerine taşıdım – Nessus kabristanının sislerle kaplı kilitli kapısından gökyüzü dediğimiz semavi geçide, kaldı ki bulutların bürüdüğü o geçidin beni yıldızların ötesine taşıyacağını ümit ediyorum. Kalemim duruyor, ama bana dur durak yok. Yollarımız burada ayrılıyor okurlarım. Herkesin kendi hayatına dönmesinin vaktidir.

Bu anlatıyı bendeniz, Topal Severian, eski güneşin son yılında Özerk imzasıyla noktalıyorum.

AÇIKLAMALAR

Özerk Silahları ve Hierodul Gemileri

Silah isimleri ve askeri örgütlenme terimleri bakımından hiçbir el yazması *Yeni Güneşin Kitabı* kadar muğlak olamaz.

Severian'ın hem müttefiklerince hem de hasımlarınca kullanılan teçhizatın yarattığı kafa karışıklığı iki sebepten kaynaklıyor. Bunların ilki, Severian'ın silahları yeri geldiğinde kullanım amacını yeri geldiğindeyse tasarımını gözeterek tanımlama eğilimi göstermesi. Bunları İngilizceye çevirirken sözcüklerin kök anlamlarını dikkate almakla beraber silahların dış görünüşünü ve işlevini de göz önünde bulundurmaya gayret ettim. *Pala, zıpkın* ve benzeri birçok silah adı bu kategoriye giriyor. Bir noktada Agia'nın eline bir *athame* tutuşturdum, yani bir cadı kılıcı.

İkinci zorluk sebebi, anlatıda birbirinden tümüyle farklı üç ayrı teknolojik safhanın geçerli olması. Bunların en alt seviyede olanı demircilik sınıfına dahil edilebilir. On beşinci yüzyıla özgü yöntemlerle bir demirci ustası tarafından el emeğiyle üretilen kılıç, hançer, balta ve mızrak gibi silahlar bu kategoridedir. Sıradan vatandaşların da rahatlıkla temin edebildiği anlaşılan bu silahlar toplum genelindeki teknolojik maharetin de göstergesidir.

İkinci teknolojik safhaya Urth seviyesi denilebilir. Bu kategoriye girdiğinden emin olduğum uzun süvari silahlarını *aneze*, *kontus* gibi isimlerle anmayı seçtim. Bekleme odasının

dışında Severian'ın karşılaştığı hastarilerin ve süvari birliğinin kullandığı diğer benzer silahlara da aynı kıstasla *kargı* dedim. Bu tür silahların ne kadar yaygın kullanıldığı metinde açıkça belirtilmemiş, hatta bir noktada "oklar"dan ve Nessus'taki çarşıda satılan "uzun saplı khetenler"den* bahsedilmiş. Guasacht'ın nizamsızlarının kullandığı kontuslar, görünen o ki kendilerine savaştan önce dağıtılıyor ve sonrasında da toplatılıp belli bir yerde (muhtemelen onun otağında) saklanıyormuş. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda da donanmada silahların aynı şekilde dağıtılıp toplatıldığının altını çizmek gerek. Gerçi o dönemlerde bahriyeli kılıçları ve ateşli silahlar dükkânlardan serbestçe satın alınabiliyordu.

Madenlerde Agia'nın emrindeki suikastçıların kullandığı kundaklı yayları da kesinlikle Urth silahlarından sayabilirim, ancak bu adamların firari olmaları kuvvetle muhtemel. Zira Urth silahları gezegende hatta belki de o güneş sisteminde rastlanan en yüksek teknoloji ürünleridir. Bizim silahlarımıza kıyasla ne kadar etkili olduklarını belirlemek zor. Zırhlar bu silahlara karşı tümüyle etkisiz değil belli ki, ancak aynısı bizim tüfeklerimiz, tabancalarımız ve makinelilerimiz için de geçerlidir.

Üçüncü safhaya uzay seviyesi denebilir bence. Vodalus'un Thea'ya, Severian'ın da Ouen'e verdiği tabanca hiç kuşkusuz uzay silahları, ancak yazıtta değinilen diğer birçok ateşli silah için aynısını kesin bir dille söylemek mümkün değil. Dağdaki savaşta kullanılan bombardıman silahlarının bazıları, hatta belki de hepsi, uzay silahı olabilir. Her iki ordunun özel birliklerince kullanılan *jezail* ve *tüfekler* bu kategoriye dahil edilebilir de edilmeyebilir de, ancak ben dahil edilebileceklerini düşünüyorum. Uzay silahlarının Urth'a üretilmediği ve fahiş paralar karşılığında yalnızca Hireodullardan temin edildiği gayet aşikâr.

---

* Bkz. 1. kitap 16. bölüm. –*çn*

Kesin yanıt veremediğim bir diğer ilginç konuysa ticari mallar. Eski güneş dönemindeki Urth, bizim ölçütlerimize göre, hammaddeden mahrum görünüyor. Severian'ın madencilikten bahsetme şekline bakılırsa arkeolojik kazıları kastediyor, hatta (Dr. Talos'un temsilinde bahsi geçtiği gibi) Yeni Güneş'in doğuşuyla yükseleceği rivayet edilen kıtalardan "altın, gümüş, *demir* ve *bakır*..." çıkacağı söyleniyor. (Bulunmayan madenleri İtalikle belirttim.) Köle –Severian'ın yaşadığı toplumda kölelik kısmen de olsa kesinlikle var– kürk, et ve muhtelif gıda ticaretinin yanı sıra el işi takılar gibi zanaat ürünlerinin de alınıp satıldığı dikkat çekiyor.

Keşke bu yazıtlarda bahsi geçen her şeyi açıklığa kavuşturabilseydik. İnsan en çok da yıldızlar arasında dolaşan gemileri merak ediyor. Hierodulların komutasındaki bu gemilerin mürettebatında bazen insanlar da bulunuyormuş. (Elyazmalarındaki en gizemli iki karakterin, Jonas ile Hethor'un bir zamanlar o gemilerde çalıştığı belli.) Ancak bu noktada da çevirmeni çıldırtacak en büyük güçlüklerden biri devreye giriyor ki o da Severian'ın uzay yolculuğu yapan gemiler ile deniz taşıtlarını birbirinden ayıracak net ifadeler kullanmaması.

Ne kadar asap bozucu olsa da Severian'ın yaşadığı dönemin koşulları gereği bunu doğal karşılamak lazım. Mesafe anlamında kıtalar arası yolculuk ile aya yolculuk arasında fark gözetilmeyen bir dönemden bahsediyoruz. Dahası, yıldızlararası yolculuk eden gemiler de metal folyoyu andıran devasa yelkenlerle ilerliyor, bu nedenle de direk, halat ve seren gibi denizcilik terimleri her iki gemi türü için de kullanılıyor. Mürettebat seçiminde kıstas alınan (yalıtılmış ortamda uzun süre kalmaya dayanıklı olmak gibi) birçok becerinin her iki gemi türünde de elzem sayıldığını varsayarsak, mürettebatlar arasında da itibari bir ayrım olmadığını, birinde

hakir görülene diğerinde kıymet verildiğini düşünebiliriz. Severian'ın bindiği alamananın kaptanı ile Jonas'ın benzetmeye dayalı konuşma tarzlarının aynılığına dikkat çekmek isterim.

Son bir yorumum olacak. Gerek İngilizce çevirilerde gerekse kitapların sonuna eklediğim açıklamalarda, herhangi bir yorumda bulunmamaya özen göstermiştim. Ancak şimdi, yedi yıllık bir uğraşın sonuna yaklaşmışken, tek bir yorumumu paylaşmaya hakkım vardır diye düşünüyorum.

Söz konusu gemilerin zaman yolculuğu becerisi, yıldızlararası hatta galaksilerarası yolculuk becerilerinin doğal bir uzantısından ibaret olabilir. Dolayısıyla, asırları ve saatleri devirerek kâinatın faniliğinden bile kurtulmalarını sağlayan zaman yolculuğu, alışık olduğumuz varsayımların aksine o kadar karmaşık ve zor değildir belki. Severian'a kendi geleceğinin en başından malum olması belki de bu yüzdendir.

G.W.